

‘श्रीपतिर्मानंदो नः’

ಶ್ರೀ ಹ ರಿ ದಾ ಸ ಭಾ ರ ತಿ

‘प्रथमो हनुमान्नाम द्वितीयो भीम एव च ।

पूर्णप्रज्ञस्तृतीयस्तु भगवत्कार्यसाधकः ’ ॥

ಸಂಪುಟ - ೧೧

ಸಂಪುಟ	೧೯೬೦— ನವೆಂಬರ್	ಪಂಚಿಕೆ
೧೧		೦

ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ

ಕಾಂಬೋದಿ ರುಂಪೆತಾಳ

ಜಯಭೇರಿ ಹೊಯಿಸುವೆನು ಜಯಶೀಲವಿ-

ಜಯರಾಯರ ಪಾದವನೇ ನೆನೆದು ಗಯಸೇತುಮಧ್ಯದಲಿ ||೧||

ನಯನನು ಸಂಪತ್ತು ನಮ್ರಭಾವದಿ ವಿಪ್ರ

ಆರ್ಯ ಮುನಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಚಿಸುತ್ತ

ಭಯಭಕುತಿಯಿಂದ ಕರ ಜೋಡಿಸೆದೂರಲಿ ನಿಂದು

ಭಯನಿವಾರಣಹರಿಯಭಕ್ತಿ ನವವಿಧದಲ್ಲಿ ||೨||

ಕುಜನವನಕುಹಾರ ಸುಜನರಿಗೆ ಸುರತರುಪು

ಅಜನಕುಲವೆಂಬಬ್ಬಿ ಸೋಮನೆನಿಸಿ

ನಿಜಗುರುವೆ ನಿಮ್ಮ ದ್ವಯ ಅಬುಜಪಾದವ ನೆನೆದು

ಗಜರಾಜವರದನ್ನ ಪುರವ ಸೂರೆಗೊಂಡು ||೩||

(ಮುಂದಿನ ಮುದಿ ಮುಕ್ತವೆಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ)

‘ಶ್ರೀಪತಿಮನದೊ ನಃ’

ಸಂವಾದಕೀಯ

ಇದು ಶ್ರೀಮದ್ವಿಜಯದಾಸನರೇಣ್ಯರ ಅನುಗ್ರಹಬಲದಿಂದ ಉಜ್ಜೀವಿತವಾದ, ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ವರ್ಷದ ಪ್ರಥಮಸಂಚಿಕೆ. ಅನೇಕ ಸಜ್ಜನರ ಅದರ ಕೊಳ್ಳಗಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀಯ ಅಯುರ್ವೈದ್ಯರೂ ಶ್ರೀ ದಾಸಾರ್ಯರ ಅಂತರ್ವ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀ ಭಾರತೀಶನ ಹೃದಯನನಜವಿಹಾರಿ ಶ್ರೀ ವಿಜಯವರದನ ದಯೆಯಿಂದಾಯ್ತೆನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಸುಜನರ ಪ್ರೇಮಾದರಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಚಿರಾಯುವಾಗಿ ಬಾಳುವಂತೆ ಅವನ ಅಡಿದಾನರೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸೋಣ.

ನಮ್ಮ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಿಗಡಾಯಿಸಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಹೈದರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ಹರಿಕಥೆಗಳಿಂದ ಬಂದಹಣ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ಮಹಾಪೋಷಕರಾಗಿ, ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ನೀಡಿದಹಣ ಇವುಗಳ ಬಲದಿಂದ ೧೦ನೆಯ ವರ್ಷವನ್ನು ದಾಟಿ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಸಾಗಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀಯ ಮುಂದೆಮುಂದೆ ಸಾತ್ವಿಕಜನರ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪಡೆದು, ಎಡವದೆ ನಡೆಯುವುದೆಂಬ ಭರವಸೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಇಂದಿನ ಧೈರ್ಯ ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಲಿ.

ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯಲೇಖನಗಳನ್ನು ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಒದಗಿಸಿ, ಅಪೂರ್ವವಿಷಯಗಳನ್ನು ಲೋಗರಿಗೆ ಬೀರಿಸಿದ ಮಹಾಪುಣ್ಯ ಎಲ್ಲ ಲೇಖಕಮಹಾಶಯರ ಪಾಲಿಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಉತ್ತಮ

ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿನಂತೆ ಬೀರಿ ಸುಜನೋಪಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಮಂಗಳ
ಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾ ಎಲ್ಲ ಲೇಖಕರು ಚಿರಕಾಲ ಬಾಳಲೆಂದು ಶ್ರೀಹರಿ
ವಾಯುಗಳನ್ನು ಬೇಡುತ್ತೇವೆ.

ಅಭಿಮಾನಿವರ್ಗದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ, ಮಹಾ ಪೋಷಕವರ್ಗದ
ವರೆಗೆ ಮುಂದೆ ಬಂದ ಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿಯು ಚಿರಋಣಿ.
ಸಜ್ಜನರು ಹೀಗೆಯೇ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ರೀತಿಯಿಂದ ಇನ್ನೂ
ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅರಿತು ಶ್ರೀ ಹರಿಗುರುಗಳ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಲೆಂದು
ಹಾರೈಸುತ್ತೇವೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯಜನಾದಾರನೇರಕರು ಪತ್ರಿಕೆಯ ಮುಗ್ಧಿಟ್ಟಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಬೇಸರಪಡದೆ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಸಹಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೂ ಅನೇಕ ದನ್ಯವಾದಗಳು.

(ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ)

ಭೂಸುರರ ಸಂಪ್ರೀತಿ ಸಕಲದಳ ಸಿದ್ಧಿಸಿ
ಭೂಸುರಸದ್ಗುರುಕರುಣ ಶ್ವೇತಭತ್ತ
‡ವಾಸಿಸಂಘವ ಬಿಟ್ಟು ವರದಗುರುಮುದ್ದು ಕೃಷ್ಣನ
ಶಾಶ್ವತದ ಕೀರ್ತಿ ಕೊಂಡಾಡಿ ಜಯಜಯನೆಂದು

* ದಳ-ಸೈನ್ಯ ಕಾಮಾದಿ ಅದು ಮೈರಿಗಳನ್ನು ಮೈಸಲು, ಭೂವೇಷಣೆಗಳ
ಅಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪ್ರೀತಿಯ ಮುದು ಸೈನ್ಯವು ಇದೆ.

‡ ವಾಸಿಸಂಘ-ಭೂಸುರರ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸವಾಚ್ಛಯ

ಲೇಖಾಂಕ ೧

ಲೇಖಕರು : ಶ್ರೀ ಸೇತೂರಾವ್ ಕರೂರ್, ಎಂ.ಎ.ಯಲ್.ಟಿ.,
ಲೆಕ್ಚರರ್, ನ್ಯೂ ಸೈನ್ಸ್ ಕಾಲೇಜ್, ಹೈದರಾಬಾದ್, (ಎ.ಪಿ.)

ರಾಗ—ಖರಹರಪ್ರಿಯ ಆದಿತಾಳ

ಎನು ಸುಖವೋ ಇನ್ನೆಂಥಾ ಸುಖವೋ | ಹರಿಯ
ಧ್ಯಾನಮಾಡುವರ ಸಂಗ ಎನು ಸುಖವೋ

|| ಪ ||

ತಂಬೂರಿ ಮಿಟುತ ದ್ವಯ
ಅಂಬಕದಿ ಬಾಷ್ಪಬಿಂದು
ತುಂಬಿ ಆನಂದದಿಂದ
ಸಂಭ್ರಮವಾಗಿಹರ ಸಂಗ

|| ೧ ||

ಗೆಜ್ಜೆಯ ಕಾಲಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ
ಲಜ್ಜೆ ಬಿಟ್ಟು ಹರಿಯ ನಾಮ
ಗರ್ಜನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಅಘ
ವರ್ಜಿತರಾಗಿಪ್ಪರ ಸಂಗ

|| ೨ ||

ಪುಷ್ಪದಿ ಸುಗಂಧ ಹ್ಯಾಂಗೆ
ಇಪ್ಪುದೊ ತದ್ವತು ಜಗ-
ದಪ್ಪ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೊಳ-
ಗಿಪ್ಪನು ಎನ್ನುವರ ಸಂಗ

|| ೩ ||

ತುಚ್ಛವಿಷಯವ ತೊರೆದು
ನಿಶ್ಚಲಭಕುತಿಯಿಂದ

ಅಚ್ಚುತಾನಂತನ ಪಾದ
ಮೆಚ್ಚಿಸಿದವರ ಸಂಗ

|| ೪ ||

ದರ್ಶಿಯಂತೆ ಜೀವವನ್ನು
ಸರ್ವತ್ರ ತಿಳಿದು ಶೇಷ-
ಸರ್ವತವಾಸನ ಕಂಡು
ಉರ್ವಿಯೊಳಿಹರ ಸಂಗ

|| ೫ ||

ನಡೆವುದು, ನುಡಿಯುವುದು
ಕೊಡುವುದು, ಕೊಂಬುವುದು
ಒಡೆಯನ ಪ್ರೇರಣೆಯೆಂದು
ನುಡಿದು ಹಿಗ್ಗುವರ ಸಂಗ

೬

ಸೃಷ್ಟಿಗೊಡೆಯನ ಮನ-
ವಿಟ್ಟು ಭಜಿಸುವ ಜ್ಞಾನ-
ಶಿಷ್ಯರಾಗಿ ಸಿರಿಕೃಷ್ಣ-
ಗಿಷ್ಯರಾಗಿಪ್ಪರ ಸಂಗ

|| ೭ ||

—ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರು

ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಅವಿಲಾಂಡಕೋಟಿ ನಾಯಕನೂ,
ಅದಿಮಧ್ಯಾಂತರಹಿತನೂ, ಜಗದಂತರ್ಯಾಮಿಯೂ ಆದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ದಿವ್ಯ
ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನೂ, ಪರಮ ಉತ್ತಮ ಗ್ರಂಥಗಳೆಂದು ಹೆಸರು ಕೊಂಡಿದ
ಭಾರತ, ಭಾಗವತ ಹರಿವಂಶವೇ ಮೊದಲಾದ ಪುರಾಣಗಳೂ,
ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತವೆ. ಅಮೂಲ್ಯವಾಗಿರುವ ಈ ಗ್ರಂಥವಾಚನಿಕ
ಸರನೆ ಕರ್ಮಬದ್ಧರಾದ ಮಾನವರನ್ನು ಸಂಸಾರಸಾಗರದಿಂದ ಅನಾಯಾಸ
ವಾಗಿ ದಾಟಿಸಿ, ಶ್ರೀಶನ ಪಾಠಾಂಜನವನ್ನು ನೀಡುವ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ.
ಇವು ದೇಶಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ, ವಿಶ್ವಂವಾಗಿರುವ ಕಾರಣ
ದಿಂದಲೂ, ಲೌಕಿಕವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದವರಿಗೆ ಶ್ರೀಶನ ಜಗದಪಮ-
ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವಾಪ್ತವೆಂದು ಶ್ರೀವ್ಯಾಸ

ರಾಯರು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದರು. ಭಾಗವತಧರ್ಮೋಪದೇಶವನ್ನು ರಾಗ, ತಾಳಸಮಸ್ತಿತಚಿಕ್ಕಪದಗಳ ಮೂಲಕ, ತಿಳಿಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ—ಸಿರಿಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ, ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬೀರಬೇಕೆಂಬುದೇ—ಬೋಧಿಸಬೇಕೆಂಬುದೇ, ಶ್ರೀಗಳವರ ಆಸೆ. ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪ್ರಚಾರಗೊಳಿಸುವುದೇ ಭಾಗವತಧರ್ಮ. ಅದುವೇ ಹರಿದಾಸರ ಮತ. ಅದುವೇ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ದಿವ್ಯಸಂಜೀವನ ಔಷಧ.

ಇಂತಹ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದ ದಾಸವಾಙ್ಮಯದ ಉದಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ ಮಹಾನುಭಾವರಾರು ? ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಲು, ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾ-ಚಾರ್ಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರ ಶಿಷ್ಯಸಂಘವು, ಶ್ರೀನರಹರಿತೀರ್ಥರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ತತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡಿದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀ ನರಹರಿತೀರ್ಥರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, ದಾಸಕೂಟದ ಮತ್ತು ವಾಙ್ಮಯದ ಮೂಲ ಪುರುಷರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ, ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದ ಶ್ರೀ ನರಹರಿತೀರ್ಥರ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಖಂಡಪರಂಪರೆಯ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗದು. ೧೩ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ನರಹರಿತೀರ್ಥರ ತರುವಾಯ ೧೫ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರವರೆಗೆ ಕೀರ್ತನ ಕಾರರು ಇದ್ದಂತೆ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ದಾಸಕೂಟಪರಂಪರೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ—

“ನಮಃ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜಾಯ ನಮಸ್ತೇ ವ್ಯಾಸಯೋಗಿನೇ |

ನಮಃ ಪುರಂದರಾರ್ಯಾಯ ವಿಜಯಾರ್ಯಾಯ ತೇ ನಮಃ :”

ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಲು ದಾಸಕೂಟಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರ ಸ್ಥಾನ ಹಿರಿಯೆಂದು ಒಪ್ಪಲೇಬೇಕು. ೧೫ನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕವಾಙ್ಮಯವನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕೋ ಬೇಡವೋ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಚಾಂಚಲ್ಯವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿಗಳ ಮನೋವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿರಲು ಅವಕಾಶವಿತ್ತೆಂದು ಕೆಲವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಧಾರ್ಮಿಕವಾಙ್ಮಯದ ರಚನೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವೆಂದು ವಿಜಯನಗರಾಧೀಶರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಧೃಢವಾಯಿತು. ‘ಮೂರು ಧಾರುರ ಗಂಡ’, ‘ಕನ್ನಡರಾಜ್ಯರನ್ನಾರಮಣ’ ಇತ್ಯಾದಿ ಬಿರುದುಗಳಿಂದ

ಪ್ರಜ್ಞಾತನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ಕಾಲಕ್ಕೆ (1509-1529). ಆತ್ಮ್ಯ ತ್ತಮವಾದ ಈ ವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳು ಅಳವಾಗಿ ಬೇರೂರಿದವು. ಇದಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲವೋ ಎಂಬಂತೆ ರಾಜರ ಆಶ್ರಯವೂ ದೊರೆಯಿತು. ದಾಸ ವಾಙ್ಮಯವೂ ಸಮೃದ್ಧವಾಯಿತು. ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಭಕ್ತಿಯು ಕರ್ನಾಟಕ ದಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಪರಿಸ್ಪರ್ಶವಾಯಿತೆನಲು ಎಳ್ಳನಿತಾದರೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಪದ್ಮಪುರಾಣವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ಕನ್ನಡನಾಡು ಭಕ್ತಿಯ ಬೀಡು; ಭಕ್ತಾ ಗ್ರೀಸರ ಶ್ರೀ ಹನುಮನುದಯಿಸಿದ ನಾಡು. ವಾಯುದೇವರ ಅವತಾರವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ೧೩ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಪ್ರಸಾದದಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತಿಯೆಂದೂ, ಇದಕ್ಕೆ ಸರ್ವಾರ್ಪಣೆಯುಕ್ತ ಭಕ್ತಿಯೇ ಮುಖ್ಯಸಾಧನೆಯೆಂದೂ ಸಾರಿದರು. ಭಾಗವತ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಉಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಮಧ್ವಮುನಿಗಳಿಂದಲೇ ಭಕ್ತಿ ಸಂಘದ ಅಂಕುರ ವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ನರಹರಿತೀರ್ಥರು ೧೩ನೆ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೂ, ಶ್ರೀಪಾದ... ರಾಯರು ೧೫ನೆ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೂ ತಕ್ಕ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನುತ್ತರು.

ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಪದ್ಮನಾಭತೀರ್ಥರ ಮೀಳಿಗೆಯ ಮುಳುಬಾಗಿಲಮಠಕ್ಕೆ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ತಲೆಯವರು ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಮುನಿಗಳು (ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರು). ಇವರು ಪಂಡಿತಶ್ರೇಷ್ಠರು. ಧರ್ಮಗ್ರಂಥ ಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಬೇಕೆಂಬ ಭಾವನೆಯು ಶ್ರೀಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿತು. ತಮ್ಮ ಮನೋಭೀಷ್ಟವು ನೆರವೇರುವ ಸಲುವಾಗಿ ಭಾಗವತರ ತಂಡವನ್ನು ಎರ್ಪಡಿಸಿದರು. ಪೂಜಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೇದವಾರಾಯಣ ಮಾಡುವುದು ಸಹಜ ವಲ್ಲವೆ? ಇದರಂತೆ ಭಾಗವತರ ಮುಖದಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ದೇವರನಾಮಗಳನ್ನು ಹಾಡಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಗಳವರಿಂದ ವಿರಚಿತ ಭ್ರಮರಗೀತೆ, ವೇಣುಗೀತೆ, ಗೋಪೀ ಗೀತೆಗಳು ಹಾಡಲ್ಪಟ್ಟವು. ಗೇಯತೆಯಿಂದಲೂ, ಪ್ರಾಸದ ಸೊಗಸಿನಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಈ ಪದಗಳಿಗೆ 'ರಂಗವಿಠಲ' ಎಂಬ ಮುದ್ರಿಕೆ ಇದೆ. ಈ ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಪದಶಾಲೆತ್ಯ, ಅಲಂಕಾರಪ್ರಾಫೀಮೆ, ಶೃಂಗಾರ, ಪಾಂತಿ, ಭಕ್ತಿರಸ, ಚಿತ್ತಾಕರ್ಷಕವಾಗಿವೆ. ಶ್ರೀ ಭಾಗವತದ ಕೃಷ್ಣಕಥೆಯನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ, ಚಿಕ್ಕಚಿಕ್ಕ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರವಣ ಮನಕಾನಾದ ಸನ್ನಿತ್ತು ಭವಜನಿತದ್ವಾರಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುವವು ಈ ಪದಗಳಲ್ಲವೆ?

ಶ್ರೀಮಧ್ವರಾಯರಿಂದ ಭಕ್ತಿ ಅಂಕುರವಾಗಿ ನಂತರ, ಫಲಪ್ರಸ್ಥಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಅದೇ ದಾಸಕೂಟವು. ಯುಗಯುಗಾಂತರದಿಂದ ಬಂದ ಭಾಗವತ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ದಾಸಕೂಟದ ಮೂಲಬೇರುಗಳಿವೆಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಿ ಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ನರದಂತೀರ್ಥರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ಭಕ್ತಿಪಂಥವು ಚಿಗುರೊಡೆಯಿತು. ದಾಸಕೂಟದ ಪಿತಾಮಹರಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರನ್ನು ಮರೆಯಲಾದೀತೆ? ಕುಂದಲಿರುವ ವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಸಿನಾಡಿ, ನೀರೆರೆದು, ಬೆಳೆಯಿಸಿದವರೆಂದರೆ ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರಲ್ಲವೆ ?

ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರ ಶಿಷ್ಯರೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠತರಗತಿಯ ಪಂಡಿತರೂ, ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳೂ ಆದ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರನ್ನು ಮರೆಯುವುದೆಂತು! ದಾಸವಾಙ್ಮಯಕ್ಕೆ ಇವರ ಸೇವೆಯು ಅಪಾರವಾದುದು. ಇವರು ಬರೆದ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಭಕ್ತಿನಿರ್ಭರತೆ, ಸಂಗೀತಜ್ಞಾನ, ಜನತಾದೃಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಚಾರಿಸಲು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಇವರ ಕಾಣಿಕೆ ಹಿರಿದಾಗಿದೆ. ಇವರ ಕಾಲದಿಂದಲೂ 'ವೃತ್ತನಾಮ' ರೂಢಿಗೆ ಬಂತು. ಇವರ ದೇವರನಾಮಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದರೆ, ಒಂದು ಪದದ ಪಲ್ಲವಿ, ಒಂದು ವೃತ್ತ, ಒಂದು ನುಡಿ ಹೀಗೆ ಅನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಇವರ ದೇವರನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಉಪಮೆಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕವಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ದೃಷ್ಟಾಂತವಾಗಿ ಒಂದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ದೇಹವೇ ಮಂದಿರ, ಹೃದಯವೇ ಮಂಟಪ, ನೇತ್ರವೇ ದೀಪವೆಂಬ ನುಡಿಯು ಎಷ್ಟು ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾಗಿದೆ, ಎಷ್ಟು ಸಹಜವಾಗಿದೆ, ಎಷ್ಟು ಸುಂದರತರವಾಗಿದೆ !

ಪುಷ್ಪದಲ್ಲಿ ಸುಗಂಧವಿರುವಂತೆ, ಜಗದ್ಗುಣ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೊಳಗಿರುವನು. ಮಾನವನು ಶುಚಿವಿಷಯವನ್ನು ತೊರೆದು, ನಿಶ್ಚಲಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಚ್ಯುತಾನಂತನ ಪಾದಪದ್ಮವನ್ನು ಬಯಸಬೇಕು. ದರ್ವಿಯಂತೆ ಜೀವ ತನ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದವನಾಗಿ ಶೇಷಗಿರಿವಾಸನನ್ನು ಭಜಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಲ್ಲವೆ ? ನಡೆವುದು, ನುಡಿವುದು, ಕೊಡುವುದು, ಕೊಂಬುವುದು ಎಲ್ಲವೂ ಶ್ರೀಶನ ಪ್ರೇರಣೆಯೆಂದು ನುಡಿದು ಹಿಗ್ಗಬೇಕಂತೆ! ಸುಜ್ಞಾನನಿಷ್ಠರಾಗಿ ಸಿರಿಕೃಷ್ಣನ ಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದತ್ಯಗತ್ಯವಂತೆ! ಇಂತಹ ಉತ್ಸರೋತ್ತಮ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು, ತಂಬೂರಿನಿಾಟುತ, ಧ್ವಯ-

ಅಂಬಕದಿ ಭಾಷ್ಯ ಬಿಂದು ತುಂಬಿ ಆನಂದದಿಂದ ಸಂಭ್ರಮವಾಗಿ ಹರಿಸಂಗವನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುವ ಕುತೂಹಲವು ಶ್ರೀಗಳವರಲ್ಲಿ ತೀವ್ರಗೊಂಡಿತು. ದಾಸಕೂಟವು ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಉಜ್ವಲಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ವಿಜಯನಗರಾಧೀಶ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ದೇವರಾಯನ ವಿಶೇಷ ಮನ್ನಣೆ ದೊರೆಯಿತು. “ಮೂರುರಾರುರ ಗಂಡ”ನಾದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ದೇವರಾಯನನ್ನು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ನಿವಾರಿಸಿ ಬಂದೂವರೆ ಗಂಟಿಕಾಲ ವಿಜಯನಗರಾಧೀಶರಾಗಿ, ಕ್ಷತ್ರಿಯತೇಜಸ್ಸಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ-ತೇಜಸ್ಸಿನ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ನೀಡಿ, ರಾಜ್ಯದ ನೈಭವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂತರಿಕರಕ್ರಿಯುಳ್ಳ ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದರು ಯತಿಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರು. ಇವಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹಿರಿದಾಗಿದೆ ಪುರಂದರಾರ್ಯರ ಶಿಷ್ಯತ್ವ ! ಆದುದರಿಂದ ದಾಸ ಕೂಟದ ಬೆಳಕು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದವರು ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರು. ಹೀಗೆ ಬೆಳಗಿದ ಭಾಗವತ ಧರ್ಮೋಪದೇಶದ ವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಜಿನ್ನಾಗಿ ಫಲ ಬಿಡಿಸಿದವರು ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು. ಹೀಗೆ ಹೊರಟ ಭಕ್ತಿಪ್ರಧಾನನಾದ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಹಿನಿಯು ಗಂಗಾ, ಯಮುನಾ, ಸರಸ್ವತಿಗಳ ಪ್ರವಾಹದಂತೆ ಉತ್ತರೋತ್ತರಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾ ಜಗವನ್ನೇ ಪಾವನಮಾಡಿತು. ಇದು ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಪಾಮರರಿಗೂ ತಿಳಿಯಬಹುದಾದ ಲಲಿತಕನ್ನಡಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಇಂದಿನ ಜನಸದಸಾಹಿತ್ಯದಂತೆ ಬತ್ತ ಕುಟ್ಟುವ, ಹಿಟ್ಟು ಬೀಸುವ, ಜೋಗುಳ ಹಾಡುವ ಹೆಂಗಸರಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿ ಜಿನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಐಹಿಕ ವ್ಯವಹಾರದೊಡನೆ, ಪಾರಲೌಕಿಕ ಫಲವನ್ನು ಗಳಿಸುವ ಪರಮ ಸಾಧನವಾಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ದಾಸರ ಕೂಟದಲ್ಲಿಯೂ ಜನಾನುರಾಗವು ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂತು. ಭಕ್ತಿಪಂಥದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಜಾತಿಮತಗಳ ಯೋಗ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಈ ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು.

ಬಾಯಿಸಾತ

ರಾಗ—ಕಾಂಚೋದಿ ರುಂಪೆತಾಳ

ಮರೆಯದಲೆ ಮನದಲ್ಲಿ ಸಿರಿವರನ ಚರಣವನು
ಸ್ಮರಿಸುವಂಥವರನ್ನು ನರರೆನ್ನಬಹುದೆ ?

|| ಪ ||

ಮುರಹರಗೆ ಎರಗುವ ತಿರ ದ್ವಾರಕಾಪುರವು
ಹರಿಕಥೆಯ ಕೇಳುವ ಕರ್ಣ ಗೋಕರ್ಣ
ಬಿರುದು ಪೊಗಳುವ ಜಿಹ್ವೆ ಸುರರ ಸ್ವೀರಾರ್ಣವವು
ಸಿರಿವರನ ಪೂಜಿಸ ಕರವು ರಾಮೇಶ್ವರವು

|| ೧ ||

ಸೃಷ್ಟೀಶನಿರ್ವಾಲ್ಯ ಘ್ರಾಣಿಸ ನಾಶಿಕ ಕಾಶಿ
ವಿಷ್ಣುವನು ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿ ತ್ರೀಮುಖ
ಅಷ್ಟಮದ ಜರಿದ ತನು ಅಯೋಧ್ಯೆ ಮಥುರೆಯು
ಕೃಷ್ಣನ ಪಾಡುವ ಕಂಠ ತ್ರೀವೈಕುಂಠ

|| ೨ ||

ಧರೆಯೊಳಗೆ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರವಿಠಲರಾಯನ
ಪರಮಭಕ್ತರ ಉದರ ಬದರಿಕ್ಷೇತ್ರ
ಪರಕೆ ನಡಸುವಸಂಗ ಹರಿವ ಗಂಗೋತ್ಪಂಗ
ಪರಿಯಲೊಪ್ಪುವ ಅಂಗ ಮೇಲು ಶ್ರೀರಂಗ

|| ೩ ||

ರಾಗ—ಮುಖಾರಿ ತ್ರಿಪುಟತಾಳ

ಕಂಡೆ ಕಂಡೆ ಸ್ವಾಮಿಯ ಬೀಡಿಕೊಂಡೆ

|| ಪ ||

ಕಂಡೆ ತಿರುಪತಿ ವೆಂಕಟೇಶನ | ಕಾರಣಾತ್ಮಕಸಾರ್ವಭೌಮನ
ಕಾಮಿತಾರ್ಥಗಳೀವ ದೇವನ | ಕರುಣನಿಧಿ ಎಂದೆನಿಸಿ ಮೆರೆವನ ||೨||

ಕೋಟಿಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶವೆನಿಸ ಕಿ- ರೀಟವನು ಮಸ್ತಕದಿ ಕಂಡೆನು
ನೋಟಿಕಾಶ್ವರ್ಯದ ನಗೆಮುಖ | ನೊಸಲಿನಲಿ ತಿರುಮಣಿಯ ಕಂಡೆನು ||
ಸಾಟಿಯಿಲ್ಲದೆ ಚತುರ ಹಸ್ತದಿ | ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಗದಾಬ್ಬ ಕಂಡೆನು
ಬೂಟಕ ಮಾತಲ್ಲ ಕಾಣೆರೊ ಭಾರಿ- | ದೈವರ-ಗಂಡನಂಘ್ರಿಯ || ೧ ||

ತಪ್ಪುಗಾಣಿಕೆ ಕಪ್ಪಗಳನು | ಸಪ್ತದ್ವೀಪಗಳಿಂದ ತರಿಸುವ
ಉಪ್ಪು ಓಗರಗಳನೆ ಮಾರಿಸಿ | ಉಚಿತದಿಂದಲಿ ಹಣವ ಗಳಿಸುವ ||
ಇಪ್ಪತ್ತುದುಡ್ಡಿಗೆ ಸೇರು ತೀರ್ಥವ | ಒಪ್ಪದಲಿ ಕ್ರಯವಾಡಿಕೊಡಿಸುವ
ಸರ್ಪಶಯನನ ಸಾರ್ವಭೌಮನ | ಅಪ್ಪವೆಂಕಟರಮಣನಂಘ್ರಿಯ || ೨ ||

ಉರದಿ ಸಿರಿವೇವಿಯನು ಕಂಡೆನು ಉ- | ನ್ನತದಿ ಕೌಸ್ತುಭವ ಕಂಡೆನು
ಗರುಡರ ಕಿನ್ನರ ನಾರದಾದಿ ಗಂ- | ಧರ್ವರನೆ ಎಡಬಲದಿ ಕಂಡೆನು
ತೆರತರದಿ ಭಕುತರಿಗೆ ವರಗಳ ಕರೆದು ಕೊಡುವುದ ಭರದಿ ಕಂಡೆನು
ಶರಧಿರಯನನ ಸಾರ್ವಭೌಮನ | ವರದಪುರಂದರನಿಲನಂಘ್ರಿಯ || ೩ ||

ರಾಗ ಕಾಪಿ (ಸುವ್ವಿಮಟ್ಟು) ಏಕತಾಳ

ಮಲವ ತೊಳೆಯಬಲ್ಲರಲ್ಲದೆ | ಮನವ ತೊಳೆಯಬಲ್ಲರೆ || ಪ ||

ಹಲವುತೀರ್ಥಗಳಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹಲುಬಿದರೆ ಫಲವೇನು || ಅ ಪ ||

ಭೋಗವಿಷಯ ಫಲವನುಂಡು ರಾಗ ಲೋಭದಿಂದ ಮತ್ತ-
ನಾಗಿ ಮುರಿಯುತಿರೆ ಅವನ ಭಾಗ್ಯವಂತನೆಂಬರೆ
ಯೋಗಿಯಂತೆ ಜನರು ಮೆಚ್ಚೋಹಾಗೆ ಹೋಗಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ
ಕಾಗೆಯಂತೆ ಮುಳುಗೆ ಮಾಘಸ್ನಾನಫಲವು ಬಾಹೋದೇ || ೧ ||

ಪರರ ಕೇಡ ಬಯಸಿ ಗುರುಹಿರಿಯರನ್ನು ನಿಂದಿಸುತ್ತ
ಪರಮಸೌಖ್ಯವೆಂದು ಪರಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಬಯಸುತ್ತ
ಪರಮನಿಷ್ಠನೊನಿಯಂತೆ ಧರೆಯ ಮೇಲೆ ಡಂಭ ತೋರಿ
ಹರಿವ ನೀರತೀರ ಕುಳಿತರೇನು ಬಕಧ್ಯಾನದಿ || ೨ ||

ಏನು ಓದಲೇನು ಫಲ ಏನು ಕೇಳಲೇನು ಫಲ
 ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅಚ್ಯುತನ ಧ್ಯಾನವಿಲ್ಲದವನಿಗೆ
 ವಸಾನ ನೇಮನಿಷ್ಠೆಯಾಕೆ ಹೀನಚಿತ್ತನಾದಮೇಲೆ
 ಶ್ರೀನಿವಾಸಪುರಂದರವಿಠಲ ಮೆಚ್ಚುವನೆ ಮರುಳೆ || ೩ ||

ರಾಗ—ಪಂತುವರಾಳಿ ರೂಪಕತಾಳ

ಚಿಂತೆ ಯಾತಕೋ ಮನುಜ ಭ್ರಾಂತಿ ಯಾತಕೋ || ಪ ||

ಕಂತುಪಿತನ ದಿವ್ಯನಾನು ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುವನಿಗೆ || ಅ ಪ ||

ಕಾಲಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಿಡವೆ ವೇಳೆಯುರಿತು ಕೂಗುವಂಥ
 ಕೋಳ ತನ್ನ ಮರಿಗೆ ಮೊಲೆಯ ಹಾಲು ಕೊಟ್ಟು ಸಲಹಿತೆ || ೧ ||

ಸಡಗರದಿ ನಾರಿಜನರು ಹಡೆಯುವಾಗ ಸೂಲಗಿತ್ತಿ |
 ಅಡವಿಯೊಳಗೆ ಹೆರುವ ನೃಗನ ಹಿಡಿದು ರಕ್ಷಿಸುವರಾರು || ೨ ||

ಘಟ್ಟನುಣ್ಣಲಿ ಶಿಶುವ ಮಾಡಿ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಇರಿಸಲಿಲ್ಲ |
 ಕೊಟ್ಟದೇನ ಕೊಂಡುವೋಗೆ ಕುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅಳುವುದೇಕೋ || ೩ ||

ಹೆತ್ತತಾಯಿ ಸತ್ತುಪೋಗೆ ಕೆಟ್ಟನೆಂಬರು ಲೋಕಜನರು
 ಮತ್ತೆ ಗುಂಗುರಿಗೆ ತಾಯಿ ಹತ್ತಿರಿದ್ದು ಸಲಹಿತೆ || ೪ ||

ಪರದಲ್ಲಿ ಪದವಿಯುಂಟು ಇಹದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟವುಂಟು
 ಗುರುಪುರಂದರವಿಠಲನ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವನಿಗೆ || ೫ ||

ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕರು

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸದಾಸರವರು

ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರವರು ಕರ್ಜಿಗಿ ಶ್ರೀ ದಾಸಪ್ಪನವರಿಗೆ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳಿ ಶ್ರೀದವಿಠಲ ಎಂಬಂಕಿತವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದರು. ಅವರ ಶಿಷ್ಯರು ಹೊನ್ನಾಳಿ ಭೀಮದಾಸರು. ಅವರ ಅಂಕಿತ ಭೀಮೇಶವಿಠಲ. ಅವರ ಪರಂಪರೆ ನಮ್ಮ ಈ ಶ್ರೀನಿವಾಸದಾಸರದು. ಇವರ ಅಂಕಿತ ಜಯವಿಠಲ. ಇವರು ದೊಡ್ಡವರು. ಮೈಸೂರು ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ ಕಾಲ ಇವರದು. ಈ ಮಹಾರಾಜರು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸದೇವರಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಭಕ್ತರಂತೆ. ಅಂತಹವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂತಹವರಿಗಿಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರಿಗೆ ಯಶಸ್ಸು !

• ಶ್ರೀ ದಾಸರವರ ದಾಸತ್ವದೀಕ್ಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನಂತರ ಇಂತಹ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕರನ್ನು ದಿನಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ನೆನೆಸಿಕೊಳ್ಳರೆಂದು ಹೇಳುವುದುಚಿತವೆಂದು, ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಿಚಾರವನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ.

ಒಮ್ಮೆ ಶ್ರೀ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜರು ದೊಡ್ಡ ಸಭೆ ಸೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕಪಂಡಿತರ ವಾದಗಳು ಭರದಿಂದ ಸಾಗಿಸೆ. ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ಮಹಾರಾಜರು ವಿದ್ವತ್ಸಂಭಾವನೆಯನ್ನು ನಿತರಣಮಾಡಲುದ್ಯುಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಮಧ್ಯೆ ಕವಿಗಳು ಕೆಲವರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜರ ಅರಮನೆಯ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಓದಲು ರಾಜರಲ್ಲಿ ಆಪ್ತಜ್ಞ ಬೇಡಿದ್ದಾರೆ. 'ಆಗಲಿ' ಎಂದು ರಾಜರು ಕೇಳಿ 'ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ; ಆದರೆ ಸಾರಳ್ಯವಿಲ್ಲ, ಹರಿದಾಸರಂತೆ ಸರಳಶೈಲಿ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ....' ಎಂದರು. ಕವಿಗಳಿಗೆ ರೇಗಿತು. "ನಮ್ಮಂತ ಹವರೆದವರಿಗೆ ದಾಸರಂತೆ!" ಎಂದು ಗೊಣಗುಟ್ಟಿದ್ದು ರಾಜರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಯ್ತು. ತಾವೂ ಮಂದಹಾಸದಿಂದ 'ದಾಸರಾರಾದರೂ ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆಯೇ?' ಎಂದರು.

“ದಾಸರು ಸಭೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ; ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ” ಎಂಬ ಉತ್ತರ ಸಿಕ್ಕಿತು.

‘ಹಾಗಾದರೆ ಕರೆತನ್ನಿ’ ಎಂದರು ಮಹಾರಾಜರು.

ದೊಡ್ಡವರಾದ ಅಡಂಬರವಿಲ್ಲದ ಶ್ರೀನಿವಾಸದಾಸರು ಮಹಾರಾಜರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಮನ್ನಣೆ ಕೊಟ್ಟು ಸಭೆಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದರು.

ರಾಜರು:—ಪಂಡಿತರಾದ ಕವಿಗಳ ಕವಿತೆಯೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ವಾಗವ್ಯುತವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆನಿಸಿತು; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಬರಮಾಡಿದವು.

ದಾಸರು:—ಏನದು ಕವಿತೆ? ವಿಷಯವಾವುದೋ ?

ಕವಿಗಳು:—ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರ ಅರಮನೆಯ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಿದೆವು. ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳು.

ದಾಸರು:—(ಮಹಾರಾಜರನ್ನು ನೋಡಿ) ಪ್ರಭೋ! ಶಾಶ್ವತಪ್ರಭುವಾದ ಶ್ರೀರುಕ್ಮಿಣೀಧವನ ಅರಮನೆಯ ವರ್ಣನೆಗೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪುತ್ತದೆ; ಈ ಅರಮನೆಯ ವರ್ಣನೆ ಕೇವಲ ಲೌಕಿಕಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ. ಇದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ; ಇದು ಹರಿಯ ದಾಸರ ಧರ್ಮವೂ ಅಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ದ್ವಾರಕಾಧೀಶನ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಈ ಮಂದಬುದ್ಧಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದರಿಂದ ತಮಗೆ ಸಂತೋಷವಾದರೆ ನನಗೂ ಹಿತ. ಆಗಬಹುದೇ ?

ರಾಜರು:—ನಮಗೂ ಸಂತೋಷ. ಅದೇ ಸರಿ.

ದಾಸರು ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿದರು ನಿಂತಲ್ಲಿಂದಲೇ.

ಮಹಾರಾಜ ಯದುಕುಲಧಾಮ
ಸುರರಾಜ ಸುಂದರಶ್ಯಾಮ
ದ್ವಿಜರಾಜವಂಶಲಲಾಮ
ದನುಜಾಂತಕವರ ನಿಸ್ಸೀಮ
ಮಹಾರಾಜ! ಮಹಾರಾಜ! ||ಪ||
ಸುಂದರತರದ್ವಾರಾವತಿನಗರ
ಸುತ್ತಯೋಜನ ದ್ವಾದಶ ವಿಸ್ತಾರ

....

.... ಇತ್ಯಾದಿ.

ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ನುಡಿಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅರಮನೆಯ, ಒಡ್ಡೊಲಗದ
ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಅನಂದಬಾಷ್ಪದೊಡನೆ ಹಾಡಿ, ಕೊನೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ-

ಪುಣ್ಯ ಶ್ಲೋಕರಿಗಿದು ಸುಸ್ವಾದ

ಮಹಿಮೆ ಅಗಾಧ

ಮನಕತಿಮೋದ

ಮುಂದೆ ಹೇಳುತ್ತಾ,

ತುಳುಕುತದೆ ಸೌಭಾಗ್ಯದಿ ನಗರ

ತುದಿಮೊದಲಾವನು ಬಲ್ಲನು ಚದುರ

ಜಲಜಭವಾಂಡದೊಳಾರಿಸಿ ನೋಡಾ

ಜೋಡುಂಟೀ ನಮ್ಮೊರೆಗೆಲೊ ಮೂಢಾ

ಎನ್ನುತ್ತಾ ಮುಂದೆ-

ಖಳಕುಲ ಮೂಲೋತ್ಪಾಟನಕಾರ

ಕುಜನಕುಪಾರಿ

ಕೌಸ್ತುಭಧಾರಿ

ಫಲುಗುಣಸಖ ಜಯವಿಠಲ

ಎಂದ್ರೋಗಳುತಿರೆ ಬಂದಿಗಳು

ಮಂಜುಳ ದಿವ್ಯತರನಾದಗಳು

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲುತೋರ್ಪ ವಿನೋದಗಳು

ಭೂವಲಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜಸಭಾ

ಪೋಷಿಸುವುದು ಶತಸೂರ್ಯಸಭಾ

ಪ್ರಭಿತುಂಬಿ ಚುಂಬಿಸುತಿದೆ ನೋಡು ನಭಾ

ಭೂವಲಯಕೆ ಇದು ವೈಕುಂಠಸಭಾ

ಎಂದು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾ ಮೈಮರೆತರು ದಾಸರು.

ಕಪಿಗಳಿಗೆ ತಲೆದೂಗದಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ, ಇಂಥ ಹರಿದಾಸರನ್ನು—ದೀಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರನ್ನು ಪಟ್ಟಣ
ದಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ನಾನು ಧನ್ಯ ಎನಿಸಿತು. ತಡೆಯದೆ ಉದ್ಧಾರ ತೆಗೆದರು.

ಹರಿದಾಸರಾದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ಭವನಾಶಿ (ಕೊಟ್ಟವರು ರಾಜರಾದ್ದರಿಂದ ಬೆಳ್ಳಿಯದಂತೆ!) ಕವಿವರ್ಯರೆನಿಸಿತಾದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳು. ಪಾಂಡಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೊಗಸಾದ ಜರಿಯ ಶಾಲು. ಇಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟರು ಮಹಾರಾಜರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ.

ದಾಸರ ಕೊನೆಯ ಒಂದು ಕತೆ

ಕೊನೆಯ ಕಾಲ. ಮಗನನ್ನು ಕರೆದು 'ಅಪ್ಪ, ಎರಡೂವರೆ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಬೇಕು ಆ ಸೇಟಿನ ಅಂಗಡಿಗೆ. ಮರೆಯಬೇಡಪ್ಪ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಕೆಲದಿನದ ಮೇಲೆ ಸ್ವರ್ಗ ಸೇರಿದರು.

ಉತ್ತರ ಕ್ರಿಯೆ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ. ೧೪ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಸಾಗಬೇಕು ಕ್ರಿಯೆ. ಆದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಣವಿಲ್ಲ. ದಾಸರ ಮಕ್ಕಳು (ಗುರುಜಯವಿಠಲದಾಸರು) ಸೇಟಿನ ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋದರು. ಹೊರಗೆ ಕರೆಸಿದರು ಆತನನ್ನು. "ಅಪ್ಪ ನಮ್ಮ ತೀರ್ಥರೂಪರವರು ಪರಲೋಕಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿದರು. ಉತ್ತರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸದ್ಯ: ಹಣವಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ತಂದೆ ನಿಮಗೆ ಎರಡೂವರೆ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತಂತೆ. ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಈಗ ಒಂದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನಾದರೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತಿತ್ತು". ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸಂಕೋಚದಿಂದ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ ನಿಂತರಂತೆ.

"ಏನೀ ಅಂತಹ ದೊಡ್ಡವರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಹೀಗೇಕೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ಹಣ ತಂದು ಜೀವಿಸಬೇಕೋ ನೀವು?"

"ಏನಪ್ಪಾ ನಿಮ್ಮ ಮಾತು ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ."

"ಅರ್ಥವೇನು ನೀವು ಹೇಳಿದ ದಿನವೇ ನಾನು ಶ್ರೀದಾಸರನ್ನು ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಮಾತಾಡಿದ್ದೇನೆ: "ನನ್ನ ಮಗನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ, ಎರಡೂವರೆ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ತೆಗೆದುಕೋಪ್ಪಾ, ನಾನು ಬರುವುದು ತಡವಾಗಬಹುದು" ಎಂತ ಹೇಳಿದರು ದಾಸರು." ಎಂತ ಹೇಳಿ "ಕೂಡಿ ನೋಡೋಣ ಹಣವಿದೆಯೇನೋ" ಎಂದು ದಾಸರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತನ್ನಂಗಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಗುಮಾಸ್ತರನ್ನು ಕರೆದು "ಏನು ಗುಮಾಸ್ತರೇ! ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುತರಲು ಮಂಡಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ನಾನು

ನಮ್ಮ ವೈಸೂರುದಾಸರೊಡನೆ ಹತ್ತು ಸಮಿಷ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇನೋ?" ಎಂದರು.

“ನೀವು ಆ ಮಂಡಿಯ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತಿದ್ದು, ಮುಂದೆ ಹತ್ತು ಸಮಿಷವಾದ ಮೇಲೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದ್ದು ಬಿಜಿ; ಅದರ ದಾಸರನ್ನು ನಾನು ಕಂಡಿಲ್ಲವಲ್ಲ?” ಎಂದರು ಗುಮಾಸ್ತರು.

“ದಾಸರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಜ ತಿಳಿದು ಬನ್ನಿ” ಎಂದು ಅವರನ್ನು ಕಳಿಸಿದ ಸೇಟ್‌ಜಿ.

ಕೆಲವು ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಗುಮಾಸ್ತರು ಬಂದು, ದಾಸರು ದೇಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ ದಿನ, ಹೊತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಿಸಿದ್ದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವಾಯ್ತು ಸೇಟ್‌ಜಿಗೆ. “ಅವರಿದ್ದಾಗ ಹತ್ತು ಸಮಿಷ ಅಂಗಡಿಗೆ ಬಂದು ಕೂತರೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅನಂದವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ದಾಸರೊಡುವ ಒಂದೊಂದು ಮಾತು ನನಸಿಕೊಂಡಾಗ ಪ್ರೀತಿಯುಂಟಾಗಿತ್ತು. ಭಗವಂತನಲ್ಲದೆ ಯಾರೂ ಜೀವರಿಗೆ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಮನಗಟ್ಟಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನು ನಾನು ಅವರಿದ್ದಾಗ ಸರಿಯಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲ! ಇಲ್ಲಿ ದೇಹಬಿಟ್ಟಾಗಲೇ ಅಲ್ಲಿ ನನಗೆ ದರ್ಶನ ಕೊಟ್ಟು ಮಾತಾಡಿ, ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಿದ್ದ ಗುಮಾಸ್ತರಿಗೂ ದರ್ಶನ ಕೊಡುವ ಹೊರೆಯಿಲ್ಲ. ಆ ಮಹಾನುಭಾವರು! ಅಂತಹ ದೊಡ್ಡವರ ಸೇವೆ ನಾನು ಮಾಡಿ ಧನ್ಯನಾಗಲೇ ಬೇಕು” ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ.

ದಾಸರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕುರಿತು “ಸ್ವಾಮಿ! ಅವರ ಉತ್ತರಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನಿನ, ವಸ್ತುಗಳ, ಹಣದ ಒಂದು ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಬರೆದು ತನ್ನಿ. ತಾವು ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳು, ನಾನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವರ ಮಗ. ಅವರ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಭಾಗ್ಯ ನನಗಷ್ಟು ಕೊಡಿ. ಅವರ ಎರಡೂವರೆ ರೂಪಾಯಿಗಳೂ ಬಂತು. ಮುಂದೆ ಋರ್ಷಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಯಾವತ್ತೂ ಹಣ ತಮ್ಮ ಮೂಲಕ ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ. ಜನ್ಮಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಅವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಲಿ.” ಎಂದನಂತೆ! ಅಷ್ಟೂ ಹಣವನ್ನು ಎತ್ತುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಅಂತಿಮವು ಕ್ರೀತನೆಯಾಗಿ ಎಂದನಂತೆ!

ತಾವಿದ್ದಾಗಲೂ “ನಾಳಿಗೆ ಹ್ಯಾಂಗೆಂಬ ಚಿಂತೆ ಬೇಡ” ಎಂಬ ವಿಜಯ-
ರಾಯರ ಮಾತನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ದಾಸರು, ತಮ್ಮ ಉತ್ತರಕ್ರಿಯೆಗೆ
ಹಣ ಕೂಡಿಸುವುದೆಲ್ಲಿ? ಜವಾಬ್ದಾರಿ ದೇವರಿಗಿತ್ತು !

“ಅಶನವಸನಗಳಿವ ವಸುದೇವಸುತನಿರಲು
ಹುಸಿಯಾಗಿ ಬದುಕೋ ನರರಿಗೆ.

“ಮನವೆ ಆಲೋಚಿಸಿಕೊ ನಿನಗಿದ್ದ ಚಿಂತೆ ನ-
ಮ್ಮನಿರುದ್ಧಗಿಲ್ಲೇ ಅನುಗಾಲ”

ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ಮಾತನ್ನು ಮರೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಮರುತ-
ಮತದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಇಂತಹಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕರನ್ನು ನೆನೆಸಿದ ದಿನ ಸುದಿನ.

ನೆಂಟೆ ಪುರಂದರವಿಠಲ

ರಾಗ: ಕಲ್ಯಾಣಿ—ಝಂಪತಾಳ

ಇಂತು ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಗಳಿ ಸಾರುತಿದಕೋ ||ಪ||

ಕಂತುಪಿತನಂತಗುಣನೆಂದು ತಿಳಿಯೆಂದು ||ಅ.ಪ||

ಮನವ ಸಿರಿನರಹರಿಯ ಚರಣಕರ್ಪಿಸಬೇಕು

ತನುನ ತೊಂಡರಿಗಡ್ಡೆಗಡಹಬೇಕು

ವಸಿತೆಯರ ಚೆಲುವಿಕೆಗೆ ಮರುಳಾಗದಿರಬೇಕು

ಘನತೆಯಲಿ ಹರಿಚರಣ ಸ್ಮರಿಸುತಿರಬೇಕು ||೧||

ಕಂದರ್ಪನಟ್ಟುಳಿಗೆ ಕಳವಳಿಸದಿರಬೇಕು

ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳನೆಲ್ಲ ನಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕು

ಚಂದಲೀಲೆಗಳಿಗೆ ಮನಮೋಲಿಸದಿರಬೇಕು

ಇಂದಿರೇಶನ ಪದದ ಪಥವರಿಯಬೇಕು ||೨||

ಒಂಟಿಯಲಿ ಮುನಿಗಳಾಶ್ರಮದಿ ನೆಲಿಸಲಿಬೇಕು

ಹೆಂಟೆ ಭಂಗಾರ ಸಮ ತಿಳಿಯಬೇಕು

ಕಂಟಕರ ಭಯಗಳನು ನೀಗುತ್ತಲಿರಬೇಕು

ನೆಂಟೆಪುರಂದರವಿಠಲನೊಲಿಸಬೇಕು ||೩||

ಸುಮಧ್ವನಿಜಯ ಮಹಾಕಾವ್ಯ

ಶ್ರೀ ಸುಮಧ್ವನಿಜಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾದ ಪವಾಡಗಳು

ಬರೆದವರು:

ಶ್ರೀ ಕೆ. ತಿಮ್ಮಣ್ಣ ಚಾರ್ಯ, ಬಿ.ಎಸ್.ಸಿ.,ಬಿ.ಟಿ.,

ಶಿವಮೊಗ್ಗ.

ಯಾವ ಮಹಾಪುರುಷರ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆ ಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ಅವರು ತೋರಿಸಿದರೆಂದು ಹೇಳಲಾದ ಪವಾಡಗಳು ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇಂತಹ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವುದರಿಂದ ಓದುಗರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಗೌರವಾದರಗಳು ಉದಯಿಸಲೆಂದು ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಉದ್ದೇಶವಿರಬಹುದು. ಕೇವಲ ಇಂತಹ ಪವಾಡಗಳಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕನನ್ನು ಮಹಾತ್ಮರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಲೆತ್ತಿಸುವ ಕವಿಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಪವಾಡಗಳ ಚಿತ್ರಣವು ಹೇತುವಾದಿಗಳಾದ, ವಿಜ್ಞಾನಯುಗದ ಆಧುನಿಕರ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲುಂಟು ಮಾಡುವ ಪ್ರಭಾವ ಅತ್ಯಲ್ಪ. ಆಧುನಿಕಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ಪವಾಡಗಳನ್ನೆಸಗಿ ಮಹಾಪುರುಷರ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆರಲೆತ್ತಿಸುವವರನ್ನೂ ಕಾಣಬಹುದು. ತಾವು ತಮ್ಮ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಗಳಿಸಿದ ಯೋಗರಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯಮಾನವರಿಗಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕೆಲವು ಸಾಧುಸಂತರು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವುದನ್ನೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಈ ಪವಾಡಗಳೇ ಅಮಹಾಪುರುಷರ ಪೈಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೂ, ಶಿಷ್ಯಸಂಪತ್ತಿಗೂ, ಜನಾನುರಾಗಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾಗಿರುವದನ್ನೂ ಮನಗಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಶ್ರೀಸುಮಧ್ವನಿಜಯ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿರುವ ಪವಾಡಗಳು ಈ ಮೂಲಗೆ ಸೀತಕ್ಕಿಲ್ಲದಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾದ ಪವಾಡಗಳು ಆ ಪವಾಡಪುರುಷರ ಹತ್ತಿಯ ಅಳತೆಗೋಲಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಒಬ್ಬ ಮಹಾತ್ಮರ ಉತ್ತರವೆಂಬುದನ್ನು

ಜ್ಞಾನದ ಮಟ್ಟವನ್ನರಿತು ಆ ಬೆನ್ನೈತ್ಯಕ್ಕೆರಿ ಅವರನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರ ಪರಮಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಸಾಫಲ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಪುರುಷರು ಹೆಚ್ಚುಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯಲಾರರು. ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿಪ್ಪಿಸಿದರೆ ಒಬ್ಬ ಶ್ರೀಪದ್ಮನಾಭ ತೀರ್ಥರು, ಒಬ್ಬ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು ತೀರ್ಥರು, ಒಬ್ಬ ಶ್ರೀ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮರು ದೊರಕುವರೇ ಹೊರತು ಇಂತಹವರು ಅನೇಕರು ದೊರಕಲಾರರು. ಆದರೆ ಆಚಾರ್ಯರ ಅವತಾರಕಾರ್ಯವಾದರೋ ಸಜ್ಜನಸಮೂಹವನ್ನೇ ಉದ್ಧರಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಪದ್ಮನಾಭತೀರ್ಥರಂತೆ, ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುತೀರ್ಥರಂತೆ, ಶ್ರೀ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮರಂತೆ ಪ್ರಖರಪಾಂಡಿತ್ಯತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಬೆಳಗದಿದ್ದ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಸಜ್ಜನರಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನೂ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಉಪದೇಶಾಮೃತದಿಂದ ಪಾವನಗೊಳಿಸಿದರು. ಇಂತಹ ಸಜ್ಜನರನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಆಕರ್ಷಿಸಲು, ಪ್ರಥಮಸಂದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲು ಇವರೆಸಗಿದ ಪವಾಡಗಳು ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವುಕಡೆ ಖಳನಿಗ್ರಹವು ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರಬಹುದು. ದೇವಗಂಗೆಯ ಮಾಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ದೂರದೇಶದಲ್ಲಿರುವವನೊಬ್ಬನು ಆಪ್ತರಿಂದ ಕೇಳಿ ಅವರ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ತೆರಳುತ್ತಾನೆ. ಆ ಮಂಗಳತರಂಗಿಯನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ ತೀರ್ಥಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಪವಿತ್ರಾತ್ಮನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣನಾಗಿ ಈ ಜಾನ್ಮವಿಯ ದಡದಲ್ಲಿದ್ದು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಆಕೆಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ತಪಸ್ಸುಗೈದು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅಂತೆಯೇ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ ಅವರೆಸಗಿದ ಪವಾಡಗಳನ್ನೂ ಆಪ್ತಮುಖದಿಂದ ಕೇಳಿದ ಸಜ್ಜನನೊಬ್ಬನು ಆಚಾರ್ಯರ ದರ್ಶನಾಕಾಂಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಅವರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು. ಈ ಪವಾಡಪುರುಷರ ಭವ್ಯವೃತ್ತಿತ್ವದಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತನಾಗಿ ಅವರ ಸೇವೆಗೈವನು. ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥರ ಸುತೀರ್ಥಸೇವೆಯಿಂದ ಪುನೀತನಾದ ಆ ಜೀವನು ಅವರ ಉಪದೇಶವಾಣಿಯ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥರೂಪವಾದ ಮುಕ್ತಿಮಾರ್ಗದ ಸೋಪಾನವನ್ನೇರುವನು. ಹೀಗೆ ಭಗವತ್ಪಾದರು ಎಸಗಿದ ಪವಾಡಗಳು ಸಜ್ಜನರಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹರೂಪವಾದವುಗಳು ಅಥವಾ ಖಲನಿಗ್ರಹರೂಪವಾದವುಗಳು. ಮಂದಸ್ಥಿತಮುಗ್ಧಸುಂದರಮುಖೇಂದುವಿನಿಂದ ಬೆಳಗಿದ ಈ ಅಮಾನವಶಿಶುವಿತ್ತ ಕೆಲವು ಹುಣಸೇಬೀಜಗಳು

ಒಬ್ಬ ವ್ಯಸನಿಕ್ರಯಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟಪುರುಷಾರ್ಥಪ್ರದನಾಯಿತೆಂದನು. ಇವ-
ರೆಸಗಿದ ಪವಾಡಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಜ್ಜನೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯ
ವೇನು! ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರೆಸಗಿದ ಪವಾಡಗಳು ಅವರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೇಳೆಯುವ
ಮಾನದಂಡವಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಮನಗಾಣಬೇಕು. ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸಾದಿಗಳಿಂದ
ಅವರಿಗೆ ಲಬ್ಧವಾದ ಶಕ್ತಿಯೆಲ್ಲ ಅವರು ತೋರಿದ ಪವಾಡಗಳು. ಪ್ರಳಯ
ಮಹೋದಧಿಯ ಒಂದು ಹನಿ ನೀರಿನಂತೆ ಅವರ ಅಪಾರಶಕ್ತಿಯ ಒಂದಂಶವೆ
ವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಜ್ಜನರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಪವಾಡರೂಪದಲ್ಲಿ ತೋರಿದ್ದಾರೆಂಬ
ದನ್ನು ಕವಿಕುಲನರೇಣ್ಕರಾದ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿರುವರು. ಸೇವಕನ
ದಲಿಯೂ ನಿವೇದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶರಣಮುಖನದೇವತೆಯಾದ ವಿನಯನು ಉಂಟು
ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರಭುಗಳಾದ ವಾಯುದೇವರು ಕೆಲವುಸೇರು ಮರಳಿದಾಸ್ತು
ನುಂಗಿದುದೇನಚ್ಚರಿ! ಪಾರ್ಥೀವೀಪಲ್ಲಭರು “ಲಿಪಿಕುಲಂ ನಮ ತಾತ ಗತೀ
ದಿನೇ ಲಿಖಿತವೇನ ಪುನಲಿಖಿತಂ ಕುತಃ” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ
ವಿಸ್ಮಯವೇನು? ಸಜ್ಜನಲೋಕಕ್ಕೆ ಗುರುಗಳಾಗಿ, ಜ್ಞಾನಪದಾತ್ಮಗಳಾಗಿ,
ಉದ್ಧಾರಕರಾಗಿರುವ ಈ ಮಹಾನುಭಾವರು ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಜಗುರುಗಳಿಗೆ ಉಪ-
ನಿಷದರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಗೋವಿಂದಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತವೇನು?
ಸ್ತುರಣಮಾತ್ರದಿಂದ ಅಪಮೃತ್ಯು ಪರಿಹರಿಸುವ ಅಸಿಲದೇವನು ತಮ್ಮ ಮಿತ್ರನ
ತಿರೋವೇದನೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಡೇನಚ್ಚರಿ! ಸರ್ವವೇದವೇದಾಂತವೂ ತತ್ತ್ವತಿ-
ಪಾದ್ಯವಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಅನಂತಗುಣಕ್ರಿಯಾರೂಪಗಳನ್ನು ಕರಣಲಾವಣಕ
ದಂತೆ ಶ್ರೀಹರನುಗ್ರಹದಿಂದ ಕಾಣುವ ಈ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಭಾಗವತ ಪಂಚಮ-
ಸ್ತಂಧದ ಕೆಲವು ಆಧ್ಯಾಯಸಮೂಹಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಹೇಳಿದ
ರೆಂದರೆ ಅತ್ಯರ್ಥಪಡಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವುದು ಬೇಕು
ಗಳನ್ನು ದಹಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ ಬವದಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಅರವದ್ದಲ್ಲಿ ಘಟಿಸುವ
ವೈಕೋದರರಿಗೆ ಕೆಲವು ಸಹಸ್ರ ಬಾಕೇದಣ್ಣಗಳನ್ನು ತಿಂದರೆಂಬುದೂ,
ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತುಕೊಡ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದರೆಂಬುದೂ, ಅನೇಕ ಭತ್ತೆತ್ತು ಭತ್ತಿನನ್ನು
ಒಬ್ಬರೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆಂಬುದು ಅದ್ಭುತ ವ್ಯಾಕಾರವೇನಲ್ಲ. ಸೆಳು ದಿವ್ಯಾಭಿ-
ಮಾನಿನಿಯಾದ ಸರಸ್ವತೀದೇವಿಯಿಂದ ನೇಮ್ಯವಾದ ಸವಕುಂದವೀಕ್ಷಣೆ
ಈ ಮಹಾನುಭಾವರ ಗಾನಸಂಪತ್ತಿಯಿಂದ ಗೋವೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಭ್ಯರು ಸರವಳ

ರಾದರು. ವೃಕ್ಷಗಳು ಪಲ್ಲವಿಸಿ ಪುಷ್ಪಿಸಿದವು. ಇದೇನಾಶ್ವರ್ಯ ! ಸಾಮಾನ್ಯ ಗಾನದೇವತೆಯನ್ನು ತುಷ್ಟಿಗೊಳಿಸಿ ರಾಗಾಭಿಮಾನಿದೇವತೆಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ಸಿದ್ಧಿಪಡೆದ ಓರ್ವ ಸಂಗೀತಗಾರನೇ ಸಸಿಗಳು ಪಲ್ಲವಿಸಿ ಪುಷ್ಪಿಸಿ ಫಲಬಿಡುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಂತೆ ! ಸಕಲೇಂದ್ರಿಯಾಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯರಾದ ಇವರು ಈಶ್ವರದೇವನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ರಾಜನನ್ನು ಖನನಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಯೋಜಿಸಿ ಮೈವರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದುದರಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತವೇನು ? ಭಕ್ತರ ಭವಸಾಗರವನ್ನು ದಾಟಿಸುವ ಈ ಭುವನಗುರುಗಳು ತಮ್ಮ ಕೆಲ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ದೋಣಿಗಳಲ್ಲದೆ ಗಂಗೆಯನ್ನು ದಾಟಿಸಿದುದೇನಾಶ್ವರ್ಯ. ಸರ್ಪಮಯಿಯಾದ ಅಸುರನನ್ನು ಈ ಅಸುದೇವನು ತನ್ನ ಅಂಗುಷ್ಠದಿಂದ ನಾಶಗೊಳಿಸಿದುದು, ತುರುಷ್ಯರಾಜನೊಡನೆ ಅವನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ಸಂಭಾಷಿಸಿ ಅವನಿಂದ ಅರ್ಧರಾಜ್ಯಪಡೆದುದು, ಜೋರನಿಕರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬಟ್ಟೆಗಂಟನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಧನವೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಪರಾಭವಗೊಳಿಸಿದುದು. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಶೂರರಾದ ಅನೇಕಜೋರರನ್ನು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯನೊಬ್ಬನ ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ನಾಶಗೊಳಿಸಿದುದು, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಜೋರಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಶಿಷ್ಯವೃಂದದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಇವರು ಶಿಲಾರಾಶಿಯೆಂಬ ಭ್ರಮೆಗೊಳಿಸಿ ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಚಲಿಸಿದುದು, ತಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಸತ್ಯತೀರ್ಥರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಹುಲಿಯ ರೊಸದಲ್ಲಿ ಬಂದ ದೈತ್ಯನನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದುದು, ಬಲದೃಷ್ಟರಾದ ಹದಿನೈದಿಪ್ಪತ್ತು ಜನ ಶಿಷ್ಯರು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಇವರಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ನಿವಾರಿಸಿದುದು, ತಮ್ಮ ಹೆಬ್ಬರಳಿನಿಂದಲೇ ಅವರಮೇಲೆ ಮೇರುಪರ್ವತದಷ್ಟು ಭಾರವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ಅವರಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿತರಾಗಿ, ಅವರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದುದು, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಲಿರುವಾಗ, ದೀಪವಾರಲು ತಮ್ಮ ನಖರಾಜಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸಿ ಪ್ರವಚನವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದುದು, ತಮ್ಮ ಕಟಾಕ್ಷವೀಕ್ಷಣದಿಂದ ಭೀಷಣಸಮುದ್ರರಾಜನನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸಿದುದು, ಗಂಡವಾಟ, ಪೂರ್ವವಾಟ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾಸರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಗಳು ಈ ಗುರುಗಳ ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಚಕಲು ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅಸ್ಥಲಿತವೇದವಾಣಿಯು ಇವರ ಕಂಠದಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತಲಿದ್ದುದು, ಪ್ರತ್ಯುತ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷದವರೇ ತಮ್ಮ ಕರ್ಯ

ದಲ್ಲಿ ಪರಾಭವಹೊಂದಿದುದು ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅಸ್ವತಸ್ವಾಪಾರಗಳು ಕಥಾನಾಯಕರಾದ ಪ್ರಭುಪ್ರಭಂಜನ ಪರಾಕ್ರಮದ ಕೇವಲ ಅತ್ಯಲ್ಪಾಂಶ ಮಾತ್ರ. ಇವರ ಶಕ್ತಿಯು ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶನಾದರೆ ಇವರು ತೋರಿದ ಪನಾಡಗಳು ಮಿಣಕುಹುಳುಗಳಂತೆ. ಇವರ ಶಕ್ತಿಯು ಪ್ರಳಯಮುಖೋದಧಿಯ ಅವಾರ ಜಲರಾಶಿಯಾದರೆ ಇವರು ತೋರಿದುದು ಒಂದೆರಡು ಹಸಿ ನೀರಿದ್ದಂತೆ. ಅಣೆಮಾದಿ ಅಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಯೋಗಿಯೋರ್ವನು ತನ್ನಿಚ್ಛೆಯಂತೆ ಬಹು ಹಗುರವಾಗಬಲ್ಲನು ಅಂದಮೇಲೆ ಅಣೆಮಾದಿಮಂತ್ರ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸದಾ ಸೇವ್ಯರಾದ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಒಬ್ಬ ವಟುವಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ನೃಸಿಂಹದೇವರ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪ್ರವಕ್ಷಿಣಗೈದುಜೇನಚ್ಚರಿಸಿ ಸಂಜೀವನಪರ್ವತವನ್ನು ಒಂದು ಕೈಯಿಂದಲೇ ಎತ್ತಿತಂದು ರಾಮಭಕ್ತರನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸಿ ರಣರಂಗದಿಂದಲೇ ಪರ್ವತವನ್ನು ಕಲ್ಲಿನ ಹೂರಿಸಂತೆ ಅದರ ಮುನ್ನಿನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೇಸೆದ ವಟುವು ಒಂದು ಬಂಡೆಗಲ್ಲನ್ನು ತಮ್ಮ ಲೀಲಾ ಕರವಿಂದ ಲೀಲೆಯಿಂದೆತ್ತಿ ತುಂಗಾನದಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿಟ್ಟರೆಂದರೆ ಅಶ್ವರ್ಯವೆಂದು ನವರಾರು ! ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಯೋಗಿಯೊಬ್ಬನು ದೇವಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಅದರ ಫಲವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ತೋರಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ಮಂತ್ರದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸೇವ್ಯರಾದ ಈ ಭುವನಗುರುಗಳು ದೇವ ಮಂತ್ರವನ್ನುಚ್ಚರಿಸಿ ಬೀಜಗಳಿಂದ ಸುಫಲಸುಮಾರುತನೃತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದರೆ ಅದು ಖಲನಿಗ್ರಹರೂಪವಾದ ಸಜ್ಜನಾನುಗ್ರಹವೇ ಹೊರತು ಗುರುಗಳ ಶಕ್ತಿ ದ್ಯೋತಕವಲ್ಲ.

ಪಾರಂತೀದೇವಾಲಯದ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಮಾಡಿ, ಸರಿದೂತರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಗ್ರೀಷ್ಮಪೀಡಿತರಾದ ಜನರನ್ನು ಮೆಳೆಗರೆಸಿ ಉಪ್ಪರಿಸಿದುದನ್ನು ಕವಿಗಳು ಹೀಗೆ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ.---

ವೃಷ್ಟ್ಯಾದೇಃ ಸ ನಿಯಮನಾದಿ ಚಕ್ರ ಏತಚ್ಚ ತ್ರಿಂ ಹಿ
ಭುವನನಿಯಮನುಕೇ ಸಮೀರೇ .

ಅಪ್ಯೇವಂ ಭುವನಗುರೋಃ ಕೃತಾನುವಾದಃ ಕೃತ್ಯೇಷು
ಪ್ರವರ ಇತೀಹ ದರ್ಶಯಾಮಃ

ಭೂವಿಲಾಸಮಾತ್ರದಿಂದ ತ್ರಿಭವನಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಗೈವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಉಳ್ಳ ಈ ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳು ಒಂದೆಡೆ ಮಳೆಗರೆಸಿದರೆಂಬುದೇನಾಶ್ಚರ್ಯ ! ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ನಡೆಸಿದ ಎಲ್ಲ ಪವಾಡಗಳನ್ನೂ ಕವಿಗಳು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಯೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಒಂದೆಡೆ ಕವಿಪುಂಗವರೇ ಹೀಗೆ ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ.

ಭುವನಾದ್ಭುತಮಧ್ವಜೇಷ್ಟಿತಂ ನ ವದೇಮಾಪಿ

ಸುರಾಯುಷಾ ವಯಂ

ಸಕಲಂ ಖಲು ಕಿಂ ತು ಕಿಂಚಿದಸ್ಯಥ ಶುಶ್ರೂಷು-

ಜನಾಯ ವರ್ಣ್ಯತೇ

(10-3)

ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಅಪಾರಶಕ್ತಿಯ ಅಳತೆಗೋಲಿಲ್ಲವಾದರೂ ಇವರು ತೋರಿದ ಪವಾಡಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭುವನಾದ್ಭುತವಾದವುಗಳೇ. ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ವರ್ಣಿಸಲು ನರರಿಗೆ ಅನುರರ ಆಯುಷ್ಯವಾದರೂ ಸಾಲದು. ಆದರೆ ಭಕ್ತರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕವಿಗಳು ಸ್ವಲ್ಪವನ್ನೇ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಕಾಷ್ಠಮಾಲೆಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಕವಿಗಳು ಈ ಪವಾಡಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಹೆಣೆಯಲು ಕಾರಣವಾದರೂ ಏನು? ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಕವಿಗಳ ಉದ್ದೇಶವಾದರೂ ಯಾವುದು? ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಕವಿಪುಂಗವರೇ ಉತ್ತರವನ್ನಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಗಮನಾಸನಸಂಕಥಾದಿಲೀಲಾಃ ಸ್ಮಮಾತ್ರೇಣ

ಭವಾಪವರ್ಗದಾತ್ರೀಃ |

ಕಥಮಸ್ಯಮರಾಃ ಪ್ರಸಂಚಯೇಯುರ್ನನು

ಮಧ್ವಸ್ಯ ನ ಮಾದ್ಯಶೋಲ್ಪಚೋಧಾಃ ||

(13-42)

ಶ್ರೀಮಧ್ವರು ನಡೆದರು, ಅವರು ಕುಳಿತರು, ಸಲ್ಲಾಪಗೈದರು ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ಸ್ಮರಣಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ದುರಿತ ಹರಗಳು. ಈ ಭವಸಾಗರದಿಂದ ದಾಟಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಇವಕ್ಕಿವೆ ಎಂದು ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಕವಿಪುಂಗವರ ಈ ಮಾತು ಸತ್ಯವಚನ ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತವಾದುದು. ಋಜುಪುಂಗವರಾದ ಶ್ರೀಮಧ್ವರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೃತಿಯೂ ಭಗವತ್ಸೂಚಾರೂಪವಾದುದು. ಇವರು ನುಡಿದುದೇ ಹರಿಕೀರ್ತನೆ, ನಡೆದುದೇ

ಯಾತ್ರೆ. ಇವರಂದುದೇ ವೇ ಪಚನಗಳು. ಕುಳಿತರೆ ಹರಿಪೂಜೆ ಮುಲಗಿದರೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ತಿರುಗಿದರೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಇವರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೃತಿಗೂ ಅಂತಹ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಇವರ ದೇವರಪೂಜೆ ಹೇಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರೀತಿ ಗಾಗಿಯೋ, ಇವರು ಪರಮಾನ್ನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದುದೂ "ಪ್ರೀಯತಾಂ ಶೌರಿರಥ್ಥಂ" ಎಂದು. ಇವರ ಜೀವನವೇ ಭಗವದರ್ಪಣಕ್ಕಾಗಿ ವೇದವಾದ- ಪ್ರವೀಣರಾದ ಈ ಅಜಿತಪರಮಭಕ್ತರ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವಚನವು ಹೇಗೆ ಹರಿ ತೋಷಣವೋ, ಶಿಷ್ಯನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಇವರು ನುಡಿದ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಯೂ ಆ ಮುಕಂದಪ್ರಿಯವಾದುದೇ. ಏಕೆಂದರೆ ಇವರಲ್ಲಿ ವ್ಯರ್ಥಾಲಾಪವೇ ಇಲ್ಲ ಅಂತೆಯೇ ಕವಿಪುಂಗವರು ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ನಡೆಸಿದ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ, ದೊಡ್ಡ ಕೃತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಭಕ್ತಿಭಾವಪರವಶರಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ ಓದುಗನು ಈ ಭಕ್ತಿಗಂಗೆಯಿಂದ ಪಾನನಗೈದಿದ್ದಾರೆ, ಪುನೀತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಮದ್ಭೀಮಾರ್ಪಣಮಸ್ತು

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥಗುರುರಾಜರು

ಬರೆದವರು :

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಸಂಧಾಚಾರ್ಯ, ಭದ್ರಾವತಿ.

“ಪುಣ್ಯಭೂಮಿ” ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ, ಬಹು ಪುರಾತನವಾದ, ಸರಮಾತ್ಮನ ಅವತಾರಗಳಿಂದಲೂ, ದೇವಾಂಶಸಂಭೂತರಾದ ಅನೇಕ ಮಹಾನೀಯರ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವದಿಂದಲೂ, ತೀರ್ಥಪಾದಶ್ರೀಹರಿಚರಣಾರವಿಂದನಿಸ್ಸೃತವಾದ್ದರಿಂದಲೇ, “ವಿಷ್ಣುಪದೀ” ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಗಂಗೆ ಮತ್ತು ಸಿಂಧು, ಸರಸ್ವತೀ, ಯಮುನಾ, ಗೋದಾವರೀ, ಕೃಷ್ಣಾ, ಕಾವೇರೀ ಮುಂತಾದ ಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತಿಪ್ರದವಾದ ನದನದಿಗಳಿಂದಲೂ, ಮಾಂಧಾತಾ, ಅಂಬರೀಷ, ಸಗರ, ದಶರಥ ಮುಂತಾದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ, ಪಾಲಿತವಾದ, ಭಾರತದೇಶದ, ಮಧ್ಯವರ್ತಿಯಾದ

“ನತೋಸ್ತಿ ತುಂಗಾಂ ವಿಲಸತ್ತರಂಗಾಮಘೌಘಭಂಗಾಂ

ಹರಿಪಾದಸಂಗಾಂ |

ಶ್ರೀಶೋಷಿ ಭದ್ರಾಂ ಹೃತಪಾಪನಿದ್ರಾಂ ವಿಮುಕ್ತಿಪದ್ಯಾಂ

ವಿಮುಲೈಕಸಾಧ್ಯಾಂ ||”

ಎಂದು ಸ್ತುತವಾದ ಭದ್ರಾತಟನೀತಟವಿರಾಜಮಾನವಾದ ಹೊಳೆ. ಹೊನ್ನೂರು ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಭೂಷಾಯಮಾಣವಾದ, ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ವೃಂದಾವನವು ವಿರಾಜಮಾನವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಶ್ರಾವಣಕೃಷ್ಣತ್ರಯೋದಶೀ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವೋತ್ತರದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗುರುವರ್ಯರ ಆರಾಧನಾಮಹೋತ್ಸವವು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಸಮೀಪವರ್ತಿಗಳಾದ ಭಕ್ತವೃಂದಕ್ಕೆ ತಿಳಿದ ವಿಷಯವೇ ಆಗಿದೆ. ಅದ್ಯಾಪಿ ಶ್ರೀ ಗುರುವರ್ಯರ ಸೇವಾದಿಗಳಿಂದ ಭಕ್ತರು ತಮ್ಮ ಅಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರುವುದು ಅನುಭವಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧರ್ಮಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲ, ದೇವಾಂಶ ಸಂಭೂತರು.

“ಶ್ರೀಮದ್ಧರಣೀಸುರೋದ್ಧರಣಾಯಾವತೀರ್ಣಶ್ರೀಮತ್ಸತ್ಯಧರ್ಮ-
ಶರ್ಮಣಾಂ”

“ಯತಯೋಽನಿತಸುತಯಃ”

ಮುಂತಾದ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ಕನಿವರ್ಯರು ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಗುರುವರ್ಯರ ವೃಂದಾವನದ ಶಿಲಾಮಯವಾದ ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಒಂದು ಪಾರ್ಶ್ವದಿಂದ ಶ್ರೀ ಭಾಗೀರಥಿಯು ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದು ದನ್ನು ದರ್ಶಿಸಿದ ವೃದ್ಧರು ಅದ್ಯಾಪಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ವೃಂದಾವನದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಮಹೇಶನ ಚಿತ್ತವಾದ ಶಿಲಾಮಯವಾದ ಲಿಂಗದ್ವಯವನ್ನು ಅದ್ಯಾಪಿ ನೋಡಬಹುದು. ಈ ರೀತಿ ಸ್ವತ್ಯಕ್ಷ ಆಪ್ತವಾಕ್ಯ ಇತಿ. ಹಾಸಾದಿಗಳಿಂದ ದೊಡ್ಡ ದೇವಾಂಶಸಂಭೂತರಿನರೆಂದು ಪರಿಗಣಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮನೋನಿಯಾಮಕರಾದ ಮಹಾಜೇವರ ಅನುಗ್ರಹವು “ಮಹೇಶಾತ್ ಜ್ಞಾನಮನ್ವಿಚ್ಛೇತ್” ಎಂದಂತೆ ಜ್ಞಾನಾಪೇಕ್ಷೆಗಳು ಮಹಾರುದ್ರದೇವರ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲೇಬೇಕು ಅಲ್ಲದೆ ಗುರ್ವನುಗ್ರಹವೂ ಶ್ರೀ ಮುಕುಂದನ ದಯೆಗೆ ಕಾರಣವಾದುದರಿಂದ “ಮುಕುಂದಭಕ್ತ್ಯೈ ಗುರುಭಕ್ತಿಜಾಯೈ” ಎನ್ನುವಂತೆ ಸಂಪಾದನೀಯವೇ. ಇಂತಹ ಗುರುವರ್ಯರ ಚರಿತ್ರಾನುವರ್ಣನದಿಂದ “ಮನೋವಿಶುದ್ಧೈ ಚರಿತಾನುವಾದಃ” ಎನ್ನುವಂತೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸ್ವರೋಗ್ಯತಾನುಸಾರವಾಗಿ ಮನೋನೈರ್ಮಲ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀಗುರುವರ್ಯರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಫಲಪ್ರದವೆಂದು ತಿಳಿದು ಯಥಾಮತಿ ಅನುಸರ್ಣಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ, ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ತೋರಿಸಿದ ಆಕಾರ ಮಹಿಮಾಸಂಪನ್ನರಾದ, ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು, ಸವಣೂರು ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ, ನೂತನವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ದಿವ್ಯ ಭವನದಲ್ಲಿ (ಮಠದಲ್ಲಿ) ಶ್ರೀಪುರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಮನೋಜ್ಞಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವಚನಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಶ್ರೀ ವೇದಾಂತ-

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪಾಲನೆ, ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರದೇವರ ಪೂಜಾ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾ ವಿರಾಜಮಾನರಾಗಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಗಳವರ ವಿದ್ಯಾ ಔದಾರ್ಯ ಗಾಂಭೀರ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಅಕೃಷ್ಣರಾದ ಪಂಡಿತೋತ್ತಮರು ಕಾಶೀ ರಾಮೇಶ್ವರ. ಪ್ರಯಾಗ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಿಂದ ತಂಡೋಪತಂಡವಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಂತೆಯೇ ಮಹಾಪಂಡಿತರಾದ ಶ್ರೀ ಮುದ್ದಲಾಚಾರ್ಯರೂ ಒಬ್ಬರು. ಇವರ ವಂಶಕ್ಕೆ “ನವರತ್ನಕುಲ” ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿದ್ದಿತು. ಈ ನವರತ್ನಕುಲವು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದಾಗಿದ್ದಿತು. ಈ ಕಥಾನಾಯಕರಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮಶ್ರೀಪಾಂಡಗಳವರು ಈ ಮಹಾತ್ಮರ ನಂದನರಾಗಿ ಶುಕ್ಲಸಂವತ್ಸರದ ಪುಷ್ಯ ಕೃಷ್ಣ ಷಷ್ಠೀದಿನ ಚಂದ್ರನು ಸಿಂಹರಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಉತ್ತರಾನಕ್ಷತ್ರ ಪ್ರಥಮಚರಣದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಉಚಿತ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಜಾಲೋಪನಯನಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಶ್ರೀಮುದ್ದಲಾಚಾರ್ಯರು ಯದೃಚ್ಛೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಶಿಶುವಿಗೆ ಪುರುಷೋತ್ತಮನೆಂದು ನಾಮಕರಣಮಾಡಿದ್ದರು. ಈ ನಾಮವು ಅನ್ವರ್ಥವಾಗಿದ್ದಿತು. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಕವಿತಾದಿ ಶಕ್ತಿಸಂಪನ್ನರಾಗಿ, ನಂತರ ವ್ಯಾಕರಣ ತರ್ಕ ವೇದಾಂತಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾರಂಗತರಾದರು. ಆಗ ಶ್ರೀವೇದಾಂತಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪಾಲಾನುಭೂರಂಧರರಾದ, ಅಗಾಧಬೋಧರ ಕೃಪಾಪಾತ್ರರಾದ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರಲ್ಲಿಯೇ “ಸುಧಾ ವಾ ಸತನೀಯಾ ವಸುಧಾ ವಾ ಪಾಲನೀಯಾ” ಎನ್ನುವ ಲೋಕೋಕ್ತಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಶ್ರೀಸುಧಾಗ್ರಂಥದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಮಹಾಪಂಡಿತರಾದ ಶ್ರೀನವರತ್ನದ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರು ಪಂಡಿತಮಂಡಲಿಯಿಂದ ಮಂಡಿತರಾದ್ದರಿಂದಲೇ “ಅಣ್ಣಯ್ಯಾಚಾರ್ಯರೆಂಬ” ನಾಮದಿಂದಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿ, ದೇವೇಂದ್ರಾದಿಸುರೇಂದ್ರಲಾಲಿತವಾದ ಶ್ರೀ ಸರ್ವಜ್ಞರಾಸ್ತ್ರರನ್ನು ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಾ “ಪಾಠೋ ಹೋಮಶ್ವಾತಿಥಿನಾಂ ಸಪರ್ಯಾ ತರ್ಪಣಂ ಬಲಿಃ” ಎನ್ನುವಂತೆ ಪಂಚಯಜ್ಞಪಾರಾಯಣರಾಗಿ ಅನೇಕವರ್ಷಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆದರು.

ಶ್ರೀಮದುತ್ತರಾದಿಮಠಾಧೀಶರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಒಂದು ರೂಪದಿಂದ ಇಂದಿರೇಶಮಂದಿರವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದನಂತರ, ಮಹಾತ್ಮರಾದ (ಪ್ರಹ್ಲಾದಾವತಾರರೆಂದು) ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ

ಶ್ರೀಸತ್ಯಸಂಧಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಸುಮಾರು ೧೧ ವರ್ಷ ಶ್ರೀ ವೇದಾಂತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿ ವೃಂದಾವನ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿರು. ನಂತರ ಮಹಾ ತಪಸ್ವಿಗಳೂ, ಶಮದಮಾದಿ ಗುಣಸಂಪನ್ನರೂ ಆದ ಶ್ರೀಸತ್ಯವರಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಧಿಷ್ಠಿತವಾದ ಶ್ರೀವೇದಾಂತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಸಮ್ರಾಟರಾಗಿ "ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯನೇತಃ ಪೃಥಿವೀಂ ದರ್ಶಯಂತೋ ಹರೇಃಪದಂ" ಎನ್ನುವಂತೆ ದೇಶಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ನಾನುಗೊಂಡು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತರಾದರು.

ಗುರುವರ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಸತ್ಯವರಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಸಂದರ್ಶನ ಕೃಪೆ, ಉದ್ವಾಮಪಂಡಿತರಾದ ಶ್ರೀಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರು ಬಂದು ದಂಡಪ್ರಣಾಮಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಗಳವರ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತರು. ಆಗ ಶ್ರೀಸತ್ಯವರಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರಿಗೆ ದೇಹಾಲಸ್ಯವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಶ್ರೀ ವೇದಾಂತಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪಾಲನೆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರದೇವರ ಪೂಜಾ ಪಾಠಪ್ರವಚನಾದಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ದಕ್ಷರಾದ ಶಮದಮಾದಿಗುಣಸಂಪನ್ನರಾದ ಶಿಷ್ಯರು ಹೇಗೆ ದೊರೆತಾರು ? ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿಯು ನೆರವೇರಿಸಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಯದೃಚ್ಛಯಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತರಾದ (ನವರತ್ನದ ಅಣ್ಣಯ್ಯಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷ ಹೊಂದಿ) ಸಕಲಗುಣಗಳಿಂದಲೂ ಶ್ರೀ ವೇದಾಂತ-ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸಲು ದಕ್ಷರಾದ, ಭವಿಷ್ಯದ್ವೈದಿಕುಕುಲಸಾರ್ವಭೌಮ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನವರತ್ನದ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ನೋಡಿ "ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮೇಶವೋಯಂ ತವ ಕರಕಮಲಾರಾಧನಂ ಸೋಂಧುನೇಚ್ಛತಿ" ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರೇ ! ನಮ್ಮ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದಾನೆ. "ಪ್ರೀತಿರ್ಮಮ ಗರೀಯಸೀ" ಎಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದವಾದ ಈ ಪರಮಾಹಂಸಾ ಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಪೂಜಾ, ಪಾಠಪ್ರವಚನ, ವೇದಾಂತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪಾಲನೆ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ನೀವು ಭಗವದನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗುವುದಲ್ಲದೆ, ನಮಗೂ ಶ್ರಮವನ್ನು ಪರಿಹಾರಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ" ಎನ್ನಲು, ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರು "ಗುರ್ವಾದೇಶಂತ್ವಲಂಘ್ಯಮ್"

ಸ್ವಶಿರಸಿ ತರಸಾ ಧಾರ್ಯಂ” ಎಂದು ಕವಿನರೇಣ್ಯರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಶ್ರೀ ಗುರು ವರ್ಯರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಶಿರಸಾವಹಿಸಿ, ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಪರಮಹಂಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ತಮ್ಮ ಒಲನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸುಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಪಿಂಗಳಸಂವತ್ಸರ ಶ್ರಾವಣ ಶುದ್ಧ ಸಪ್ತಮೀ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಗುರುವರ್ಯರಾದ ಶ್ರೀಸತ್ಯವರಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು, ತಮ್ಮ ನೂತನಶಿಷ್ಯರಿಗೆ “ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥ”ರೆಂದು ನಾಮಕರಣಮಾಡಿ, ಪ್ರಣವಮಂತ್ರವನ್ನು ಸಂದೇಶಿಸಿ, ದಂಡಕಮಂಡಲಿಕಾಪಾಯವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಪರಿಶೋಭಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಚಂದ್ರದೇವರ ಸಂಪುಟವನ್ನು ಶಿಷ್ಯರ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪರಮಾದರದಿಂದ ಇಟ್ಟು ಶ್ರೀ ವೇದಾಂತಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು.

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯವರಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಪರಂಧಾಮವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧರ್ಮಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಗುರುವರ್ಯರ ಮಹಾ ಸಮಾರಾಧನೆ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ, ಶ್ರೀ ವೇದಾಂತ್ರಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಸಂಚಾರದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಾವನಮಾಡುತ್ತಾ, ಅಮಾನುಷವಾದ ಅನೇಕ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾ ಪಂಥರಾಪುರ, ತಿರುಪತಿ, ರಾಮೇಶ್ವರ ಉಡುಪಿ ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ, ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ತಪ್ಪಮುದ್ರಾಧಾರಣ, ಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರವಚನ, ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ, ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಾ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಅಣಿಮಾದ್ಯಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮಹಾತ್ಮರು. ಒಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆನರಸೀಪುರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹದೇವರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಯೋದಾಗ ದೇವದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ್ದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಬೀಗವು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಅನೇಕರು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾಗಿ ಶ್ರೀಗಳವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದರು. ಈ ಮಹಿಮೆಯು ಶ್ರೀಗಳವರ ವಂಶಪರಂಪರಾಗತವಾದ ಮಹಿಮೆ ಎಂದು “ಪರಂಪರಾಗತ ಹರ್ತಿರ್ನಿಹಿತೋತ್ತರಿದರ್ಶಿತಃ” ಎಂದು ಶ್ರೀಸತ್ಯಸಂಧಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಗಯಾಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದಾಗ ನಡೆದ ಇದೇ ತರಹವಾದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಶೇಷದೇವರು ನಿಜರೂಪದಿಂದ

ಬಂದು ಶ್ರೀಗಳವರು ಪ್ರವಚನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಶಾಸ್ತ್ರನಿಷಯವನ್ನು ಅತ್ಯಾದರದಿಂದ ಶ್ರವಣ ಮಾಡುತ್ತಾ ಶಿರಃಕಂಪನಮಾಡುತ್ತಾ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀಗಳವರ ಅದ್ಭುತವಾದ ಸಕಲಕಲಾವೈಭವವನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ ಏಕೈಕ ಶಾಸ್ತ್ರನಿಷ್ಣಾತರಾದ ಪಂಡಿತರು, ಅಂದರೆ ವೇದಾಂತಿಗಳು ಶ್ರೀಗಳವರ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪ್ರಭಾವಾದಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಇವರು ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸರಂತೆಂದರು. ಕವಿಗಳು ಇವರ ಕವಿತಾದಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು, ಅದಿಕವಿಗಳಾದ ವಾಲ್ಮೀಕಿಗಳೇ ಎಂದೂ, ಮೀಮಾಂಸಾಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಲ್ಲವರು ಇವರನ್ನು ನೋಡಿ ಜೈಮಿನಿಗಳೆಂದೂ, ಶ್ರೀ ಗುರುವರ್ಯರ ವ್ಯಾಕರಣಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ ವೈಯ್ಯಾಕರಣರು ಇವರನ್ನು ವ್ಯಾಕರಣಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಣೇತೃಗಳಾದ ಪಾಣಿನ್ಯಾಚಾರ್ಯರೆಂದೂ, ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾಮಾನ್ಯಜನರು “ದಾನಾಧಃಕೃತಕನ್ಯಕಾತನುಜನುಃ” ದಾನಶೂರ ಕರ್ಣನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಇವರ ಔದಾರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಕಲವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಪಾರ-ಪಾಂಡಿತ್ಯಸಂಪನ್ನರಾದ ಯತಿವರ್ಯರನ್ನು ನಾವು “ಗುರುವರಮನಿಶಂ ಸಾರ್ವಭೌಮಂ ಬುಧಾನಾಂ” ಪಂಡಿತರು ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇನೆಂತ ಉಲ್ಲೇಖಾಲಂಕಾರದಿಂದ ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ.

ಕವಿಗಳು ಶ್ರೀಗಳವರ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು “ಶ್ರೀಗುರು ಚಂದ್ರಕಳೋದಯ”ವೆನ್ನುವ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇದನ್ನು ರಚಿಸಿದವರು ಪೂಜ್ಯರಾದ ಕವಿತಾದಿಗುಣಸಂಪನ್ನರಾದ ಕಲ್ಲಾಪುರದ ರಾಮಚಂದ್ರಾಚಾರ್ಯರೆನ್ನುವವರು.

ಶ್ರೀಗಳವರ ಸಮಕಾಲೀನರೇ—ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸಂದರ್ಶಿಸಿ, ಅವರೊಂದಿಗೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಸಂದರ್ಶನ ಸಂಭಾಷಣ ವಾರಪ್ರವಚನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಅವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವರು. ಮಹನೀಯರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅನೇಕ ಕವಿಗಳು ಗ್ರಂಥರೂಪವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಆದರೆ ಗ್ರಂಥಪ್ರತಿಪಾದ್ಯರಾದ (ಕಥಾನಾಯಕರೂ) ವರೂ, ಕವಿಗಳೂ ಸಮಕಾಲೀನರಾಗಿರುವುದು ಅತಿ ವಿರಳ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ

ಹಾಗಲ್ಲ. ಶ್ರೀಗಳವರ ಸಮಕಾಲೀನರೇ ರಚಿಸಿ, ಅವರೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನೂ ಮಾಡಿರುವುದು ಒಂದು ನೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣವಾದುದೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಶ್ರೀ-ಗುರುಚಂದ್ರಕಳೋದಯವು ಪೋಡಶೋಲ್ಲಾಸಗಳಿಂದ ಕೂಡದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯವಲೋಕನದಿಂದ ಶ್ರೀಗಳವರ ಮಹಿಮೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಕವಿವರೇಣ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ-ರಾಮಚಂದ್ರಾಚಾರ್ಯರ ವಾಗ್ವಿಲಾಸಲಾಸ್ಯದ ಸೊಬಗನ್ನು ವಾಚಕರು ಕಾಣಬಹುದು. ಅಸದೃಶವಾದ ಕವಿತಾಮಾಧುರ್ಯ, ಪದಗಳ ಸಂಘಟನೆ, ವರ್ಣನಾವೈಖರೀ, ವಿವಿಧವೃತ್ತಗಳ ರಚನೆ, ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇಂತಹ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕಾದರೆ ಶ್ರೀಹರಿಗುರುಗಳ ಕರುಣೆಯೇ ಕಾರಣವೆನ್ನಬಹುದು. “ಗುರುಚಂದ್ರಕಳೋದಯ”ವೆನ್ನುವ ಗ್ರಂಥನಾಮ-ದಿಂದಲೇ ಅದರಲ್ಲಿರುವ ವಿಷಯ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪೋಡ-ಶೋಲ್ಲಾಸಗಳು ಚಂದ್ರನ ಪೋಡಶಕಲೆಯಂತಿವೆ. ಶ್ರೀಗುರುಗಳೇ ಚಂದ್ರರು. ಗ್ರಂಥದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಾಗವೂ ಒಂದೊಂದು ಕಲೆಯಂತೆ. ಪ್ರಥಮೋ-ಲ್ಲಾಸದಿಂದ ಹದಿನೂರನೆಯ ಉಲ್ಲಾಸದವರೆಗೆ ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮವೃತ್ತಾಂತ, ಶ್ರೀಗಳವರ ಅವತಾರ, ಬಾಲ್ಯವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಸ್ವೀಕಾರ ಪಾಠಪ್ರವಚನಗಳ ವಿಚಾರ. ಶ್ರೀಸತ್ಯವರಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರಿಂದ ಆಶ್ರಮಸ್ವೀಕಾರ ದೇಶಸಂಚಾರ ಅನೇಕ ಮಹಿಮಾಪ್ರನಶ್ನನ ವಾದಿ-ಜಯ, ಗ್ರಂಥರಚನೆ, ಪಂಡರಾವುರ, ತಿರುಪತಿ, ರಾಮೇಶ್ವರ, ಉಡುಪಿ ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಸಂಚಾರವರ್ಣನೆ. ಇವೇ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಕವಿಗಳು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾ ಆನಂದಪುಲಕಿತಗಾತ್ರರಾಗಿ “ಪ್ರಹರ್ಷಾಯ/ಪ್ರಹ-ರ್ಷಿಣೀ” ಎನ್ನುವಂತೆ ಪ್ರಹರ್ಷಿಣೀ ವೃತ್ತದಿಂದ ಶ್ರೀಗಳವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಗುಳಿನೆಯ ಉಲ್ಲಾಸದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಅದ್ಭುತಮಹಿಮಾಸಂಪನ್ನರಾದ ದೇವೈಕಸಾಧ್ಯವಾದ ವೈಭವವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ ಶ್ರೀಗುರುವರ್ಯರನ್ನು ನೋಡಿ “ದೇವಾ ವೈ ಯತಿಸತೀವೇಷಿಣೋ ರಘೂತ್ಥಂ ಭೂತ್ವಾ ಭುವ್ಯಮಲ-ಧಿಯಃ ಸಮರ್ಚಯಂತಿ” ದೇವತೆಗಳೇ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಪೂಜಿಸಲು ಮನುಷ್ಯರಾಗಿ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವೆತ್ತುತ್ತಾರೆಂತ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

(ಮುಂದುವರಿಯುವುದು)

ಪೋಷಕರು (ಪ್ರತಿವರ್ಷ ೧೦ ರೂ.ಗಳಂತೆ ಕೊಡತಕ್ಕವರು)

ಡಾ ಕೆ. ಎಸ್. ಗುರುರಾಜದಾಸ್, ಕಾಪೈಕುಡಿ	59-60
ಶ್ರೀ ಕೆ. ಸಿ ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಶೆಟ್ಟರು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	..

ಅಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೆ (ಪ್ರತಿವರ್ಷ ೫ ರೂ.ಗಳಂತೆ)

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಸುಬ್ಬರಾವ್ ಗಂಗಾವತಿ	59-60
ಡಾ ಬಿ. ಎಂ. ಮಾಧವರಾವ್, ಬೆಂಗಳೂರು	..
ಶ್ರೀ ಎ. ಎ. ಪ್ರಸನ್ನಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್, ಬಿ.ಇ., ಗೋರಕ್ ಪೂರ್	..
ಶ್ರೀ ಜಯತೀರ್ಥಾಚಾರ್ಯ, ಉಡುಗಣಿ	..
ಶ್ರೀ ಎಂ. ವಿ. ಮೆಳ್ಳಿಗಟ್ಟಿ, ಬಿ.ಎ.ಎಲ್.ಎಲ್.ಬಿ., ಧಾರವಾಡ	..
ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್ ಕುಲಕರ್ಣಿ, ಶಿರವಾರ	..
ಡಾ ಬಿ. ಎಸ್. ನಾರಾಯಣರಾವ್, ಬಸವಾಪಟ್ಟ	60-61
ಶ್ರೀ ಎ. ಎ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿರಾವ್, ಅಲಾನ್ ಕುಪ್ಪಂ	..
ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್ ಕಾಗಲ್ ಕರ, ಬಿ.ಎ.ಎಲ್.ಎಲ್.ಬಿ., ಬೆಂಗಳೂರು	..
ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎಸ್. ರಾಘವೇಂದ್ರ, ತಾಡಸತ್ತಿ	..

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಮಹಾಶಯರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹವು
ಅಭಿವರ್ಧಿಸಲೆಂದು ಕಾಪೈಕುಡ್ತೀವೆ.

Reg. No. M. 5766

ಮಹಾಪ್ರೋಫೆಸರ್ (ಒಂದು ಬಾರಿ ೧೦೦ರೂ.ಗಳು)

ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರದಾಸ್ ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ, ಹೈದರಾಬಾದ್.

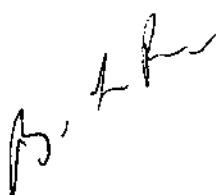
ಶ್ರೀಮತಿ ಚೌಬೀನೆ ಯಮುನಾಬಾಯಿ, ಹೈದರಾಬಾದ್.

ಶ್ರೀ ಜಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್, ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಡೈರೆಕ್ಟರ್, ಮೆಡಿಕಲ್ ಸರ್ವಿಸ್,
ಹೈದರಾಬಾದ್.

ಮೆಸರ್ಸ್ ತಾಜಮಹಲ್ ಹೋಟೆಲ್, ಸರ್ಕೋಜಿನಿದೇವಿರೋಡು,
ಸಿಕಂದರಾಬಾದ್.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಮಹಾಶಯರೆಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
ಯನ್ನು ಹಾರೈಸಿ ಮಹಾಪ್ರೋಫೆಸರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರುಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀದಾಸ
ರಾಯರ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಹರಿಯ ದಯೆ ಹೆಚ್ಚಲಿ; ಸಾತ್ವಿಕಸಂಸತ್ತು
ಅಭಿವರ್ಧಿಸಲಿ.

—ಸಂ.

Edited and Published by *Haridasaratnam Sri Gopaladas* at
Sri Raghavendra Colony, and Printed by *N. D. Shankar*,
B.A. (HONS.) at Yuganthara Press, Bangalore-18.

H. K. K.

‘श्रीपतिर्मानंदो नः’

ಶ್ರೀ ಹ ರಿ ದಾ ಸ ಭಾ ರ ತೀ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೂಲಕ
ಶ್ರೀಮದ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಸಂಪುಟ ೧೧]

೧೯೬೦—ನವೆಂಬರ್

[ಸಂಚಿಕೆ ೧

ಸಂಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕರು,

ಹರಿದಾಸರತ್ನಂ ಗೋಪಾಲದಾಸರು

ರಾಘವೇಂದ್ರಕಾಲೋನಿ, ಚಾಮರಾಜನೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-೧೮.

ವಾರ್ಷಿಕಚಂದಾ: ಮೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು.

— ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ —

	ಪುಟ
ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ ೧
ಸಂಪಾದಕೀಯ ೨
ಹರಿದಾಸವಾಙ್ಮಯ ೪
ಬಾಯಿಪಾಠ ೧೦
ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕರು ೧೩
ಶ್ರೀಸುಮಧ್ವವಿಜಯಮಹಾಕಾವ್ಯ ೧೯
ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥ ಗುರುರಾಜರು ೨೬
ಶ್ರೀಮದೈತರೇಯೋಪನಿಷತ್ ೪೩

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಗ್ರಂಥಗಳು (ಕನ್ನಡ)

ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದರು : ಬೆಲೆ 3 ರೂ. 50 ನ.ಪೈ.
ಕಳಿಸಿದರೆ ಅಂಚೆವೆಚ್ಚ 1 ರೂ.ಗೆ V.P. ಮಾಡಿ ಕಳಿಸುತ್ತೇವೆ.

ನಾಲ್ಕು ಗೀತೆಗಳು : (ಗೋಪೀಗೀತೆ, ವೇಣುಗೀತೆ, ಭ್ರಮರಗೀತೆ, ಸಾಂಡವಗೀತೆ. ಕನ್ನಡ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ, ತಾತ್ಪರ್ಯ ಸಹಿತ)
ಬೆಲೆ 50 ನ.ಪೈ. ಅಂಚೆವೆಚ್ಚ 12 ನ.ಪೈ.

ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥರವರ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವರು :
ಬೆಲೆ 37 ನ.ಪೈ. ಅಂಚೆವೆಚ್ಚ 12 ನ.ಪೈ.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹನ್ನೆರಡು ಪ್ರತಿಗಳಿಗೆ ಕಮ್ಮಿ
ಯಿಲ್ಲದೆ ತರಿಸಿಕೊಂಡರೆ 25% ಕಮಿಷನ್ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ.

ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳ ವಾಸಸ್ಥಾನಗಳಾದ ಶರೀರಗಳಿಂದ ಹೊರಟುಹೋಗಿ
ಕಾರಣ ವಿಷ್ಣುವು 'ಅರ್ಥರ್ಚ'ನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟನು ; ಪ್ರಾಣಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು
ಹೊಂದಿದ ಕಾರಣ 'ಪದ'ನೆಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟನು. 'ಪದ' ಧಾತುವಿಗೆ
'ಹೊಂದು' ಎಂಬರ್ಥವಿದೆ. ಈ ವಿಷ್ಣುವೇ 'ಅಕ್ಷರ'ನು. ಎಲ್ಲರ ಅಭೀಷ್ಟ
ಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ ; ಈತನಂತೆ ಅಥವಾ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಕೊಡುವ ಅನ್ಯನಿಲ್ಲ.
ಹೀಗೆ ಅಸದೃಶಅಭೀಷ್ಟದಾತನಾದ್ದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುವೇ 'ಅಕ್ಷರ'ನು. 'ಕ್ಷರ'
ಧಾತುವಿಗೆ ವಿನಾಶ ಮತ್ತು ಸಂತತದಾಸವೆಂಬ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. ಪ್ರಕೃತ-
ಕ್ಷರಣವೆಂದರೆ ಸದಾ ಕೊಡುವುದೆಂಬರ್ಥ ; ಅಭಿಕಾರಾಗಿ ಕೊಡುವಾತನು
'ಅಕ್ಷರ'ನು. ಹೀಗೆ ಋಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ತಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುವ
ಸರ್ವನಾಮಗಳೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಿಷ್ಣುನಾಮಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಮೇದಗಳಲ್ಲಿರುವ
ದೇವತಾನಾಮಗಳು ಸಹ ವಿಷ್ಣುನಾಮಗಳೆಂದು ಬೇರೆ ಮೇದಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ ;
ದೇವತಾನಾಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ವಿಷ್ಣುವಾಚಕಗಳೆಂದು ಸಾರುವ ಕೆಲವು ವೃತ್ತಿಗಳು
ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತವೆ :—'ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳ ನಾಮಧಾರಕನು ತ್ರೀಹರಿಯೊಬ್ಬನು.
ಯೋಗ್ಯಪ್ರಶ್ನೆಗೆ— ಯೋಗ್ಯಜಿಜ್ಞಾಸೆಗೆ— ವಿಹಿತನಿರ್ವಾಂಕ್ಷ... ವಿಷಯನಾದ
ಈತನನ್ನು ಸರ್ವಲೋಕದ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಪೊಂದುತ್ತಾರೆ.' 'ಈತನನ್ನು
ಇಂದ್ರನೆಂದೂ, ಮಿತ್ರನೆಂದೂ, ವರುಣನೆಂದೂ, ಅಗ್ನಿಯೆಂದೂ ಕರೆಯುವರು.
ಲೋಕವಿಲಕ್ಷಣನಾದ ತ್ರೀಹರಿಯೇ ಸುಪರ್ಣಸು... ಗರುಡಾಸ್ತು.' 'ಈ
ತ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಇಂದ್ರನೆಂದೂ, ವರುಣನೆಂದೂ, ಮಿತ್ರನೆಂದೂ ಮೇಳುವರು
ಸತ್ಯನೆಂದೂ ಕರೆಯುವರು.' 'ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ನಾಮಗಳೂ ಯಾರನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತವೆಯೋ (ಮುಖ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವುದೋ) ಆತನನ್ನೇ
'ವಿಷ್ಣು'ನೆಂದು ಹೇಳುವರು.'

ಋಷ್ಯಾದಿನಾಮಗಳು ಮಾತ್ರ ವಿಷ್ಣುಪರಪಲ್ಲ-ಸಕಲವೇದಗಳೂ ಆತನ
ನಾಮಗಳೇ. ಕೇವಲ ವೇದಗಳೇಕೆ ! ಸಮುದ್ರ, ಮೇಘ, ವೃಕ್ಷವತನ, ಭೇರಿ-
ತಾಡನದಿಂದ ಹೊರಟ ಸಕಲಧ್ವನಿವ್ಯತ್ಯಕ್ರಶಬ್ದಗಳೂ ವಿಷ್ಣುಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು
ಹೇಳುವ ಆತನ ನಾಮಗಳು. ಆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ವಿಷ್ಣು
ಪರನಾಗಿ ಯೋಚನೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿರಾಧ್ಯವಾದ ಮಹಿಮೆ
ಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ನಾಮಗಳ ಗಾತ್ರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಹಿಮೆ-ಎಂದೂ

ವಿಷ್ಣುವಿನ ನಿರ್ದೋಷತ್ವ, ಗುಣಪೂರ್ಣತ್ವಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾದ ವ್ಯವಹಾರವುಳ್ಳವು. ಪ್ರಾಣಶಬ್ದವಾಚ್ಯನು ನಾರಾಯಣನೇ— ಆತನಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲ ನಾಮಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು. ವೇದಮುಕ್ಯಗಳು ಇಂದ್ರಾದಿ ನಾಮಗಳುಳ್ಳ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಅಲ್ಪಮತಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲವೂ ನಾರಾಯಣನ ವಿಷಯವೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಬೃಹತ್ಸಂಹಿತೆ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ, ಧ್ವನ್ಯಾತ್ಮಕಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು, ಹೀಗೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ :— ಹುಂಕಾರವು ಪರಾಭವಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಸಮುದ್ರವು ತನ್ನ ಘೋಷದಿಂದ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗುವ ಹುಂಕಾರದಿಂದ, ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸರ್ವವನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ಅನಂತಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಮೇಘಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಾಯುವು ಸದಾ 'ಹಂ' ಎಂದು ಧ್ವನಿಗೈಯುತ್ತದೆ. ಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಸರ್ವಾಧಿಕ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತ್ವವೆಂಬರ್ಥವಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಮೇಘಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಬಲನಾಧದಿಂದ ವಿಷ್ಣುವೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮನೆಂದು ಘೋಷಿಸುತ್ತವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅನುದಾತ್ತರೂಪ* ಭೇರಿನಾದವು ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಔದಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ. ಸ್ವರಿತರೂಪದ ಘಂಟಾನಾದವೇ ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳು ಇತರ ಸರ್ವವೂ ವಿಷ್ಣುಗಿಂತ ನೀಚವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಸ್ವರ್ಣಚಂಚು (ವಾದ್ಯವಿಶೇಷ—ನಾಗಸ್ವರ) ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಉದಾತ್ತಸ್ವರಗಳು ವಿಷ್ಣುವಿನ ನಿತ್ಯೋತ್ತಮತ್ವವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರಚಯಾತ್ಮಕ † ಶ್ವಾಸಾದಿಗಳಿಂದ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗುವ ಮಂದ್ರಸ್ವರವು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಚಲವಾದ ಏಕಪ್ರಕಾರಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸರ್ವಘೋಷಗಳೂ (ಧ್ವನ್ಯಾತ್ಮಕ ಶಬ್ದ

* ಮಂದ್ರ, ಅನುದಾತ್ತ, ಸ್ವರಿತ ಮತ್ತು ಉದಾತ್ತಗಳೆಂಬ ಸ್ವರ ವಿಶೇಷಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನೀಚೋಚ್ಚಸ್ಥಾಯಿಗಳು. ತಾಲುವಿನ (ನಾಲಿಗೆಯ) ಅಧಃ, ಮೂಲ, ಮಧ್ಯ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ಭಾಗಗಳಿಂದ ಉಚ್ಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

† ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ತೀವ್ರಸಂಯೋಗವಿಲ್ಲದ ಸಮಸ್ಥಿತಿಯುಳ್ಳ ಶ್ವಾಸಾದಿಗಳಿಂದ ಮಂದ್ರಸ್ವರವು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ವಿಶೇಷಗಳೂ) ವಿಷ್ಣುವಿನ ಗುಣಾತಿಶಯವನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತವೆ.† ಹೀಗಿರಲು ಸದವರ್ಣಾತ್ಮಕವಾದ ವೇದಾದಿಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಕಲಶಬ್ದಗಳೂ ಯೋಗ್ಯ ಸಮನ್ವಯದಿಂದ ವಿಷ್ಣುಗುಣಗಳನ್ನೇ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತವೆಂದು ಏನು ಹೇಳ ತಕ್ಕದ್ದು! ಸ್ವಿಮಾರ್ಜಾರ (ಬೆಕ್ಕು) ಮುಂತಾದ ನಾಮಗಳೂ ಶ್ರೀಹರಿನಾಮ ಗಳೇ! ಅವು ಆತನ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನೇ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಸಕಲ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ಕೊಂದು, ತಿಂದು, ಆರಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುವು ಮಾರ್ಜಾರನು (ಮಾರಯತಿ + ಜರಯತಿ). ಭಕ್ತರ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವುದರಿಂದ (ಮೋಕ್ಷಣಾತ್) ವಿಷ್ಣುವು ಮೂಷಕನು (ಇಲಿಯು). ಮಳೆಗರೆಯುವುದರಿಂದ (ವರ್ಷಣಾತ್) ವೃಷನೆಂದೂ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕನಾದ್ದರಿಂದ 'ಬಲಿ' (ಬಲ-ಸಂವರಣೇ) ಎಂದೂ, ಸಂಸಾರತಾರಕನಾದ್ದರಿಂದ (ತಾರಣಾತ್) 'ತೃಣ'ನೆಂದೂ ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ ವಿಷ್ಣುವೇ ಕರಿಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.

ಹೀಗೆ ವಿಷ್ಣುವು ಸರ್ವನಾಮವುಳ್ಳವನಾದರೂ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ಸಕಲ ಜೀವರಿಂದಲೂ, ಸಮಸ್ತ ಜಡವಸ್ತುಗಳಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ರಮಾದೇವಿಯಿಂದಲೂ ಸದಾ ಅತ್ಯಂತ ಭಿನ್ನನೂ ವಿಲಕ್ಷಣನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ರೀದೇವಿಯು ದೇಶ. ಕಾಲಗಳಿಂದ ವಿಷ್ಣುಸಮವಾದ ಅನಂತ್ಯವುಳ್ಳವಳಾದರೂ, ಗುಣಾನಂತ್ಯದಿಂದ ಸಮಳಲ್ಲ. ವಿಷ್ಣುವು ನಿತ್ಯಾಭಿವ್ಯಕ್ತವಾದ ಸಾಂದ್ರಾಸಂಧ್ಯಕಸ್ವರೂಪನಾದ್ದು.

† ದಧಿಮಂಥನ, ವೃಕ್ಷಸತನಾದಿ ಧ್ವನಿಗಳು, ಅಂತರ್ನಾದವ್ಯಂಜಕಗಳು. ಇವು ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಭೀಷಕತ್ವಗುಣವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. 'ವರ್ಣಗಳೇ ಗುಣನಾಚಕವಾಗಬಲ್ಲವು—ಘೋಷಗಳಲ್ಲ' ಎಂಬ ಶಂಕೆಯೂ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ. ಘೋಷಗಳಿಂದ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾದ ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಔಪಕಾರಿಕವಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದೂ ತಿಳಿಯಕೂಡದು. ಅಕಾರಾದಿ ವರ್ಣವ್ಯಂಜಕತ್ವವೂ ಇಲ್ಲದ ಗರ್ಗರಗೋಧಾದಿಗಳ (ಜಿಟ್ಟಿ-ಹಲ್ಲಿ ಮೊದಲಾದ ಜಂತುಗಳ) ನಾದಗಳೂ ವರ್ಣಗಳೆಂದು ಮಂತ್ರರಾತ್ರಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿದೆ.

ಸ್ವಿನಿತ್ಯತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಋಷ್ಯಾದಿನಾಮಗಳೇ ವಿಷ್ಣುಪರವೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿರಲು, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಸ್ತುಬೋಧಕವಲ್ಲದ ಸಮುದ್ರಘೋಷಾದಿಗಳು ವಿಷ್ಣುಪರವೆಂದು ಹೇಳಲೇನು! ಎಂಬ ಕೈಮುತ್ಯವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು.

ರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸಕಲ ಜೀವರಿಂದ ಭಿನ್ನನು ; ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ್ದರಿಂದ ಜಡ ಭಿನ್ನನು ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ್ದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಉಪಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಶಬ್ದಗಳೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆತನ ನಾಮಗಳೇ ಆದರೂ ಇತರ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಕರ್ಮನಿರ್ದೇಶ ಮುಂತಾದ ಲೋಕ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೂ ವಿಷ್ಣುವಾಚಕಗಳಾದ ನಾಮಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿ (ಸೆಳೆದು-ಉಪಯೋಗಿಸಿ) ಅಮುಖ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ (ಉಪಚಾರದಿಂದ) ವ್ಯವಹಾರ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸರ್ವಶಬ್ದವಾಚ್ಯನು ನಾರಾಯಣನೇ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಾದರೂ, ಶಬ್ದಗಳ ಮುಖ್ಯವೃತ್ತಿಯು, ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವುದೆಂದು ತಿಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ—ಅಮುಖ್ಯವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಶಬ್ದಗಳು ಇತರತ್ರ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದಲ್ಲ. ಹಾಗೂ, ಸರ್ವನಾಮಗಳು ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣವಾಚಕಗಳೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಸಹ, ಆವು, ವಿಷ್ಣುವಿನ ನಂತರ, ರುದ್ರಾದಿ ಇತರ ದೇವತೆಗಳ ವಿವಕ್ಷೆಯಿಂದ, ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತವೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ; ನಾರಾಯಣನಂತೆ ಮುಖ್ಯವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತವೆಂದಲ್ಲ. ವಿಷ್ಣುವೊಬ್ಬನೇ ಸರ್ವನಾಮನು—ಅನ್ಯರಾರೂ ಅಲ್ಲ.

‘ಪ್ರಾಣಶಬ್ದವಾಚ್ಯನು ವಿಷ್ಣುವೇ’ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ವಿಷ್ಣುವೊಬ್ಬನೇ ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಯದೇ, ರುದ್ರಾದ್ಯಪೇಕ್ಷೆಯಾ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನೂ ‘ಪ್ರಾಣ’ ಶಬ್ದಮುಖ್ಯವಾಚ್ಯನೆಂದೇಕೆ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಿಮರ್ಶೆಯು ಅವಶ್ಯಕ. “ವಾಯುವು, ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿದ್ದು ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಸುಡುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದಲೇ ತಪಿಸುವನು,” ಎಂಬ ಸ್ಪಷ್ಟ ಪ್ರಮಾಣವು ಸೂರ್ಯನ ತಪನಶಕ್ತಿಯು ವಿಷ್ಣುವಧೀನವಾದ ವಾಯುಶಕ್ತಿಯೆಂದು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸಿದ್ಧಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಈ ವಿಧ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಚ್ಛಾಪಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರುತಿಯು ‘ಪ್ರಾಣೋ ಹ್ಯೇಷ ಯ ಏಷ ತಪತಿ’. (ತಪಿಸುವ ಈತನು ಈ ಪ್ರಸಿದ್ಧಪ್ರಾಣನೇ) ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಶ್ರುತಿಯು ‘ಪ್ರಾಣಾದ್ವಾ ಏಷ ಉದೇತಿ ಪ್ರಾಣೇ ಅಸ್ತಮೇತಿ’ (ಪ್ರಾಣನಿಂದ ಈ ಸೂರ್ಯನು ಉದಯಿಸುತ್ತಾನೆ ; ಪ್ರಾಣನಲ್ಲಿ ಅಸ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ) ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ‘ಪ್ರಾಣಸ್ಯ ಪ್ರಾಣಃ’ ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯು, ಪ್ರಾಣ

ಶಬ್ದವು ವಿಷ್ಣುವಾಯುಗಳಬೃರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೆಂಬಲ್ಲಿ ನಿವರ್ತನವು. 'ಅಯಂ
ವಾ ವ ಶಿಶುಃ ಯೋನಯಂ ಮಧ್ಯಮಪ್ರಾಣಃ' (ಈ ಮಧ್ಯಮಪ್ರಾಣನು
ಶಿಶುವು) ಎಂದು ಹೇಳುವ ಶ್ರುತಿಯು 'ಮಧ್ಯಮ'ನೆಂಬ ವಿಶೇಷಣದಿಂದ
ಉತ್ತಮಪ್ರಾಣನು ನಿಷ್ಕುವೆಂದು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಪ್ರಾಣ
ಶಬ್ದವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದರಿಂದ. ವಾಯುಮಧ್ಯ
ಸಹ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳದ್ದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. 'ನೇನಶೇಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು
'ಅತ್ಮ' ಶಬ್ದವಾಚ್ಯರು. ಈ ಉಭಯರೂ 'ಪ್ರಾಣ' ಮತ್ತು 'ಹೇತನ' ಎಂಬ
ವಾಚ್ಯರು, ಇವರೇ ವಿಷ್ಣುವಾಯುಗಳು. ಇವರಿಗೆ ಅಜ್ಞಾನ, ಪರಾಭವಗಳ
ಸ್ಪರ್ಶವಿಲ್ಲ. ಇತರರೆಲ್ಲರೂ ಅಜ್ಞಾನ, ಪರಾಭವವುಳ್ಳವರಾದ್ದರಿಂದ ಅಧಮ
ಚೇತನರು, ಅಧಮಪ್ರಾಣರು, ಅಧಮಅತ್ಮರು. ಗಾಯತ್ರೀಬ್ಬನೇ ಮಧ್ಯ
ಮನು—ಶ್ರೀಹರಿಯೊಬ್ಬನೇ ಉತ್ತಮನು. ಅದರಿಂದ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಮಾತ್ರ
ಸರ್ವಶಬ್ದವಾಚ್ಯರು—ಯಾರೊಬ್ಬ ಅನ್ಯನೂ ಅಲ್ಲ. ಇತರರು ಮಿತನಾದ
ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ—ಸರ್ವಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲ.
ಶ್ರೀದೇವಿಯು ಮಾತ್ರ ಹೀಗಲ್ಲ—ಅಕೆಯೂ ಸರ್ವಶಬ್ದವಾಚ್ಯಳು. ಅವಳೆ ವಿಷ್ಣು
ವಿನಂತೆ ಪ್ರತಿಶಬ್ದದ ಅನಂತಾರ್ಥದಿಂದಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸಾರಾಯವಾದ (ಅತ್ಯಂತ
ವಿಸಾಲಾದ) ಕೆಲವು ನಾಮಗಳಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲ. ಶಬ್ದಪ್ರವೃತ್ತಿಗಿರುವ
ಬಾಹ್ಯಾಭಾವದಿಂದ 'ಲಕ್ಷ್ಮೀ' ನೊದಲಾದ ನಾಮಗಳಿಂದ ಸಹ. ವಿಷ್ಣು
ನಂತೆ, ಪರಮಮುಖ್ಯಾರ್ಥವಾಚ್ಯಳಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಅವರಿಮಿತನಾದ ವಾಚ್ಯ
ವುಳ್ಳವಳಾದರೂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀವಾಯುಗಳು ಮಿತನಾಮವುಳ್ಳವರೆಂದು ಗ್ರಂಥಾಂತರ
ಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವುದುಂಟು. ವಿಷ್ಣುವಾದರೋ ಅನಂತನಾಮಗಳೂವನೂ,
ಪ್ರತಿನಾಮದ ಪೂರ್ಣಾರ್ಥಸ್ವರೂಪನೂ ಆಗಿರುವನು. ಹೀಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ
ನಾಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ವಿಷ್ಣುಗುಣಗಳನ್ನೇ ಹೇಳುವುದರಿಂದ. ಅನಂತನಾಮವುಳ್ಳ
ವಿಷ್ಣುವು ಸರ್ವತ್ರ ಅನಂತಗುಣನೆಂದೇ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ನೊದಲಾದ
ವಿಷಯಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಖಂಡ—೩

ವಿಷ್ಣುವೇ * ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರಮುಖ್ಯಪ್ರತಿಸಾದ್ಯನು.

ವಿಷ್ಣುವಜ್ರೆಯಿಂದ ವಾಯುವೂ ಪ್ರತಿಸಾದ್ಯನು.

ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರಸ್ತುತಿಯು ಉಭಯರ ತುಷ್ಟಿಕರ.

ಅನ್ಯದೇವತಾವಿಷಯಗಳೆಂದು ತೋರುವ ಋಕ್ಕುಗಳು ಸಹ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭಗವದ್ವಿಷಯಕಗಳೇ. ವಿಷ್ಣುವಿನ ನಂತರ ವಾಯುವಿಷಯಕಗಳೂ ಆಗಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರವೆಲ್ಲವೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾರಾಯಣಪರವಾಗಿದ್ದು ನಾರಾಯಣಿಗೆ ಅನ್ನವೆನಿಸುತ್ತದೆ—ಎಂದರೆ ತುಷ್ಟಿಕರವು. ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರ ಪ್ರತಿಸಾದ್ಯಗಳಾದ ಆತನ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವುದರಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವನು. ನಾರಾಯಣನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಅದು ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನಿಗೂ ಅನ್ನವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿದರೆ ವಿಷ್ಣು ವಾಯುಗಳಿಬ್ಬರೂ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗುವರೆಂದು ಈ ಖಂಡವು ಸದೃಷ್ಟಾಂತವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು ವೃತ್ರಾಸುರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ನಂತರ ಮಾಹೇಂದ್ರಪದವಿಯನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು 'ಮಹಾವ್ರತ'ವೆಂಬ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅಗ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು,† ಹೋತೃವಾದನು. ಭೃಗುವು ಅಧ್ವರ್ಯುವಾದನು. ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನೇ ಸ್ವಯಂ ಬ್ರಹ್ಮನಾದನು. ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನು ಉದ್ಗಾತೃವಾದನು. ಪ್ರಭುವಾದ ಸಾಕ್ಷಿ ನಾರಾಯಣನೇ 'ಸದಸ್ಯ'ನಾಗಿ ಕುಳಿತನು. ಇತರ ಋಷಿಗಳು 'ಋತ್ವಿಕ್'ಗಳಾದರು.

* ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರವೆಂದರೆ ೩೬ ಅಕ್ಷರಗಳುಳ್ಳ ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ತಿನ ೧೦೦೦ ಋಕ್ಕುಗಳು. ಮುಂದಿನ ಖಂಡವು ಇದರ ವಿವರಣೆಗಾಗಿಯೇ ಇದೆ.

† ಹೋತಾ—ಋಗ್ವೇದಾಭಿನ್ನನಾಗಿದ್ದು ಹೋಮಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿಯುಕ್ತನಾದವನು. ಅಧ್ವರ್ಯು—ಯಜುರ್ವೇದವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಯಜ್ಞಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕನಾದ ಪುರೋಹಿತ. ಬ್ರಹ್ಮ—ಮುಖ್ಯಋತ್ವಿಕ್, ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೆಂಬ ವೇದಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣ—ಸೋಮಯಾಜಿ. 'ಉದ್ಗಾತಾ—ಸಾಮವೇದಗಾಯಕ,

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರವನ್ನು* ಪರಿಸುತ್ತು ಕೇರವನನ್ನು (ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ಪ್ರೇರಕನಾದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು) ಸ್ಮರಿಸಿದನು. ಒಡನೆಯೇ ಆ ದೇವೋತ್ತಮನು ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ವಿಷ್ಣುವಾಯುಗಳಿಂದ ಆ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಇಂದ್ರನು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು 'ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರವನ್ನು ಪರಿಸು' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕುಳಿತನು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು 'ಇದು ನಿನಗೆ ಅತಿ ಪ್ರೀತಿಕರವು-ಆನ್ನವು' ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಯಜ್ಞಾಂಗವಾಗಿ ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪಠನಮಾಡಿದನು. ವಿಷ್ಣುವಾಯುಗಳು ಪ್ರೀತರಾದರು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಇದರಿಂದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ (ಆವಿಷ್ಟವಿಷ್ಣುವಾಯುಗಳಿಗೆ) ಪ್ರಿಯವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಆಗ ಇಂದ್ರನು, 'ಹೇ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ! ನೀನು ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗಳಿಸುವಿ, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಸ್ತುತಿಸು' ಎಂದನು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು 'ಇದು ನಿನಗೆ ಅನ್ನ' ಎಂದು ನುಡಿದು ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರವನ್ನು ಪುನಃ ಪಠಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಇಂದ್ರನು (ಆವಿಷ್ಟ ವಿಷ್ಣುವಾಯುಗಳ) ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ತತ್ಪಲವಾಗಿ ಪ್ರಿಯಧಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಹೀಗೆಯೇ ಇಂದ್ರನಿಂದ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅಜ್ಞಪ್ತನಾದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರವಿಂದ ಮೂರನೇ ಅವರ್ತಿ ಸ್ತುತಿಸಿದನು. ಇಂದ್ರನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಪ್ರಿಯಧಾಮರೂಪನಾಗಿ ವನ್ನೇ ಅತಿರಯವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನೆಂದನು. ಅತಿಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಟವಿಷ್ಣುವು, ಪ್ರಥಮ ಶಂಸನಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಸಾಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ (ಸ್ವಕುಂಠಲವು ಮುಕ್ತಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನೂ) ದ್ವಿತೀಯ ಶಂಸನಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಸಾಮಾನ್ಯವನ್ನೂ (ನಾರಾಯಣಪುರಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನೂ) ತೃತೀಯಶಂಸನಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಸಾಮಾನ್ಯವನ್ನೂ (ಅಂತಃಪುರಪ್ರವೇಶವನ್ನೂ) ಕರುಣಿಸಿರುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಲ್ಲದೇ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ವರವನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳೆಂದೂ ಹೇಳಿದನು; ಕೇಳಿದ ವರವನ್ನು ಕೊಡುವೆನೆಂದು ಆಶ್ವಾಸನವಿತ್ತನು. ಆಗ, ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅನಂದಾತಿಶಯವನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸಿದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು, 'ನಿನ್ನನ್ನೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಪೇಕ್ಷೆ

* ಮಹಾವ್ರತದಲ್ಲಿ ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರಶಂಸನವು ಅಪರಿಹಾರ್ಯವಾದುದರಿಂದ (ಆವಶ್ಯಕತೆವ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ) ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರವು 'ಅಹಃ' ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಸುವೆನು' ಎಂದನು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ವಿಶೇಷಜ್ಞಾನವೇ ಆನಂದಾತಿಶಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಈ ವರವನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದನು. ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣುನಾದ ವಾಯುಸಹಿತನಾದ ವಿಷ್ಣುವು, 'ಸರ್ವನಾಮವುಳ್ಳವನು ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದೇ ನನ್ನ ಉತ್ತಮ ವಿಶೇಷಜ್ಞಾನವು' ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. ವಿಷ್ಣುವು ಸರ್ವನಾಮನೆಂದು ತಿಳಿದರೆ ಆತನ ಸರ್ವ-ಗುಣಪೂರ್ಣತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದಂತೆಯೇ! ಯಾವ ನಾಮವೂ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ದೋಷವನ್ನು ಹೇಳಲಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ಸರ್ವತ್ರಸ್ಥಿತವಾದ ಆತನ ಸರ್ವರೂಪಗಳೂ ನಿರ್ದುಷ್ಟಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ವಸ್ತುಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಬ್ದಗಳು ಸಹ, ಸದಾ ಸರ್ವೋತ್ತಮಗುಣಸ್ವರೂಪನಾದ ನಾರಾಯಣನ ಶ್ರೇಷ್ಠಮಹಿಮೆಗಳನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತವೆ.

ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದಷ್ಟು ಜ್ಞಾನವು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ಇತ್ತು. ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಖಾತಿಶಯವನ್ನು ಹೊಂದಲಿಚ್ಛಿಸಿ ಆತನು ಜ್ಞಾನಾಧಿಕ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣುನಾದ ಕೇಶವನು, 'ಪ್ರಾಣಾದಿ ಸರ್ವನಾಮಗಳುಳ್ಳವನು ನಾನೇ ಎಂದು ತಿಳಿ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ಉತ್ಕೃಷ್ಟಾನಂದಸ್ವರೂಪನಾದ್ದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುವು 'ಪ್ರಾಣ'ನಾಮಕನು. ಆಹೇಯನಾದ್ದರಿಂದ (ಪರಿತ್ಯಾಗ ಅಥವಾ ತಿರಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ) 'ಆಹಂ' ಎಂದೂ, (ಭಕ್ತರ ಪಾಪಗಳನ್ನು 'ಅಸನಾತ್'—ನಿರಸನಮಾಡುವುದರಿಂದಲೂ 'ಮಿನುತೇ'—ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನಾದ್ದರಿಂದಲೂ) 'ಅಸ್ಮಿ' ಎಂದೂ, 'ತತಃ'—ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿದ್ದು ಸರ್ವವನ್ನೂ ತಿಳಿಯುವುದರಿಂದ 'ತ್ವಂ' ಎಂದೂ, 'ವಿಷ್ಣುವೇ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವನು. ಪೂರ್ಣನಾದ್ದರಿಂದ ಅವನೇ 'ಸರ್ವ'ನು. ಆತನ ಅನಂತರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಪೂರ್ಣವಾದ್ದರಿಂದ, 'ಸರ್ವಾಣಿ' ಎಂಬ ಬಹುವಚನವೂ, ವಿಷ್ಣುಪರವಾಗಿ ಯುಕ್ತವೇ ಆಗುವುದು. ಸ್ವತಂತ್ರಸ್ಥಿತಿ ಯುಳ್ಳವನಾದ್ದರಿಂದ ಅಥವಾ ನಿತ್ಯಾಭಿವ್ಯಕ್ತಗುಣಪೂರ್ಣನಾದ್ದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುವು 'ಭೂತ'ನೆನಿಸುವನು. ಇಂತಹ ಬಹುರೂಪಿಯಾದ್ದರಿಂದ 'ಭೂತಾನಿ' ಎಂಬ ಬಹುವಚನವಾಚ್ಯನೂ ಆಗಿರುವನು. ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯಸ್ವರೂಪನಾದ್ದರಿಂದ, 'ಏಷಃ' ಎಂಬ ನಾಮವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿದ್ದು ಲೋಕಗಳನ್ನು ದಹಿಸುವನು ಕೇಶವನೇ—ಅನ್ಯನಾರೂ ಆಲ್ಲ.

‘ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮದೊ ನ:’

ಶ್ರೀ ಹ ರಿ ದಾ ಸ ಭಾ ರ ತೀ

‘ಪ್ರಥಮೋ ಹನುಮಾನ್ಮಾಮ ದ್ವಿತೀಯೋ ಭೀಮ ಏವ ಚ |

ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಸ್ತೃತೀಯಸ್ತು ಭಗವತ್ಕಾರ್ಯಸಾಧಕ:’ ||

ಸಂಪುಟ

೧೧

೧೯೬೦ - ೬೧ — ಡಿಸೆಂಬರ್ - ಜನವರಿ

ಸಂಚಿಕೆ

೨-೩

ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಲೀ

ತ್ರಿಪುಟಿತಾಳ

ಮೈಲಿಗೆಯಿಂದ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡಬಾರದು

ಮಡಿವಂತನಾಗಿ ಈ ಬಾಳಬೇಕು ||

ಭೂಲೋಕದೊಳಗಂತಿಜರನೆ ಮುಟ್ಟಬಾರದು

ದೇಹದೊಳಗೆ ಹೊಲೆ ಕೋಪವಯ್ಯ ||

ವೇಳೆ ವೇಳೆಯಲಿ ಕೋಪಕ್ಕೆ ದೂರನಾಗಿ

ಬಲು ಸಂತೋಷದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು ||

ತೀಲಾಚಾರರಿಗೆ ವ್ಯಭಿಚಾರ ಸಲ್ಲದು

* ಈ ದೇಹದಲ್ಲಿ ವ್ಯಭಿಚಾರವುಂಟು ||

ಬಾಲತನದ ಅಂತೆ ಕಾಲ ಪರಿಯಂತ

ಕಾಲರಘುಗಳೆ ಬಯಕೆ ಸಲ್ಲದಯ್ಯ ||

ನೀಲಮೇಘಶ್ಯಾಮ ರಾಮಾಚಂದ್ರನಿಹಲಿನ್ನ

ಫಲಬೇಡದೆ ನೀ ಭಜಿಸಬೇಕು ||

“ಸುಜನರೆಲ್ಲ ಹರಿವೈರಿಯೊ ಮನರೆ ಕೇಳಿ

ಎಂಬ ಸಂಕರದಿಯಿಂದ.

* ಆಶಾಸ್ತ್ರಿಯವಾಚ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿನ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ವ್ಯಭಿಚಾರವೆಂದರ್ಥ.

‘ಶ್ರೀಘಟಿಮಿನಿ ದೊ ನಃ’

ಸಂಪಾದಕೀಯ

ಶ್ರೀಶನು ನಮ್ನಾಸೆ ಪೂರೈಸಲಿ

ಶ್ರೀಶುಭಕೃತ್ ಸಂವತ್ಸರಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ (ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ)ಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜ್ಞಾನಸತ್ತವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ, ಒಂದು ಪಟ್ಟಿ, ಅಂದರೆ ಹನ್ನೆರಡುವರ್ಷಗಳು ಪತ್ರಿಕೆ ನಡೆಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸಾರ್ಯರಿಗೆ ಆ ಸತ್ತದ ಫಲಾರ್ಪಣೆಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸಾರ್ಯರ ಪುಣ್ಯದಿನದಲ್ಲಿ ಗಣಜಂನೆಯ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯ್ತು ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ. ಆ ಮಹಾತ್ಮರ “ವಿಜಯದಾಸರು” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿನ ವಿ, ವಿಸುಲತೆಯನ್ನೂ, ಜ, ಜಯವನ್ನೂ, ಯ ಯಾಗ. ಫಲವನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತದೆಂದು ಶ್ರೀಮೋಹನದಾಸಾರ್ಯರು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸುಜನರಿಗೆ — ಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣರಿಗೆ ಒಪ್ಪುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಮಡಿಮಡಿಯಾದ ವಿಷಯ ಪ್ರಕಟನೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ವಿ, ಅಕ್ಷರದ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ಫಲರೂಪವಾದ ವಿಸುಲತೆಯೂ, ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಬಂದ ಅಡ್ಡಿಗಳಿಂದ ಪತ್ರಿಕೆ ನಡೆಯಲಾರದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಬದಗಿದರೂ ಪುನಃ ಪುನಃ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಜ, ಎನ್ನುವುದರಿಂದ ಬಂದ ಫಲರೂಪಜಯವೂ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಓದಿದವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಹೇಳಿದಂತೆ— ಅನೇಕರ ಸತ್ತಗಳಂತೆ ಜ್ಞಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿಕಾರ್ಯವು ನಡೆದಿರುವುದರಿಂದ ಯಾಗ ಅಂದರೆ ಸತ್ತಯಾಗದ ಫಲವನ್ನು ಉಣಿಸಿದೆ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ. ಎನ್ನುವುದು ಅನುಭವಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಇವರನ್ನು ದಾಸರು ಎಂದರೆ ದೇವಕಾವ (ದೇವರು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವನು) ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಆ ಮೋಹನದಾಸಾರ್ಯರೇ. ಇಂತಹ ಮಹಿಮೋಪೇತವಾದ ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸರವರ ಹೆಸರಿನ ಬಲದಮೇಲೇ

ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸತ್ರಿಕೆಯ ಗತಿಯ ವರ್ಷದ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಉತ್ತಮ-
ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವ ಆಸೆಯನ್ನು ಅವರೇ ಪೂರೈಸಿಕೊಡುವರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇವೆ.

ಉತ್ಸವ ಎಂದರೆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಯಜ್ಞವೆಂದರ್ಥ. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ
ನಾವು ಜ್ಞಾನಪ್ರಚಾರರೂಪವಾದ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಸಿದರೇ ಸಂತೋಷ. ಜ್ಞಾನ-
ದಿಂದಲೇ ದೊರೆಯುವ ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತೇ-
ವೆಯೋ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅವರ ಮಹಾಸನ್ನಿಧಾನ. ಅಂತಹ ಕಾರ್ಯವನ್ನೇ ಅವರು
ಒಪ್ಪುವುದು. ಆದರಲ್ಲೂ ನಮ್ಮ ಭೃಗುಮುನಿವರೇಣ್ಯರ ಅಂಶರಾದ
ಶ್ರೀವಿಜಯರಾಯರಿಗೆ ಸತ್ತೆಯಾಗುವೆಂದರೆ ತುಂಬ ಇಷ್ಟ. ಕಶ್ಯಪಾದಿಮುನಿ-
ವರರಿಂದ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಸತ್ತೆಯಾಗದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಅವರು ಉತ್ತಮಸೇವೆ
ಸಲ್ಲಿಸುವುದು ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಜಾಗರೂಕವಿದೆ. ಅದನ್ನು ಶ್ರೀ-
ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ "ಆ ಸರಸ್ವತೀರದಲ್ಲಿ ಬಿನ್ನೈಸಲಾನುಡಿಗೆ...." ಎಂಬ
ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೃಗುಮುನಿಗಳು ಆ ಸತ್ತೆಯಾಗದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ
ಒಪ್ಪುವ ಸೇವೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬ ವಿವರವಿದೆ. "ಕೇಶವನೆ
ಪರದೈವವೆಂದು ಪಡೆತಿಸಿದ ಭೃಗುಮುನಿ"ರು ಎಮಗೆ ಆವಿಳಸೌಖ್ಯಗಳನ್ನು
ಕೊಡುವರು ಎಂದರೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭುವಾದ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ
ಬೇಡಿ ಎಲ್ಲಿ ಸೌತ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕೊಡಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದಮೇಲೆ
ಶ್ರೀವಿಜಯರಾಯರ ಪರಮಪ್ರೀತಿ ಉತ್ಸವ(ಉತ್ಸವ)ವೆಂದಲ್ಲವೇ ?

ಇನ್ನು, ಚಿರಕಾಲ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿಯು ತಮ್ಮಗಳ ನೆರವು ಹೊಂದಿ
ತಮ್ಮ ಮನವೊಪ್ಪುವ ವಿಮಲತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಳ-
ಬೇಕಾದರೆ - ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸಾಚಾರ್ಯರ ದಿವ್ಯಾನುಗ್ರಹಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡ-

* ಆ ಸರಸ್ವತೀರದಲ್ಲಿ ಬಿ-

ನ್ನೈಸಲಾನುಡಿಗೆ ಜಡ-

ಜಾಸನಮಹೇಶಾಚ್ಯುತರ ಲೋಕಂಗಳಿಗೆ ಪೋಗಿ

ತಾ ಸಕಲಗುಣಗಳ ವಿಚಾರಿಸಿ

ಕೇಶವನೆ ಪರದೈವವೆಂದುಪ-

ಡೆತಿಸಿದ ಭೃಗುಮುನಿ ಪ ಕೊಡಲೆಮಗವಿಳ ಸೌಖ್ಯಗಳ

ಬೇಕಾದರೆ- ಈ ಜ್ಞಾನಸತ್ತವನ್ನು ನಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡೆಸಬೇಕು.

ಸತಃ = ಸಜ್ಜನರನ್ನು ತ್ರಾಯತೇ = (ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶದಿಂದ) ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ (ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ) ಆದ್ದರಿಂದ “ಸತ್ತಂ” ಎಂದಿದೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ನಡೆಸಿದರೆ ಅವರಿಗೆ, ಅವರಂತರ್ಯಾಮಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮೂಲರೂಪದಿಂದಲ್ಲದೆ ಈ ಅವತಾರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀವಿಜಯರಾಯರು ಕಂಚಿ, ಹಂಪೆ ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರಾಯರ ಆರಾಧನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸತ್ತವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದುದರ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ನಾವು ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರವರ ಆರಾಧನೆಯ ಅಥವಾ ಶ್ರೀವಿಜಯರಾಯರ ಆರಾಧನೆಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಸೋಣ.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಹೀಗಿರಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆ :—

ಶ್ರೀಸರ್ವಜ್ಞರ ೩೩ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪಾರಾಯಣ, ಪುರಾಣಶ್ರವಣ, ಉಪನ್ಯಾಸ, ಹರಿಕಥೆ ಮತ್ತು ದೇವರನಾಮಸಂಗೀತ, ಭಜನೆ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುವಾಸಿನೀಭೋಜನ, ವಿದ್ವತ್ಸಂಭಾವನೆ, ಇದು ನಡೆಯಲೇ ಬೇಕು.

ಈಗಿನಿಂದಲೇ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರೆ ಮಾತ್ರ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ನಡೆಸಲು ಸಾಧ್ಯವೆನಿಸಿ ಈಗಲೇ ತಮ್ಮ ಅವಗಾಹನೆಗೆ ತಂದಿದ್ದೇವೆ. ತಾವುಗಳು ಯಾರ್ಯಾರು ಮುಂದೆ ಬಂದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗುತ್ತಿರೋ ಅದು ತಮ್ಮಸ್ವಂತಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು. ಬೇಗ ಬೇಗ ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟು ಸಹಕರಿಸಲು ಆಸಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಷಯ ಮುಂದೆಬರುವವರ ಸಂಖ್ಯೆನೋಡುತ್ತಾ ತಿಳಿಸುತ್ತಿರುವೆವು. ಅವರವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾಗಿ ತಿಳಿಸಬಯಸುತ್ತೇವೆ. “ಡಂಭವ ಸಾರುವರ ಅತ್ತತ್ತ ಜರಿದು” ಬಾಳುವವರ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ. ಬರೇ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವವರೂ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಂಬರಬಾರದೆಂದು ವಿನಯದಿಂದ ಕೇಳುವೆವು.

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥ ಗುರುರಾಜರು

ಬರೆದವರು :

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಸಂಧಾಚಾರ್ಯ, ಭದ್ರಾವತಿ.

(ನವೆಂಬರ್ ಸಂಚಿಕೆಯಿಂದ ಮುಂದುವರಿದುದು)

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥಪಾದಂಗಳವರ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯಂತೂ ಅಸಾಧಾರಣವಾದುದು. ಪ್ರಾಕೃತಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕಪದ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ—“ರಚನಾವಿಷಯೇ ನ ಕಶ್ಚನೇದೃಕ್ ರಚಿತೇಹ್ಯಸ್ತಿ ನಿರಿಂಚಿನಾ ಪ್ರಪಂಚೇ” ರಚನಾವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸಕಲಕಲಾತೋವದವರ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದೇನಿದೆ? ಇವಾವುವೂ ಉತ್ಕೃಷ್ಟಯಲ್ಲ. ಶ್ರೀಗಳವರು ರಚಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿರಾಗಿ ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಮಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು.

ಶ್ರೀಗಳವರ ಗ್ರಂಥನಿರ್ಮಾಣ—(ಸ್ವತಂತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳು)

“ವಿರಹಿನೋದಸುಧಾ”

ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರೀಯರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಿರಹದಿಂದ ಯುಕ್ತರಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರ ದರ್ಶನಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಾ ಕಂಡ ಕಂಡ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ, ರಾಷ್ಟ್ರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ, ಅತ್ಯಂತ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದುದು. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಶ್ರೀಗಳವರು ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ರಚಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಉಪಸಂಹಾರದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

“ವಿರಹಿನೋದಸುಧಾ ವಿಹಿತಾ ಶುಭಾ ಸುನಂದತೃಭುವಾ

ವಿಹಿತಾಕುಳಾ

ಸ ಚ ಕೃಪಾವ್ಯತದೋ ಹರಿಕಂಧರಃ ತದನಯಾಸ್ತು ಚ ಮೇ
ಹರಿಕಂಧರಃ" ||

ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ರಚಿಸಿದರೂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಆಶ್ರಮಸ್ವೀ-
ಕಾರಾನಂತರ ಮಾಡಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಸತ್ಯಸಂಧತೀರ್ಥ
ರನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವಿರಹಿನೋದಸುಧೆಯ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕವನ್ನು
ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸೋಣ. ಒಬ್ಬ ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರಿಯು ಇನ್ನೊಬ್ಬಳನ್ನು
ಕುರಿತು "ಸಕಲವಿಘ್ನಹರನಾದ ವಿನಾಯಕನ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡು, ಅವನು ಶ್ರೀ
ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ" ಎಂದು ಹೇಳುವ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಭಾಷಣೆಯ
ಸಮಯವನ್ನು ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥರು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

"ಭಜ ಸಖೀತ್ಯವದಚ್ಛ ವಿನಾಯಕಂ ಸ ದಿಶತಿ ತ್ವರಯಾ ಭುವಿ
ನಾಯಕಂ |

ಸ ಹಿ ನ ವೇತ್ತಿ ಸುಖಂ ಹ್ಯಬಲಾಭವಂ ಭವಭವೋಽವದದಿತ್ಯಬಲಾ
ಭವಂ ||"

ಹೇಸಖಿ, ವಿನಾಯಕನನ್ನು ಭಜಿಸು. ಅವನು ಜಾಗೃತಿಯಾಗಿ ನಿನ್ನ
ನಾಯಕನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಸಖಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ:
"ಸಖಿ ನ ವೇತ್ತಿ ಸುಖಂ, ಹ್ಯಬಲಾಭವಂ" ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ನಿತ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ
ಯಾದ ಈಶ್ವರನ ಪುತ್ರನಾದ ಗಣಪತಿಯು ದಾಂಪತ್ಯಸುಖವನ್ನು ಹೇಗೆ
ಬಲ್ಲನು? (ಎನ್ನುವ ತಾತ್ಪರ್ಯ) ಋದ್ಧಿ ಸಿದ್ಧಿ ಎನ್ನುವ ಇಬ್ಬರು ಪತ್ನಿಯರು
ವಿನಾಯಕನಿಗೆ ಉಂಟೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಿದ್ಧವಾದರೂ, ಲೋಕಪ್ರವಾದವನ್ನು
ಅನುಸರಿಸಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಎಂತ ಶ್ರೀಗಳವರೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.
ಇನ್ನೂ ಮನೋಹರವಾದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ.

ಶೃಂಗಾರಲಹರೀ — ಇದನ್ನು ಶ್ರೀಗಳವರು ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ
ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾಮನಿರ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಶೃಂಗಾರಸಪ್ರಧಾನವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿ-
ಯಬರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂಜ್ಯರಾದ ಶ್ರೀಕಲ್ಲಾಪುರದ ರಾಮಚಂದ್ರಾ-
ಚಾರ್ಯರೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. "ನಾವರತ್ನಿಕೃತ" ಎಂದು ಪೀಠಿಕೆ
ಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತರ್ಲಾಸಿ, ಬಹಿರ್ಲಾಸಿರೂಪವಾದ ಪದ್ಯಗಳೂ

ಡಿಸೆಂಬರ್ - ಜನವರಿ

ಇವೆ. ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರರೂಪವಾದದ್ದು ಅನೇಕ ಪದ್ಯಗಳು ಕನ್ನಡದ ಒಗಟೆ ನಂತಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ.

ಕಿಂ ಸರ್ವಪಾಂಛಿಂತಂ ರಾಜ್ಯೋಪೇಕ್ಷಿತಃ ಈ ಸದಾ ಶುಚಿಃ
ಕೋರಪೇದುತ್ತರಂ ತಸ್ಯ ಸ ಮೇ ಭಾತಿ ಧನಂಜಯಃ

ಪ್ರಶ್ನೆ : ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವುದು ಯಾವುದು ? ರಾಜ್ಯವು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದು ಯಾವುದು ? ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರರೀತಿಯಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಶುದ್ಧವಾದುದು ಯಾವುದು ? ಎಂದು ಮೂರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು. ಈ ಮೂರು ಪ್ರಶ್ನೆಗೂ “ಧನಂಜಯಃ” ಎನ್ನುವುದೇ ಉತ್ತರ. ಧನಂ ಧನವು ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ರಾಜನಿಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದುದು ಜಯಃ = ಜಯವು, ಸದಾ ಶುದ್ಧವಾದುದು ಧನಂಜಯಃ = ಅಗ್ನಿಯು.

ಕಂ ಶ್ರೀಪಃ ಪರಿಪಾತಿ ಕೋ ಹರಧುರಿ ಸ್ಥಾತಾ ಸತಾಂ ಸಂಗತೇಃ
ಕಿಂ ಗಚ್ಛತ್ಯಲವಂ ಸ್ಮರಾರಿನಗರೀ ಕಾ ಕೌ ಭವೇತ್ ಕೌ ಭವೇತ್

ಸಂಬುಧ್ಧಿಃ ಸಮವರ್ತಿನೋ ದನುತನುಪ್ರೋತ್ಥಾ ದಿತಕ್ಷತ್ ಭೋ
ದೇಹಿ ಹ್ಯುತ್ತರಮುತ್ತರಾಧರತಯಾ ಚೈಕಂ ಕವೇ ಹಿಂತಯಾ

ಕವಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ : ಎರಡೆರಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗೂ ಹಿಂದು ಮುಂದಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆ ಒಂದೇ ಉತ್ತರವಾಗಬೇಕು, ಹೇಳಬೇಕು.

ಆ ರೀತಿ ಪದ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀಗಳವರು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಪಃ = ಹರಿಯು, ಕಂ = ಯಾರನ್ನು, ಪರಿಪಾತಿ = ಕಾಣುತ್ತಾ, ಉತ್ತರ, ದೀನಂ = ದೀನನನ್ನು ಎಂತ. ಹರಧುರಿ = ಈಶ್ವರನ ಮುಂದುಗಡೆ. ಕೌ = ಯಾರು, ಸ್ಥಾತಾ = ನಿಲ್ಲತಕ್ಕವನು ? ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ “ದೀನಂ” ಎನ್ನುವುದನ್ನೇ ಹಿಂದು ಮುಂದಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆ “ನಂದೀ” ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಎರಡನೇ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಇದರಂತೆಯೇ ಇತರ ಪದಗಳು. ಸತಾಂ ಸಂಗತೇಃ = ಸಜ್ಜನರ ಸಹವಾಸದಿಂದ, ಕಿಂ ಗಚ್ಛತಿ = ಏನು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಎಂದರೆ ಪಾಪಂ = ಪಾಪವು, ಸ್ಮರಾರೀಃ = ಈಶ್ವರನ ನಗರವು ಯಾವುದು ಎಂದರೆ ಪಾಪಂ ಎನ್ನುವುದನ್ನೇ ಹಿಂದುಮುಂದಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆ ಪಾಪಂ

ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಯಮದೇವರ ಸಂಬುಧಿಯಾವುದು ಎಂದರೆ, ಯಮ = ಯಮ ಎಂತ, ದಾನವರ ಬಡಗಿಯು ಯಾರೆಂದರೆ ಯಮ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹಿಂದುಮುಂದೆ ಉಚ್ಚರಿಸಲಾಗಿ 'ಮಯ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಒಂದೇ ಪದದಿಂದ ಎರಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೂ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಇಂತಹ ಅತಿಚಮತ್ಕಾರಯುಕ್ತವಾದ ಶ್ಲೋಕಗಳು ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾಗಿವೆ.

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಟಿಪ್ಪಣಿ—ಅದ್ಭುತವಾದ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಸತ್ಯ-
ಸೃಂಧದಿಂದ (ಎಕಾದಶಸ್ಕಂಧಬಿಟ್ಟು) ಎಲ್ಲ ಸ್ಕಂಧಗಳಿಗೂ ರಚಿಸುತ್ತಾರೆ ಮಹಾ-
ರುದ್ರದೇವರ ಅಂಶರಾದ್ದರಿಂದ ಶುಕಮುಖದ್ರವಸಂಯುತವಾದ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾ-
ಗವತದ ಭಾವವನ್ನು ಬಲ್ಲವರೆಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದು
ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೂ ಅನೇಕತರಹೆ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ ವಿದ್ವಲ್ಲಲಾಮು-
ರಿಂದಲೂ, ನಿಜೋತ್ತಮಾಂಗಚಾಲನಾರ್ಪಣಕವಂದನೀಯರಾದ ಮಹಾತ್ಮ-
ರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಕಲಮಾನ್ವಯತಿಪುಂಗವರೂ, ಶ್ರೀಗಳವರ ಅದ್ಭುತವಾದ
ಭಾಗವತಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಇವರನ್ನು "ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಾಚಾರ್ಯ"
ರೆಂದು ಸನ್ಮಾನಿಸುತ್ತಾರೆ; ಅಲ್ಲದೆ ತಾವು ಸಂಚಾರತ್ತೇನ ದಯಮಾಡಿಸಿದಾಗ
ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ ಶ್ರೀಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ
ದರ್ಶನವಂದನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಅವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡು-
ತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಕೃತ ಶ್ರೀಮದುತ್ತರಾದಿಮಠಾಧೀಶರಾದ ಶ್ರೀಮತ್ಪರಮಹಂಸಪರಿ-
ವ್ರಾಜಕಾಚಾರ್ಯತ್ವಾದಿ ಗಂಭಿರವೃಂದಭೂಷಿತರಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಸತ್ಯ-
ಪ್ರಮೋದತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ತಾವು ಸಂಸ್ಥಾನಪರವಾರಯುಕ್ತರಾಗಿ
ಬಹುದೂರಿನಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ತಮ್ಮ ಗುರುಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ
ಶ್ರೀಸತ್ಯಸಂಧತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರನ್ನೂ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥ
ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರನ್ನೂ ಸಂದರ್ಶಿಸಿ, ಆಗಾಗ್ಗೆ ಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರಾದ
ಶ್ರೀಸತ್ಯಸಂಧತೀರ್ಥರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರಿಗೆ,
ಶ್ರೀಮೂಲರಾಮಪೂಜಾದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀಸತ್ಯ-
ಸಂಧವಿಜಯ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಮಹಿಮಾಪ್ರತಿಪಾದಕ

ವಾದ ಗುರುಚಂದ್ರ ಕಳೋದಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಪೂರಾಯಣಮಾಡಿ, ಬಹು ಸಂತೋಷವೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಶೈಲಿಯು ಕವಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಭಾರವಿಯೇ ಮುಂತಾದವರ ಶೈಲಿಯಂತೆ ನಾರಿಕೇಳಪಾಕಯುಕ್ತವಾದುದು. ಶ್ರೀಮದ್ಭಾವತದ ಟಿಪ್ಪಣಿಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಪಂಡಿತರೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಾರರು. ಶ್ರೀಗುರುವರ್ಯರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅವರ ಶೈಲಿಯು ಅರ್ಥವಾದಾಗ ಆ ಅನಂದವನ್ನು ಇಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ಹೊಂದಬೇಕು. ಅನುಪ್ರಾಸವೆಂದರೆ ಪರಮಸಂಭ್ರಮ. "ಏಕಮಾತ್ರಾಲಾಭವೇನ ಪುತ್ರೋತ್ಪತ್ತಿಂ ಮನ್ಯಂತೇ ವೈಯ್ಯಾಕರಣಾಃ" ಎನ್ನುವಂತೆ ಅನುಪ್ರಸಾಲಂಕಾರಪ್ರಯೋಗವು ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಪರಮ ಇಷ್ಟವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಪಾಠಾಂತರಗಳು ಬಂದಾಗ "ಅನುಪ್ರಾಸಭಾಗಭೀರುಭಿಃ ನಾದರಣೀಯಂ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣಟಿಪ್ಪಣಿ - ಈ ಟಿಪ್ಪಣಿಯು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿದ್ದರೂ ನಾರಿಕೇಳಪಾಕಸಂಮಿತವಾದುದು. ಗರ್ವನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅರ್ಥವಾದಾಗ ವಿದ್ವಜ್ಞನರೂ ಪರಮಾನಂದಭರಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆ- "ವವೃಥೇ ರಾಮವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ" ಅಂಜನೇಯನು ಸಮುದ್ರಲಂಘನೆಗಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು.

ಟಿಪ್ಪಣಿ (೧) ರಾಮವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ = ರಾಮಯತೋವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ.

(೨) ಅಥವಾ ವವೃಥೇ ರಾಮವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ "ಅರಾಮವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ" ಎಂದು ಪದಮಾಡಬಹುದು. ನ ವಿದ್ಯತೇ ರಾಮಃ ಯೇಷಾಂ ತೇ (ಸ್ತುಪಕ್ಷೇಯತ್ವೇನ) ಅರಾಮಾಃ = (ರಾಕ್ಷಸಾಃ) ಅಥವಾ ಅರಾಮಾಃ = ರಾಮವಿರುದ್ಧಾಃ, ತೇಷಾಂ, ವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ = ಭೇದನಾರ್ಥಂ. ವೃಧು ಹಿಂಸಾಯಾಂ ಇತಿ ಧಾತುನ್ಯಾಯಾನಾತ್. ಯದ್ವಾ ವೃದ್ಧಿಃ = ಅಭಿವೃದ್ಧಿಃ ತಸ್ಯ ಅರ್ಥಃ = ನಿವೃತ್ತಿಃ ತಮುದ್ದಿಶ್ಯ "ಅರ್ಥೋಭಿಧೇಯೋರೈವಸ್ತು ಪ್ರಯೋಜನನಿವೃತ್ತಿಮ್" ಇತ್ಯಮರಃ. ಕೇವಲ ಜ್ಞಾಪಕವಾದುದನ್ನು ಸ್ಥಾಲೀಪುಲಾಕನನ್ಯಾಯದಿಂದ ಹೇಳಿರುತ್ತೇನೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ಶ್ರೀಗಳವರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಗವತ ಟಿಪ್ಪಣಿಯು ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಪಂಡಿತರೇ ಅವಲೋಕಿಸಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ನಮಕ ಚಮಕ ರುದ್ರ ಮುಂತಾದ ಉಪನಿಷದ್ಭಾಗಗಳಿಗೂ ಶ್ರೀಗಳವರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಗಂಗಾಲಹರೀ — ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ರಾಮನಾಥಪುರದಲ್ಲಿರುವಾಗ, ಒಂದು ದಿವಸ ವಿದ್ವಜ್ಞನಸರಿವೃತ್ತರಾಗಿ ಪಾಠಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ, ದೇವತರಂಗಿಣಿಯಾದ ಭಾಗೀರಥಿಯು ಶ್ರೀಗುರುವರ್ಯರಲ್ಲಿರುವ ಅದ್ಭುತವಾದ ವಾಕ್ತರಂಗಿಣಿಯನ್ನು ದರ್ಶಿಸಲು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ಧವಳ-ವರ್ಣೋಪೇತವಾದ ಪ್ರವಾಹರೂಪದಿಂದ ಬಂದಳು. ಆಗ ಶುಭ್ರವರ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗಂಗೋತ್ರಧಾರೆಯು ಮುತ್ತಿನ ದಂಡೆಯಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಮಿಳಿತ-ಪಂಡಿತರು “ನ ಸಂದೇಹೋ ದೇಶಿಕಾರ್ಯ ಸರ್ಪರ್ಯಾಂ ಕುರುತಾತ್ಪರಂ| ಗಂಗೈವ ವಾಕ್ತರಂಗಾಣಾಂ ರಿಂಖಣಂ ದೃಷ್ಟ್ವಮಾಗತಾ||” ಸ್ವಾಮಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಭಾಗೀರಥಿಯೇ ತಮ್ಮ ವಾಕ್ತರಂಗದ ವೈಖರಿಯನ್ನು ದರ್ಶಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ತಾವು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂತ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಗುರುಗಳು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಹರಿದ್ರಾಕುಂಕುಮಸೀತಾಂಬರಗಳಿಂದ, ವಿಶೇಷಾನ್ವ-ಸಂಧಾನದಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದರು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪರವಶರಾಗಿ, ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ

“ತುಷ್ಠಾವ ಗಂಗಾಲಹರೀಂ ತನ್ನಾಮಸ್ತುತಿತೋಽಧಿಕಂ.

ಸ್ತೋತ್ರಂ ಯದೋರುಧಾ ಸ್ತುತ್ಯಂ ತತ್ಕರ್ತಾ ಕಿಂ ಸ್ತುತೇಃಪದಂ” ಎಂದು ಕವಿಗಳು ವರ್ಣಿಸಿದಂತೆ ಗಂಗಾಲಹರಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಆತ್ಯಂತಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಪ್ರೌಢಸಾಹಿತ್ಯಗಾರರಿಂದಲೂ, ನಿರಂತರ ಪ್ರಾತಃಸ್ತುತನೀಯನಾದ, ಚಿತ್ರಮೀ-ಮಾಂಸಾಖಂಡನ, ಮನೋರಮಾಕುಚಮರ್ದನ, ರಸಗಂಗಾಧರಾದಿಬಂಧುರ-ಪ್ರಬಂಧನಿರ್ಮಾತೃವಾದ ಜಗನ್ನಾಥಪಂಡಿತನೂ ಗಂಗಾಲಹರಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ದ್ರಾಕ್ಷಾಪಾಕಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದಾದರೂ ಇದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಅದು ಅಷ್ಟು ರಂಜಿಸಲಾರರೆಂದು ಅನುಭವಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಕವಿವರ್ಯರು ಈ ಗಂಗಾಲಹರಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಒಂದು ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದಲೂ ವರ್ಣಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕಪೀಠಿಕೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. “ಶ್ರೀಮದ್ಧರಣೀಸುರೋದ್ಧರಣಾಯಾನವರ್ಣಿಶ್ರೀಮತ್ಸತ್ಯ-

ಧರ್ಮಶರ್ಮಣಾಂ ಪಾರಿವ್ರಜ್ಯಧುರಂಧರಾಣಾಂ ಕವಿಶುಲತಿಲಕನಾಂ ಗಂಗಾ-
ಸ್ತುತಿರಾಸವಚೋಲಹರೀಂ ತದೀಯವಿನಯಕನೀರ್ಯಾಕಶ್ಚಿದ್ಯಥಾಮತಿ ಸ್ತೌತಿ
ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಥವಾದ ಈ ಕಾವ್ಯವಲೋಕನದಿಂದಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನ
ವನ್ನು ಕವಿಗಳೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಮತ್ಸತ್ಯಧರ್ಮನಿರ್ಮಿತಗಂಗಾಲಹರೀ-
ಜ್ಞಾನೇನ ಜನಃ ಪಾರ್ವಶಬ್ದತತ್ವಚ್ಛಾನಂ ಸಂಪಾದ್ಯ ಮೋಕ್ಷಾದಿಪುರುಷಾರ್ಥ
ಭಾಜನಂ ಭವತೀತಿ ತಾತ್ಪರ್ಯಮವಧೇಯಂ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ
ಸಾಹಿತ್ಯಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಶಾಸ್ತ್ರವಲೋಕನಮಾಡಿ ಶಮದಮಾದಿ
ಗುಣಗಳನ್ನು ಮೋಕ್ಷಾದಿಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆಂತ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.
ಗ್ರಂಥವಲೋಕನದಿಂದ ಸದ್ಯಃ ಅಗುವ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

“ಮಹಿಮೇಹ ಗುರೋರ್ವಾಚಾಂ ಸ್ವಾದುರ್ಮೋಚಾರಸೋ ಯಥಾ |
ಆಚಾಂತೋ ಭಾತಿ ಪೀತಶ್ಚೇತ್ ಸುಸ್ವಾದುರಿತಿ ಕಿಂ ಪುನಃ ||

ಶ್ರೀಗಳವರ ಪಾಗ್ರಾಪವಾದ ಉದಕವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಆಚಮನಮಾಡಿದರೆ,
ಮೆಚಿಯಾದ ರಸಾಯನವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚುಮಾಡಿದಾಗ
ಅತ್ಯಂತರುಚಿಯಾಗಿರುವುದೆಂದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಏನು ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದಿದೆ? ಎನ್ನು-
ತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾಲಹರಿಯ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕವನ್ನಾದರೂ
ಉದಾಹರಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕ.

“ಜಲೇ ಪೀತೇ ಪೀತೇ ಮನಸಿ ಚ ಶುಚಿತ್ವಂ ಜನಕಜಾ-
ಭಿರಾಮೇ ಶ್ರೀರಾಮೇ ಮತಿರಿತಿ ಭವೇಸ್ತ್ರಿನ್ಮಸಿ ಭವೇತ್ |
ಸುಮೂರ್ಧನ್ಯೇ ಮೂರ್ಧನ್ಯನಿಮಿಷಪುಷೋ ಬಿಭ್ರತಿ ಚ ಯತ್ಸ-
ಸೋಮೇ ಸೋಮೇ ಸತ್ಯವಿಕುಲಲಲಾಮೇ ಯದಭವತ್ ||

ಗಂಗಾಜಲವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿದರೆ ಮನಃಶುದ್ಧಿಯಾಗುವುದು. ವ್ಯವ-
ಧಾನವಿಲ್ಲದೆ, ಇದೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗು-
ವುದು. ದೇವೇಂದ್ರನಿಂದ ವಂದಿತನಾದ ಪಾರ್ವತೀಸತಿಯಾದ ಶ್ರೀಮಹಾ-
ದೇವನ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಭಾಗೀರಥಿಯೂ ಇದ್ದಾಳೆ. ಸೂರ್ಯವಿರುದ್ಧನಾದ
ಚಂದ್ರನೂ ಸಮಾನಾಧಿಕರಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಮಹಾದೇವರು
ತಮ್ಮ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಾಗೀರಥಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಚಂದ್ರನ ವಿರೋಧಿಯಾದ,

ಸೂರ್ಯನ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ
 “ರಾಮ ರಾಮೇತಿ ರಾಮೇತಿ ರಮೇ ರಾಮೇ ಮನೋರಮೇ | ಸಹಸ್ರನಾಮ-
 ತಸ್ತುಲ್ಯಂ ರಾಮನಾಮ ವರಾಣಸೇ” || ಎಂದು ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು
 ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಾದೇವರಿಂದ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತರಾದ ಸರ್ವರ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ,
 ಸೂರ್ಯವಿರೋಧಿಯಾದ ಚಂದ್ರನಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಅಂತಹವರು ಗಂಗಳಲವನ್ನು
 ಪಾನಮಾಡಿದರೆ ಸೂರ್ಯಕುಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ
 ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವರೆಂದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಲಂಕಾ-
 ರಿಕರೀತಿಯಿಂದ ಚಮತ್ಕಾರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. (ತಾವು ಮಹಾದೇವರ
 ಅಂಶವಾದ್ದರಿಂದ ಸ್ವಾಹಂಕಾರಬಂಡನೆಗಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿದ ಅಂತರಂಗಿಕಾಭಿ-
 ಪ್ರಾಯವಿರಬಹುದೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.) ಇನ್ನೇ ಮುಂತಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳುಳ್ಳ
 ಮಹಾರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾದ ಶ್ರೀಗಳವರ ವಾಣಿಯು ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆಯಂತಿದೆ.

‘ಭಣಿತರಪಿಫಾಣಿತಸಮಾ’ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಈ ರೀತಿ ಗ್ರಂಥನಿರ್ಮಾಣ, ಪಾಠಪ್ರವಚನ, ವೇದಾಂತಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ-
 ಪಾಲನೆ, ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಪೂಜಾ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾ
 ಸುಮಾರು ೮೦ ವರ್ಷಪರ್ಯಂತ ತಮ್ಮ ಪಾರ್ಥಿವಶರೀರದಿಂದ ವಿರಜಮಾನ
 ರಾದ ಈ ಅತಿವೃದ್ಧರಾದ ಗುರುಗಳು ಹೇಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದರೆ—

“ಅರ್ಯೋಽಯಂ ಬಹುಜರಯಾತಿಜೀರ್ಣದೇಹೋಽನ್ಯಾಹಃ.

ಪತಿಮತಿಭಾಜನಂ ಬಭೂವ |

ಬಾಹ್ಯಾಂತರ್ಗತಧಾಮತೋ ನಿತಾಂತಂ ಶ್ರೀಕಾಂತಾಂಘ್ರೈಶ್ಚಯ-
 ಸನ್ನಿಧಾನತೋಽತ್ರ ||”

ದಿನೇ ದಿನೇ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯವಾದರೂ, ಇವರಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿಶೇಷ
 ಸನ್ನಿಧಾನವುಂಟಾಗಿ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾಗಿ, ಎರಡನೆಯ
 ಸೂರ್ಯನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಂತರ ಒಂದಾನೊಂದು ವಿಕೃತಿಸಂವತ್ಸರದ ಶ್ರಾವಣಬಹುಳತ್ರಯೋದಶೀ
 ಸೋಮವಾರ ಸ್ನಾನ ಆದ್ವೈತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರದೇವರ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ,
 ಈ ಮೊದಲೇ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮಹಾಪಂಡಿತರೂ, ಶಮದಮಾದಿಗುಣ

‘श्रीपतिर्मानंदो नः’

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೂಲಕ
ಶ್ರೀಮದ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಸಂಪುಟ ೧೧] ೧೯೬೦-೬೧—ಡಿಸೆಂಬರ್-ಜನವರಿ [ಸಂಚಿಕೆ ೨-೩

ಸಂಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ಹರಿದಾಸರತ್ನಂ ಗೋಪಾಲದಾಸರು

ರಾಘವೇಂದ್ರಕಾಲೋನಿ, ಚಾಮರಾಜನೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-೧೮.

ಪಾರ್ಶ್ವಿಕ ಚಂದಾ : ಮೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು.

— ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ —

	ಪುಟ
ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ ೧
ಸಂಪಾದಕೀಯ ೨
ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥ ಗುರುರಾಜರು ೫
ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರು ೧೪
ಬಾಯಿಪಾಠ ೨೫
ಶ್ರೀಮದೈತರೇಯೋಪನಿಷತ್ ೫೧
(ಶ್ರೀ ಬಿ. ಭೀಮರಾವ್, ದಾವಣಗೆರೆ)	
ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರು ೧

೧. ಶ್ರೀಮದೈತರೇಯೋಪನಿಷತ್ತಿನ ಕನ್ನಡಾನುವಾದವು ತಮ್ಮ ಕೈಸೇರುತ್ತಿದೆಯಷ್ಟೆ. ಹೊಸ ಚಂದಾದಾರರಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ಪುಟಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಕಂಡರೆ, ತಿಳಿಸಿದರೆ, ಎಷ್ಟು ಪುಟದವರಿಗೆ ಬೇಕೋ ಆ ಪುಟಗಳು ಯಾವ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿವೆಯೋ ಅವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಖರೀದಿ ತಿಳಿಸುತ್ತೇವೆ. ಹಣ ಕಳಿಸಿದರೆ ನಂತರ ಸಂಚಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಳಿಸುತ್ತೇವೆ. ಒಂದು ಪ್ರತಿಗೆ ನಾಲ್ಕಾಣೆ ಮಾತ್ರ ಕಳಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

೨. ಪ್ರತಿತಿಂಗಳ ೧೦ನೆಯ ತಾರೀಖಿನೊಳಗೆ ಪತ್ರಿಕೆ ತಲುಪದಿದ್ದರೆ ದಯವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸಬೇಕು. ನಂತರ ಎಂದೋ ತಿಳಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆ ಸಿಗದಿರಬಹುದು. ಪ್ರೀತಿಯಿರಲಿ.

— ಸಂ.

‘ಶ್ರೀವಿಠಲನಾಂ ನಃ’

ಶ್ರೀ ಹರಿ ದಾಸ ಭಾರತಿ

‘ಪ್ರಥಮೋ ಹನುಮಾನಾಮ ದ್ವಿತೀಯಾ ಭೀಮ ಉವ ಚ |

ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಸ್ತೃತೀಯಸ್ತು ಭಗವತ್ಕಾರ್ಯಸಾಧಕಃ’ ||

ಸಂಪುಟ ೧೧	೧೯೬೦ - ೬೧ — ಡಿಸೆಂಬರ್ - ಜನವರಿ	ಸಂಚಿಕೆ ೨-೩
-------------	------------------------------	---------------

ಪ್ರಾಸಾದಿಕಪಾಣಿಃ

ಶ್ರೀಪುಟ್ಟತಾಳ

ಮೈಲಿಗೆಯಿಂದ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡಬಾರದು

ಮಡಿವಂತನಾಗಿ ತಾ ಬಾಳಬೇಕು ||

ಭೂಲೋಕದೊಳಗಂತಿಜರನೆ ಮುಟ್ಟಬಾರದು

ದೇಹದೊಳಗೆ ಹೊಲೆ ಕೋಪವಯ್ಯ ||

ವೇಳೆ ವೇಳೆಯಲಿ ಕೋಪಕ್ಕೆ ದೂರನಾಗಿ

ಬಲು ಸಂತೋಷದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು ||

ಶೀಲಾಚಾರರಿಗೆ ವ್ಯಭಿಚಾರ ಸಲ್ಲದು

*ಈ ದೇಹದಲ್ಲಿ ವ್ಯಭಿಚಾರವುಂಟು ||

ಬಾಲತನದ ಅಂತೆ ಕಾಲ ಪರಿಯಂತ

ಕಾಲರಘುಗಳಿಗೆ ಬಯಕೆ ಸಲ್ಲದಯ್ಯ ||

ನೀಲಮೇಘಶ್ಯಾಮ ರಾಮಚಂದ್ರವಿಠಲನು

ಫಲಬೇಡದೆ ನೀ ಭಜಿಸಬೇಕು ||

“ಸುಜನರೆಲ್ಲ ಪರಿಪೂಜೆಯ ಹಿನ್ನರ ಕೇಳಿ”

ಎಂಬ ಸೂತ್ರವಿಡಿಯಿದೆ.

* ಅಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ಸ್ವಭಾವವು ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ವ್ಯಭಿಚಾರವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

‘ಶ್ರೀಗತಿಮನದೊ ನ:’

ಸಂಪಾದಕೀಯ

ಶ್ರೀಶನು ನಮ್ಮಾಸೆ ಪೂರೈಸಲಿ

ಶ್ರೀಶುಭಕೃತ್ ಸಂವತ್ಸರಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ (ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ)ಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜ್ಞಾನಸತ್ತವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ, ಒಂದು ಪಟ್ಟಿ, ಅಂದರೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳು ಪತ್ರಿಕೆ ನಡೆಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸಾರ್ಯರಿಗೆ ಆ ಸತ್ತದ ಫಲಾರ್ಪಣೆಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸಾರ್ಯರ ಪುಣ್ಯದಿನದಲ್ಲಿ ಗೃಹಂನೆಯ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯ್ತು ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ. ಆ ಮಹಾತ್ಮರ “ವಿಜಯದಾಸರು” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿನ ವಿ, ವಿಮಲತೆಯನ್ನೂ, ಜ, ಜಯವನ್ನೂ, ಯ ಯಾಗ. ಫಲವನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತದೆಂದು ಶ್ರೀಮೋಹನದಾಸಾರ್ಯರು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸುಜನರಿಗೆ — ಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣರಿಗೆ ಒಪ್ಪುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಮಡಿಮಡಿಯಾದ ವಿಷಯ ಪ್ರಕಟನೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ವಿ, ಅಕ್ಷರದ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯು ಫಲರೂಪವಾದ ವಿಮಲತೆಯೂ, ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಬಂದ ಅಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಪತ್ರಿಕೆ ನಡೆಯಲಾರದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಒದಗಿದರೂ ಪುನಃ ಪುನಃ ಜೇತರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಜ, ಎನ್ನುವುದರಿಂದ ಬಂದ ಫಲರೂಪಜಯವೂ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಓದಿದವರಲ್ಲಿ ಆನೇಕರು ಹೇಳಿದಂತೆ- ಆನೇಕರ ಸತ್ತಗಳಂತೆ ಜ್ಞಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿಕಾರ್ಯವು ನಡೆದಿರುವುದರಿಂದ ಯಾಗ ಅಂದರೆ ಸತ್ತಯಾಗದ ಫಲವನ್ನು ಉಣ್ಣಿದ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ. ಎನ್ನುವುದು ಅನುಭವಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಇವರನ್ನು ದಾಸರು ಎಂದರೆ ದೇವಕಾವ (ದೇವರು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವನು) ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಆ ಮೋಹನದಾಸಾರ್ಯರೇ. ಇಂತಹ ಮಹಿಮೋಪೇತವಾದ ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸರವರ ಹೆಸರನ ಬಲದಮೇಲೇ

ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸತ್ರಿಕೆಯ ೧೨ನೆಯ ವರ್ಷದ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಉತ್ತಮ-
ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವ ಆಸೆಯನ್ನು ಅವರೇ ಪೂರೈಸಿಕೊಡುವರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇವೆ.

ಉತ್+ಸವ ಎಂದರೆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಯಜ್ಞವೆಂದರ್ಥ. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ
ನಾವು ಜ್ಞಾನಪ್ರಚಾರರೂಪವಾದ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಸಿದರೇ ಸಂತೋಷ. ಜ್ಞಾನ-
ದಿಂದಲೇ ದೊರೆಯುವ ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತೇ-
ವೆಯೋ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅವರ ಮಹಾಸನ್ನಿಧಾನ. ಅಂತಹ ಕಾರ್ಯವನ್ನೇ ಅವರು
ಒಪ್ಪುವುದು. ಅದರಲ್ಲೂ ನಮ್ಮ ಭೃಗುಮುನಿವರೇಣ್ಯರ ಅಂಶರಾದ
ಶ್ರೀವಿಜಯರಾಯರಿಗೆ ಸತ್ತಯಾಗವೆಂದರೆ ತುಂಬ ಇಷ್ಟ. ಕಶ್ಯಪಾದಿಮುನಿ-
ವರರಿಂದ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಸತ್ತಯಾಗದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಅವರು ಉತ್ತಮಸೇವೆ
ಸಲ್ಲಿಸುವುದು ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಜಾಗರೂಕವಿದೆ. ಅದನ್ನು ಶ್ರೀ-
ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ "ಆ *ಸರಸ್ವತೀರದಲ್ಲಿ ಬಿನ್ನೈಸಲಾನುಡಿಗೆ...." ಎಂಬ
ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೃಗುಮುನಿಗಳು ಆ ಸತ್ತಯಾಗದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ
ಒಪ್ಪುವ ಸೇವೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬ ವಿವರವಿದೆ. "ಕೇಶವನ
ಪರಮೇಶ್ವರವೇತಿಸಿದ ಭೃಗುಮುನಿ"ರು ಎಮಗೆ ಅಖಿಳಸೌಖ್ಯಗಳನ್ನು
ಕೊಡುವರು ಎಂದರೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭುವಾದ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ
ಬೇಡಿ ಎಲ್ಲ ಸೌಖ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕೊಡಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದಮೇಲೆ
ಶ್ರೀವಿಜಯರಾಯರ ಪರಮಪ್ರೀತಿ ಉತ್ಸವ(ಉತ್ಸವ)ದಿಂದಲ್ಲವೇ ?

ಇನ್ನು, ಚಿರಕಾಲ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿಯು ತಮ್ಮಗಳ ನೆರವು ಹೊಂದಿ
ತಮ್ಮ ಮನವೊಪ್ಪುವ ವಿನುಲತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಳ-
ಬೇಕಾದರೆ - ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸಾಧ್ಯರ ದಿವ್ಯಾನುಗ್ರಹಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡ.

* ಆ ಸರಸ್ವತೀರದಲ್ಲಿ ಬಿ-

ನ್ನೈಸಲಾನುಡಿಗೆ ಜಡ.

ಬಾಸವಮಹೇಶ್ವರರ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಪೋಗಿ

ತಾ ಪವನಗುಣಗಳ ವಿಚಾರಿಸಿ

ಕೇಶವನ ಪರಮೇಶ್ವರವೆಂದು.

ಕೇಶವನ ಭೃಗುಮುನಿ ಪ ಕೊಡಲೆವುಗಳ ಸೌಖ್ಯಗಳ

ಬೇಕಾದರೆ- ಈ ಜ್ಞಾನಸತ್ತವನ್ನು ನಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡೆಸಬೇಕು.

ಸತಃ = ಸಜ್ಜನರನ್ನು ತ್ರಾಯತೇ = (ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶದಿಂದ) ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ (ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ) ಅದರಿಂದ “ಸತ್ತಂ” ಎಂದಿದೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ನಡೆಸಿದರೆ ಅವರಿಗೆ, ಅವರಂತರ್ಯಾಮಿಗಳಿಗೆ, ಪ್ರೀತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮೂಲರೂಪದಿಂದಲ್ಲದೆ ಈ ಅವತಾರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀವಿಜಯರಾಯರು ಕಂಚಿ, ಹಂಪೆ ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರಾಯರ ಆರಾಧನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸತ್ತವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದುದರ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ನಾವು ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರವರ ಆರಾಧನೆಯ ಅಥವಾ ಶ್ರೀವಿಜಯರಾಯರ ಆರಾಧನೆಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಸೋಣ.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಹೀಗಿರಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆ :—

ಶ್ರೀಸರ್ವಜ್ಞರ ೩೨ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪಾರಾಯಣ, ಪುರಾಣಶ್ರವಣ, ಉಪನ್ಯಾಸ, ಹರಿಕಥೆ ಮತ್ತು ದೇವರನಾಮಸಂಗೀತ, ಭಜನೆ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುವಾಸಿನೀಭೋಜನ, ವಿದ್ವತ್ಸಂಭಾವನೆ, ಇದು ನಡೆಯಲೇ ಬೇಕು.

ಈಗಿನಿಂದಲೇ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರೆ ಮಾತ್ರ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ನಡೆಸಲು ಸಾಧ್ಯವೆನಿಸಿ ಈಗಲೇ ತಮ್ಮ ಅವಗಾಹನೆಗೆ ತಂದಿದ್ದೇವೆ. ತಾವುಗಳು ಯಾರ್ಯಾರು ಮುಂದೆ ಬಂದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗುತ್ತಿರೋ ಅದು ತಮ್ಮಸ್ವಂತಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು. ಬೇಗ ಬೇಗ ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟು ಸಹಕರಿಸಲು ಆಶಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಷಯ ಮುಂದೆಬರುವವರ ಸಂಖ್ಯೆನೋಡುತ್ತಾ ತಿಳಿಸುತ್ತಿರುವೆವು. ಅವರವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾಗಿ ತಿಳಿಸಬಯಸುತ್ತೇವೆ. “ಡಂಭವ ಸಾರುವರ ಅತ್ತತ್ತ ಜರಿದು” ಬಾಳುವವರ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ. ಬರೇ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವರ್ಯಾರೂ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಂಬರಬಾರದೆಂದು ವಿನಯದಿಂದ ಕೇಳುವೆವು.

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥಗುರುರಾಜರು

ಬರೆದವರು :

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಸಂಧಾಚಾರ್ಯ, ಭದ್ರಾವತಿ.

(ನವೆಂಬರ್ ಸಂಚಿಕೆಯಿಂದ ಮುಂದುವರಿದುದು)

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧರ್ಮಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯಂತೂ ಅಸಾಧಾರಣವಾದುದು. ಪ್ರಾಕೃತಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕಪದ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ—“ರಚನಾವಿಷಯೇ ನ ಕಶ್ಚನೇದೃಕ್ ರಚಿತೇಹ್ಯಸ್ತಿ ವಿಲಿಂಚಿತ್ ಪ್ರಪಂಚೇ” ರಚನಾವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸಕಲಕಲಾಕೋವಿದರ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿರುವಂತೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದೇನಿದೆ? ಇವಾವುಮಾ ಉತ್ಕೃಷ್ಟಯಲ್ಲ. ಶ್ರೀಗಳವರು ರಚಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಾಂದರ್ಭವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಮಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು.

ಶ್ರೀಗಳವರ ಗ್ರಂಥನಿರ್ಮಾಣ—(ಸ್ವತಂತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳು)

“ವಿರಹಿನೋದಸುಧಾ”

ಗೋಪಿಕಾಪ್ತಿಯರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಿರಹದಿಂದ ಯುಕ್ತರಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದರ್ಶನಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಾ ಕಂಡ ಕಂ. ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ, ಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ, ಅತ್ಯಂತ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದುದು. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಶ್ರೀಗಳವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ರಚಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಉಪಸಂಹಾರದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

“ವಿರಹಿನೋದಸುಧಾ ವಿಹಿತಾ ಶುಭಾ ಸುನವರತ್ನಭುವಾ

ವಿಹಿತಾಶುಭಾ

ಸ ಚ ಕೃಪಾವೃತದೋ ಹರಿಕಂಧರಃ ತದನಯಾಸ್ತು ಚ ಮೇ

ಹರಿಕಂಧರಃ ||

ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ರಚಿಸಿದರೂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಅಶ್ರಮಸ್ವೀಕಾರಾನಂತರ ಮಾಡಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅರಂಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಸತ್ಯಸಂಧತೀರ್ಥರನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವಿರಹಿಮೋದಸುಧೆಯ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸೋಣ. ಒಬ್ಬ ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರಿಯು ಇನ್ನೊಬ್ಬಳನ್ನು ಕುರಿತು “ಸಕಲವಿಘ್ನಹರನಾದ ವಿನಾಯಕನ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡು, ಅವನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ” ಎಂದು ಹೇಳುವ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಸಮಯವನ್ನು ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥರು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

“ಭಜ ಸಖೀತ್ಯವದಚ್ಛ ವಿನಾಯಕಂ ಸ ದಿಶತಿ ತ್ವಯಾ ಭುವಿ

ನಾಯಕಂ |

ಸ ಹಿ ನ ವೇತ್ತಿ ಸುಖಂ ಹ್ಯಬಲಾಭವಂ ಭವಭವೋವದದಿತ್ಯಬಲಾ

ಭವಂ ||”

ಹೇಸಖಿ, ವಿನಾಯಕನನ್ನು ಭಜಿಸು. ಅವನು ಜಾಗೃತೆಯಾಗಿ ನಿನ್ನ ನಾಯಕನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಸಖಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ: “ಸಖಿ ನ ವೇತ್ತಿ ಸುಖಂ, ಹ್ಯಬಲಾಭವಂ” ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ನಿತ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾದ ಈಶ್ವರನ ಪುತ್ರನಾದ ಗಣಪತಿಯು ದಾಂಪತ್ಯಸುಖವನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಲ್ಲನು? (ಎನ್ನುವ ತಾತ್ಪರ್ಯ) ಮುದ್ದಿ ಸಿದ್ಧಿ ಎನ್ನುವ ಇಬ್ಬರು ಪತ್ನಿಯರು ವಿನಾಯಕನಿಗೆ ಉಂಟೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಿದ್ಧವಾದರೂ, ಲೋಕಪ್ರವಾದವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಎಂತ ಶ್ರೀಗಳವರೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಮನೋಹರವಾದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ.

ಶೃಂಗಾರಲಹರೀ — ಇದನ್ನು ಶ್ರೀಗಳವರು ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾಮನಿರ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಶೃಂಗಾರಸಪ್ರಧಾನವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂಜ್ಯರಾದ ಶ್ರೀಕಲ್ಲೂಪುರದ ರಾಮಚಂದ್ರಾಚಾರ್ಯರೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. “ನಾವರತ್ನಿಕೃತ” ಎಂದು ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತರ್ಲಾಪಿ, ಬಹಿರ್ಲಾಪಿರೂಪವಾದ ಪದ್ಯಗಳೂ

ಇವೆ. ಪ್ರಶೋತ್ತರರೂಪವಾದದ್ದು ಅನೇಕ ಪದ್ಯಗಳು ಕನ್ನಡದ ಒಗಟು ನಂತಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ,

ಕೆಂ ಸರ್ವವಾಂಛಿತಂ ರಾಜ್ಞೋಪೇಕ್ಷಿತಃ ಕಃ ಸದಾ ಶುಚಿಃ |
ಕೋರಪೇದುತ್ತರಂ ತಸ್ಯ ಸ ಮೇ ಭಾತಿ ಧನಂಜಯಃ ||

ಪ್ರಶ್ನೆ : ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವುದು ಯಾವುದು ? ರಾಜನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದು ಯಾವುದು ? ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರರೀತಿಯಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಶುದ್ಧವಾದುದು ಯಾವುದು ? ಎಂದು ಮೂರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು. ಈ ಮೂರು ಪ್ರಶ್ನೆಗೂ “ಧನಂಜಯಃ” ಎನ್ನುವುದೇ ಉತ್ತರ. ಧನಂ = ಧನವು ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ರಾಜನಿಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದುದು ಜಯಃ = ಜಯವು, ಸದಾ ಶುದ್ಧವಾದುದು ಧನಂಜಯಃ = ಅಗ್ನಿಯು.

ಕಂ ಶ್ರೀಪಃ ಪರಿಪಾತಿ ಕೋ ಹರಧುರಿ ಸ್ಥಾತಾ ಸತಾಂ ಸಂಗತೇಃ
ಕಿಂ ಗಚ್ಛತ್ಯಲವಂ ಸ್ಮರಾರಿನಗರೀ ಕಾ ಕೌ ಭವೇತ್ ಕಾ ಭವೇತ್ |

ಸಂಬುಧಿಃ ಸಮವರ್ತಿನೋ ದನುತನುಪ್ರೋತ್ಥಾದಿತಸ್ತಶ್ಚ ಭೋ
ದೇಹಿ ಹ್ಯುತ್ತರಮುತ್ತರಾಧರತಯಾ ಜೈಕಂ ಕವೇ ಚಿಂತಯಃ ||

ಕವಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ : ಎರಡೆರಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗೂ ಹಿಂದು ಮುಂದಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆ ಒಂದೇ ಉತ್ತರವಾಗಬೇಕು, ಹೇಳಿಮ.

ಆ ರೀತಿ ಪದ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀಗಳವರು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಪಃ = ಹರಿಯು, ಕಂ = ಯಾರನ್ನು, ಪರಿಪಾತಿ = ಕಾಪಾಡುತ್ತಾನೆ. ಉತ್ತರ, ದೀನಂ = ದೀನನನ್ನು ಎಂತ. ಹರಧುರಿ = ಈಶ್ವರನ ಮುಂದುಗಡೆ, ಕಾ = ಯಾರು, ಸ್ಥಾತಾ = ನಿಲ್ಲತಕ್ಕವನು ? ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ “ದೀನಂ” ಎನ್ನುವುದನ್ನೇ ಹಿಂದು ಮುಂದಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆ “ನಂದೀ” ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಎರಡನೇ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಇದರಂತೆಯೇ ಇತರ ಪದಗಳು. ಸತಾಂ ಸಂಗತೇಃ = ಸಜ್ಜನರ ಸಹವಾಸದಿಂದ, ಕಿಂ ಗಚ್ಛತಿ = ಏನು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಎಂದರೆ ಪಾಪಂ = ಪಾಪವು, ಸ್ಮರಾರೀಃ = ಈಶ್ವರನ ನಗರವು ಯಾವುದು ಎಂದರೆ ಪಾಪಂ ಎನ್ನುವುದನ್ನೇ ಹಿಂದುಮುಂದಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆ ಪಾಪಂ.

ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಯಮದೇವರ ಸಂಬುಧಿಯಾವುದು ಎಂದರೆ, ಯಮ = ಯಮ ಎಂತ, ದಾಸವರ ಬಡಗಿಯು ಯಾರೆಂದರೆ ಯಮ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹಿಂದುಮುಂದೆ ಉಚ್ಚರಿಸಲಾಗಿ 'ಮಯ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಒಂದೇ ಪದದಿಂದ ಎರಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೂ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಇಂತಹ ಅತಿಚಮತ್ಕಾರಯುಕ್ತವಾದ ಶ್ಲೋಕಗಳು ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾಗಿವೆ.

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಟಿಪ್ಪಣಿ—ಅದ್ಭುತವಾದ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಸತ್ಯ-
ಸ್ತಂಭದಿಂದ (ಏಕಾದಶಸ್ತಂಭಬಿಟ್ಟು) ಎಲ್ಲ ಸ್ತಂಭಗಳಿಗೂ ರಚಿಸುತ್ತಾರೆ ಮಹಾ-
ರುದ್ರದೇವರ ಅಂಶರಾದ್ದರಿಂದ ಶುಕಮುಖದ್ರವಸಂಯುತವಾದ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾ-
ಗವತದ ಭಾವವನ್ನು ಬಲ್ಲವರೆಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದು
ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೂ ಅನೇಕತರಹೆ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ ವಿದ್ವಲ್ಲಲಾಮ
ರಿಂದಲೂ, ನಿಜೋತ್ತಮಾಂಗಚಾಲನಾಪೂರ್ವಕವಂದನೀಯರಾದ ಮಹಾತ್ಮ
ರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಕಲಮಾಘ್ವಯತಿಪುಂಗವರೂ, ಶ್ರೀಗಳವರ ಅದ್ಭುತವಾದ
ಭಾಗವತಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಇವರನ್ನು "ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಾಚಾರ್ಯ"
ರೆಂದು ಸನ್ಮಾನಿಸುತ್ತಾರೆ; ಅಲ್ಲದೆ ತಾವು ಸಂಚಾರತ್ರೇನ ದಯಮಾಡಿಸಿದಾಗ
ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ ಶ್ರೀಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ
ದರ್ಶನವಂದನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಅವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡು
ತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಕೃತ ಶ್ರೀಮದುತ್ತರಾದಿಮಠಾಧೀಶರಾದ ಶ್ರೀಮತ್ಪರಮಹಂಸಪರಿ
ವ್ರಜಕಾಚಾರ್ಯತ್ವಾದಿ ೧೦೮ ಬಿರುದವೃಂದಭೂಷಿತರಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಸತ್ಯ-
ಪ್ರಮೋದತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ತಾವು ಸಂಸ್ಥಾನಪರಿವಾರಯುಕ್ತರಾಗಿ
ಬಹುದೂರವಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ತಮ್ಮ ಗುರುಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ
ಶ್ರೀಸತ್ಯಸಂಫತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರನ್ನೂ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥ
ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರನ್ನೂ ಸಂದರ್ಶಿಸಿ, ಆಗಾಗ್ಗೆ ಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರಾದ
ಶ್ರೀಸತ್ಯಸಂಫತೀರ್ಥರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರಿಗೆ,
ಶ್ರೀಮೂಲರಾಮಪೂಜಾದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀಸತ್ಯ
ಸಂಫವಿಜಯ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಮಹಿಮಾಪ್ರತಿಪಾದಕ

ದಾದ ಗುರುಚಂದ್ರ ಕಳೋದಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಪೂರಾಯಣಮಾಡಿ, ಬಹು ಸಂತೋಷವೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಶೈಲಿಯು ಕವಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಭಾರವಿಯೇ ಮುಂತಾದವರ ಶೈಲಿಯಂತೆ ನಾರಿಕೇಳಪಾಕಯುಕ್ತವಾದುದು. ಶ್ರೀಮದ್ಭಾವತದ ಟಿಪ್ಪಣಿಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಪಂಡಿತರೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಾರರು. ಶ್ರೀಗುರುವರ್ಯರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅವರ ಶೈಲಿಯು ಅರ್ಥವಾದಾಗ ಆ ಅನಂದವನ್ನು ಇಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ಹೊಂದಬೇಕು. ಅನುಪ್ರಾಸವೆಂದರೆ ಪರಮಸಂಭ್ರಮ. "ಎಕಮಾತ್ರಲಾಘವೇನ ಪುತ್ರೋತ್ಪನ್ನಂ ಮನ್ಯಂತೇ ವೈಯಾಕರಣಾಃ" ಎನ್ನುವಂತೆ ಅನುಪ್ರಾಸಾಲಂಕಾರಪ್ರಯೋಗವು ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಪರಮ ಇಷ್ಟವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಪಾರಾಂತರಗಳು ಬಂದಾಗ "ಅನುಪ್ರಾಸಭಾಗಭೀರಾಭಿಃ ನಾದರಣೀಯಂ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣಟಿಪ್ಪಣಿ - ಈ ಟಿಪ್ಪಣಿಯ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿದ್ದರೂ ನಾರಿಕೇಳಪಾಕಸಂಮಿತವಾದುದು. ಗಾರ್ವನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅರ್ಥವಾದಾಗ ವಿದ್ವಜ್ಞನರೂ ಪರಮಾನಂದಭರಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆ- "ವವೃಥೇ ರಾಮವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ" ಅಂಜನೇಯನು ಸಮುದ್ರಲಂಘನೆಗಾಗಿ ದೊಡ್ಡರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು.

ಟಿಪ್ಪಣಿ (೧) ರಾಮವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ = ರಾಮಯಶೋವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ.

(೨) ಅಥವಾ ವವೃಥೇ ರಾಮವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ "ಅರಾಮವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ" ಎಂದು ಪದಮಾಡಬಹುದು. ನ ವಿದ್ಯತೇ ರಾಮಃ ಯೇಷಾಂ ತೇ (ಕೃಪಾಕ್ಷೇಯಶ್ವೇನ) ಅರಾಮಾಃ = (ರಾಕ್ಷಸಾಃ) ಅಥವಾ ಅರಾಮಾಃ ರಾಮವಿರುದ್ಧಾಃ, ತೇಷಾಂ, ವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ = ಭೇದನಾರ್ಥಂ. ವೃದ್ಧುಃ ಹಿಂಸಾರೂಢಂ ಇತಿ ಧಾತುನ್ಯಾಪ್ಯಾನಾತ್. ಯದ್ವಾ ವೃದ್ಧಿಃ = ಅಭಿವೃದ್ಧಿಃ ತಸ್ಯ ಅರ್ಥಃ ನಿವೃತ್ತಿಃ ತಮುದ್ದಿಶ್ಯ "ಅರ್ಥೋಭಿಧೇಯೋರೈವಸ್ತು ಪ್ರಯೋಜನನಿವೃತ್ತಿಮ್" ಇತ್ಯಮರಃ. ಕೇವಲ ಜ್ಞಾಪಕವಾದುದನ್ನು ಸ್ಥಾಲೀಪುಲಾಕನ್ಯಾಯದಿಂದ ಹೇಳಿರುತ್ತೇನೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ಶ್ರೀಗಳವರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಟಿಪ್ಪಣಿಯು ಸಂಕರವಾದುದನ್ನು ಪಂಡಿತರೇ ಜವಲೋಕಿಸಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ನಮಕ ಚಮಕ ರುದ್ರ ಮುಂತಾದ ಉಪನಿಷದ್ಭಾಗಗಳಿಗೂ ಶ್ರೀಗಳವರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಗಂಗಾಲಹರೀ — ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ರಾಮನಾಥಪುರದಲ್ಲಿರುವಾಗ, ಒಂದು ದಿನಸ ವಿದ್ಯಜ್ಞನಪರಿವೃತರಾಗಿ ಪಾಠಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ, ದೇವತರಂಗಿಣಿಯಾದ ಭಾಗೀರಥಿಯು ಶ್ರೀಗುರುವರ್ಯರಲ್ಲಿರುವ ಅದ್ಭುತವಾದ ವಾಕ್ತರಂಗಿಣಿಯನ್ನು ದರ್ಶಿಸಲು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ಧವಳವರ್ಣೋಪೇತವಾದ ಪ್ರವಾಹರೂಪದಿಂದ ಬಂದಳು. ಆಗ ಶುಭ್ರವರ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗಂಗೋತ್ರಧಾರೆಯು ಮುತ್ತಿನ ದಂಡೆಯಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಮಿಳಿತಪಂಡಿತರು “ನ ಸಂದೇಹೋ ದೇಶಿಕಾರ್ಯ ಸರ್ಪರ್ಯಾಂ ಕುರುತಾತ್ಪರಂ | ಗಂಗೈವ ವಾಕ್ತರಂಗಾಣಾಂ ರಿಂಖಣಂ ದೃಷ್ಟುಮಾಗತಾ ||” ಸ್ವಾಮಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಭಾಗೀರಥಿಯೇ ತಮ್ಮ ವಾಕ್ತರಂಗದ ವೈಖರಿಯನ್ನು ದರ್ಶಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ತಾವು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂತ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಗುರುಗಳು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಹರಿದ್ರಾಕುಂಕುಮಪೀತಾಂಬರಗಳಿಂದ, ವಿಶೇಷಾನುಸಂಧಾನದಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದರು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪರವಶರಾಗಿ, ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ

“ತುಷ್ಪಾವ ಗಂಗಾಲಹರೀಂ ತನ್ನಾಮಸ್ತುತಿತೋಽಧಿಕಂ.

ಸ್ತೋತ್ರಂ ಯದೋರುಧಾ ಸ್ತುತ್ಯಂ ತತ್ಕರ್ತಾ ಕಿಂ ಸ್ತುತೇಃಪದಂ” ಎಂದು ಕವಿಗಳು ವರ್ಣಿಸಿದಂತೆ ಗಂಗಾಲಹರಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಅತ್ಯಂತಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಪ್ರೌಢಸಾಹಿತ್ಯಗಾರರಿಂದಲೂ, ನಿರಂತರ ಪ್ರಾತಃಸ್ಮರಣೀಯನಾದ, ಚಿತ್ರಮೀಮಾಂಸಾಖಂಡನ, ಮನೋರಮಾಕುಚಮರ್ದನ, ರಸಗಂಗಾಧರಾದಿಬಂಧುರಪ್ರಬಂಧನಿರ್ಮಾತೃವಾದ ಜಗನ್ನಾಥಪಂಡಿತನೂ ಗಂಗಾಲಹರಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ದ್ರಾಕ್ಷಾಪಾಕಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದಾದರೂ ಇದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಅದು ಅಷ್ಟು ರಂಜಿಸಲಾರರೆಂದು ಅನುಭವಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಕವಿವರ್ಯರು ಈ ಗಂಗಾಲಹರಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಒಂದು ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದಲೂ ವರ್ಣಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕಪೀಠಿಕೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. “ಶ್ರೀಮದ್ಧರಣೀಸುರೋದ್ಧರಣಾಯಾವತೀರ್ಣಶ್ರೀಮತ್ಸತ್ಯ-

ಧರ್ಮಾರ್ಥಮಾಣಾಂ ಪಾರಿವ್ರಾಜ್ಯಧುರಂಧರಾಣಾಂ ಕವಿಕುಲತಿಲಕನಾಂ ಗಂಗಾ-
ಸ್ತುತಿರೂಪವಚೋಲಹರೀಂ ತದೀಯನಿನಯಕನೀರ್ಯಾಕಶ್ಚಿದ್ಯಥಾಮತಿ ಸ್ತೌತಿ
ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಧವಾದ ಈ ಕಾವ್ಯವಲೋಕನದಿಂದಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನ
ವನ್ನು ಕವಿಗಳೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಮತ್ಸತ್ಯಧರ್ಮನಿರ್ಮಿತಗಂಗಾಲಹರೀ-
ಜ್ಞಾನೇನ ಜನಃ ಪಾರ್ವಶಬ್ದತತ್ವಜ್ಞಾನಂ ಸಂಪಾದ್ಯ ಮೋಕ್ಷಾದಿಪುರುಷಾರ್ಥ
ಭಾಜನಂ ಭವತೀತಿ ತಾತ್ಪರ್ಯಮವಧೇಯಂ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ
ಸಾಹಿತ್ಯಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಶಾಸ್ತ್ರವಲೋಕನಮಾಡಿ ಶಮದಮಾದಿ
ಗುಣಗಳನ್ನು ಮೋಕ್ಷಾದಿಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆಂತ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.
ಗ್ರಂಥವಲೋಕನದಿಂದ ಸದ್ಯಃ ಆಗುವ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

“ಮಹಿಮೇಹ ಗುರೋರ್ವಾಚಾಂ ಸ್ವಾದುರ್ಮೋಚಾರಸೋ ಯಥಾ |
ಆಚಾಂತೋ ಭಾತಿ ಪೀತಶ್ಚೇತ್ ಸುಸ್ವಾದುರಿತಿ ಕಿಂ ಪುನಃ ||

ಶ್ರೀಗಳವರ ವಾಗ್ವ್ರವವಾದ ಉದಕವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಆಚಮನಮಾಡಿದರೆ,
ರುಚಿಯಾದ ರಸಾಯನವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚುಮಾಡಿದಾಗ
ಅತ್ಯಂತರುಚಿಯಾಗಿರುವುದೆಂದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಏನು ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದಿದೆ? ಎನ್ನು-
ತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾಲಹರಿಯ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕವನ್ನಾದರೂ
ಉದಾಹರಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕ.

“ಜಲೇ ಪೀತೇ ಪೀತೇ ಮನಸಿ ಚ ಶುಚಿತ್ವಂ ಜನಕಜಾ-

ಭಿರಾಮೇ ಶ್ರೀರಾಮೇ ಮತಿರಿತಿ ಭವೇಂಸ್ಮಿನ್ನಪಿ ಭವೇತ್ |

ಸುಮೂರ್ಧನ್ಯೇ ಮೂರ್ಧನ್ಯನಿಮಿಷಪುಷೋ ಬಿಭ್ರತಿ ಚ ಯತ್ಸ-

ಸೋಮೇ ಸೋಮೇ ಸತ್ಯವಿಕುಲಲಲಾಮೇ ಯದಭವತ್ ||

ಗಂಗಾಜಲವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿದರೆ ಮನಃಶುದ್ಧಿಯಾಗುವುದು. ವ್ಯವ-
ಧಾನವಿಲ್ಲದೆ, ಇದೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗು-
ವುದು. ದೇವೇಂದ್ರನಿಂದ ವಂದಿತನಾದ ಪಾರ್ವತೀಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀಮಹಾ-
ದೇವನ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಭಾಗೀರಥಿಯೂ ಇದ್ದಾಳೆ. ಸೂರ್ಯವಿರುದ್ಧನಾದ
ಚಂದ್ರನೂ ಸಮಾನಾಧಿಕರಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಮಹಾದೇವರು
ತಮ್ಮ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಾಗೀರಥಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಚಂದ್ರನ ವಿರೋಧಿಯಾದ,

ಸೂರ್ಯನ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ
 “ರಾಮ ರಾಮೇತಿ ರಾಮೇತಿ ರಮೇ ರಾಮೇ ಮನೋರಮೇ | ಸಹಸ್ರನಾಮ
 ತಸ್ತುಲ್ಯಂ ರಾಮನಾಮ ವರಾಣಸೇ” || ಎಂದು ಪೂರ್ವತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು
 ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಾದೇವರಿಂದ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತರಾದ ಸರ್ವರ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ,
 ಸೂರ್ಯನಿರೋಧಿಯಾದ ಚಂದ್ರನಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಅಂತಹವರು ಗಂಗಾಜಲವನ್ನು
 ಪಾನಮಾಡಿದರೆ ಸೂರ್ಯಕುಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ
 ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವರೆಂದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಲಂಕಾ
 ರಿಕರೀತಿಯಿಂದ ಚಮತ್ಕಾರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. (ತಾವು ಮಹಾದೇವರ
 ಅಂಶನಾದ್ದರಿಂದ ಸ್ವಾಹಂಕಾರಖಂಡನೆಗಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿದ ಅಂತರಂಗಿಕಾಭಿ-
 ಪ್ರಾಯವಿರಬಹುದೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.) ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳುಳ್ಳ
 ಮಹಾರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾದ ಶ್ರೀಗಳವರ ವಾಣಿಯು ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆಯಂತಿದೆ.

‘ಭಣಿತರಪಿಘಾಣಿತಸಮಾ’ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಈ ರೀತಿ ಗ್ರಂಥನಿರ್ಮಾಣ, ಪಾಠಪ್ರವಚನ, ವೇದಾಂತಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ
 ಪಾಲನೆ, ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಪೂಜಾ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾ
 ಸುಮಾರು ೮೦ ವರ್ಷಸರ್ವತಃ ತಮ್ಮ ಪಾರ್ಥಿವಶರೀರದಿಂದ ವಿರಜಮಾನ
 ರಾದ ಈ ಅತಿವೃದ್ಧರಾದ ಗುರುಗಳು ಹೇಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದರೆ—

“ಅರ್ಯೋಽಯಂ ಬಹುಜರಯಾತಿಜೀರ್ಣದೇಹೋಽನ್ಯಾಹಃ-

ಪತಿಮತಿಭಾಜನಂ ಬಭೂವ |

ಬಾಹ್ಯಾಂತರ್ಗತಧಾಮತೋ ನಿತಾಂತಂ ಶ್ರೀಕಾಂತಾಂಘ್ರೈಶ್ಚಯ-
 ಸನ್ನಿಧಾನತೋಽತ್ರ ||”

ದಿನೇ ದಿನೇ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯವಾದರೂ, ಇವರಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿಶೇಷ
 ಸನ್ನಿಧಾನವುಂಟಾಗಿ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾಗಿ, ಎರಡನೆಯ
 ಸೂರ್ಯನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಂತರ ಒಂದಾನೊಂದು ವಿಕೃತಿಸಂವತ್ಸರದ ಶ್ರಾವಣಬಹುಳತ್ರಯೋದಶೀ
 ಸೋಮವಾರ ಸ್ನಾನ ಅಸ್ತಿಕ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರದೇವರ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ,
 ಈ ಮೊದಲೇ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮಹಾಪಂಡಿತರೂ, ಶಮದಮಾದಿಗುಣ

ಡಿಸೆಂಬರ್ - ಜನವರಿ

೧

ಸಂಪನ್ನರೂ ಆದ ಶ್ರೀಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರಿಗೆ ವಹಿಸಿ, ತಾವು
ಪರಮಾತ್ಮನ ಪಾದಕಮಲನನ್ನು ಭಜಿಸುತ್ತಾ ಪಾರ್ಥಿವರೀರದಿಂದ ಅದ್ವೈತ್ಯವನ್ನು
ವೃಂದಾವನ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿರು.

“ಸದ್ವೃಂದಾವನಗಃಪೂರ್ವಂ ಸದ್ವೃಂದಾವನಗೋಽಭಿನಾಂ ”

ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ, ಅದ್ವೈತ ವೃಂದಾವನಾಂತರ್ಗತರಾದ ಶ್ರೀಪಾದಂ-
ಗಳವರು ಭಕ್ತರ ಅಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾ, ಅಕನ್ಯಾತಾ ಉತ್ಸಾಹ-
ಅನೇಕ ವಿಷತ್ತುಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಾ ಕಾಪಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆನ್ನುವುದು ಭಕ್ತರ
ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾದುದಾಗಿದೆ.

ಇಂತಹ ಮಹನೀಯರನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಈ
ವರ್ಯರೇ ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ನೂನೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ. ಶ್ರೀಗುರುವರ್ಯರನ್ನು
ಶರಣುಹೊಂದೋಣ.

“ಪಾದೌ ಪೂಜಯತಾಮಲಂ ಪರಿಹರಣ ಸಂತಾಪಮಾಪದ್ಧವಂ
ಶ್ರೀಮುಖ್ರೀಪಪದಾಬ್ಜ ಪಟ್ಟಿದಪರಃಸಂಪೂರ್ಣಸಂವಿಧಾನಃ |
ಪಾಪಾಪಾರಸರಿತ್ವತೌ ನಿಪತಿತಂ ಪಾತಾರಮನ್ಯಂ ಪರಂ
ಪಶ್ಯಂತೂ ಪರಿತೋ ನ ಪಾರಮಸಿ ಮಾಂ ಪಾಪಜಾಃ-

ವಾಯಾದ್ಭುರು

ಶ್ರೀಶಃ ಪ್ರೀಣಾತು. ತಥಾ ಶ್ರೀಗುರುರಾಹು.

ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರು

ಬರೆದವರು :

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಸೇತೂರಾವ್, ಎಂ.ಎ., ಎಲ್.ಟಿ.

ಹೈ ದ ರಾ ಬಾ ದ್

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದಂಡಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟ ರಾಜದಂಡವು “ ದುಷ್ಟಶಿಕ್ಷಣೆ, ಶಿಷ್ಟರಕ್ಷಣೆಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಇರುವುದೆಂಬುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದ ವಿಷಯವೇ. ಧರ್ಮದಂಡವನ್ನನುಸರಿಸದೆ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವ ರಾಜದಂಡವು, ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಲ್ಲ ವೆಂಬುದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹ. ಆದುದರಿಂದ ಪೂರ್ವದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು, ಎಂತಹ ಸಾರ್ವಭೌಮನಾದರೂ ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧರ ಸಲಹೆಗಳಂತೆಯೇ ರಾಜ್ಯಭಾರಮಾಡ ಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಸತ್ಯ, ಶೌಚ, ಶಾಂತಿ, ನಿಸ್ವಾರ್ಥತೆ, ಇಂದ್ರಿಯ- ನಿಗ್ರಹ, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧಹೃದಯ ರಾಗಿ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಗಳು ರಾಜಗುರುಗಳಾಗಿಯೂ, ಹಿತಬೋಧಕರಾಗಿಯೂ, ರಾಜ್ಯಸೂತ್ರಚಾಲಕರಾಗಿಯೂ, ಎಷ್ಟರ ವರೆಗೆ ಇರುವರೋ, ಅಷ್ಟರವರೆಗೆ ರಾಜರೂ, ರಾಜ್ಯಗಳೂ. ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಕ್ಷೇಮದಿಂದಿರುವುವು. ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಶಾಂತಿ, ಸುಖ, ಸಮಾಧಾನಗಳು ಕೈಗೊಡುವುವು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ವಿಜಯನಗರದ ಕರ್ಣಾಟಕರಾಜ್ಯೋನ್ನತಿಯ ಮೇಲಿನ ಹಂತದ ಪರಮಾವಧಿಗೆ ಮುಖ್ಯಕಾರಣರಾದವರು ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರು. ಇವರ ಚರಿತ್ರೆಯು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸುತ್ತದೆ.

ದ್ವೈತಮತಸ್ಥಾಪಕರಾದ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಮಹಾಸೀತದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಮಹಾಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿ, ಮಧ್ವಮತದ ಪುನರುದ್ಧಾರಮಾಡಿ, ರಾಜಾ-

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಕೂಟದಲ್ಲಿ ಗಣ್ಯಪ್ರಭುಗಳಾದ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಸರಿಚಯವನ್ನು ಶ್ರೀ ಸೇತೂರಾಯರು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. -ಸಂ.

ರಿಷ್ಟಕರವಾದ ಕುಡುಯೋಗದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರಾಧೀಶನು ತುಳುವಕ್ಕಷ್ಟ ದೇವರಾಯನನ್ನು ವಿಪತ್ತಿನಿಂದ ಪಾರುಮಾಡಲು 34 ಘಳಿಗೆಗಳ ಕರ್ಣಾಟಕಸಿಂಹಾಸನಾರೋಹಣಮಾಡಿ, "ರಾಜ, ರಾಜಾಧಿರಾಜ್ಯಸಂಪ್ರದ್ವ್ಯ ಸರ್ವವೈಷ್ಣವಶೇಖರ, ಗಜಗಹ್ವರಕರ್ಣಾಟಕಸಿಂಹಾಸನಗತಪ್ರಭೋ" ಎಂದು ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಂಡವರು ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರು. ಸ್ವಹಸ್ತದಿಂದ ಗ್ರಾಮಭೂಮಿಗಳ ಧಾರೆಯೆರೆದು, ಧರ್ಮರಕ್ಷಣೆಮಾಡಿ ವಿಜಯನಗರಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿದವರು ವ್ಯಾಸರಾಯರು ! ಕರ್ಣಾಟಕರಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ದೇವರನಾಮ, ಸುಳಾದಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಕನ್ನಡಮಾತೆಯ ಸೇವೆ ಮಾಡಿ ಧನ್ಯರೂ ಆದರು ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರು.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬಲಕಾರ್ಯ, ಜ್ಞಾನಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರಾದ ಈ ವಿಭೂತಿಪುರುಷರು ವಿಜಯನಗರಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಅಭ್ಯುದಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣ ಭೂತರೆಂದು ಹೇಳಲು ಯಾವ ಕನ್ನಡಿಗನು ಅನಂದಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ! ಇಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನು ಪಡೆದ ಕನ್ನಡಮಾತೆ ! ನೀನೇ ಧನ್ಯಳು. ನಿನ್ನ ಸತ್ಪುತ್ರ ದೇಶಾಭ್ಯುದಯಕ್ಕಾಗಿ, ಭಾಷಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಘನಕಾರ್ಯಗಳು ತುಂಬ ಭದ್ರಾತೀರದಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣಾಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಬರೆದಿಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದವು. ಇಂತಹ ವಿಭೂತಿಪುರುಷರನ್ನು ಮರೆಯುವುದೆಂತು !

ಬಲಕಾರ್ಯ, ಜ್ಞಾನಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಾವನಪಾದ ಭಾರತದೇವ ಅನತರಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ನರಹರಿತೀರ್ಥರು, ರಾಮದಾಸರು, ವ್ಯಾಸರಾಯರು ಕಲವರು. ರಾಮದಾಸರು ಶಿವಾಜಿಭತ್ತಪತಿ ಬೆಂಬಲವಾಗಿ, ರಣಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಓಡಾಡಿ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ನರಹರಿತೀರ್ಥರೋ ! ಸನ್ಯಾಸಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಹನ್ನೆರಡುವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಗಜಪತಿರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಿಪಾಲನೆಮಾಡಿದ ಮಹಾಪುರುಷರು. ವ್ಯಾಸರಾಯರು, ನರಸಿಂಹ, ತಮ್ಮಾರಾಯ, ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯರ ಸಂಗಡ ದೊಡ್ಡ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟು, ಬಲಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಜ್ಞಾನಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ರಾಜ್ಯದ ಮತ್ತು ರಾಜನ ಹಿತೈಷಿಗಳಾಗಿರುವರು.

ಇಂತಹ ಮಹನೀಯರ ಜೀವಿತಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೊದ್ದಿರಿ ಬಲಕಾರ್ಯ

ಜ್ಞಾನಕಾರ್ಯದ ಮುರ್ಮವನ್ನರಿತು ಈಶ ಮತ್ತು ದೇಶಸೇವೆಮಾಡಿ ಧನ್ಯರಾಗಬೇಕೆಂಬುದೇ ನಮ್ಮ ಆಶೆ.

ಜನ್ಮವೃತ್ತಾಂತ

ಮೈಸೂರುಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾವೇರೀತೀರದಲ್ಲಿ ಬನ್ನೂರೆಂಬ ಗ್ರಾಮವೊಂದಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕಾಶ್ಯಪಗೋತ್ರೋದ್ಭವರಾದ ರಾಮಚಾರ್ಯರೆಂಬ ಶ್ರೀಮಂತಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿದ್ದರು. ಹರಿಭಕ್ತರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರು ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಮಾಡಿ ಜನ್ಮಸಾರ್ಥಕಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಪತ್ನೀಸಮೇತರಾಗಿ ಹೊರಟರು. ಅಬ್ಬೂರಿನಲ್ಲಿ ತಪೋನಿಷ್ಠಾಗರಿಷ್ಠರಾದ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥರು ಶ್ರೀಮನ್ನದ್ವೈಮುನಿಸರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪುರುಷೋತ್ತಮತೀರ್ಥರಿಗೆ ಶಿಷ್ಯರು. ಅಬ್ಬೂರುವಾಸಿಗಳಾದ ಇವರು ನಿತ್ಯವೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮುಹೂರ್ತಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ವನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನೂ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಉಪಾಸನಾಮೂರ್ತಿಯಾದ ಶ್ರೀಯೋಗಪಟ್ಟಿಕಾಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ವಿಧ್ಯುಕ್ತರೀತಿಯಿಂದ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾ ಶಿಷ್ಯರು ತಂದ ಭಿಕ್ಷಾನ್ನವನ್ನು ತಮ್ಮ ಶುಭಹಸ್ತದಿಂದ ಶಂಖೋದಕಪ್ರೋಕ್ಷಣಾದಿಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಆ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರೊಡನೆ ಭೋಜನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಗಳವರು ಪಾಠಪ್ರವಚನಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಲು ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನ ಈ ಮಹಿಮರು ಒಂದುಕಡೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಹೋಗಿದ್ದ ಶ್ರೀವಿಠಲನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಪಡೆದರು. ಎಂತಹ ಪುಣ್ಯವಂತರೀತಪೋನಿಷ್ಠಾಗರಿಷ್ಠರು! ದೇವರಾಗಿಯೇ ಭಕ್ತರನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದು, ಅವನಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಅನಂದವನ್ನು ನೀಡಬೇಕಾದರೆ ಅದೊಂದು ಸುದೈವವೇ ಸರಿ. ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥರ ಅನಂದಕ್ಕೆ ಮೆರೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಇತ್ತ ಕಾಶೀಯಾತ್ರಿಗಾಗಿ ಹೊರಟ ಆ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ದುರವಸ್ಥೆಯೊಂದು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಹಾಗೆ ರಾಮಚಾರ್ಯರು ಮೃತಪಟ್ಟರು. ಸಮಾಜದ ಪದ್ಧತಿಪ್ರಕಾರ ಸೀತಾಬಾಯಿಯು ಸಹಗಮನಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧಳಾಗಲು, ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿದು ಅಕೆಯನು

ತಡೆದು, “ಮಹಾತ್ಮಕೆ! ಮಹಾತ್ಮಕೆ! ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥರಿ
 ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆದು, ಅವರ ಅಪ್ಪಣ್ಣನುಸಾರವಾಗಿ ಪರ್ವತ” ಎಂದು
 ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸದೆ ಸೀತಾಬಾಯಿಯು
 ಅಶ್ರಮಕ್ಕೆ ನಡೆದು ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥರಿಗೆರಗಿದಳು. ಅಗ್ಗೆ ಅವರು ‘ದೀರ್ಘ-
 ಸುಮಂಗಲಿ ಭವ’ ಎಂದು ಹರಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಕಲೆತಿದ್ದವರು ಅಶ್ವರ್ಯಪಟ್ಟು
 ನಡೆದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಗಳವರಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅದಕ್ಕೆ
 ಮಹಾನುಭಾವರು, “ಅದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ಅವ್ವ, ನಿನ್ನ ಪತಿಯು ಪುನಃ
 ಜೀವಿಸಿ, ಚಿರಕಾಲ ಬದುಕುವನು. ನಿನಗೆ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರು ಜನಿಸುವರು.
 ಅವರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯವನನ್ನು ಜನನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭೂಸ್ವರ್ಣವಾಗದಂತೆ
 ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ನಮಗೆ ದಾನಮಾಡಬೇಕು. ಎರಡನೆಯ ಮಗನನ್ನು
 ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಸುಖದಿಂದ ಬಾಳಿ. ಅವನು ನಿಮ್ಮ ವಂಶವನ್ನಾಧರಿಸುವನು”
 ಎಂದನುಗ್ರಹಿಸಿ ಅರ್ತೀರ್ಪರಿಸಿ ಕಮಂಡಲಾದಕವನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ, ತಿಕ್ಕರ
 ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು, ಅದನ್ನು ರಾಮಾಚಾರ್ಯರ ಮೇಲೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸುವಂತೆ
 ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಮಂಡಲಾದಕದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು
 ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಲು ಮೃತಪಟ್ಟ ರಾಮಾಚಾರ್ಯರು ಜೀವಂತರಾಗಿ ಬಂದು
 ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥರಿಗೆರಗಿದರು. ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಅಮಿತಾನಂದನಾಯಿತು.
 ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹರಸಿದರು.

ರಾಮಾಚಾರ್ಯರು ಕೆಲವುಕಾಲ ಯತಿವರ್ಯರ ಸೇವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿ-
 ದ್ದರು. ಬಳಿಕ ತಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪೋದ್ಧಾರಕರ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸತೀ-
 ಸಮೇತರಾಗಿ ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಗೆ ನಡೆದರು. ಅಲ್ಲಿ ಗಂಗಾಸ್ನಾನ, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ-
 ರಾಧನೆ, ಗಯೆಯಲ್ಲಿ ಗದಾಧರಸ್ತಾನಿಯ ಸೇವೆ, ಸಿಂಧುದೇವತಾರಾಧನೆ
 ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಪುನಃ ಅಬ್ಬಲಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ-
 ಬಂದರು.

ನಂತರ, ಸೀತಾಬಾಯಿಯು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದಳು. ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿ,
 ಶಾಲಿವಾಹನಶಕೆ ೧೩೭೮ನೆಯ ಪ್ರಭವನಾಮಸಂವತ್ಸರದ ವೈಶಾಖ

* “ಪೂರ್ವಂ, ಪೂರ್ವಂ ದೇಹಿ ಮಹ್ಯಂ. ದ್ವಿತೀಯೇನ ಸುಖಂ ವಸ.”

ಶುದ್ಧ ಸಪ್ತಮಿ ಅದಿತ್ಯವಾರದ ದಿನ ಶುಭಗ್ರಹಗಳು ಉಚ್ಚಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಶುಭಮೂಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯು ಗಂಡುಮಗನನ್ನು ಹಡೆದಳು.*

ಶ್ಲೋಕ — “ರಾಮಾಚಾರ್ಯಸುಧೀಮಣೇರ್ಧಯಿತಯಾ ಗರ್ಭೇ
ಧೃತಃ ಶ್ರೀಮತೋ

ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಸ್ಯ ಯತೀಶಿತುಃ ಕರುಣಯಾ ಸಂವತ್ಸರೇಷ್ವಾದಿಮೇ
ವೈಶಾಖಾದಿಮಪಕ್ಷಕೇ ದಿನಮಣೇರ್ವಾರೇ ದಿನೇ ಸಪ್ತಮೇ
ಪ್ರಹ್ಲಾದೋವತತಾರ ಭೂಮಿವಲಯೇ ನಾಗಾಧಿಪಸ್ಯಾಂಶಭೃತ್

(ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾರತ್ನಾಕರಸ್ವಾಮಿಗಳು)

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ರಾಮಾಚಾರ್ಯರು ಶಿಶುವನ್ನು ಭೂವೃಶ್ಚವಾಗದಂತೆ ಬಂಗಾರದ ಹರಿವಾಣದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಇರಿಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ-
ತೀರ್ಥರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಮಾತಿನ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀಗಳವರ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ
ಬಾಲಕನನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದರು. ಹೀಗೆ ದಾನಪಡೆದ
ಬಾಲಕನನ್ನು ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥರು ಕಣ್ವನದಿಯಲ್ಲಿ ತೊಳೆಸಿ ಜಾತಕಮ-
ಸಂಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನೆಂದು ನಾಮಕರಣವನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ
ಮಾಡಿಸಿದರಂತೆ.

ಶ್ರೀರಾಮಾಚಾರ್ಯರೂ ಸೀತಾಬಾಯಿಯ ಬಾಣಂತಿತನ ತೀರಿದ
ಮೇಲೆಯೂ ಕೆಲಕಾಲವರೆಗೆ ಅಬ್ಬಾರಿನಲ್ಲೇ ಇದ್ದರು. ಶ್ರೀಗಳವರು
ಮೊದಲು ಕೊಟ್ಟ ವರಪ್ರಕಾರ ಸೀತಾಬಾಯಿಗೆ ಎರಡನೆಯ ಮಗನ ಜನನ-
ವಾಯ್ತು. ರಾಮಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಅಪರಿಮಿತಾನಂದವಾಯಿತು. ಶ್ರೀಗಳವರ
ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಇವನಿಗೆ ಸಹ್ಲಾದನೆಂತಲೂ ನಾಮಕರಣಮಾಡಿದರಂತೆ.

*ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೪೪೨ ಏಪ್ರಿಲ್ ೨೨ನೇ ತಾರೀಖು ಅವತರಿಸಿದರೆಂದ
ಇತಿಹಾಸಸಂಶೋಧಕರಾದ ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿಕಣ್ಣುಪಿಳ್ಳೆಯವರು ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿ-
ದ್ದಾರೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ವೈಶಾಖಮಾಸ ಅಧಿಕವೈಶಾಖವೆಂದು ತಿಳಿಯ
ಬೇಕು.

ಬಾಲ್ಯ

ಶ್ರೀಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥರ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷಚಂದ್ರನಂತೆ ಬೆಳೆದನು. ಶ್ರೀಗಳವರಿದ್ದ “ಪುರುಷೋತ್ತಮರ ಗುಹೆ” ಬಾಲಕನ ಮನೆಯಾಯಿತು. ಶ್ರೀಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರ “ವ್ಯಾಸವಿಜಯ” ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಈ ಶಿಶುವಿನ ಪೋಷಣೆಯು ವಿಚಿತ್ರರೀತಿಯಿಂದ ಸಾಗಿತೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಬಾಲಕನಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಬಿಸಿಲನ್ನು ಶೇಷನು ತನ್ನ ಹೆಡೆಯಿಂದ ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಹಿರಣ್ಯಕನೇಬ ಹಾವು ಕಡಿದಾಗಲೂ ಗರುಡನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಬಾಲಕನಿಗೆನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲವಂತೆ.

ಬಾಲಕನು ಸುಂದರನು, ಸುಗುಣನು, ತೇಜೋವಂತನು, ಅವನ ಮುಖನೋಟವೇ ಶ್ರೀಗಳವರ ಸವಿಯೂಟವಾಗಿತ್ತು. ಮಂದಹಾಸವುಳ್ಳಮುಖ, ಏಕಾಲವಾದ ನೇತ್ರಗಳು, ನೀಲಮೇಘವರ್ಣವುಳ್ಳ ಆ ಮುಂಗುರುಳು, ಇವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಯಾರಿಗೆತಾನೇ ಆನಂದವಾಗದು? ಬಾಲಕನು ತನ್ನ ಕೋಮಲವಾದ ಹಸ್ತಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಸೇರಿಸಲು, ಇವನು ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಮತವನ್ನು ಧರಿಸಲು ಯತ್ತಿಸುವಂತೆ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಹೊಳೆಯಿತಂತೆ. ಆದರದಿಂದ ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಿ, ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು, “ಕಂದಾ! ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ದೀರ್ಘಕಾಲ ಬಾಳು. ರಾಜಾಧಿರಾಜಸಂಪ್ರಾಪ್ಯನೂ, ಸರ್ವವೈಷ್ಣವಶೇಖರನೂ ಆಗು. ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಿಂಹಸನಾರೋಹಣೆ ಮಾಡಿ ತುಳುವಂಶವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಕೀರ್ತಿಸಂತನಾಗು. ಉತ್ತಮವಾದ ಮಧ್ಯತತ್ತ್ವವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಶ್ರೀಮದ್ವಾಚಾಂಕುರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗು. ಕರ್ಣಾಟಕಭೂಮಿಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾದ ಮಗನೆನಿಸು” ಎಂದು ಹರಸಿದರು.

ಬಾಲಕನಿಗೆ ಐದನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚೌಲೋಪನಯನವಾಯಿತು. ಪಲಾಶಕಾಷ್ಠವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮೌಂಜೀಬಂಧನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುವ ವಟುವು, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಾಮನನ್ನೂ ಸನಕಾದಿಗಳನ್ನೂ ನೆನಪಿಗೆ ತರುವಂತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ದಿವ್ಯಸುಂದರಾಕಾರವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಾತಿಶಯದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥರು ಆನಂದಭಾಷ್ಯವನ್ನು ದಿರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇವರಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವೂ ಶ್ರೀಗಳವರ ಬಳಿಯಲ್ಲೇ ನಡೆಯಿತು. ಮೇರೆಯರಿಯದ ಬುದ್ಧಿವೈಭವ, ಕಳಂಕರಹಿತವಾಗಿದ್ದ ವಿದ್ಯಾ-ವ್ಯಾಸಂಗ, ಅಪೂರ್ವವಾದ ವಾಗ್ವಿರಿ, ನಿರ್ಮಲವಾದ ಮನೋಭಾವ, ಭಯ-ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವವಾದ ವಿನಯ, ಅಸಮಾನವಾದ ಧೈರ್ಯಗಾಂಭೀರ್ಯಗಳು, ಚಿತ್ತಾಕರ್ಷವಾದ ತೇಜೋವೈಭವ, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸುಗುಣಗಳು ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪರವಶರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟು, ಶೀಘ್ರಕಾಲ-ದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಹ್ಲಾದರಾಯನಿಗೆ ತಾವು ಸನ್ಯಾಸದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೃತ್ಯ-ಕೃತ್ಯರಾಗಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆಯನ್ನು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಿದವು.

ವ್ಯಾಸವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಬಾಲಕನ ಚೌಲೋಪನಯನಸನ್ಯಾಸಸ್ವೀಕಾರದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

“ಪಂಚಮಾಬ್ದೇಽಥ ಬಾಲಸ್ಯ ಚೌಲೋಪನಯನಾದಿಕಂ |
ಬಾಹ್ಮಣ್ಯೇಕಾರಯಾಮಾಸ ಸಪ್ತಮಾಬ್ದೇ ತತಸ್ತಯಂ ||
ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥಸ್ತಂ ಕೃತ್ವಾ ಯತಿಂ ಮಂತ್ರಮುವಾದಿಶತ್ ||
ಶ್ರೀವ್ಯಾಸತೀರ್ಥನಾಮಾನಂ ಚಕ್ರೇ ವಿಶ್ವೃತಶಾಸ್ತ್ರತಃ ||”

ಒಂದು ಶುಭಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತಕರ್ಮಾಂಗಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಡೆದ ಬಳಿಕ ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥರು ಪ್ರಹ್ಲಾದರಾಯನಿಗೆ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನಿತ್ತು ಪ್ರಣವಾದಿಮಹಾಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿ, ಆಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವವರಾದುದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ವ್ಯಾಸತೀರ್ಥರೆಂಬ ನಾಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಈ ಕಾರ್ಯವು ಶಾ. ಶ ೧೩೩೫ ಶ್ರೀಮುಖನಾಮಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು.

ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥರು ಧನ್ಯರಾದರು.

*ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರಿಗೆ ೭ನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸನ್ಯಾಸವಾಯ್ತೆಂದ ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರೂ ಶ್ರೀವಿಜಯರಾಯರೂ ಸಹ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. -ಸಂ.

ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ

*

*

*

*

ವಿದ್ಯಾಪ್ರಾಪ್ತಿ ಕೃತೇ ಯತೀಶಮಗಮಚ್ಛೇದನಾದರಾಜಾಭಿದಂ |
ಅಬ್ಬನ್ ದ್ವಾದಶ ತತ್ರ ನಾಸಮಕರೋತ್ ಶೃಣ್ವನ್ಮದೇಕ್ಷತು-

ಗಮಂ

(ವಿದ್ಯಾರತ್ನಾಕರರ ವ್ಯಾಸಸ್ತೋತ್ರ)

ಮೈಸೂರುಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ, ಕೋಲಾರಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳಬಾಗಿಲೆಂಬ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾದ ಕ್ಷೇತ್ರವೊಂದಿದೆ. ಕ್ರಿ. ೧೪೫೩ (A.D.) ಸಂವತ್ಸರದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇದು ಸುವೃದ್ಧ ವಿದ್ಯಾನ್ಯೈಭವದ ಪೀಠವೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪದ್ಮನಾಭತೀರ್ಥರ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಬಂದ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಮಹಾಮಹಿಮರೂ, ಅಪಾರಪ್ರಜ್ಞಾವಂತರೂ, ವಿದ್ವಾನ್ಮುನಿಗಳೂ, ಪಾಂಗ್ರಜ್ಯಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಸದ್ವೈಷ್ಣವಶಿರೋಮಣಿಗಳೂ ಆದ, ವಿಖ್ಯಾತರಾದ, “ಶ್ರೀಸಾದರಾಜರೆಂಬ ಬಿರುದುಳ್ಳ ಯತಿಶ್ರೇಷ್ಠರು ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಇವರ ಹೆಸರು ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಮುನಿಗಳು. ಉತ್ತರಾದಿಮಠದ ಶ್ರೀರಘುನಾಥತೀರ್ಥರು ರಾಯಚೂರುಜಿಲ್ಲೆಯ ಪೇವದುರ್ಗತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಲಿದ್ದ ‘ಕೊಪ್ಪ’ವೆಂಬ ನರಸಿಂಹಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಆಗ್ಗೆ ಶ್ರೀವಿಭುದೇಂದ್ರರು ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಯೋಗಿಗಳೊಡನೆ ಚಾತುರ್ವ್ಯಾಸ್ಯಸಂಕಲ್ಪಕಲ್ಪಗಿ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಈ ಮೂವರು ಯತಿಗಳೂ ಕಲಿತರು. ಗುರುಮರ್ಯಾದೆಗಳ ನಡೆದವು. ಒಂದುದಿನ ಶ್ರೀರಘುನಾಥತೀರ್ಥರು ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಮುನಿಗಳ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ನ್ಯಾಯಸುಧೆಯಲ್ಲಿ ಕಠಿಣವಾದುದೊಂದುವಾಕ್ಯವನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ತಂದರಂತೆ. ಸಮಯವು ದೊಡ್ಡ ತುದೇ ತಡ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರು, ಅದೊಂದು ವಾಕ್ಯದ ನೆವದಿಂದ ಇಂ ಸುಧಾಗ್ರಂಥವನ್ನೇ ಅನುವಾದಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು. ಶ್ರೀರಘುನಾಥತೀರ್ಥರು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಮುನಿಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಸಾದರಾಜರೆಂಬ ಬಿರುದಿನಿಂದ ಗೌರವಿಸಿದರು. ಶ್ರೀವಿಭುಧೇಂದ್ರ ಶ್ರೀರಘುನಾಥತೀರ್ಥರ ಮಾತು ಸತ್ಯವೆಂದು ಅನುಮೋದಿಸಿದರು.

ಮಹಿಮೋಪೇತರಾದ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರ ಬಳಿಗೆ ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥರು ತಮ್ಮ ಪುತ್ರರಾದ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರನ್ನು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿದರು.

ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರು ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರ ಪರಮಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಸುಧಾಧಿಸಕಲಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡಿ ಅದ್ವಿತೀಯನಾದ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದನೆಮಾಡಿದರು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರು ರಾಜಾಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಎದುರಾದ ಸಮಸ್ತವಾದಿಗಳನ್ನು ವಾದದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿ ವಿಜಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕಾಲದಲ್ಲೇ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರು, ನ್ಯಾಯಾಮೃತ, ತರ್ಕಕಾಂಡವ, ತಾತ್ಪರ್ಯಚಂದ್ರಿಕೆಗಳೆಂಬ ಉತ್ತಮಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚನೆಮಾಡಿ ಒಂದು ದಿನ ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಚರಣಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದರು. ಗುರುಗಳು ಈ ಗ್ರಂಥರತ್ನಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಪರಮಾನಂದಪಟ್ಟರು. ಗುರುಗಳ ಅನುಜ್ಞೆಪಡೆದು, ಉಪಾಧಿಖಂಡನ, ಮಾಯಾವಾಡಖಂಡನ, ಪ್ರಸಂಚಮಿಥ್ಯಾತ್ವಾನುಮಾನಖಂಡನ, ತತ್ವಸಂಖ್ಯಾನ, ತತ್ವೋದ್ವೇಗತಗಳೆಂಬ ಐದು ಮಾಧ್ವಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಮಂದಾರಮಂಜರೀ ಎಂಬ ಐದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಗುರುಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದರು. ಹರಿದಾದ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯೆಂದರಿದಲ್ಲವೆ !

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕಾಲವು ಜ್ಞಾನಾರ್ಜನೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಆರ್ಜಿತವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಗ್ರಂಥರೂಪದಲ್ಲಿ ತರುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಯಾಗಿ ಕಳೆಯಿತು. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕಾಲವೇ ಮಾನವನಿಗೆ ಜನ್ಮದ ಸುಕಾಲವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದ ಗುರುಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಮರೆಯುವುದೆಂತು !

ಶ್ರೀವಿಠಲನ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ

ಒಂದು ದಿನ ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರನ್ನು ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರು, “ಗುರುವರರೇ ! ತಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಮಾಯಾವಾದವನ್ನು ಖಂಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶಿಸಿರುವೆನು. ನನಗಾಗಿ ತಾವು ಕೂಡ, ಶ್ರೀವಿಠಲನ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಅದಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯಾಗುರುಗಳು ಒಪ್ಪಿದಮೇಲೆ ಅವರೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮದ ಗುರುಗಳಾದ

ಅಬ್ಬೂರಿನ ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು. ಅನಂತ ಅನುಮತಿಯ ಮೇರೆಗೆ ಮೂವರು ಯತಿಶ್ರೇಷ್ಠರೂ ಕಚಿತು ಶ್ರೀವಿಠಲನ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು.

ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಪುರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಗುರುಗಳ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸ-
ರಾಯರು ಮಾರುತಿಯ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಪತಿಷ್ಠೆಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ
ಮೊದಲನೆಯ ಪುತಿಷ್ಠೆ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರದು.

ಶ್ರೀವಿಠಲನ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಸೇರಿದ್ದಾಯಿತು. ಶ್ರೀಪಾಂಡುರಂಗವಿಠಲನ
ದರ್ಶನದಿಂದ ಪರಮಾನಂದಗೊಂಡಿರಲು ಇಂತೆಂದು ಭವವಾಚ್ಛೆಯಾಯಿತು.
“ಎಳು! ಎಳು! ಕ್ಷೇಮಕರಾಜನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಭೀಮರಥೀತೀರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ
ಶ್ರೀರುಕ್ಮಿಣೀಸತ್ಯಭಾಮಾಸಮೇತನಾದ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯ
ವಿಗ್ರಹಗಳು ಒಂದು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪೂಜಿಸು.
ಅಲಸ್ಯಮಾಡಬೇಡ ನಡೆ” ಎಂದು. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ-
ಯನ್ನು ಪಡೆದವರಾಗಿ ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಗುರುಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು.
ಶಿಷ್ಯನ ಭಕ್ತಿಯ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಆಗ
ಒಂದು ಚಮತ್ಕಾರ! ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರೂ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಮುಚ್ಚಳವನ್ನು
ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರಿಗೆ ತೆಗೆಯಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗೇ ಪೂಜೆ
ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಒಂದು ದಿನ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರು ತಾವು ಅಭ್ಯಂಜನಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು
ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥಾನಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಚನೆಮಾಡುವು-
ದಾಗಿ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನಿತ್ತರು. ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ತಿರಸಾ ವಹಿಸಿ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರು
ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. “ತಾರಕ”ವಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿ
ಧ್ಯಾನಾರೂಢರಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಶ್ರೀಗಳವರು ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿರಲು
ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣನು ಚಿನ್ನದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಎದ್ದು ಒಂದು ಬೇಣುಗಾಸ
ಮಾಡುತ್ತ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರ ಮುಂದೆ ಕುಣಿದನು. ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರು
ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದರ್ಶನದಿಂದ
ಪರಮಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಅನಂದಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ರೋಮಂಚವೃಕ್ಷನ
ರಾಗಿ ಭಕ್ತಜನಮಂದಾರನಾದ ಶ್ರೀರುಕ್ಮಿಣೀಸತ್ಯಭಾಮಾಸಮೇತನಾಗಿ

ಬಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. "ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ನೇ! ಭಕ್ತಜನರಭೀಷ್ಟರನ್ನು ಸರ್ವದಾ ಕೊಡತಕ್ಕವನು ನೀನಲ್ಲವೇ? ವಿಶೇಷತಃ ನನ್ನ ಅಭೀಷ್ಟವನ್ನು ನೀನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಹಾಗಾದರೂ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಈ ಕೀರ್ತಿಯ ವಿಸ್ತಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಎಡಗಾಲನ್ನು ಬಲಗಾಲಮೇಲೆ ಇಟ್ಟಿರಬೇಕು" ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಭಕ್ತಪರಾಧೀನನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಆದಕಾರಣ ಈಗಲೂ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರ ಮಠದ ಶಿಷ್ಯ-ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣನು ಎಡದ ಪಾದವನ್ನು ಬಲದ ಪಾದದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಾಣುವುದು. ಆಗ "ಶ್ರೀವ್ಯಾಸಾರ್ಯಮನೋಂಬುಜಸ್ಥಿರರತೀಕುರ್ಯಾತ್ಸದಾ ಮಂಗಳಂ" ಎಂಬ ಪಲ್ಲವಿಯುಳ್ಳ ಎಂಟು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಹಾಡಿದರು.

ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರು ವೇಣುಗಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀರುಕ್ಮಿಣೀಸತ್ಯಭಾಮಾಸಮೇತನಾದ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಅಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾದರು. ಶಿಷ್ಯನ ಹರಿಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನೂ ಕಂಡು ಆನಂದಬಾಷ್ಪಗಳನ್ನು ಸುರಿಸಿದನು. ಶಿಷ್ಯನ ಮೂಲಕ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರಿಗೆ ಈ ಗೋಪಾಲನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು.

ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರು ರುಕ್ಮಿಣೀ, ಸತ್ಯಭಾಮಾ, ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ, ಯೋಗನರಸಿಂಹ, ಶ್ರೀವಿಠಲ, ಶ್ರೀಪಟ್ಟಾಭಿರಾಮ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಬೆಣ್ಣೆಕೃಷ್ಣ ಈ ಎಂಟು ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಶಿಷ್ಯಪರಂಪರೆಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥರು ಆನಂದಭರಿತರಾದರೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅಶ್ಚರ್ಯವೇನಿದೆ?

ಬಾ ಯು ಕಾ ತ

ಹೆಣ್ಣಿ ಗೆಬುದ್ಧಿ

ರಾಗ ಶಂಕರಾಭರಣ ಅಟತಾಳ

ಬುದ್ಧಿ ಮಾತು ಹೇಳಿದರೆ ಕೇಳಬೇಕಮ್ಮ | ಮನ-
ಶುದ್ಧಿಯಿಂದ ಗಂಡನೊಡನೆ ಬಾಳಬೇಕಮ್ಮ || ಪ ||

ಅತ್ತೆಮಾವಗಂಜಿಕೊಂಡು ನಡೆಯಬೇಕಮ್ಮ | ಮಗಳೆ
ಚಿತ್ತದೊಲ್ಲಭನಕ್ಕರೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಮ್ಮ
ಹೊತ್ತುಹೊತ್ತಿಗೆ ಮನೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಮ್ಮ | ಮಗಳೆ
ಹತ್ತು ಮಂದಿ ಒಪ್ಪುವ ಹಾಂಗೆ ನುಡಿಯಬೇಕಮ್ಮ || ೧ ||

ಕೊಟ್ಟು ಕೊಂಬುವ ಸೆಂಟರೊಡನೆ ಕೋಪ ಬೇಡಮ್ಮ | ಮಗಳೆ
ಅಟ್ಟು ಉಂಬುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಟ ಬೇಡಮ್ಮ
ಹೆಚ್ಚಿಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಲ್ಲಬೇಡಮ್ಮ | ಮಗಳೆ
ಕಟ್ಟಿ ಅಳುವ ಗಂಡನೊಡನೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಾಡಮ್ಮ || ೨ ||

ನೆರೆಹೊರೆಯವರಿಗೆ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಡಮ್ಮ | ಮಗಳೆ
ಗರುವ ಕೋಪ ಮತ್ಸರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಡಮ್ಮ
ಪರರ ನಿಂದಿಸ ಹೆಂಗಳೊಡನೆ ಸೇರಬೇಡಮ್ಮ | ಮಗಳೆ
ಗುರುಪುರಂದರವಿಠಲನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡಮ್ಮ || ೩ ||

ಧನಾಸರಿ — ಅದಿತಾಳ

ಭಂಗಾರವಿಡಬಾರೇ ನಿನ್ನ ಗೊಪ್ಪವ ಭಂಗಾರವಿಡಬಾರೇ || || ಪ ||

ರಂಗನಾಥನ ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳನಾಮೆಂಬ ಭಂಗಾರವಿಡಬಾರೇ
ನಿನ್ನ ಗೊಪ್ಪವ || ಅ || ಪ ||

ಮುತ್ತೈದೆತನವೆಂಬ ಮುದದಲಿ ಕುಂಕಮಕಸ್ತೂರಿಬಟ್ಟನಿಡೇ
 ನಿನ್ನ ಫಣಿಗೆ | ಕಸ್ತೂರಿಬಟ್ಟನಿಡೇ ||
 ಹೆತ್ತವರ ಕುಲಕೆ ಕುಂದು ಬಾರದ ಹಾಗೆ ಮುತ್ತಿನ ಮೂಗಿತಿಡೇ
 ಕರ್ತೃಪತಿಯ ಮಾತ ಮಾರಬಾರದು ಎಂಬ ಮುತ್ತೊಲೆಕೊಪ್ಪನಿಡೇ
 ನಿನ್ನ ಕಿವಿಗೆ | ಮುತ್ತೋಲೆ ಕೊಪ್ಪನಿಡೇ
 ಹತ್ತು ಮಂದಿಯ ಕೈಲಿ ಹೌಧಾದೆನಿಸಿಕೊಂಬ ಮಸ್ತಕಮುಕಟವಿಡೇ
 ನಿನಗೊಪ್ಪುವ || ೧ ||

ಅರಗಳಿಗೆ ಪತಿಯನು ಅಗಲಬಾರದು ಎಂಬ ಅಚ್ಚ ಮಂಗಳ-
 ಸೂತ್ರ ಕಟ್ಟಿ | ಕೊರಳಿಗೆ ಅಚ್ಚಮಂಗಳಸೂತ್ರ ಕಟ್ಟಿ
 ಪರಪುರುಷನ ನಿನ್ನ ಪಡೆದ ತಂದೆಯೆಂಬ ಪದಕ ಸರವ ಹಾಕೆ
 ಕರೆದೊಬ್ಬರಿಗೆ ಅನ್ನವಿಕ್ಕುವೆನೆಂತೆಂಬ ಹರಡಿಮೋರೆಯವನಿಡೇ
 ನಿನ್ನ ಕೈಗೆ | ಹರಡಿಮೋರೆಯವನಿಡೆ
 ನೆರೆಹೊರೆಯವರೆಲ್ಲ ಸರಿಸರಿ ಎಂಬಂಥ ಸರಿಗೆ ಸರವ ಹಾಕೇ
 ನಿನ್ನಗೊಪ್ಪುವ || ೨ ||

ಮಾನ ಹೊರಗೆ ಬಿಚ್ಚೆನೆಂಬ ಕಂಭಾವತಿಯ ನೇಮದ ಮಡಿಯ-
 ನುಡೇ ನಿನ್ನ ವೈಗೆ | ನೇಮದ ಮಡಿಯನುಡೇ
 ಹೀನಗುಣವ ಬಿಟ್ಟು ಹಿತದಲ್ಲಿದ್ದೇನೆಂಬ ಹೆಚ್ಚು ಕುಪ್ಪಸವ ತೊಡೇ
 ಜ್ಞಾನನಿಧಿಗಳಾದ ಗುರುಗಳ ಪಾದಕ್ಕೆ ಅನತಳಾಗಿಬಾಳೇ
 ಗುರುಗಳಿಗೆ | ಅನತಳಾಗಿ ಬಾಳೇ
 ಮಾನಿಗಳೊಡೆಯ ಶ್ರೀಪುರಂದರಿವಿಠಲನ ಪ್ರೇಮ ಶರಗಿನಲಿ | ಕಟ್ಟೇ
 ನಿನ್ನಗೊಪ್ಪುವ || ೩ ||

ಜಾನಪದಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ ತುಂಬು

ರಾಗ ಮಾಂಡು ತಾಳ ಭಾವು

ಊರ ದ್ಯಾವರ ಮಾಡಬೇಕಣ್ಣ | ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾನೆ

ಊರ ದ್ಯಾವರ ಮಾಡಬೇಕಣ್ಣ || ಪ ||

ಊರದ್ಯಾವರ ಮಾಡರೆಂದು | ಸಾರುತ್ತಿದೆ ಶ್ರುತಿ ಇರಳು ಹಗಲು ||

ದ್ವಾರಗಳೊಂಭತ್ತು ಮುಚ್ಚಿ | ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಭ್ರಮದ್ಯದಲ್ಲಿ || || ಅ ||

ಎಷ್ಟು ಯುಗಗಳು ತೀರಿಹೋಯ್ತುಣ್ಣ | ದ್ಯಾವರ ಮಾಡದ

ಕಷ್ಟದಿಂದ ನೊಂದೆ ಕಾಣಣ್ಣ

ಅಷ್ಟದಳದ ಕಂಭ ನಿಲ್ಲಿಸಿ | ಕಟ್ಟಿ ಚಪ್ಪಂಗಳನೆ ಹಾಕಿ

ಸೃಷ್ಟಿದೇವರ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ | ದುಷ್ಟ ಕೋಣನ ತಿರುವ ತರಿದು || ೧ ||

ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಶವೆಂಬ ಕುರಿಯಣ್ಣ | ಅದನ್ನೆ ತಂದು

ಕಟ್ಟಿ ತಲೆಯನು ಹೊಡೆಯಬೇಕಣ್ಣ ||

ಅಷ್ಟಮದದ ಕರಿಗಳನ್ನು | ಕಟ್ಟಿ ತಲೆಯನು ಚಂಡನಾಟ

ಅಟ್ಟಿ ತಿರುಗುವ ಕೋಳಿಯನ್ನು | ಕುಟ್ಟಿ ಸೂರೆಹಾಕುತ್ತಲಿ || || ೨ ||

ನಾನು ಎಂಬೋ ಮೇಕೆ ಕಾಣಣ್ಣ | ಅದಕ್ಕೆ ತನ್ನ

ಜ್ಞಾನವೆಂಬೋ ಪ್ರೇತರಾಜಣ್ಣ ||

ತಾನೆ ಎಂಬೋ ಚಾಟಿ ಹೊಡೆದು ಹೀನ ಪ್ರೇತನ ಸೀಳಿ ಬಿಸುಟು ||

ಧ್ಯಾನಗುಡಿಸಲ ಸೂರೆಗೊಂಡು | ತಾನೆ ಬೆಳಗುವ ಜ್ಯೋತಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ || ೩ ||

ನಾಳೆ ನೋಡೋಣೆನ್ನ ಬೇಡಣ್ಣ | ಕೇಳಣ್ಣ ನೀನೇ

ವೇಳೆಯೊಳಗೆ ಮಾಡಬೇಕಣ್ಣ ||

ನಾಳೆ ನೋಡೋಣೆಂದರೆ ನೀ ಬಹುವ್ರೇ ಕಾಲದಲಿ ಯಮನು |

ಕೋಳಿಪಿಳ್ಳೆ ಅಡುವಾಗ ಹಾಕುಹದ್ದಿನಂತೆ ಒಯ್ಯ || || ೪ ||

ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳು ಕಾಣಣ್ಣ | ಕೇಳಣ್ಣ ನಿನ್ನ |

ಮಂಡಿತುಂಬ ಬಳಗ *ಸುಳ್ಳಣ್ಣ ||

* ಸುಳ್ಳು=ವ್ಯರ್ಥ. ಪ್ರದೇಶಭಾಷೆ: 'ಸುಳ್ಳು ಸುಳ್ಳೆ ಬಂದ್ರೆಪ್ಪ' ಅಂದ್ರೆ ಸುಮ್ಮನೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಬಂದಿರಿ ಎಂತ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ದಂಡಧಾರಿ ಯಮನು ಬಂದು ಮಂಡೆ ಮೇಲೆ ಹೊಯ್ಯುವಾಗ |
 ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳು ನಿನ್ನ | ಕಂಡು ಬಿಡಿಸುವದಿಲ್ಲ ಕೇಳೋ || ೫ ||
 ಮತ್ತೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ನೋಡುವಿಯಲ್ಲೋ | ನೀ ಗಳಿಸಿದಂಥ |
 ಬುತ್ತಿ ನೋಡು ಉಂಬುವಿಯಲ್ಲೋ ||
 ಮೃತ್ಯುವಿನ ಬಾಯಿಗೆ ನೀ ತುತ್ತ ಆಗಿ ಹೋಗಬೇಡ ||
 ತೊತ್ತು ಆಗಿ ಗುರುವಿಗೆ ನೀ | ಉತ್ತಮಸೇವೆಯನು ಮಾಡಿ || ೬ ||
 ಮುಂದೆ ಇಂಥ ಜನ್ಮ ಬರದಣ್ಣ | ನೋಡಣ್ಣ ನೀನು
 ಮಂದಮತಿಯು ಆಗಬೇಕಣ್ಣ ||
 ಹಿಂದಿನ ಕಷ್ಟವ ಮರೆದು | ಮುಂದಿನ ಹಮ್ಮನ್ನೆ ತೊರೆದು |
 ತಂದೆಪುರಂದರವಿಠಲನ್ನ ಹೊಂದಲು ನೀ ಮತ್ತನಣ್ಣ || ೭ ||

ನೀತಿಬೋಧೆ

ರಾಗ ನಾದನಾಮಕ್ರಿಯ, ಅಟತಾಳ

ಮನವ ಶೋಧಿಸಬೇಕೋ ನಿಚ್ಚ....ದಿನ-
 ದಿನವು ಮಾಡುವ ಪಾಪ ಪುಣ್ಯದ ವೆಚ್ಚ || ೮ ||

ಧರ್ಮಅರ್ಥರ್ಮ ವಿಂಗಡಿಸಿ....ಅ-
 ಧರ್ಮದ ನರಗಳ ಬೇರು ಕತ್ತರಿಸಿ
 ನಿರ್ಮಲಾಚಾರದಿ ಚರಿಸಿ....ಪರ-
 ಬೊಮ್ಮ ಮೂರುತಿಪಾದಕಮಲವ ಭಜಿಸಿ || ೧ ||

ಮನವ ದಂಡಿಸಿ ಒಮ್ಮೆ ಮಾಣೋ....ನಿನ್ನ
 ತನುವ ದಂಡಿಸಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕಾಣೋ
 ಕೊನೆಗೆ ನಿನ್ನೊಳು ನೀನು ಜಾಣೋ | ಮುಕ್ತಿ
 ನಿನಗೆ ದೂರಲ್ಲವೋ ಒಂದೇ ಗೇಣೋ || ೨ ||

—, ಈ ಚಿಹ್ನೆಗಳು, ತಾಳಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಕಾಲ ಎಳೆದು ಹಾಡಲು ಸೂಚಕವಾದುದು.

ಆತನವರಿಗೆ ಕೇಡಿಲ್ಲ—ಅವ
ಪಾತಕ ಪತಿತ ಸಂಗವ ಮಾಡಸಲ್ಲ—
ನಿಂತಿವಂತವರು ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ....ನಮ-
ಗಾತನೆ ಗತಿಯಾವ ಪುರಂದರವಿಠಲ

|| ೨ ||

ರಾಗ ಸಾವೇರಿ, ಅಟತಾ:

ಧರ್ಮವೇ ಜಯವೆಂಬ ದಿವ್ಯಮಂತ್ರ
ಮುರ್ಛಾವನ್ನರಿತು ಮಾಡಲು ಬೇಕು ತಂತ್ರ

|| ೩ ||

ವಿಷವಿಕ್ರಿದವಗೆ ವಡ್ರಸವನುಣಿಸಲು ಬೇಕು
ದ್ವೇಷಮಾಡಿದವನನು ಪೋಷಿಸಲುಬೇಕು
ಪುಸಿಮಾಡಿ ಕೆಡಿಸುವನ ಹಾಡಿಹರಸಲಿಬೇಕು
ಮೋಸಮಾಡುವಸ್ತಿಸರು ಮಗನಿಡಬೇಕು

|| ೪ ||

ಹಿಂದೆ ನಿಂದಿಸರನ್ನು ವಂದಿಸುತಲಿರಬೇಕು
ಬಂಧನದೊಳಿಟ್ಟವರ ಬಿರೆಯಬೇಕು
ಕೊಂಡ ಪೈರಿಯ ಮನೆಗೆ ನಡೆದು ಹೋಗಲು ಬೇಕು
ಕುಂದನೆಣಿಸುವವರ ಗೆಳೆತನ ಮಾಡಬೇಕು

|| ೫ ||

ಕೊಂಡೊಯ್ದು ಬಡಿಯುವರ ಕೊಂಡಾಡುತಲಿರಬೇಕು
ಕಂಡು ಸಹಿಸದವರನು ಕರೆಯಬೇಕು
ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ಶ್ರೀಪುರಂದರವಿಠಲನ
ಕೊಂಡಾಡಿ ತಾ ಧನ್ಯನಾಗುತ್ತಿರಬೇಕು

|| ೬ ||

ರಾಗ ನಾವನಾಮಕ್ರಿಯ, ಅಟಿತಾಳ

ರೊಕ್ಕಾ - ಎರಡಕ್ಕಾ ದುಃಖ | ಈ
ರೊಕ್ಕವೆಂಬುದು ಆಶ್ಚರಿಯ ಕಾಣಕ್ಕಾ

|| ೮ ||

ಕುಂಟರ ಕುರುಡರ ಕುಣಿಸೋದು ರೊಕ್ಕ
ಬಂಟರ ಬಡವರ ಬಲಿಸೋದು ರೊಕ್ಕ
ಗಂಟುಗಳ್ಳತನ ಕಲಿಸೋದು ರೊಕ್ಕ
ತುಂಟತನಕೆ ತಂದು ನಿಲಿಸೋದು ರೊಕ್ಕ....

|| ೧ ||

ಮಕ್ಕಳ ಮರಿಗಳ ಮೆರೆಸೋದು ರೊಕ್ಕ
ಸಕ್ಕರಿ ತುಪ್ಪವ ಸುರಿಸೋದು ರೊಕ್ಕ
ಕಕ್ಕಾಲಾತಿಯನೆಲ್ಲ ಮರೆಸೋದು ರೊಕ್ಕ
ರೊಕ್ಕ ಹೋದ ಮೇಲೆ ದುಃಖ ಕಾಣಕ್ಕ....

|| ೨ ||

ಮಾಳಿಗೆ ಮಹಲನು ಕಟಿಸೋದು ರೊಕ್ಕ
ಶಾಲು ಸಕಲಾತಿ ಹೊದಿಸೋದು ರೊಕ್ಕ
ಹಾಲ ಮ್ಯಾಲಿನ ಬೆಣ್ಣೆ ತಿನಿಸೋದು ರೊಕ್ಕ
ಸುಲಭದಿ ಪಾಸ ತಂದಿಡುವುದು ರೊಕ್ಕ

|| ೩ ||

ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡವರ ಕಾಣಿಸುವುದು ರೊಕ್ಕ
ಬಡ್ಡಿ ಗೆ ಬಡ್ಡಿಯ ಮಾಡೋದು ರೊಕ್ಕ
ಒಡ್ಡಿಯೊಡ್ಡಿ ಮಾಡಿ ಎಣಿಸೋದು ರೊಕ್ಕ
ದುಡ್ಡುಹೋದ ಮೇಲೆ ಧಡ್ಡಕಾಣಕ್ಕ

|| ೪ ||

ಇಲ್ಲದ ಗುಣಗಳ ಕಲಿಸೋದು ರೊಕ್ಕ
ಬೆಲ್ಲದಕಿಂತಲು ಸಿಹಿಯಾದ ರೊಕ್ಕ
ಮಲ್ಲ ಮಲ್ಲರ ವಶ ಮಾಡೋದು ರೊಕ್ಕ
ಪುರಂದರವಿಠಲನ ಸ್ಮರಣೆಮಾಡಕ್ಕ

|| ೫ ||

ಋಣಸೂತಕದ ಬಾಧೆ ಇರಬಾರದಂತೆ

ರಾಗ ಮೋಹನ, ಅಟಿತಾಳ

ಋಣವೆಂಬ ಸೂತಕವು ಬಹುಬಾಧೆ ಪಡಿಸುತ್ತಿದೆ
ಗುಣನಿಧಿಯೆ ನೀನೆನ್ನ ಋಣವ ಪರಿಹರಿಸೋ

|| ಪ ||

ಕೊಟ್ಟವರು ಬಂದೆನ್ನ ನಿಷ್ಕರಗಳನಾಡಿ |
ಕೆಟ್ಟಬೈಗಳ ಬೈದು ಮನದಣಿಯಲು |
ದಿಟ್ಟತನವನು ಬಿಟ್ಟು ಕಳೆಗುಂದಿದನೋ ದೇವ
ಸೃಷ್ಟಿಗೊಡಿಯನೆ ಎನ್ನ ಋಣವ ಪರಿಹರಿಸೋ

|| ೧ ||

ಅವನ ಒಡವೆಯ ತಂದು ದಾನಧರ್ಮವ ಮಾಡೆ
ಅವಗಲ್ಲದಲೆ ಪುಣ್ಯ ಇನ್ನಾರಿಗಹುದು ?
ಅವನ ಒಡವೆಗಳಿಂದ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯ ಮಾಳ್
ಇವನ ಜೀವನ ಬಾಡಿಗೆತ್ತಿನಂದದಲಿ

|| ೨ ||

ಅಳಿದೊಡೆಯನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನಡೆಯಲು ಬಹುದು
ಉಳಿಗವ ಮಾಡಿ ಮನದಣಿಯಬಹುದು
ಕಾಳಗದಿ ಪೊಕ್ಕು ಕಡಿದಾಡಿ ಜಯಿಸಲುಬಹುದು
ವೇಳಲಳವಲ್ಲ ಋಣದವನೆಂದು ಸೊಲ್ಲ

|| ೩ ||

ಹೆತ್ತಸೂತಕ ಹತ್ತು ದಿನಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ
ಮೃತ್ಯುಸೂತಕವು ಹನ್ನೊಂದು ದಿನಕೆ
ಮತ್ತೆ ಋಣಸೂತಕವು ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರಕೆ
ಎತ್ತವೋದರು ಬಿಡದೆ ಬೆನ್ನತ್ತಿಬಹುದು

|| ೪ ||

ಬಂಧು ಬಳಗದ ಮುಂದೆ ಬಹುಮಾನವು ಹೋಗಿ
ಅಂದವಳಿದನಯ್ಯ ಈ ವಿಧದಿ ಋಣದಿ
ಇಂದಿರಾರಮಣ ಶ್ರೀಪುರಂದರಲವಿತ್ಮಲನೆ
ಇಂದೆನ್ನ ಋಣವ ಪರಿಹರಿಸು ದೊರೆನೆ

|| ೫ ||

ನಾಡದೈವಗಳೇನು ಕೊಡಬಲ್ಲವೊ ?

ರಾಗ ಬಿಲಹರಿ — ಝಂಪತಾಳ

ಪಾಪಿ ಬಲ್ಲನೆ ಪರರ ಸುಖದುಃಖವ |
ಕೋಪಿ ಬಲ್ಲನೆ ಶಾಂತಸುಗುಣದ ಘನವ || ಪ ||

ಕತ್ತಿ ಬಲ್ಲದೆ ಹೊತ್ತ ಕತ್ತರಿಯ ಪರಿಮಳವ |
ಮೃತ್ಯು ಬಲ್ಲಳೆ ವೇಳೆ ಹೊತ್ತಿಂಬುದ
ತೊತ್ತು ಬಲ್ಲಳೆ ಮಾನ-ಅಪಮಾನವೆಂಬುದನು
ಮತ್ತೆ ಬಲ್ಲದೆ ಬೆಕ್ಕು ಹರಿಯ ಮಿಸಲವ || ಗ ||

ಹೇನು ಬಲ್ಲದೆ ಮುಡಿದ ಹೂವಿನಾ ಪರಿಮಳವ
ಶ್ವಾನ ಬಲ್ಲದೆ ರಾಗಭೇದಂಗಳ
ಮಾನು ಬಲ್ಲದೆ ನೀರು ಸವುಳು ಸಿಹಿಯೆಂಬುದನು
ಹೀನ ಬಲ್ಲನೆ ಸಗುಣ-ದುರ್ಗುಣವನು || ೨ ||

ಬಾಳೆ ಬಲ್ಲದೆ ಮರಳಿ ಫಲವಾಗೊ ಸುದ್ದಿಯನು
ಸೂಳೆ ಬಲ್ಲಳೆ ಗೆಲೆಯಗಿಹ ಬಡತನ
ಕೇಳಬಲ್ಲನೆ ಕಿವುಡನೇಕಾಂತಮಾತುಗಳ
ಹೇಳಬಲ್ಲನೆ ಮೂಕ ಕನಸ ಕಂಡುದನು ? || ೩ ||

ಕಾಗೆ ಬಲ್ಲದೆ ಒಳ್ಳೆ ಕೋಗಿಲೆಯ ಸ್ವರವನ್ನು
ಗೂಗೆ ಬಲ್ಲದೆ ಹಗಲ ಹರಿದಾಟವ
ಕೋಗಿ ಬಲ್ಲನೆ ಮನೆಯೊಳಿಲ್ಲ ಉಂಟೆಂಬುದನು
ರೋಗಿ ಬಲ್ಲನೆ ಮಧುರ - ಮಿಷ್ಠಾನ್ನ ರುಚಿಯ || ೪ ||

ಹೇಡಿ ಬಲ್ಲನೆ ರಣದ ಸಾಹಸದ ಶೌರ್ಯವನು
ಕೋಡಗವು ಬಲ್ಲದೇ ರತ್ನದಾ ಬೆಲೆಯ
ಬೇಡಿದುದ ಕೊಡಲು ಪುರಂದರಿತಲನಲ್ಲದೆ
ನಾಡದೈವಗಳೇನು ಕೊಡಬಲ್ಲವೋ ! || ೫ ||

ಸರ್ವನಾಮನಾದ ನನಗೆ ಅನ್ನನಾಮಕಳಾದ ನನ್ನ ಭಾರ್ಯಳೇ ಮಿತ್ರಳು. ಪ್ರಮದೋತ್ತಮಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಅನ್ನಾಭಿಮಾನಿನಿಯು ನನ್ನಿಂದ ಭೋಗ್ಯಳಾದ್ದರಿಂದ 'ಅನ್ನ' ಮತ್ತು 'ಮಿತ್ರ'ವೆಂದು ಆಕೆಯೇ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವಳು. ಆ ಶ್ರೀದೇವಿಯು, ತನ್ನ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪತಿಯುಳ್ಳವಳಾಗಿ 'ದಕ್ಷಿಣಾ'* ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವಳು. ಆಕೆಯ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವು ಸದಾ ಇರುವನೆಂಬುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ. ಅನ್ನಾಭಿಮಾನಿಯಾದ ಈಕೆಯು ಸಕಲದೇವತೆಗಳಿಂದ ಉತ್ತಮಳು. ಋಕ್ ಸಹಸ್ರರೂಪವಾದ ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮಂತ್ರವೂ ನನಗೆ ಅನ್ನವೆಂದು ಸಮ್ಮತವಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಂದ ವೃಷ್ಣನಾದ ಕಾರಣ ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರನನ್ನೆಂದು ಬೃಹದೇ ಸಹಸ್ರವು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣುನಾದ ಈತನಾರೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಸಂತಯವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು, ಸೂರ್ಯಸ್ಥಿತನಾಗಿ ತಪಿಸುವ ವಿಷ್ಣುವೇ ತಾನೆಂದು ಹೇಳಿರುವನು. ನನ್ನನ್ನೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುವನೆಂಬ ವರವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ಎರಡು ವಿಧವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಇಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಖಂಡ ಅಪರಿಮಿತ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು. ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಅವಿಷ್ಣುನಾಗಿರುವನೆಂದು ತರ್ಕಿಸಿದನು. ಈ ತರ್ಕದ (ಊಹೆಯ) ಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬುದು ಮೊದಲಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಆತನು ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ಆತನ ವಿಶೇಷಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದು ಎರಡನೆಯದು. ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಉಭಯಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದೇ ವಿಷ್ಣುವು ಎರಡಕ್ಕೂ ಪರಿಹಾರ ರೂಪದ ಉತ್ತರವನ್ನು ನೀಡಿರುವನು. ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣುನು ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಎಂಬ ತರ್ಕದ ಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ಮನಗಾಣಿಸಲು 'ಪ್ರಾಣೋಽಹಮಸ್ಮಿ' ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ, ವಿಶೇಷಜ್ಞಾನಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ,† ತಾನು 'ಸರ್ವನಾಮ'ನೆಂದೂ ಉಪದೇಶ

*ದಕ್ಷ (ಬಲ) ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇನ (ಪತಿ) ನಿರುವುದರಿಂದ, 'ದಕ್ಷಿಣಾ' ಎಂಬ ನಾಮವು ಶ್ರೀದೇವಿಯನ್ನೇ ಹೇಳುವುದು.

†ವಿಷ್ಣುಮಹಿಮೆಗಳ ವಿಶೇಷ ಜ್ಞಾನಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ಭಾರತದಲ್ಲಿ 'ವಿಶ್ವ' ಮೊದಲಾದ ಸಹಸ್ರನಾಮಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿರುವುದರಿಂದ ವಿಶ್ವಾಸಿಗಳ ನಿರ್ಣಯ.

ಸಿರುವನು. ಗಾಯತ್ರಿಮಂತ್ರದ್ರಷ್ಟೃವಾದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಾದ ನಾರಾಯಣನೇ ಸೂರ್ಯಸ್ಥಿತನೆಂದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುವುದರಿಂದ ತನ್ನನ್ನು 'ಸೂರ್ಯಸ್ಥಿತ'ನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಈ ಪ್ರಮೇಯವು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಈ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

'ಪ್ರಾಣೋಽಹಮಸ್ಮಿ ಋಷೇ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಇಂದ್ರನು ತಾನೇ 'ಪ್ರಾಣ'ನೆಂದು (ಪ್ರಾಣಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ಅಭಿನ್ನನೆಂದು) ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಆ ನುಡಿಯು, ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣುವಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನದೆಂದು ವಿಮರ್ಶೆಯಿಂದ ನಿಶ್ಚಯಿಸಬಹುದು. ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಕೂತಿರುವ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿಯೂ, 'ನಿನ್ನನ್ನೇ ತಿಳಿಯುವ ವರವನ್ನು ಕರುಣಿಸು' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದು ಕೂಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣುವಾದ ಭಗವಂತನೇ ಪ್ರಸಕ್ತನೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಇಂದ್ರನನ್ನು ತಿಳಿದೇ ಇರುವನಷ್ಟೆ! ಹೋತೃಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಿದ ಮಹಾವ್ರತದ ಯಜಮಾನನೆಂದು ತಿಳಿಯನೇ? ಆಗ ಇಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಬಂದ (ಪ್ರವಿಷ್ಟನಾದ) ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಬಲ್ಲನು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ, ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಖಾಧಿಕೃತರೂಪಫಲವನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ವಿಶೇಷಜ್ಞಾನಾರ್ಥನಾಗಿ ವರವನ್ನು ಕೇಳಿದುದು ಯುಕ್ತವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇಂದ್ರನ ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನವಿದ್ದರೂ, ಅದರ ವಿಶೇಷಜ್ಞಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೆಂದೂ ಹೇಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದರೆ, 'ಪ್ರಾಣೋ ವಾ ಅಹಮಸ್ಮಿ, ಋಷೇ' ಎಂಬೀ ಉತ್ತರವೇ ಸಾಕಾಗಿತ್ತು; 'ಏಷ ತಸನ್ನೇವಾಸ್ಮಿ (ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿದ್ದು ತಪಿಸುವ ವಿಷ್ಣು) ಎಂಬುದು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಬೇಕಾದೀತು. 'ಪ್ರಾಣೋಹ್ಯೇಷ ಯ ಏಷ ತಸತಿ' (ಪ್ರಾಣನೇ ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿದ್ದು ತಪಿಸುವವನು)' ಎಂದು ಮೊದಲಿಗೇ ಹೇಳಲಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಪುನಃ ಅದನ್ನೇ ಹೇಳುವುದು ವ್ಯರ್ಥವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿಯೂ 'ನಿನ್ನನ್ನೇ ತಿಳಿಯುವ ವರವನ್ನು ಕರುಣಿಸು' ಎಂಬ ವರವನ್ನು ಆತನಿಂದಲೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣುವಾದ ಭಗವಂತನೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನೆಂದು ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಇಂದ್ರನನ್ನಂತೂ ತಿಳಿದೇ ಇರುವನು. ಆತನಲ್ಲಿ

ಬಂದು ಅವಿಷ್ಣುವಾದ ಭಗವಂತನನ್ನೂ ಸ್ವರೂಪತಃ ತಿಳಿದಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ, ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆನಂದಾತಿಶಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸುವ ಆತನ ವಿಶೇಷ ಜ್ಞಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ವರಸ್ಥೀಕಾರವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇಂದ್ರಸ್ವರೂಪದ ವಿಶೇಷಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ, ಹಾಗಿದ್ದರೆ 'ಪ್ರಾಣೋ ವಾ ಅಹಮಸ್ಮಿ ಋಷೇ - ಹೇ ! ವಿಶ್ವಮಿತ್ರ, ನಾನೇ ಪ್ರಾಣನಾಗಿರುವೆನು' ಎಂಬ ಉಕ್ತರವೇ ಸಾಕು. 'ಏಷ ತಪನ್ನೇವಾಸ್ಮಿ - ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿದ್ದು ತಪಿಸುವವನೇ ನಾನಾಗಿರುವೆನು' ಎಂಬುದು ವ್ಯರ್ಥ. ಏಕೆಂದರೆ, 'ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿದ್ದು ದಹಿಸುವವನೇ ಈ ಪ್ರಾಣನು(ಪ್ರಾಣೋ ಹ್ಯೇಷ ಯ ಏಷ ತಪತಿ)' ಎಂದು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. 'ಸ ವಿಶೇಷ ರೂಪೇಣ ಸರ್ವಾ ದಿಶೋಽನಿಷ್ಕ್ರೇಂಸ್ಮಿ - ಈ ರೂಪದಿಂದ ಆ ನಾನು ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿರುವೆನು' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ, ಯದ್ಯಪಿ ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣುನು ವಿಷ್ಣುವೆಂದು ಸ್ವಲ್ಪವಟ್ಟಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ 'ವಿಶೇಷ' ಎಂಬ ತೃತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕರಣಾತ್ ಸಂಶಯವೂ, 'ತಸ್ಯ ಮೇ' ಎಂಬುದರಿಂದ ವಿರುದ್ಧಾಧಿಕರಣತ್ವವೂ ತೋರುವುದರಿಂದ ಭಗವನ್ನಾಮಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹೇಳಿ 'ನಾನೇ ವಿಷ್ಣುವು' ಎಂದು ನೈಷ್ಠಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ 'ಏಷ ತಪನ್ನೇವಾಸ್ಮಿ' ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಇಂದ್ರನ ಶರೀರವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿ ಕಂಡ ತೇಜೋಬಾಹುಳ್ಳದಿಂದ ಭಗವಂತನ ಆವೇಶವನ್ನು ತರ್ಕಿಸಿದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ, ಆ ತರ್ಕದ ಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ವ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸಲು ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದು ಯುಕ್ತವೇ ಆಗಿದೆ. ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಪ್ರಾಣಶಬ್ದವಾಚ್ಯತ್ವವಾಗಲಿ, ಸರ್ವಶಬ್ದವಾಚ್ಯತ್ವವಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. 'ಜನನಾದಿದೋಷದೂರನಾದ ಭಗವಂತನ ನಾಭಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕಮಲಪುಷ್ಪವು' ಎಂಬರ್ಥದ ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಉಕ್ತನಾದ ಪದ್ಮನಾಭನೇ ಸರ್ವವೇವತಾನಾಮಗಳುಳ್ಳವನೆಂದು (ಯೋ ದೇವಾನಾಂ ನಾಮಧಾ ಏಕ ಏವ) ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸರ್ವನಾಮವಂತೂ ಕೂಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಇಂದ್ರನೆಂಬ ನಾಮವಾದರೂ ಆತನಿಗೆ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ. ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯಯುಕ್ತನಾದ್ದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುವೇ ಇಂದ್ರನು. ಅಂತಹ ಮಹದೈಶ್ವರ್ಯವು ಇಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿದೆ ?

ಯಾರನ್ನು ಇಂದ್ರನೆಂದು ಹೇಳುವರೋ, ಯಾರನ್ನು ಪರಾಣನೆಂದು,

ಹೇಳುವರೋ, ಯಾರನ್ನು ಮಿತ್ರನೆಂದೂ ಸತ್ಯನೆಂದೂ ಹೇಳುವರೋ' ಮತ್ತು 'ಇಂದ್ರ, ಮಿತ್ರ, ವರುಣ, ಅಗ್ನಿಯೆಂದು ಯಾರನ್ನು ಕರೆಯುವರೋ ಆತನೇ ಲೋಕವಿಲಕ್ಷಣನಾದ ಸುಪರ್ಣನು - ಗುರುತ್ಮಾನ್' ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಹೇಳುವ ಶ್ರುತಿಗಳಿಗೆ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಇಂದ್ರಶಬ್ದವಾಚ್ಯತ್ವವು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣನೂ ಸುಖಪ್ರದನೂ ಆದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದಲೇ, ವಿಶಾಲವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ತಮ್ಮ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವ - ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ - ಮಹತ್, ಅಹಂಕಾರ ಮತ್ತು ಪಂಚಭೂತಗಳೆಂಬ ಏಳು ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಅಭಿನೂನಿಗಳಾದ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳು ಸಹ ತಮ್ಮತಮ ವಿವಿಧಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರುವರು' ಎಂಬರ್ಥದ ಇನ್ನೊಂದು ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯವು, ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಕ್ತನಾದವನು ವಿಷ್ಣುವೇ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. 'ಆತ್ಮನಿಂದಲೇ ಸಕಲ ಜಗತ್ತು ಹುಟ್ಟುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ನಾನುಗಳೂ ಆತನನ್ನೇ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ - ಯಾವ ನಾನುವೂ ಮುಖ್ಯವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಜಗದ್ವಸ್ತುವಾಚಕವಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ನಾನುಗಳು ಯಾರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆಯೋ, ಆತನನ್ನೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ ವಿಷ್ಣುವೆಂದು ಹೇಳುವರು' ಎಂಬರ್ಥದ ಶ್ರುತಿಯೂ ಉಕ್ತನಿರ್ಣಯವನ್ನೇ ಸಾಧಿಸುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳ ನಾನು-ಧಾರಕನು 'ಏಕ ಏವ - ಒಬ್ಬನೇ' ಎಂದು ಹೇಳುವ ಶ್ರುತಿಯು ಇತರರಿಗೆ ಸರ್ವನಾಮತ್ವವಿಲ್ಲೆಂದು ಸಾರುತ್ತದೆ. ಆ ಒಬ್ಬ ದೇವನು ವಿಷ್ಣುವಲ್ಲದೇ ಅನ್ಯನಲ್ಲ. ಹೀಗೆಂಬುದು 'ಪದ್ಮನಾಭ' (ನಾಭಿಯಲ್ಲಿ ಕಮಲವುಳ್ಳವನು) ಲಕ್ಷಣದಿಂದಲೂ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾರಾಯಣ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ನಾನುಗಳು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣರಿಗೆ ಸಹ ಇಲ್ಲ. ಸರ್ವನಾಮತ್ವವು ಇತರ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸಮನೋ ಅಧಿಕನೋ ಆದ ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ ಇರಬಹುದೆಂದು ಶಂಕಿಸಲು ಸಹ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, 'ವಾಸು-ದೇವನೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮನು. ಸದೃಶನೂ ಅಧಿಕನೂ ಆದ ಅನ್ಯನು ಯಾರೊಬ್ಬನೂ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ' ಎಂದು ಶ್ರುತಿಗಳು ಘೋಷಿಸುತ್ತವೆ. 'ಆಕಾಶ, ಸ್ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಗಳು ಯಾರಿಂದ ಆ ವೃತವಾಗಿವೆಯೋ, ಯಾರ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಸೂರ್ಯನು ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ದಹಿಸುವನೂ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವನೂ ಆಗಿರುವನೋ, ಸಮುದ್ರ ಶಾಯಿಯಾದ ಯಾರನ್ನು

ಜ್ಞಾನಿಗಳು (ಯಥಾಶಕ್ತಿ-ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿ ಮಾತ್ರ) ತೀಯುವರೋ, ಪರಮಾ-
 ಕ್ಷರನಾದ (ಸದಾ ಏಕ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುವ) ಯಾರನ್ನು ಸಕಲ
 ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಸರ್ವದಾ ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವರೋ ಎಂದು ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ
 ಶ್ರೀರಾಘವಾಯಿಯಾದ ಆ ನಾರಾಯಣನೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮನು. 'ಆತನೇ
 ಯತನು, ಸತ್ಯನು, ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಪರಬ್ರಹ್ಮನು' ಎಂಬರ್ಥದ ಶ್ರುತಿಯು
 ನಿರವಕಾಶವಾದ - ಸ್ಪಷ್ಟಶಬ್ದಗಳಿಂದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮತ್ವವನ್ನು ಹೇಳು-
 ವುದರಿಂದ, ಆತನಿಗೆ ಸದ್ಭರನೂ ಅಧಿಕನೂ ಆದ ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಲ್ಲ - ಅನ್ಯ
 ಪರಬ್ರಹ್ಮನಿಲ್ಲ. ನಿರ್ಗುಣನಿರ್ವಿಶೇಷತ್ವಾದಿಗಳುಳ್ಳ ಪರಬ್ರಹ್ಮನೆಂಬ ಅನ್ಯನಿಲ್ಲ.
 'ಸ್ವಶರೀರದಿಂದಲೂ ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನನಾದ (ವ್ಯಾಪ್ತನಾದ ಅಪ್ರಾಕೃತದೇಹವುಳ್ಳ)
 ಹೇ ವಿಷ್ಣೋ! ನೀನು ಪರಿಮಿತರಹಿತನಾಗಿರುವಿ; ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯು
 ಅನ್ಯರಾಗಿದೂ ಇಲ್ಲ; ಹೇ ದೇವ! ನಿನ್ನ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹಿಂದೆ
 ಯಾರೂ ಹೊಂದಲಿಲ್ಲ - ಮುಂದೆ ಯಾರೂ ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂಬರ್ಥದ
 ಶ್ರುತಿಯು, ನಿರ್ಗುಣಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುತ್ತದೆ. 'ಹೇ, ವೃತ್ತಸಂಹಾರಕ
 ಇಂದ್ರ! ನಿನ್ನಿಂದ ಅಧಿಕನಿಲ್ಲ' ಎಂಬರ್ಥದ ಶ್ರುತಿಯು, ಇಂದ್ರನೇ ಸರ್ವಾಧಿಕ
 ನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅಧಿಕನಾದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಒಪ್ಪುವಂತೆ, ವಾಸುದೇವ-
 ನಿಂದ ಉತ್ತಮನಾದ ಮತ್ತೊಬ್ಬನನ್ನು ಒಪ್ಪಬಹುದೆಂಬ ರುಕೆಯೂ ಯೋಗ್ಯ-
 ವಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಆ ಶ್ರುತಿಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ಇಂದ್ರನು ವಿಷ್ಣುವೇ ಎಂಬುದು
 ಅಧಿಕಾರ್ಯಾರ್ಥಸೂಚಕ 'ನ ಕಃ' ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ಸೂಚಿತವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ
 'ನ ಕಃ, ಏವ, ಅಯಥಾತ್ಮಂ' ಇವು ಮೊದಲಾದವು ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯಗಳೂ-
 ಗಿದ್ದು ಅವೆಲ್ಲವೂ ವಿಷ್ಣುವಾಚಕಗಳೇ ಆಗುವುವು. ವಿಷ್ಣುವು ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕಿ-
 ನೆಂದು ನಿರೂಪಿತನಾದರೂ, ಆತನಿಗೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವವೂ ಪರಬ್ರಹ್ಮತ್ವವೂ
 ಉಂಟೆಂದು ಭಾರತವೂ ಹೇಳುತ್ತದೆ. 'ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ದೇವತೆಯೇ ಒಂದೋ
 ಅಥವಾ ಸರ್ವೋತ್ತಮದೇವತೆಯು ಒಂದೋ?' ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಯಥಿಷ್ಟಿರನು
 ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು ಭೀಷ್ಮಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ :— 'ಯಾರು ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯೋ
 ರೂಪನೋ, ಯಾರು ಉತ್ಕೃಷ್ಟಶಕ್ತಿಯೋರೂಪನೋ, ಯಾರು ಮಹತ್ವವುಳ್ಳ
 ನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವನೋ, ಯಾರು ಪರಜ್ಯರಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋತ್ತಮನೋ,
 ಯಾರು ಪರಮಪವಿತ್ರನಾದ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿದ್ದು ಸರ್ವಸನ್ನಿವೃತ್ತವಾದ ಪಶ್ಚುಗಳಿಗೂ

ಪಾವಿತ್ರೈದಾಚುಕನೋ, ಯಾರು ಪರಮಮಂಗಳಸ್ವರೂಪನಾಗಿದ್ದು ಸರ್ವ-
ಮಂಗಳಪ್ರದನೋ, ಯಾರು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸಕಲದೇವತೆಗಳಿಗೆ ದೇವತೆಯಾಗಿದ್ದು
ಆ ಎಲ್ಲರಿಗೆ ದೇವತ್ವಪ್ರದನೋ, ಯಾರು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಜನಕನಾಗಿದ್ದು
ಜನನಾದಿ ವಿಕಾರರಹಿತನೋ (ತನಗೊಬ್ಬ ಜನಕನಿಲ್ಲದವನೋ), ಆದಿಯುಗವು
ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲು (ಸೃಷ್ಟಿಯು ಆರಂಭವಾಗಲು) ಯಾರಿಂದ ಸಕಲಪ್ರಾಣಿಗಳು
ಹುಟ್ಟುವರೋ ಮತ್ತು ಯುಗಾಂತದಲ್ಲಿ (ಪ್ರಳಯಕಾಲಬರಲ.) ನಷ್ಟರಾಗಿ
ಯಾರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡುವರೋ, ಆತನೇ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠನೂ ಜಗದಧೀಶನೂ
ಆದ ವಿಷ್ಣುವು ಹೇ ಧರ್ಮನಂದನ! ಆತನ ದಿವ್ಯಸಹಸ್ರನಾಮಗಳನ್ನು
ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು.'

‘ಮೇಘಂ ದಕ್ಷಿಣಂ - ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ನನಗೆ ಭೋಗ್ಯಳು’ ಎಂದು
ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಸಹ ಇಂದ್ರನಿಂದ ಉಪದಿಷ್ಟನಾದವನು ವಿಷ್ಣುವೇ ಎಂಬುದು
ಸ್ಪಷ್ಟ. ಹರಿವಂಶದ ‘ಧನ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯ’ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವೇ ‘ದಕ್ಷಿಣಾ-
ಮಿತ್ರ’ನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಾರದರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:—
ಹೇ ಭೂಪ! ನೀನು ಅಧನ್ಯನೆಂದು ಏಕೆ ಹೇಳಿದೆನೆಂದರೆ, ಶ್ರೀಹರಿಯು
ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು ‘ದಕ್ಷಿಣಾನಾಮಕಲಕ್ಷ್ಮೀರೂಪಗಳಿಂದ ಸಹಿತವಾದ ಈ ಎಲ್ಲ
ಜಗತ್ತು ನನ್ನಿಂದ ಅಭವವಾದದು; ನನ್ನ ಆಧೀನವು; ನಾನೇ ಧನ್ಯನು
(ಸರ್ವಭೋಕ್ತನು); ಆಶ್ಚರ್ಯನು (ಸದೃಶರಹಿತನು - ಸರ್ವೋತ್ತಮನು);
ದಕ್ಷಿಣಾನಾಮಕರಮಾದೇವಿಯು ನನ್ನ ಮಿತ್ರಳು’ ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿರುವನು.
ರಮಾದೇವಿಯು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಮುಖ್ಯಭೋಗ್ಯಳೂ ಮಿತ್ರಳೂ ಆಗಿರುವಳು.
‘ಆನ್ನ’ ರಬ್ಬದಿಂದ ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ‘ದಕ್ಷಿಣಂ ಅನ್ನಂ’ -
ಎಂದರೆ ‘ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸ್ತುತಿ’ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದೂ ಸರಿಯಲ್ಲ. ಆಚೇತನ-
ವಾದ ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅದಕ್ಕೆ ಅಭಿಮಾನಿನಿಯಾದ ರಮಾದೇವಿ-
ಯನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡುವುದು ಸಮಂಜಸವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ
ಮಿತ್ರತ್ವವು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗಿಲ್ಲದೆ ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಮಿತ್ರನೆಂದರೆ
ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತಿಳಿದು ರಕ್ಷಿಸುವವನೆಂದರ್ಥ. ಯಾರು ಯಾರನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ
ತಿಳಿದು ರಕ್ಷಿಸುವನೋ ಆತನು ಅವನ ಮಿತ್ರನೆನಿಸುವನೆಂದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ
ಹೇಳಿದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾದರೂ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ (ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯಧಿಕವಾಗಿ)

ತಿಳಿದಿಸುವಳು, ಮತ್ತು ಬೃಹದೇಶಹಸ್ತಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಗಳಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನೂ ರೂಪಗಳನ್ನೂ ಆಯೋಗ್ಯರಾದ ಜನರ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ವಿಸಯವಾಗದಂತೆ (ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ) ಗೋಪನಮಾಡುವಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗಿಂತ ಮುಖ್ಯಮಿತ್ರತ್ವವು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೇ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಮಹಾವ್ರತದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುವ ಋಕ್‌ಸಹಸ್ರವು ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಅತಿ ಪ್ರಿಯವಾದುದು. ಇದೇ ಬೃಹದೇಶಹಸ್ತವು - ಇದೇ 'ಉಕ್ಲ'ವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವುದು. ಅದರಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಜ್ಞೇಯನೂ ಪ್ರಾಪ್ತನೂ ಆಗಿರುವನು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ವಿಷ್ಣುವು 'ಉಕ್ಲಾಯು'ವೆನಿಸುವನು. ಇಂದ್ರನು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಉಪದೇಶದಲ್ಲಿ, 'ಇಂದ್ರನು' ಉಕ್ಲಾಯುವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ಯುಕ್ತನಾದ್ದರಿಂದ ಇಂದ್ರಶಬ್ದಮುಖ್ಯವಾಚ್ಯನಾದ ವಿಷ್ಣುವೇ ಉಪದಿಷ್ಟನೆಂದು ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವು, ಉಕ್ಲಾಯುವೆಂದೂ ಇಂದ್ರನೆಂದೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುವನೆಂದು ಗಾರುಡದಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿದೆ. 'ಯಾರನ್ನು ಇಂದ್ರನೆಂದೂ, ವರುಣನೆಂದೂ, ಮಿತ್ರನೆಂದೂ, ಸತ್ಯನೆಂದೂ ಹೇಳುವರೋ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಶ್ರುತಿಯು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ವಿಷ್ಣು - ಇಂದ್ರರಿಗೆ ಅಭೇದವೇ ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಕೂಡದು. ಏಕೆಂದರೆ, 'ವರುಣ, ಮಿತ್ರ, ಸತ್ಯಾದಿ ನಾಮಗಳಿಂದ ವಾಚ್ಯನಾದ ಇಂದ್ರನೇ! ನಿನಗೂ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಇದು ಪ್ರೀತಿಕರವಾಗಲಿ' ಎಂಬ ಭೇದಸೂಚಕ ಉತ್ತರವಾಕ್ಯವು ಅದೇ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಉಕ್ಲಾಯು, ಇಂದ್ರ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ವಿಷ್ಣುವೇ ಹೇಳಲ್ಪಡುವನೆಂದೂ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ, ಇಂದ್ರ ಮೊದಲಾದ ನಾಮಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಭಿನ್ನರಾದ ಅನ್ಯ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವರೆಂದೂ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಂದ್ರ, ವರುಣ ಮೊದಲಾದ ನಾಮಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ವಿಷ್ಣು-ಭಿನ್ನ ದೇವತೆಗಳಿದ್ದರೂ 'ಸತ್ಯ' ಶಬ್ದವಾಚ್ಯ ಅದ್ವದೇವತೆಯು ಇಲ್ಲವಾದ ಕಾರಣ, ಉಪಾಧಿಕಲ್ಪಿತ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಸತ್ಯತ್ವವನ್ನೂ, ಸತ್ಯ-ಶಬ್ದ ಸೂಚಿತನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸತ್ಯತ್ವವನ್ನೂ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವುದೂ ಸರಿಯಲ್ಲ. ಸತ್ಯನಾಮಕವಿಷ್ಣು ಭಿನ್ನದೇವತೆಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು

ತಪ್ಪು - ಅಜ್ಞಾನಮೂಲಕವಾದುದು. ಸತ್ಯವೆಂಬುದು ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವನ ನಾಮವೂ ಆಗಿದೆ. 'ಸದಿತಿ ಪ್ರಾಣಃ' - ಸತ್ ಎಂದರೆ ಪ್ರಾಣನು, ಎಂದು ಶ್ರುತಿಯೇ ಹೇಳುತ್ತದೆ. 'ಸತ್' ಎಂಬುದೇ ಸತ್ಯವು; ವಾಯುವೇ ಸತ್ಯ-ನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ; ಸಾಧುತ್ವವೇ (ದೋಷವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ) ಸತ್ಯತೆಯು; ವಾಯುವೇ ಸದಾ ಸರ್ವಪ್ರಕಾರದಿಂದ ನಿರ್ದೋಷಿಯು' ಎಂಬುದಾಗಿ ಶಬ್ದ-ನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು 'ಇಂದ್ರನ ಪ್ರಿಯ-ಧಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ, ಸಾಲೋಕ್ಯ, ಸಾಮಿಪ್ಯಾದಿಸ್ಥಾನ-ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ವಿಷ್ಣುಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಪಡೆದನೆಂದು ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿದುದು, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವೂ ಯೋಗ್ಯವೂ ಆಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ 'ಪ್ರಿಯಂ ಮೇ ವೈ ಧಾಮೋಪಾಗಾಃ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಧಾಮವನ್ನೇ ಹೊಂದಿದ-ನೆಂಬರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದರೆ 'ಉಪ' ಶಬ್ದವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಧಾಮವನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಲು ಅವಶ್ಯಕವಾದ ವಿಷ್ಣುಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಹೊಂದಿದನೆಂಬುದೇ ಯೋಗ್ಯಾರ್ಥವು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಾದರೋ ಆಗಲೇ ಪ್ರಿಯಧಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಲಿಲ್ಲವೆಂಬದೂ ಸ್ಪಷ್ಟವೇ. ಹಾಗಿದ್ದರೆ, ಪ್ರಥಮಸುತ್ತಿಗೆ ಸಾಲೋಕ್ಯ-ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು; ಎರಡನೆ ಸುತ್ತಿಗೆ ಸ್ವಪುರಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನೂ, ಮೂರನೇ ಸುತ್ತಿಗೆ ಅಂತಃಪುರಸ್ತನೇಶವನ್ನೂ, ವರದಾನದಿಂದ ಆನಂದಾತಿ-ಶಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ತನ್ನ ವಿಶೇಷಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ಪ್ರಭುವು ಕರುಣಿಸಿದನು' ಎಂದು ಗಾರುಡದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

'ಪ್ರಾಣೋ ವಾ ಅಹಮಸ್ಮಿ ಋಷೇ ಪ್ರಾಣಃ ಸರ್ವಾಣಿ ಭೂತಾನಿ' ಎಂದು ಇಂದ್ರನು ಸರ್ವರಿಗೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಐಕ್ಯವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿರುವ-ನೆಂಬುದು ಸರ್ವಥಾ ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ದುರರ್ಥವು. ಹೀಗೆಂದು ಸೂತ್ರ-ಕಾರರಾದ ಶ್ರೀಬಾದರಾಯಣರೇ ನಿರ್ಣಯಿಸಿರುವರು. 'ಓಂ ಪಾಣಸ್ತಥಾನು-ಗಮಾತ್ ಓಂ' ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ 'ಪ್ರಾಣೋ ವಾ ಅಹಂ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಶಬ್ದವಾಚ್ಯನು ವಿಷ್ಣುವೇ ಎಂಬುದಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿ, 'ಓಂ ನ ವಕ್ತರಾತ್ಮೋಪದೇಶಾದಿತಿ ಚೇತ್ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಸಂಬಂಧಭೂಮಾಹ್ಯಸ್ಮಿನ್ ಓಂ' ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ, ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ

ಇಂದ್ರನು ಸ್ವಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ (ತನ್ನನ್ನೇ) ಉಪದೇಶಮಾಡಿದನೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸಿರುವರು. 'ಅಧ್ಯಾತ್ಮಸಂಬಂಧ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಇಂದ್ರನಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವೇಶವೇ ಬಾದರಾಯಣರಿಗೆ ವಿವಕ್ಷಿತವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂದ್ರಾದಿ ಇತರರಲ್ಲಿ ಸಹ ಅಂತರ್ಯಾಮಿರೂಪದಿಂದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸಂಬಂಧವಿರುತ್ತದೆ. ಉಪದೇಶಮಾಡಿದ ಇಂದ್ರನಲ್ಲಿಯಾದರೂ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾದ ವಿಶೇಷಾವೇಶವಿತ್ತೆಂಬುದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು. ಸರ್ವಾಧಿಕನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಅಧ್ಯಾತ್ಮನು; ಆತನ ಸಂಬಂಧವೇ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಸಂಬಂಧವು. ತನ್ನಿಂದ ತನಗೆ ಸಂಬಂಧವೆಂಬುದು ಕೂಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ 'ಅಧ್ಯಾತ್ಮಭೂಮಾ' - ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರಾಚುರ್ಯ ಅಥವಾ ಐಕ್ಯವೆಂಬರ್ಥದ ಶಬ್ದವೇ ಸಾಕು - 'ಸಂಬಂಧ' ಶಬ್ದವು ವ್ಯರ್ಥ. 'ಅಧ್ಯಾತ್ಮಸಂಬಂಧ-ಭೂಮಾ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸಂಬಂಧವಿಶೇಷವು (ಅವೇಶವು) ಉಪದೇಶಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಇಂದ್ರಾದಿಜೀವರ ದೇಶಿಯಿಂದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಭೇದವೇ ಭಗವಾನ್ ಬಂಧನಾರುಣರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೇ 'ಓಂ ರಾತ್ರವೃಷಾಪ್ರತಾಪದೇಶೋ ವಾನುದೇವತಾ ಓಂ' ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ, ನಿಯಾಮಕನಾದ ಅಂತರ್ಯಾಮಿವಿಷ್ಣುವಿಗೆ, ಸರ್ವಶರೀರಸ್ಥಿತನಾದ್ದರಿಂದ, ಸರ್ವವಾನುತ್ಪವನ್ನೂ ನಿರ್ಣಯಿಸಿರುವರು. ವಾನುದೇವತುಷಿಯು, 'ಅಹಂ ಮನುರಭವಂ ಸೂರ್ಯಶ್ಚ - ನಾನು ಮನವೂ ಸೂರ್ಯನೂ ಆಗಿದ್ದೇನೆ' ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಅಂತರ್ಯಾಮಿವಿವಕ್ಷೆಯಿಂದ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದಂತೆ, ಇಂದ್ರ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ವೇದಲಾದ ಎಲ್ಲರೂ 'ಪ್ರಾಣ'ನೇ ಎಂಬ ಇಂದ್ರನ ಉಪದೇಶವೂ ಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಭೇದವಾದಿಗಳ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸಹ ಅಮುಕ್ತವಾನುದೇವನು ಅಮುಕ್ತಮನು, ಸೂರ್ಯದಿಗಳಲ್ಲ. ಈ ವಾಕ್ಯವು ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವದೆಂದೂ ಹೇಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವಂತೆ ಐಕ್ಯರೂಪವೋಕ್ಷಿಸಿ ತಮು ಸಕಲಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನಾಚರಿಸಿದರು. ಇಲ್ಲಿಯಾದರೂ 'ನಾನು ಪ್ರಾಜ್ಞನಾದ ಆಗ್ರಜನಿಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವಾಸಮಾಡಿದನು - ಭೂಮಿಮಾಂ

ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ (ಸಂಸಾರಿಯಾದ) ವಾನುದೇವನು, ವಿಶಿಷ್ಟರಾದ ಮನು, ಸೂರ್ಯಾದಿಪ್ರರೂಪನೆಂದು ಅವರು ಅಂಗೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಆರ್ಯಾಯ' ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ವಾಮದೇವನಿಗೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ವಾಮದೇವಋಷಿಯು, ಮನುಷೂರ್ಯದಿಗಳ ಕರ್ಮವನ್ನು ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಭೂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭೂದಾನರೂಪಕರ್ಮವು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆಯಷ್ಟೆ! ಅಂತಹ ಭೂದಾನಕರ್ಮವನ್ನು ವಾಮದೇವನು ಎಂದೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವೇ (ಉಪೇಂದ್ರ) ವಾಮನರೂಪದಿಂದ, ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಅಗ್ರಜನಾದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನಿತ್ತಿರುವನು. ಈ ಉಪೇಂದ್ರನು ಪ್ರತಿಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಮನುಮೊದಲಾದವರಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ನಿಂತು ಆಯಾ ನಾನುಗಳಿಂದ ಸೂಚಿತವಾಗುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳಾದ ಸಕಲಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಮಾಡುವನು. ಜ್ಞಾನವನ್ನುವುಂಟುಮಾಡುವುದು (ಅವಬೋಧ), ಜ್ಞಾನಿಗಳ (ಸೂರಿ) ನಿಯಮನ ಇತ್ಯಾದಿಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ 'ಮನು, ಸೂರ್ಯದಿಗಳ ಭೇದವು ಮಿಥ್ಯೆಯೆಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸುವುದಾದರೆ * ಭೂದಾನಾದಿಸಕಲಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಮನ್ವಾದಿ-ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ 'ಅಹಂ ಮನರಭವಂ' ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯವು ಅರ್ಥಶೂನ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ 'ಪ್ರಾಣೋ ವಾ ಅಹಂ' ಎಂಬುದರಿಂದ ಇಂದ್ರನು ಜೀವೇಶ್ವರರ ಐಕ್ಯವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸುಸ್ಪಷ್ಟವು.

ಜೀವೇಶ್ವರೈಕ್ಯವು ಬಹುಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ಬಾಧಿತವೂ ಆಗಿದೆ. 'ಜೀವೇಶ್ವರಭೇದ, ಜೀವಜೀವಭೇದ, ಜಡೇಶ್ವರಭೇದ, ಜಡಜಡಭೇದವೆಂಬ ಭೇದಪಂಚಕವು ಸತ್ಯವಾದುದು. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ (ಯಾವಕಾಲಕ್ಕೂ) ನಿವರ್ತ್ಯವಲ್ಲ. (ಹೋಗಲಾಡಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ - ನಷ್ಟ-ಹೊಂದತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ). ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ (ಅನ್ಯಥಾ) ಹೇಳುವವರು, (ನಷ್ಟಹೊಂದುವುದೆಂದು ಹೇಳುವರು) ಅಂಥಂತಮಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದುವರು' ಎಂದು ಭವಿಷ್ಯತ್ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಅಸತ್ಯವೆಂದೂ, ಸ್ಥಿತಿರಹಿತವಾದುದೆಂದೂ, ನಿಯಾಮಕ (ಈಶ್ವರ) ನಿಲ್ಲದ್ದೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾ, ನಾನೇ ಈಶ್ವರನು, ಭೋಗಿಯು, ಕೃತಕೃತ್ಯನು, ಸಮರ್ಥನು ಮತ್ತು ಸುಖೀ ಎಂಬೀ

* ಧಾರ್ಮಾನಾದಿಗಳು ಹೀಗೆ ಹೇಳುವರು.

ಪ್ರಕಾರದ ಜ್ಞಾನವನ್ನವಲಂಬಿಸಿದ ನಷ್ಟಾತ್ಮರು* ತುಚ್ಛವಾದ ವಿಸ್ತಾರಜ್ಞಾನ ಫಲವಾಗಿ ಅನೇಕಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಆಸುರೀಯೋನಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಈ ಮೂಢರು ಎಂದಿಗೂ ನನ್ನನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ - ನಿತ್ಯನರಕವೆಂಬ ಅಧೋಗತಿಯನ್ನೇ ಹೊಂದುವರು. ಇದು ನಿಶ್ಚಯವೆಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವನು.

‘ನಾನು ಪ್ರಾಣನು, ನೀನು ಪ್ರಾಣನು’ ಇತ್ಯಾದಿ ಇಂದ್ರನ ಉಪದೇಶ- ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ‘ಅಹಂ, ಅಸ್ಮಿ’ ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳು ‘ನಾನು ಆಗಿದ್ದೇನೆ’ ಎಂಬ ಮುಂತಾದ ಅರ್ಥವುಳ್ಳವುಗಳಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗುವುದಾರೆ ‘ಏಷ ತಪಸ್ನೇ- ವಾಸ್ಮಿ’ ಎಂಬ ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಮೊದಲು, ‘ಪ್ರಾಣೋಹ್ಯೇಷ ಯ ಏಷ ತಪತಿ’ - ತಪಿಸುವ (ಸುಡುವ - ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ) ಈತನೇ ಪ್ರಾಣನು ಎಂದು ಹೇಳಿಯಾಗಿದೆ. ‘ನಾನು ಪ್ರಾಣನು, ನೀನು ಪ್ರಾಣನು, ಸಸುಪ್ತಭೂತಗಳೂ ಪ್ರಾಣರು, ತಪಿಸುವ ಸೂರ್ಯನೂ ಪ್ರಾಣನು’ ಎಂಬುವುದರಿಂದ ತನ್ನಿಂದ ಅಭಿನ್ನನಾದ ಪ್ರಾಣನು ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಅಭಿನ್ನನೆಂದು ಇಂದ್ರನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದ್ದರೆ, ಅದು ಮೊದಲಿನ ಉಪದೇಶ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರಲು, ಪುನಃ ‘ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿದ್ದು ತಪಿಸುವವನೇ ನಾನು’ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ವ್ಯರ್ಥ. ಆದ್ದರಿಂದ ‘ಅಹಂ, ಅಸ್ಮಿ, ತ್ವಂ, ಸರ್ವಾಣಿ ಭೂತಾನಿ’ ಇತ್ಯಾದಿ ಶಬ್ದಗಳು, ಭಗವನ್ಮಹಿಮೆ- ಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಆತನ ನಾಮಗಳೇ ಸರಿ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಮೊದಲೂ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಜೀವೇಶ್ವರೈಕ್ಯವು ಪ್ರಸಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ. ‘ಎಲ್ಲ ಶುಕ್ತಗಳೂ, ನೇದಗಳೂ, ಸಕಲವಿಧಘೋಷಗಳೂ ಪ್ರಾಣನನ್ನೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತವೆ’ ಎಂಬುವಾಗಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸರ್ವನಾಮತ್ವವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ

*ವಿಷ್ಣುವು ಲಯಕರ್ತನಾದ್ದರಿಂದ ‘ಸತ್ಯ’ನೆಂದೂ, ಸ್ಥಿತಿಕರ್ತನಾದ್ದರಿಂದ ‘ಪ್ರತಿಷ್ಠ’ನೆಂದೂ, ನಿಯಾಮಕನಾದ್ದರಿಂದ ‘ಈಶ್ವರ’ನೆಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವನು. ಜಗತ್ತಿಗೆ ಲಯ, ಸ್ಥಿತಿ, ನಿಯಮನಾದಿಗಳು ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ಸಂಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯುವವರೇ ಅಸುರರು. ಹಗ್ಗದಲ್ಲಿ ತೋರಿದ ಸರ್ಪವು ಬಾಧಜ್ಞಾನದಿಂದ ಇಲ್ಲದ ವಸ್ತುವೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುವಂತೆ ಜಗತ್ತು ಅಪ್ರತಿಷ್ಠ (ಭ್ರಮಾತ್ಮಕ)ವೆಂದೂ ಇವರು ತಿಳಿಯುವರು.

ಪ್ರಮಾಣರೂಪದಿಂದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ ಈ ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆಯು ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಸಹ, ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ಸರ್ವಗುಣಪೂರ್ಣನಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ಸರ್ವಶಕ್ತಿಯುತನಾದ್ದರಿಂದಲೂ ಸರ್ವನಾಮವುಳ್ಳವನೆಂದು ವಿಷ್ಣುವು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾನಲ್ಲದೆ ಸರ್ವಸ್ವರೂಪನೆಂದು ಎಷ್ಟುಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ಅಲ್ಲ. 'ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ರಕ್ಷಕನೂ ನಿಯಾಮಕನೂ ಪ್ರಕಾಶಕನೂ ಆಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ 'ಸರ್ವತ್ವ'ವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟದೆಯಲ್ಲದೆ ಸರ್ವಸ್ವರೂಪನೆಂಬುದರಿಂದಲ್ಲ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಚನವಿದೆ. 'ಹಿಂದೆ ಇದ್ದುದೆಲ್ಲವೂ ಈಗಿರುವುದೆಲ್ಲವೂ ಪುರುಷನೇ, ಭೂತವರ್ತಮಾನಕಾಲದ ಸರ್ವವೂ ಪುರುಷನಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಹುಲ್ಲು, ಕುರುಳು ಮೊದಲಾಗಿ ಸರ್ವವೂ ಭಗವಂತನೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನವು'* ಹೀಗೆಂದು ಶ್ರುತಿಯೇ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೇ, 'ಹೀಗೆ ತಿಳಿದವನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖಿಯಾಗಿರುವನು ; ಸಕಲಪ್ರಾಣಗಳಿಂದ ಸುಖರೂಪನಾಗಿಯೇ ಕಾಣಲ್ಪಡುವನು ; ಹೀಗೆ ತಿಳಿದವನು ಮುಕ್ತನಾಗಿ (ವೈಕುಂಠಮೊದಲಾದ) ಮುಕ್ತಲೋಕದಲ್ಲಿರುವನು ; ಸಕಲಮುಕ್ತರಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿಯೇ ಕಾಣಲ್ಪಡುವನು. ಈತನು ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಈ ಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ವೈಕುಂಠಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಕಾಮಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಮುಕ್ತನೆನಿಸಿದನು' ಎಂಬರ್ಥವುಳ್ಳ 'ಶ್ರುತಿಯು ಮುಕ್ತರಿಗೂ ಭೇದವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಭೇದವಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ 'ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ಭೂತೇಭ್ಯೋ ದದೃಶೇ - ಎಲ್ಲ ಜೀವರಿಂದ ಕಾಣಲ್ಪಡುವನು' ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಕೂಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅಮುಕ್ತಸರ್ವಜೀವರಿಂದ ಮುಕ್ತನು ಕಾಣಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ ! ಐಕ್ಯವು ಶ್ರುತಿತಾತ್ಪರ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ, ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಕಾಣಲ್ಪಡುವನೆಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದರೆ ಸಾಕು - ಇತರ ಎಲ್ಲರಿಂದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ವ್ಯರ್ಥ. ಐಕ್ಯವನ್ನು (ಅಭೇದವನ್ನು) ಹೇಳುವವರ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತನನ್ನು ನೋಡಲು ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಲ್ಲ. ಆವರು, ಒಂದುವಸ್ತುವು ಕರ್ತೃ, ಕರ್ಮಗಳೆರಡೂ ಆಗಲಾರದೆಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ನೋಡುವನೆಂಬುದು

*“ಪುರುಷ ಏವೇದಂ ಸರ್ವಂ ಯದ್ಭೂತಂ ಯಚ್ಚ ಭವ್ಯಂ” ‘ಆತ್ಮಣಾದಾ-
ಕರೀಷಾತ್ಸರ್ವಂ ಭಗವಾನಿತಿ ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿದೇವ.’

ಕೂಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ 'ದಧೃಕೇ' ಎಂಬುದು ವ್ಯರ್ಥವೇ, ಹೀಗೆ ಜೀವೇಶ್ವರೈಕ್ಯವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದರೆ ಸರ್ವಶ್ರುತಿವಿರೋಧವೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಾಗೂ, ಒಂದೇ ವಸ್ತುವು ಕರ್ತೃಕಮಗಳೆರಡೂ ಆದರೆ ವಿರೋಧವೆಂಬಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣವೂ ಇಲ್ಲ. ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ನೋಡುತ್ತಾನೆಂಬುದು ಶ್ರುತಿಸಿದ್ಧವೂ ಅನುಭವಸಿದ್ಧವೂ ಆಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಐಕ್ಯವಾದಿಗಳು, ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ಪ್ರಾಜ್ಞನಾಮಕಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ, ಪ್ರಾಕೃತಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಸರ್ವಕಾಮಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶೂನ್ಯವಾದಿಗಳಂತೆ ಅವರೂ ಸಹ ವೇದವಿರುದ್ಧವಾದಿಗಳೇ ಸರಿ. ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಯೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾಯಾವಾದಿಯಲ್ಲಿ ಶೂನ್ಯವಾದಿಯ ದೆಶೆಯಿಂದ ಯಾವ ವಿಶೇಷವೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಸರ್ವಶಬ್ದಾವಾಚ್ಯನೆಂದೂ ಸಕಲ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ಅಜ್ಞೇಯನೆಂದೂ ಹೇಳುವ ಈತನು 'ಅಸ್ತಿ' ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನಿರುವನೆಂದಾದರೂ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಸುವನು? ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಹೇಳದಿದ್ದರೆ, ಬ್ರಹ್ಮನು ಶೂನ್ಯನೆಂದೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಶಬ್ದದಿಂದಲೂ ವಾಚ್ಯವಲ್ಲದ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಲಕ್ಷಣಾವೃತ್ತಿಯಿಂದ* ಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಡುವಿಕೆಯು ಕೂಡುತ್ತದೆಂಬಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣವಿಲ್ಲ.

*ಶಬ್ದಬೋಧ್ಯವಾದ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು (ಮುಖ್ಯಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ) ಅನ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು (ಸೂಚಿತವಾದ್ದೆಂಬ ಬೇರೊಂದು ಅರ್ಥವನ್ನು) ಗ್ರಹಿಸುವುದು ಲಕ್ಷಣಾವೃತ್ತಿಯು. 'ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದಿಂದ ವಿರೋಧಬರುವ ಪ್ರಯುಕ್ತ 'ಗಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿ' ಎಂಬ ಸೂಚಿತಾರ್ಥವು ಗ್ರಾಹ್ಯ. ಪ್ರಬಲವಿರೋಧವಿಲ್ಲದೇ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥವು ತ್ಯಾಜ್ಯವಲ್ಲ. 'ಸತ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಂ ಅನಂತಂ ಬ್ರಹ್ಮ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸತ್ಯಜ್ಞಾನಾದಿಧರ್ಮಸ್ವರೂಪನೆಂಬ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಅಸತ್ಯನಲ್ಲ ಜ್ಞಾನರಹಿತನಲ್ಲ ಇತ್ಯಾದಿ ಲಾಕ್ಷಣಿಕ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಜ್ಞಾನಾದಿಗುಣರಹಿತನೆಂದೂ ಅತ ಏವ ನಿರ್ವಿಶೇಷನೆಂದೂ ತಿಳಿಯುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಸತ್ಯಾದಿ ಶಬ್ದಗಳ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಯಾವ ವಿರೋಧವೂ ಇಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ - ಹೇರಳವಾದ ಇತರ ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯಗಳ ಬೆಂಬಲವೂ ಇದೆ.

ಕ್ಷೀರವೇ ಮೊದಲಾದ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮಧುರರಸವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಶಬ್ದಗಳಿಲ್ಲವೆಂದೂ 'ಕ್ಷೀರಮಾಧುರ್ಯ' ಎಂಬ ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದಗಳು ಲಕ್ಷಣಾ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಆಯಾ ವಸ್ತುಗತರಸಜ್ಞಾನವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುವೆಂದೂ ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಕ್ಷೀರ ಮತ್ತು ಮಾಧುರ್ಯಗಳೆಂಬ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೊಂದರಿಂದಲೂ ರಸಜ್ಞಾನವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಈ ಎರಡೂ ಶಬ್ದಗಳ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥವಲ್ಲದ ರಸವು ಲಕ್ಷಣಾವೃತ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಭೋಧ್ಯವೆಂದೂ ಅತ ಏವ 'ಕ್ಷೀರಮಾಧುರ್ಯ, ಆಜ್ಯಮಾಧುರ್ಯ' ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಲಾಗುವ ರಸವಿಶೇಷಗಳ ಜ್ಞಾನವು ಆ ಶಬ್ದಗಳಿಂದಾದುದಲ್ಲವೆಂದೂ ಹೇಳುವುದು ಆಜ್ಞಾನಮೂಲಕವಾದುದು. 'ಕ್ಷೀರಮಾಧುರ್ಯ' ಎಂಬುದರ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥವೇ 'ವಿಶದ'ವೆಂಬ ಕ್ಷೀರಗತರಸವು. ಹೀಗೆಯೇ ಅನ್ಯಮಧುರವಸ್ತುಗಳ ಮಾಧುರ್ಯವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ತವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಪ್ರತ್ಯೇಕಶಬ್ದಗಳಿವೆ. ಹಾಲಿನ ಮಾಧುರ್ಯವು 'ವಿಶದ'ವೆಂದೂ, ತುಪ್ಪದ (ಆಜ್ಯ) ಮಾಧುರ್ಯವು 'ಸ್ಥಿರ'ವೆಂದೂ, ಬೆಲ್ಲದ್ದು 'ತೀಕ್ಷ್ಣ'ವೆಂದೂ, ಹಲಸುಮೊದಲಾದ ಫಲಗಳ ಮಾಧುರ್ಯವು 'ನಿರ್ಹಾರಿ' ಎಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವುವೆಂದು ಶಬ್ದನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಸಕಲಗುಣದೋಷಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾದ ವಸ್ತುವಿನ ಅಸ್ತಿತ್ವವು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೀಗೆ ಹೇಳುವರು ಶೂನ್ಯವಾದಿಗಳೇ ಸರಿ. 'ಅಸ್ತಿತ್ವಾದಿಧರ್ಮಗಳುಳ್ಳವನೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಅರಿತವನಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷತತ್ವಗಳುಳ್ಳವನೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಅರಿತವನಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷತತ್ವಗಳ ಜನಕನಾದ ಅತನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವನು' ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳುವ ಶ್ರುತಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಾದಿ (ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವಿಕೆ ಮೊದಲಾದ) ಗುಣಗಳುಂಟೆಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. 'ಬ್ರಹ್ಮವಾಯುಗಳಿಬ್ಬರೂ ಯಾರಿಗೆ ಅನ್ನರೂಪರಾಗಿರುವರೋ' ಎಂಬರ್ಥದ ಶ್ರುತಿಯು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಸಕಲ ಜೀವರ ಸಂಹಾರಕರ್ತೃತ್ವಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳುಳ್ಳವನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. 'ಅತನಲ್ಲಿ ಸಕಲದೇವತೆಗಳೂ ಆಶ್ರಯಹೊಂದಿರುವರು' ಎಂಬರ್ಥದ ಶ್ರುತಿಯು ದೇವಾಶ್ರಯತ್ವ ಮೊದಲಾದ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಜೀವಬ್ರಹ್ಮರ ಐಕ್ಯವು ಸರ್ವಥಾ ಶ್ರುತಿಸಮ್ಮತವಲ್ಲ. ಭೇದವು

ಅಸತ್ಯವಾದರೆ ಮುಕ್ತರ ತಾರತಮ್ಯನಿರೂಪಣೆಯು ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ವ್ಯವಹರಣೆ. ಯಾಗುವುದು. ಅದ್ದರಿಂದ ಭೇದವು ಸತ್ಯವೂ ನಿತ್ಯವೂ ಆಗಿದೆ. 'ಮುಕ್ತರೇ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವರು, ಕಿವಿಯುಳ್ಳವರು, ಪರಸ್ಪರ ಸಖರು, ಮನೋವೇಗದಲ್ಲಿ ಅಸಮರು (ಪ್ರಜ್ಞಾತಿಶಯದಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯವುಳ್ಳವರು) ಕೆಲವರು ಗಂಭೀರವಾದ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಿಸುವರು, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಶ್ವೇತದ್ವೀಪದ ಸುಂದರವನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುವರು, ಸ್ನಾನಮಾಡುವಂತೆ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಅಮೃತಪಾನಮಾಡುವರು, ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸದಾ ನೋಡುವರು' ಎಂಬರ್ಥದ ಶ್ರುತಿಯು ಮುಕ್ತರಿಗೆ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ವಿಷ್ಣುಮಹಿಮೆಗಳ ಶ್ರವಣದಿಂದ ಕರ್ಣಫಲಹೊಂದಿದವರಾದ್ದರಿಂದ ಅವರೇ ಕರ್ಣವುಳ್ಳವರು ; ವಿಷ್ಣುದರ್ಶನದಿಂದ ಹೊಂದಲ್ಪಟ್ಟ ಚಕ್ಷುರಿದ್ರಿಯಫಲವುಳ್ಳವರಾದ್ದರಿಂದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವರು (ವಾಪ್ತಸಮಸ್ತೇಂದ್ರಿಯಫಲವುಳ್ಳವರಾದ್ದರಿಂದ ಮುಕ್ತರೇ ಸಕಲೇಂದ್ರಿಯಭರಿತರು). ಮುಕ್ತಜೀವಗಣಗಳು ಬರುವಾಗವೆ. ಅವರ ತರತಮಭಾವಗಳು ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗಿವೆ. ಜ್ಞಾನಾದಿಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ - ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾಮೀಪ್ಯಾದಿಸ್ಥಾನವಿಶೇಷಪ್ರಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಹ ಅಸಮರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವರು ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದ್ದು ಕ್ರೀಡಿಸಿದರೆ, ಕೆಲವರು ಶ್ವೇತದ್ವೀಪದ ಅಶ್ವತ್ಥಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಕೂಡಿದ 'ಬ್ರಹ್ಮವನ'ದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುವರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು 'ಐರ'ನೆಂಬ ಅಮೃತಸರೋವರದಲ್ಲಿರುವರು. ಆನಂದಭರಿತರಾದ ಮುಕ್ತದೇವತೆಗಳು ಶೇಷಕಾಯಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಸದಾ ನೋಡುತ್ತಾ ಅಧಿಕಾನಂದವನ್ನು ಹೊಂದುವರು ; ಕ್ಷೀರಸಾಗರ ಮೊದಲಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿರುವ ಇತರ ಮುಕ್ತರು ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಮಾತ್ರ ಆ ಹರಿಯನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮೊದಲಾದ ಅರ್ಥವಿಶೇಷಗಳು 'ಬ್ರಹ್ಮಸಾರ'ನೆಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿವೆ.

‘ಹೇ ಪವನಾಸನ! ಇಷ್ಟಪ್ರದನಾದ ಮುಖ್ಯವ್ರಾಣನೇ! ಯಾವ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನು ವೇದಗಳನ್ನು ಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ, ಸೋಮರಸದಿಂದ ಹೋಮಮಾಡಿ (ಸೌಮ್ಯಸ್ವರೂಪನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ) ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾದ ಸ್ವಸ್ವರೂಪಾನಂದವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಇತರ ಮುಕ್ತರಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾ ಸುಖವೈಚಿತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವನೋ ಅಲ್ಲಿರುವ

ಆ ಇಂದ್ರನಿಗೋಸ್ಕರ (ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ) ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಾಪಿಸಿಕೊಡು - ಆ ಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದಿಸು; ಯಾವ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಪ್ರಕಾಶವಿರುವುದೋ, ಎಲ್ಲಿ ಆನಂದರೂಪಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವು ಸದಾ ಪ್ರಕಟನಾಗಿರುವನೋ, ನಾಶರಹಿತನಾದ ಆ ಮುಕ್ತಲೋಕದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನಿಟ್ಟು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹೊಂದಿಸು; ಹೇ ಪವಮಾನ! ಎಲ್ಲಿ ಯಮರಾಜನೂ ಭಾರತೀದೇವಿಯ ಪರಿವಾರಭೂತರಾದ ದೇವಿಯರೂ, ಪ್ರವಹಿಸುವ ಜಲಗಳೂ (ಗಂಗಾದಿಜಲಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳೂ) ಇರುವರೋ ಆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಮುಕ್ತನನ್ನಾಗಿಸಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹೊಂದಿಸು; ಹೇ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣ! ದುಃಖರಹಿತವಾದ್ದರಿಂದ 'ತ್ರಿನಾಕ'ವೆಂದೂ, ಸುಖಪೂರ್ಣವಾದ್ದರಿಂದ 'ದಿವ' ಎಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಶ್ವೇತದ್ವೀಪ, ಅನಂತಾಸನ, ವೈಕುಂಠಗಳೆಂಬ ತ್ರಿದಿವಗಳಲ್ಲಿರುವ ನಾನಿರುವಂತೆ ಮಾಡು; ಭಾರತ್ಯಾದಿದೇವಿಯರಿಗೆ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರಸಂಚಾರವೂ ದಿವ್ಯಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪುರಗಳೂ ಇರುವ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನಿಟ್ಟು ಅಮೃತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹೊಂದಿಸು; ಹೇ ಪವಮಾನ! ಯಾವಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟಸ್ವರೂಪವು (ಪರಮಪದವು) ಸುಕೃತಿಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವುದೋ ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಮುಕ್ತನನ್ನಾಗಿಸಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹೊಂದಿಸು; ಯಾವ ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಆನಂದ, ಮುದ, ಮೋದ, ಪ್ರಮೋದಗಳು* ಸದಾ ಇರುವುವೋ, ಎಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛಿತಕಾಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪೂರ್ಣವಾಗುವುವೋ ಅಲ್ಲಿ ಹೇ ಪವಮಾನ, 'ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನೇ ನನ್ನನ್ನಿಟ್ಟು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹೊಂದಿಸು.' ವಾಯುದೇವರ ಪ್ರಾರ್ಥನಾರೂಪವಾದ ಈ ಅರ್ಥದ ಋಕ್ಕುಗಳು, ಬ್ರಹ್ಮ, ಸೂರ್ಯ, ಯಮವೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವೇದವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ಸೋಮಯಾಗದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೂ, ಭಾರತೀದೇವಿಗೂ, ಆಕೆಯ ಪರಿವಾರಭೂತರಾದ ದೇವಿಯರಿಗೂ, ಗಂಗಾದಿಜಲಾಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಸಂಚಾರ ವಿಹಾರಗಳನ್ನೂ ಹೇಳುವುದರಿಂದ

*ಆನಂದ — (ವಿಷಯಭೋಗದಿಂದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾದುದಲ್ಲ) ನಿರುಪಾಧಿಕಭಕ್ತಿವ್ಯಂಗ್ಯಸುಖವಿಶೇಷವು. ಮುದ — ಅಲ್ಪಭೋಗದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ವಿವಿಧ ಸುಖ. ಮೋದ — ವಿಷಯಭೋಗಾವ್ಯಕ್ತಸುಖ ಪ್ರಮೋದ — ಭೋಗಾತಿಶಯದಿಂದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾದ ವಿವಿಧಪ್ರಕಾರಕಸುಖ.

ಹೀರಿಕೆ

ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರು

ಪುಣ್ಯಪುರುಷರ ಅಮಾನುಷಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಬೇರನ ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರ ಪ್ರಿಯತಮ್ಯರಾದ ಜಮಹಂಡಿ ರಘುನಾಥ ಚಾರ್ಯರಿಂದ ರಚಿತವಾದ 'ಶ್ರೀಮದ್ವೈತರತ್ನ ಸಂಗ್ರಹ'ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವೂ ಪ್ರಶಿಷ್ಯರಾದ ಶ್ರೀವೇದನಿಧಿತಿರ್ಥರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ರಾಮಚಂದ್ರಚಾರ್ಯರಿಂದ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ 'ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜಗುರುಚರಿತಾವೃತ್ತ'ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವೂ ಷಟ್ಪುರಾಚಾರ್ಯ ಪಿರಚಿತವಾಗಿರುವ 'ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜಗುಣರತ್ನ ಮಾಲಾ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವೂ, ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜವದಾಧಿರೂಢರಾದ ಶ್ರೀಮದ್ವೈತದಾಸ ಚಾರ್ಯರವರ ಕರಕಮಲಸಂಜಾತಶ್ರೀಮದ್ವೈತಾಧೀಶಯತಿವರೇಂದ್ರರು ರಾಮಾಹನಶಕ ವರ್ಷ ೧೮೦೬ ನೇ ತಾರುಣಸಂವತ್ಸರದ ಮಾಘ ಶುದ್ಧ ಪ್ರತಿಪದಾ ಸ್ಥಿರವಾರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದೇವರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಜರುಗಿಸಿದ ವಿದ್ವತ್ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ, ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ "ಋಜುತ್ವಚಂದ್ರೋದಯ"ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವೂ ಮತ್ತು ಇದೇ ಸೀತಾಧಿಪತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಮದ್ವೈತೇಂದ್ರ ತೀರ್ಥಶ್ರೀಮದಂಗಳರಿಂದ, ಸಂಪ್ರದಾಯಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಬಂದು ಉಪದಿಷ್ಟಗಳಾದ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನಾ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ದಿವಂಗತರಾದ ಬಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಭಟ್ಟರು, ಸಾಹಿತ್ಯಶಿರೋಮುಖನರು ರಚಿಸಿರುವ 'ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜಗುರುಚರಿತ್ರೆ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವೂ, ಶೀರೂರುಮಠದ ಶ್ರೀಮಲ್ಲಕ್ಷ್ಮೀಂದ್ರತೀರ್ಥರವರ 'ಋಜುತ್ವಮಂಡನ'ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವೂ, ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಪುರಾಣ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳ 'ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವಂದಾನಾಖ್ಯಾನವೂ, ಅಧಾರವಾಗಿರುವುದು. ಇದುವರೆಗೆ ಇಂತಹ ಪೂಜ್ಯರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಅನೇಕ ರೀತಿಯಿಂದ ರಚಿತಗಳಾಗಿ ಸಚ್ಚಿದ್ರಮುಂದೆ ಬಂದಿದ್ದರೂ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಸ್ತಾರಗಳಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ, ಭಕ್ತರು ಅವರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹಿಮೆಗಳು ಸರಿಮಾತಿ ತಿಳಿಯಲು ಈ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು

ಆಧಾರಗಳೊಡನೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ರಚಿಸಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಹಿಂದಿನ ಗ್ರಂಥಕಾರರು ತೋರಿಸಿರುವ ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಬರೆದಿರುವ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಯದ್ಯಪಿ ಹೊಸ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳದಿದ್ದರೂ, ಈ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು, ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಗೆ ನಿಲುಕುವಷ್ಟು ಸರಿಯಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ, ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಒಂದೇ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಸಜ್ಜನಾದರಣೀಯವಾಗಬಹುದೆಂದು ನಂಬಿ ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿರುವೆವು. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ದೋಷಗಳೂ ಇರಬಹುದು; ಗುಣಗಳೂ ಇರಬಹುದು. ಈ ಗುಣದೋಷಗಳ ವಿವೇಚನೆಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಮಹನೀಯರ ಪಾಲಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ, ಬಲ್ಲವರ ಅನುಗ್ರಹಬಲದಿಂದಲೇ ಬರೆಯತೊಡಗಿರುವೆವು.

ಇತಿ ಸಜ್ಜನವಿಧೇಯ,

ಅಡ್ಡೆ ವೇದವ್ಯಾಸಾಚಾರ್ಯ, ಉಡುಪಿ.

ತೋಟಂತಿಲ್ಲಾಯ (ಪೂಗವನಾನ್ವಯಜಃ)

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾದ್ರಾಪದರಾಜಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರು

ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರಕರಣವು

ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನಿಂದ ಮುಜುಗಣಸ್ಥರ ಸೃಷ್ಟಿ. ಪಾಂಚುರೋಪರ ಅವತಾರ

ಲಾತವ್ಯಮುಜುಗಳ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಪಾರ

ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನು ಜ್ಞಾನಾನಂದಮಯೋರೀತನು. ಇವನಿಗೆ ಮೊದಲನೆಯಂತೆ ಪ್ರಾಕೃತಶರೀರವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜೀವರ ಪ್ರಾಕೃತಶರೀರದಲ್ಲಿದ್ದು ನಿಯಾಮಕನಾಗಿರುವನು. ಅನಂತಾನಂತಸದ್ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿರುವನು. ಇವನು ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಮೊದಲಾದ ಸಕಲಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯಕಾರಣನಾಗಿರುವನು. ಇಂತಹ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನು. ಈ ಹಿಂದೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೂ, ಆಗಿನ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನ ನೂರೂ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ, ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವನು. ಆಗ ಸೃಷ್ಟಿಸದಾರ್ಥಗಳು ಒಂದೂ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಮಹಾಪ್ರಲಯವೆಂದು ಆ ಕಾಲದ ಹೆಸರಾಗುವುದು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರರಹಿತನಾಗಿ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀರೂಪವಾಗಿ ದಿವ್ಯಸರ್ಯುಕದಲ್ಲಿ ಮಲಗುವನು. ಆಗ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಶ್ರೀಹರಿಗೆ, ಭೂದೇವಿಯೆಂಬ ಎರಡು ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಚೋತೆಯಲ್ಲೇ ಮಲಗಿಕೊಂಡು, ತಾನು ಸಕಲವೇದಗಳ ಮುಖ್ಯಾಭಿಮಾನಿನಿಯಾದುದರಿಂದ, ಆ ನಿತ್ಯವೇದವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಸುತ್ತಿಸುವಳು. ಶ್ರೀದೇವಿಯು ಸರ್ವದಾ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡೇ ಇರುವ ಕಾರಣದಿಂದ, 'ಅಂಭಣೇ', ಎಂಬ ದಿವ್ಯನಾಮವುಳ್ಳವಳಾಗಿರುವಳು. ಆ ದೇವಿಯು, ತನ್ನ ದೇವರ ಸೇವೆಗೋಸ್ಕರ ಬೇಕಾದಾಗ ಬೇಕಾದ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ನಿರಂತರ ಸೇವಾತತ್ಪರಳಾಗಿರುವಳು. ಒಮ್ಮೆ ಆನೆ, ಕುದುರೆ ಮೊದಲಾದ ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪಾಹನಳಾಗುವಳು. ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ, ತೊಟ್ಟಿಲು, ರಥಪೀಠ ಮೊದಲಾದ ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಆಶ್ರೀತನಾಗಿ

ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಳು. ವಸ್ತ್ರ ಒಡೆವೆ ನೊದಲಾದ ರೂಪಧಾರಿಣಿಯಾಗಿ, ನಾನಾರೂಪಧಾರಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ, ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಅಚಲಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ನಿತ್ಯಾನಂದನನ್ನು ಅತ್ಯಾನಂದಪಡಿಸುತ್ತಾ ಪರಮಾನಂದವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರುವಳು. ಇಂತಹ ಶ್ರೀದೇವಿಯಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಮಿಸುತ್ತಿರುವ, ಅತ್ಯುತ್ತಮನಾದುದರಿಂದ 'ಪರಾತ್ಪರ'ನೆಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನು, ತಾನು ತನ್ನ ಅನಂದದಿಂದಲೇ ರಮಿಸುವಕಾರಣದಿಂದ ಸ್ವರತನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ತನ್ನಾನಂದದ ಸಲುವಾಗಿ ಇತರರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದವನಾದರೂ, ಅಂಭಣೇದೇವಿಯಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಆ ದೇವಿಯನ್ನು ಅನಂದಪಡಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಶ್ರೀದೇವಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಸಾಧಾರಣಗಳಾದ ಕಾರುಣ್ಯ ಪ್ರೀತಿಗಳು ಇನ್ನಿತರಲ್ಲಿ ಸರ್ವಥಾ ಇರಲಾರವೆಂಬುವುದು ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಸಿದ್ಧವಿಷಯವಾಗಿರುವುದು.

ಪ್ರಲಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಶ್ರೀದೇವಿಯು ಭೂರೂಪಿಣಿಯಾಗಿ ಐವತ್ತು ಕೋಟಿಯೋಜನ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾದ ವಟಪತ್ರರೂಪಿಣಿಯಾದಳು. ಅಂತಹ ವಟಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನು ಬಾಲರೂಪವನ್ನುಹೊಂದಿ, ಅನಂತಾನಂದಸಾಂದ್ರನಾಗಿದ್ದರೂ, ತನ್ನಿಚ್ಛೆಯಂತೆ, ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಕ್ರೀಡಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಮಹಾಪ್ರಲಯಕಾಲವು ಸಲ್ಲುತ್ತಿತ್ತು. ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನ ಪೂರ್ವಪರಾರ್ಥ ಉತ್ತರಾರ್ಥವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ನೂರು ವರ್ಷದವರೆಗೆನ ಕಾಲದಷ್ಟೇ ಕಾಲವು ಪ್ರಲಯಕಾಲವೆನ್ನಲ್ಪಡುವುದು. ಇಂತಹ ಪ್ರಲಯಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಆಯುರ್ಮಾನಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಎಂಭತ್ತೇಳೂವರೆ ವರ್ಷರೂಪಕಾಲವು ಸಂದುಹೋಯಿತು. ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಎಂಟನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿತ್ತು. ಆಗ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರಿತಿರುವ, ಶ್ರುತಿಗಳ ಮುಖ್ಯಾಭಿನಾನಿನಿಯಾದ, ಆ ಅಂಭಣೇದೇವಿಯು, ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಯಸಲುವಾಗಿ ಶ್ರುತಿವಚನಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸತೊಡಗಿದಳು. ದೇವ ! ನೀನು ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟನಾಗಿರುವೆ. ಯಾರಿಂದಲೂ, ಎಂದೂ, ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ, ನೀನು ಪರಾಜಯರಹಿತನಾಗಿರುವೆ. ಉತ್ತಮಾನಂದವುಳ್ಳ ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನನಾದ ದಯಾನಿಧಿಯೇ ! ನೀನು ಮಾಡುವ ಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದ

ಪೂರ್ಣಾನಂದನಾದ ನಿನಗೆ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ದಯಾ-
ನಿಧಿಯಾದುದರಿಂದ, ನಿನ್ನದರಲ್ಲಿರುವ, ಸಾತ್ವಿಕ, ರಾಜಸ, ತಾಮಸರೆಂಬ
ಜೀವರಿಗೆ ಅರ್ಹವಾದಗತಿಯನ್ನು ಕಾಣಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಈಗಿನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ-
ಕಾಲವು ಸನ್ನಿಹಿತವಾದುದರಿಂದ, ಆ ಜೀವರ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನುಮಾಡು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ-
ರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನವೈರಾಗ್ಯಭಕ್ತಿಧ್ಯಾನ ಮೊದಲಾದ
ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಆ ಸಾತ್ವಿಕಜೀವರನ್ನು ಈ ಸಂಸಾರಸಾಗರದಿಂದ
ಉದ್ಧರಿಸು. ತಾಮಸರಾದ, ನಿನ್ನ ವೈರವನ್ನೇ ಮಾಡಬಯಸುವ, ನಿನ್ನ ಭಕ್ತ
ಜನರ ದ್ರೋಹಿಗಳಾದ ನೀಚಜೀವರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ದ್ವೇಷಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನ
ಮೊದಲಾದ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಅವರನ್ನು ಅಂಧತಮಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ
ಕಷ್ಟಕ್ಕೈಡುಮಾಡು. ರಾಜಸರನ್ನು, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ
ಉದಾಸೀನಪ್ರಕೃತಿಯ ಜೀವರನ್ನು, ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಸುಖದುಃಖರೂಪ-
ಮಿಶ್ರಫಲವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವನಾಗು. ಇದರಿಂದ ಪೂರ್ಣಾನಂದನಾದ ನಿನಗೆ
ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಆ ಜೀವರಿಗೆ ಅವರ ಗತಿ ಸಿಕ್ಕಂತಾಯ್ತು. ಆನಂ-
ದೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ನಿನಗಿವರಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೆಂಬಿವೇ ಮೊದಲಾದ
ಬಿರುದುಗಳು—ಶ್ರುತಿಗಳಲ್ಲಿರತಕ್ಕವುಗಳು ಭಕ್ತರಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಗಳಾಗುವುವು. ಎಂದು
ಮೊದಲಾಗಿ ಆ ದೇವಿಯು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಶ್ರೀದೇವಿಯಿಂದ ಈತೆರನಾಗಿ
ಕೊಂಡಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥನು ತನ್ನದರದೊಳಗಣ ಜೀವರನ್ನು ಕಂಡು,
“ಆ ಜೀವರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯಗತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಸೃಷ್ಟಿಸುವೆನು,” ಎಂಬ
ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನುಮಾಡಿದನು. ಹಾಗೆಯೇ ಅನೇಕ ರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಅನೇಕ
ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವೆನೆಂದೂ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದನು. ನಂತರ ಆ ನಾರಾಯಣನು
ಸಾತ್ವಿಕರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೋಸುಗ, ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನೆಂಬ
ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು. ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಶ್ರೀದೇವಿಯೂ
“ಮಾಯಾ” ಎಂಬ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದಳು. ಅನಂತರ ಶ್ರೀಹರಿಯು
ಸಂಹಾರಕಾರಣವಾದ ಸಂಕರ್ಷಣರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಶ್ರೀದೇವಿಯೂ
ಶ್ರೀಹರಿಯು ಆದೇಶದಂತೆ ‘ಜಯಾ’ ಎಂಬ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದಳು.
ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸೃಷ್ಟಿಕಾರಣವಾದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು.
ಶ್ರೀದೇವಿಯು ಕೃತಿಯೆಂಬ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದಳು. ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನು

ಪಾಲನೆಗೋಸ್ಕರ ಅನಿರುದ್ಧರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಶ್ರೀದೇವಿಯು "ಶಾಂತಿ" ಎಂಬ ರೂಪವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಈ ತೆರನಾಗಿ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನು, ವಾಸುದೇವ, ಸಂಕರ್ಷಣ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಅನಿರುದ್ಧರೆಂಬ ನಾಲ್ಕುರೂಪಗಳನ್ನೂ, ಶ್ರೀದೇವಿಯು, ಮಾಯಾ, ಜಯಾ, ಕೃತಿ, ಶಾಂತಿಯೆಂಬ ನಾಲ್ಕುರೂಪಗಳನ್ನೂ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದವಳಾದರು. ಆದಿಸೃಷ್ಟಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಪುರುಷರೂಪಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ ಸ್ತ್ರೀರೂಪಗಳಲ್ಲಿ, ಮೂವತ್ತೆರಡು ಲಕ್ಷಣದೇಹವುಳ್ಳ, ಯಾವ ತರದ ದೋಷಗಳೂ ಇಲ್ಲದ, ಅಚ್ಚಿನ್ನಭಗವದ್ಭಕ್ತರಾದ, ಸರ್ವಜೀವೋತ್ತಮರಾದ, ಸಕಲವೇದಾರ್ಥಜ್ಞಾನವಿಶೇಷದಿಂದ ಉತ್ತಮ ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿಗಳಾದ, ೧. ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ೨. ಶ್ರೀನಾಯುದೇವರು ೩. ಲಾತವ್ಯರು ೪. ಗವ್ಯರು ೫. ವಕ್ತವ್ಯ ೬. ಜ್ಞಾತವ್ಯ ೭. ಭಾವ್ಯ ೮ ಸ್ವರ್ಗವ್ಯ ೯. ಸುಭಾವ್ಯ ೧೦. ಸೇವ್ಯ ೧೧. ಸ್ಮರ್ತವ್ಯ ೧೨. ಕ್ರವ್ಯ ೧೩. ಗಂತವ್ಯ ೧೪. ಸಖ್ಯ ೧೫. ಸೃಷ್ಟವ್ಯ ೧೬. ಕವ್ಯ ೧೭. ಮಂತವ್ಯ ೧೮. ಸಂಕೀರ್ತವ್ಯ ೧೯. ಶ್ರೋತವ್ಯ ೨೦. ದಶಕಲ ೨೧. ಜ್ಞಾನ ೨೨. ಗಮ್ಯ ೨೩. ಸದಾಕಸಿ ೨೪. ಸಹಃ ೨೫. ಸುಬಲ ೨೬. ಸದಾರತ ೨೭. ಸ್ವಾಮರೇತ ೨೮. ಕಾಲ ೨೯. ಕಲಿ ೩೦. ಕಲಿಸಂಹರ್ತ ೩೧. ಕಾಲಸೂಚಕ ೩೨. ಸುಕಾಲಜ್ಞ ೩೩. ಸುಕರ್ತ ೩೪. ಕಾಲಕ್ರೀಡನ ೩೫. ತಾರಕ ೩೬. ಉಪದೇಷ್ಠ ೩೭. ಅನುಷ್ಠಿ ೩೮. ತ್ರಾಣ ೩೯. ಪ್ರಾಣ ೪೦. ಯಾಗವರ್ತಕಯಜ್ಞ ೪೧. ಸುಕರ್ತ ೪೨. ಯಜ್ಞ ೪೩. ಸುಶೀಲ ೪೪. ದಾನಶೀಲ ೪೫. ತೇಜಸ್ವಿ ೪೬. ಸುತಪಸ್ತ ೪೭. ಶಾರದೋಜ ೪೮. ವಿನೀತ ೪೯. ಧರ್ಮ ೫೦. ಪಾಪ-ವಿನಾಶಕ ೫೧. ಮಿತ್ರ ೫೨. ಸರ್ವಜಿತ ೫೩. ಸರ್ವಜ್ಞ ೫೪. ಲಂಕುಟಿ ೫೫. ಕಪಿಸ ೫೬. ಪ್ರಾಜ್ಞ ೫೭. ಸುವೀರ ೫೮. ಸಾರಸ್ವತ ೫೯. ಸುಲೋಚನ ೬೦. ಚಾರುಪದ ೬೧. ಸುಬಾಹು ೬೨. ಚಾರು ೬೩. ಚಾರ್ವಂಗ ೬೪. ಸಂತುಷ್ಟ ೬೫. ಅನಂದ ೬೬ ಸಂತ ೬೭. ಪ್ರವೋದ ೬೮. ಮೋದ ೬೯. ಮನು ೭೦. ಜಯ ೭೧. ವಿಜಯ ೭೨. ಮೇಧಾವಿ ೭೩. ಸುವೀರ್ಯ ೭೪. ಮಹತ್ತರ ೭೫. ಜಯ ೭೬. ಬುದ್ಧಿಜಯ ೭೭. ಕತ್ಥನ ೭೮. ಸಂಕೀರ್ಣ ೭೯. ಕೀರ್ತಿನ ೮೦. ಮಹಸುಜ್ಞಾನ ೮೧. ವಿಜ್ಞಾನ ೮೨. ಸಂಧ್ಯಾನ ೮೩. ಶ್ರದ್ಧ ೮೪. ಖರ್ಪಟಿ ೮೫. ಸರ್ವಪ ೮೬. ಅಂಜನ ೮೭. ವೈಕೃತ ೮೮. ರುಚಿ

೮೯. ಸಂಪೂರ್ಣ ೯೦. ಧರ್ಮಜ ೯೧. ಸದ್ಧರ್ಮಜ್ಞ ೯೨. ಮಹೀಪತಿ ೯೩. ಸಾಧು ೯೪. ಖಷಣ ೯೫. ವರ್ಚಸ್ವಿ ೯೬. ಅಧರ್ಮಖಂಡನ ೯೭. ಧರ್ಮ ೯೮. ದಾಸ ೯೯. ಸುತೇಜ ೧೦೦. ಕಲ್ಪಿ ಎಂಬ ನೂರುಮಂದಿ ಋಜು-ಗಣಸ್ಥರ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು.*

ಹಾಗೆಯೇ ಸರಸ್ವತೀ, ಭಾರತೀ, ಮೊದಲಾದ ಈ ಋಜುಗಣಸ್ಥರ ಪತ್ನಿ ಯರ ಸೃಷ್ಟಿಯೂ, ಆಯಿತು ಎಂಬ ವಿಷಯವು ಶ್ರೀವಾಸುದೇವಪುರಾಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದು. ಈ ಋಜುಗಣಸ್ಥರಾದ ನೂರುಮಂದಿಯೂ, ಸೃಷ್ಟಿ ಹೊಂದುವಾಗಲೇ ಹರಿಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮಜ್ಞಾನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಿದ ಸಾಧನಮಹಿಮೆಯಿಂದಲೇ

‘ಶ್ರೀವಿಗ್ನಾನಿದೋ ನಃ’

*ಸೂಚನೆ :— “ವಾಮನಪುರಾಣದಲ್ಲಿನ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು” ಎಂದು ಶ್ರೀಕಮಲಾಪತಿದಾಸರು ತಮ್ಮ ಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದಾರಾದರೂ ಆ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರವರ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಹೆಸರುಗಳಿಗೂ ಕೆಲವೆಡೆ ಮಾತ್ರ ವ್ಯತ್ಯಾಸಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಕಥಾವೃತ್ತ-ಸಾರದ ಕ್ರಮದಿಂದಲೂ ಒಂದು ಪಟ್ಟಿಯನ್ನಿಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ವಾಮನ ಪುರಾಣದ್ದನ್ನು ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ “ರಂತಿತ್ತು” ಎಂಬ ಹೆಸರಿಲ್ಲ. ವಾಮನ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮೀಶ ಎಂಬುವುದು ಉಪದೇಶವೃತ್ತಸಾರದ ಪದ್ಯವು ರೀತಿ ಎಂದಿದೆ.

ಧರ್ಮವಿಧೇತ, ಪಾರದೋಚ, ಇತ್ಯಾದಿ ಕೆಲವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹಾಕಿ ಒಂದೇಪದವನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿದಂತಿವೆ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ. ಹಾಗೆ ಪದಗಳೆಲ್ಲ ೧೦೦ಕ್ಕೆ ಕೆಲ ಪದಗಳು ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ. ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾದ ವಾಮನಪುರಾಣ-ವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಋಜುಗಳ ಹೆಸರೇ ಇಲ್ಲ. “ಕ್ಷಚಿತ್ ಗ್ರಂಥಾಃ ಪ್ರಕ್ಷಿಪಂತಿ ಕ್ವಚಿದಂತರಿತಾನಸಿ” ಎಂತ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿ-ಸಿದ್ದು ಎದುಕಾಣುವಂತಿದೆ! ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರವರು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿರುವ ಕ್ರಮದಂತೆ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು, ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮಾತಿನಂತೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ ಸರಿಹೋಗುತ್ತದೆಂದು ವಿನಂತಿಮಾಡಿದ್ದೇವೆ.

1. ಬ್ರಹ್ಮ 2. ವಾಯು 3. ಲಾತವ್ಯ 4. ಗವ್ಯ 5. ವ್ಯಕ್ತವ್ಯ
6. ಜ್ಞಾತವ್ಯ 7. ಭಾವ್ಯ 8. ಸ್ವರ್ಗವ್ಯ 9. ಸುಭವ್ಯ 10. ಸೇವ್ಯ
11. ಸ್ತುತವ್ಯ 12. ಕ್ರವ್ಯ 13. ಗಂತವ್ಯ 14. ಸಖ್ಯ 15. ದ್ರಷ್ಟವ್ಯ
16. ಕವ್ಯ 17. ಮಂತವ್ಯ 18. ಸಂಕೀರ್ತವ್ಯ 19. ಶ್ರೋತವ್ಯ 20. ದಶ-
- ಕಲ 21. ಗವ್ಯಜ್ಞಾನ 22. ಸದಾಕಪಿ 23. ಸಹಃ 24. ಸುಬಲ
25. ಸದಾರತ 26. ಶ್ಯಾಮರೇತ 27. ಕಾಲ 28. ಕಲಿ 29. ಕಲಿಸಂಹರ್ತ
30. ಕಾಲಸೂಚಕ 31. ಸುಕಾಲಜ್ಞ 32. ಸುಕರ್ತಾ 33. ಕಾಲಕ್ರೀಡನ
34. ತಾರಕ 35. ಉಪದೇಷ್ಠಾ 36. ಅಮರ್ಷಿ 37. ತ್ರಾಣ 38. ಪ್ರಾಣ
39. ಯಾಗವರ್ತಕ 40. ಯಜ್ವೀ 41. ಕರ್ತಾ 42. ಯಜ್ಞ 43. ಸುತೀಲ
44. ದಾನ 45. ತೇಜಸ್ವಿ 46. ಸುತಪಸ್ವಿ 47. ಓಜ 48. ಶಾರದ
49. ವಿನೀತ 50. ಧರ್ಮ 51. ಪಾಪವಿನಾಶಕ 52. ಮಿತ್ರ 53. ಸರ್ವ-
- ಜಿತ್ 54. ಸರ್ವಜ್ಞ 55. ಅಲಂಪಟ 56. ಕಪಿ 57. ಪ್ರಾಜ್ಞ 58.
- ಸುವೀರ 59. ಸಾರಸ್ವತ 60. ಸುಲೋಚನ 61. ಚಾರುಪದ 62. ಚಾರು-
- ಬಾಹು 63. ಚಾರ್ವಂಗ 64. ಸಂತುಷ್ಟ 65. ಆನಂದ 66. ಸಂತ
67. ಪ್ರಮೋದ 68. ಮೋದ 69. ಮನು 70. ರಂತಿನ್ನು 71. ಜಯ
72. ವಿಜಯ 73. ಮೇಧಾವಿ 74. ಸುವೀರೈ 75. ಮಹತ್ತರ 76. ಬುದ್ಧಿ-
- ಜಯ 77. ಕರ್ತನ 78. ಸಂಕೀರ್ಣ 79. ಕೀರ್ತನ 80. ಮಹಾಸುಜ್ಞಾನ
81. ವಿಜ್ಞಾನ 82. ಸಂಧ್ಯಾನ 83. ಶ್ರದ್ಧ 84. ಖರ್ಪಟ 85. ಸರ್ಪಪ
86. ಅಂಜನ 87. ವೈಕೃತ 88. ಶುಚಿ 89. ಸಂಪೂರ್ಣ 90. ಧರ್ಮಜ
91. ಸದ್ಧರ್ಮಜ್ಞ 92. ಮಹೀಪತಿ 93. ಸಾಧು 94. ಖಷಣ 95.
- ವರ್ಚಸ್ವಿ 96. ಅಧರ್ಮಖಂಡನ 97. ಧರ್ಮ 98. ದಾಸ 99. ಸುತೇಜ
100. ಕಲ್ಪಿ.

ವಿ.ಸೂ :—ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜಚರಿತಾಮೃತದಲ್ಲಿ ವಾಮನಪುರಾಣೋಕ್ತ
 ಋಷಿಗಳ ನಾಮಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವರು. ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರದಲ್ಲೂ
 ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವರು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾ ರ್ವಣಮಸ್ತು

—ಸಂಸಾದಕ.

ಈ ಉತ್ತಮಜೀವರು ಮುಂದೆ ಮುಂದಿನ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಸದ್ವಿ-
ಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಮುಕ್ತಿಗೆ ತೆರಳುವಾಗ ಕೆಳಕಳಗಿನವರು ಮೇಲುಮೇಲಿನ
ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮರಾಗಿ ಸತ್ಯಲೋಕವನ್ನಾಳಿ ಶ್ರೀ-
ಹರಿಯ ಸಹಭೋಗವನ್ನು ಪಡೆಯುವರು ಮತ್ತು ಇವರೆಲ್ಲರೂ, ನೂರು
ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಧರ್ಮಾಚರಣೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ತಪ್ಪದೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಉತ್ತಮ
ರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾದುದರಿಂದಲೇ ಇವರಿಗೆ ಋಜುಗಳೆಂಬ ಹೆಸರಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ
ವಕ್ರಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಾಣದೆ ಋಜುಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದವರಾದುದರಿಂದಲೇ ಋಜು-
ಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವರು ಮತ್ತು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಬ್ರಹ್ಮಸದವಿಗೆ ಬರುವವರೆಗೂ
ನಂತರವೂ ತಮಗುಚಿತಗಳಾದ ಸನ್ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೇ
ಬಯಸತಕ್ಕವರು ; ಉತ್ತಮಸಾಧನಗಳನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕವರು. ಮೊದಲನೆಯ
ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಪ್ರಥಮಪರಾರ್ಥ ದ್ವಿತೀಯ ಪರಾರ್ಥಗಳೆಂಬ ನೂರು ವರ್ಷಗಳ
ಕಳೆದು ಆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಮುಕ್ತಿಗೆ ಹೋದಾಗ, ಎರಡನೆಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ, ಈ
ಋಜುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯವರಾದ ಶ್ರೀವಾಯುದೇವರು ಆ ಬ್ರಹ್ಮಸದವಿಯನ್ನೇರು-
ವರು. ಮೂರನೆಯವರಾದ ಶ್ರೀಲಾತವ್ಯರು ವಾಯುದೇವರ ಪದವಿಗೆ ಬರುವಾಗ
ಅವರ ಹಿಂದಿನವರು ಮುಂದಣಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರುವರು. ಎಂಬೀವಿಷಯಗಳು
ಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವವು.

ಹೀಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಗೊಂಡ ಋಜುಗಣಸ್ಥರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯರಿಂದ
ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಆಲೋಚನೆಗೊಳಗಾದರು. ನಾವು ನಮ್ಮ ಸಾಧನದ ಪರಿಯನ್ನರಿಯುವ
ಬಗೆ ಹೇಗೆ ? ಯಾವಯಾವನಿಗೆ ದೋಷವಿಲ್ಲದ ಯಾವಯಾವ ಅಧಿ-
ಕಾರವು ಹರಿಪ್ರೀತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದುದಾಗಿರಬಹುದು ? ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಏನನ್ನು
ಮಾಡಿದರೆ ನಾವು ಮಾಡಲೇಬೇಕಾದುದನ್ನು ಮಾಡಿದಂತಾಗಬಹುದು-
ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಬಹುಜ್ಞತೆಯು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಲೇನುಪಾಯವು ? ಎಂದು
ಮುಂತಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಲಾರಂಭಿಸಿ ಶ್ರೀಭಗವದ್ಭ್ಯಾನಾಸಕ್ತರಾದರು. ಆ
ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಇವರ ಮುಂಗಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಲಸ್ವರೂಪನೊಬ್ಬನು ಪ್ರಕಾ-
ಸುತಿರುವ, ಕಲಂಕವಿಲ್ಲದ, ಅನಂತಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನು ಎಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉದಿ-
ದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ, ಹೊಳೆವ ಪೀತಾಂಬರಧಾರಿಯಾದ, ಕೈನಾಲ್ಕುಗಳ
ಶಂಖಾಕ್ಷಮಾಲಿಕಾಪುಸ್ತಕಜ್ಞಾನಮುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ, ಲಕ್ಷ್ಮೀನಲ್ಲಭನ

ಹಯಗ್ರೀವರೂಪನಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ಸಜ್ಜನೋದ್ಧಾರಕನಾದ ಶ್ರೀಹಯಗ್ರೀವನು, ಉತ್ತಮರಾದ, ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದೂಡಗೂಡಿದ ಸಕಲಋಷುಗಣಸ್ಥರಿಗೆ, ಆಗಲೇ ಷಡಂಗಸಹಿತ ಅನಂತವೇದರಾಶಿಯನ್ನೂ ಸದಾಗಮಗಳನ್ನೂ ರಹಸ್ಯಸಹಿತ ಇತಿಹಾಸಪುರಾಣಗಳನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ಆಮೇಲೆ ಇವರೆಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಚತುರ್ಮುಖನಿಗೆ, ನಾನಾವಿಧಜೀವರ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿ, ಅದರ ಅಧಿಕಾರವನ್ನಿತ್ತು, ಆ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು, 'ಚತುರ್ಮುಖನೇ! ಸತ್ಯಲೋಕಾಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ನೀನು, ಭೂಮಿಯಲ್ಲವತರಿಸಬಾರದು. ಅಗತ್ಯವಾದಾಗ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯವನಾದ ಶ್ರೀವಾಯುದೇವನೂ, ಮೂರನೆಯ ಲಾತವ್ಯನೂ, ಇನ್ನಿತರ ಕಲ್ಪಿಪರ್ಯಂತರಾದ ಸಕಲಋಷುಗಣಸ್ಥರೂ, ದೇಶಕಾಲಾನುಗುಣವಾಗಿ ಅವತರಿಸಲಿ. ಇದೇ ನನ್ನ ಸೇವೆಯಾಗಿರುವುದು. ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನನ್ನು ಕುರಿತು 'ವಾಯುದೇವ! ನೀನು ಸ್ವಾರೋಚಿಷಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ರೋಚನನೆಂಬ ಇಂದ್ರನಾಗಿ, ಅನಂತರ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಾನು ಶ್ರೀರಾಮರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿದುಷ್ಟನಿಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ, ಆ ನನ್ನ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಹನುಮಂತನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ ನನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡು. ಅನಂತರ ೨೮ನೆಯ ದ್ವಾಪರದಲ್ಲಿ, ಭೂಭಾರರಾದ ದೈತ್ಯರ ನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾವತಾರವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ನೀನು ಭೀಮಸೇನರೂಪದಿಂದವತರಿಸಿ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿ, ಭೂಭಾರ ಪರಿಹಾರಮಾಡುವಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಮುಖ್ಯಾಂಗನಾಗು. ಆಗ ನೀನು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸದ್ಧರ್ಮಪ್ರವರ್ತಕನಾಗಿಯೂ ನನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನುಮಾಡು. ಇಂತಹ ನಿನ್ನ ಭೀಮಸೇನಾವತಾರವು ಕೊನೆಗೊಂಡು ಕಲಿಯುಗವು ಬರುತ್ತಿರಲು, ದುಷ್ಟರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಂದ ಸನ್ಮಾರ್ಗಗಳ ನಾಶವಾಗಲು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಲಾಕುಮತಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಿ ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಭ್ರಾಂತಿಯುಂಟಾಗುವುದು' ಆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ನೀನು, ಭೂತಲದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥನೆಂಬ ಉತ್ತಮಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿ, ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವ ದುಶ್ಚಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಮಹಾಜ್ಞಾನಬಲದಿಂದ ನಿರಾಕರಿಸು. ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ವೇದೋಕ್ತ-ಉತ್ತಮಮುಕ್ತಿಗೆ ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡು' ಎಂದಾಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು.

ಅನಂತರ ಋಜುಗಣಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಲಾತವ್ಯರನ್ನು ಕಂಡು 'ಲಾತವ್ಯನೇ' ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಅವತಾರಮಾಡಲಿರುವ ಶ್ರೀನಾಯುದೇವನ ಸಲುವಾಗಿ, ಅವತಾರಸ್ಥಾನಳಾದ ವೇದವತಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ದೇಹವನ್ನು ನೀನು ಮೊದಲು ಧರಿಸಿ ಶ್ರೀನಾಯುದೇವನು ಬರುವವರೆಗೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿರು. ಋಜುಗಣಸ್ಥರಾದ ನಿಮ್ಮ ದೇಹವು ಶುಕ್ಲಶೋಣಿತಗಳಿಂದಂಟಾಗತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಬೇಕಾದಾಗ ಬೇಕಾದ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ನಿಮಗೆ ಗರ್ಭವಾಸಪ್ರಯುಕ್ತ ದುಃಖವು ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರು ಗ್ರೀಣೀರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸುವ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರ ಸೇವೆಯನ್ನು, ಬ್ರಹ್ಮಣರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿದ ನೀನು ಮಾಡತಕ್ಕವನಾಗು. ಮುಖ್ಯವಾದೊಂದು ರೂಪದಿಂದ ಶ್ವೇತದ್ವೀಪದಲ್ಲಿರುತ್ತಾ ವಿಶ್ವರೂಪಿಯಾದ ನನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುತ್ತಿರು ಮತ್ತು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥನಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ದ್ವೈತಮತವನ್ನು ಅಸುರಸ್ವಭಾವದ ದುರ್ವಾದಿಗಳು ವರಬಲದಿಂದ ಕೆಡಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವರನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಸನ್ಮತವನ್ನು ಸ್ಥಿರೀಕರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ 'ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜ'ನೆಂಬ ಅವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಲ್ಲುತ್ತಮನೆನಿಸಿ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಸಾರ್ವಜ್ಞ್ಯಬಲದಿಂದ ದುರ್ಮತಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ ಶ್ರೀಮಧ್ವತಾಪ್ತರಾದ ತಿರುಳನ್ನು ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿ ನನ್ನ ಪರಮಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡು" ಎಂದೂ ಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಇದೇ ರೀತಿಯಿಂದ ಗವ್ಯಮೊದಲಾದವರಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ಕ್ರಮದಿಂದ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ, ಆ ಹಯಗ್ರೀವಮೂರುತಿಯು ಕಣ್ಮರೆಯಾದನು. ಅನಂತರ ಹರ್ಯಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಅನೇಕಕಾಲ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ ಪ್ರಪಂಚವು ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ತೊಡಗಿದ ಚತುರ್ಮುಖನನ್ನು, ಶ್ರೀಹರಿಯು ಕರ್ಣಪುಟದಿಂದ ಜ್ಞಾತಾಳಿದ ಮಧುಕೈಟಭರು ನುಂಗಲು ಹನಣಿಸುವಾಗ, ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಸ್ತುತನಾದ ಆ ಹಯಗ್ರೀವಮೂರ್ತಿಯೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಆ ದುಷ್ಟರಿಬ್ಬರನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಅನಂತರ, ಶ್ರೀಹರಿಯ ವಿಶೇಷಸನ್ನಿಧಾನದಿಂದ ಪ್ರಪಂಚವು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಶ್ರೀಹರಿಪ್ರೀತಿಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರಯಾಗದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞವನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನು ಶ್ರೀಹಯಗ್ರೀವರೂಪದಿಂದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಚತುರ್ಮುಖನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹವಿಶೇಷವನ್ನು ಮಾಡಿ

ದನು. ಇನ್ನೊಂದು ರೂಪದಿಂದ ಶ್ವೇತದ್ವೀಪದಲ್ಲಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಋಷುಗಣಸ್ಥರಿಂದ ಸದಾ ಪೂಜಿತನಾಗಿ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸತ್ತತ್ವಬೋಧಕನಾಗಿ ಆನಂದಮೂರುತಿಯಾಗಿರುವನು. ಈ ತೆರನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನಾರಂಭಿಸಿ ಕಲ್ಪಿಪರ್ಯಂತರಾದ ಸಕಲ ಋಷುಗಣಸ್ಥರಿಗೂ, ಶ್ರೀಹಯಗ್ರೀವರೂಪಿಯಾದ, ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನು ಗುರುವೂ ದೇವತೆಯೂ ಆಗಿರುವನು. ಉತ್ತಮವಾದಶ್ವೇತದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಶೇಷಶಾಯಿಯಾದ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನು, ವಿಶ್ವ, ಹಯಗ್ರೀವ, ಧನ್ವಂತರಿ, ಐತರೇಯ, ಹಂಸಮೊದಲಾದ ಅನಂತರೂಪಗಳುಳ್ಳ ತನ್ನಿಂದಲೇ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಮುಕ್ತಾಮುಕ್ತಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯವಿಳಜೀವೋತ್ತಮರಿಂದ ಸದಾ ಸೇವಿತನಾಗಿರುವನು. ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕ್ರೂರತನವನ್ನಾಚರಿಸಿ, ಸಜ್ಜನರನ್ನು ಪೀಡಿಸುತ್ತಾ, ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿರುವಾಗ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮೂಲರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನು ತನ್ನೊಂದುರೂಪವನ್ನು ಭೂಮಿಗಳಿಸಿ, ಆ ಬಾಧೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವನು. ಈ ನಾರಾಯಣನು ತ್ರಿಯುಗಹೂತಿಯಾದ ಕಾರಣ, ಅಂದರೆ ಕೃತತ್ರೇತಾದ್ವಾಪರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅವತರಿಸುವನೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳವನಾದಕಾರಣ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ತೊಂದರೆಗಳುಂಟಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯವಿಲದೇವತೆಗಳು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಾಗ, ತಾನವತರಿಸಲಿಚ್ಛಿಸದೆ ಒಂದೊಮ್ಮೆ ಶ್ರೀವಾಯುದೇವರನ್ನಾಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಕಳುಹಿಸುವನು. ಒಮ್ಮೆ ಲಾತವ್ಯರನ್ನೂ ಇನ್ನಿತರರನ್ನೂ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಕಳುಹಿಸುವನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರಗಳಾದ ತತ್ವಾರ್ಥಗಳು ಸತ್ಪ್ರಬಂಧಗ್ರಂಥದಲ್ಲೂ ಪ್ರಕಾಶಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರುವುದು. ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಪುರಾಣದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ 'ತಂ ಮಧ್ವಂ ಮಾರುತಂ ಸರ್ವೇ ಪರಿವಾರತಯಾ ಸದಾ | ಸಂಸೇವಿತುಂ ಸುರಾ ಭೂಮಾನವತೇರುರಿತಿ ಶ್ರುತಂ |' ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ, ಮೇಲಿನ ಮೂರನೆಯ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ 'ತತ್ಪೂರ್ವಮಸ್ಯ ವಂಶೇ ತು ಋಷುಸ್ಥೋಹಿ ಸುರೇಶ್ವರಃ | ವಾದಿರಾಜಯತಿರ್ಭೂತ್ವಾ ಜೈತದ್ವಿಸ್ತಾರಯಿಷ್ಯತಿ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ, ಋಷುಗಣಸ್ಥರು ವಾದಿರಾಜರೆಂಬಯತಿಗಳಾಗಿ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಸದಿಷ್ಟವಾದ ಮತವನ್ನು ಪ್ರಸಂಚದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸುವರೆಂದು, ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜಪೂಜ್ಯಚರಣರು ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ಋಷು-

ಗಣಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮವಾಯುಗಳನಂತರದವರೆಂಬಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹಪಡಲವಕಾಶವಿಲ್ಲ.*

ಹೀಗೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ, ಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನು ಸ್ವಾರೋಚಿಷಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ರೋಚನನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ದೇವಲೋಕಪಾಲಕನಾದ ಇಂದ್ರನಾಗಿ, ಶ್ರದ್ಧಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದವತರಿಸಿರುವ ಭಾರತೀದೇವಿಯ ಪತಿ-ಯಾಗಿ, ಹರಿದ್ವೇಷಿಗಳಾದ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದು ತ್ರಿಲೋಕಪಾಲಕನಾಗಿ ಸಜ್ಜನಾನಂದದಾಯಕನಾಗಿದ್ದನು. ಅನಂತರ ತ್ರೇತಾ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಅವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ಸೀತಾಪತಿಶ್ರೀರಾಮ-ಚಂದ್ರನನ್ನು ಸೇವಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕೇಸರಿಯೆಂಬ ಕಪಿವರನ ಪತ್ನಿಯಾದ ತಪೋನಿಷ್ಠಳಾದ ಅಂಜನಾದೇವಿಯಲ್ಲಿ, ಹನುಮಂತನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ ಶ್ರೀ-ರಾಮಸೇವಾತತ್ಪರನಾಗಿದ್ದನು. ಶ್ರೀರಾಮಸೇವೆಗೋಸ್ಕರ ನೂರುಯೋಜನ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಲವಣಾಂಬುಧಿಯನ್ನು ಲೀಲೆಯಿಂದ ದಾಟಿದನು. ಅಶೋಕ ವನದಲ್ಲಿರುವ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಮಾತನಾಡಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ತನ್ನ ನಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಸಪರಿವಾರನಾದ ಅಕ್ಷಕುಮಾರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಬಾಲದಲ್ಲಿರುವ ಉರಿಯಿಂದ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸುಟ್ಟನು. ತನ್ನ ನಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಸಕಲ ಆರಿವೃಂದವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಪುನಃ ಜಲಧಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಶ್ರೀರಾಮಪಾದಾಬ್ಜವನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಕಪಿಸೇನೆಗೊಡಗೂಡಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ದಕ್ಷಿಣ ಸಮುದ್ರದವರೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಕಪಿಗಳಿಂದ ಸೇತುವೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಲಂಕೆಗೆ ಹೋಗಿ ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾವಣನ ಎದೆಗೆ ಬಲವಾಗಿ ಗುದ್ದಿ ಅವನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು. ರಾವಣಾದಿರಾಕ್ಷಸರ ಸಂಹಾರ-ವಾದ ಮೇಲೆ ವಿಜಯಿಯಾದ, ಸೀತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಂದ

* ಸಜ್ಜನರು ದಂಭಮಾತ್ಸರ್ಯ ಅವಿವೇಕ ಮೊದಲಾದ ದೋಷಗಳನ್ನು ದೂರೀಕರಿಸಿ, ಶೃತಿಶ್ರುತಿಪುರಾಣಾದಿಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ, ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳೂ ಮನದಟ್ಟಾಗುವುವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಕೆಲವು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ತೋರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಂದು ಶ್ರೀರಾಮನು ರಾಜಾಧಿರಾಜಪದವಿಯಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತನಾಗಿರುವ ಆ ಶ್ರೀರಾಮಸೇವಾಧುರಂಧರನಾಗಿ ಯೋಗ್ಯರಾದ ಸನಕಾದಿಮುನಿಗಳಿಗೆ, ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾ ನಿತ್ಯಾನಂದಮೂರುತಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿದನು. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ತನ್ನವತಾರಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ವೈಕುಂಠಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದಮೇಲೆ ಆ ಶ್ರೀರಾಮನ ಅಣತಿಯಿಂದ ಚಿರಂಜೀವಿಯಾಗಿ ಕೆಂಪುರುಷಖಂಡದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ರೂಪವನ್ನೇ ಆರಾಧಿಸಿಕೊಂಡು ಈಗಲೂ ಭೂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿರುವನು. ಅನಂತರ ಈ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನು ಅನೇ ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡುಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಪ್ರಥಮ ಪತ್ನಿಯಾದ ಕುಂತೀದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವಾಯುದೇವರಿಂದ ಭೀಮಸೇನಾವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮಾಡುವ ಭೂಮಿಯ ಭಾರಪರಿಹಾರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಾಂಗನಾದನು. ಆ ಅವತಾರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವರಮತ್ತರಾದ ಬಕ, ಹಿಡಿಂಬ, ಕಿರ್ಮೀರಮೊದಲಾದ ರಕ್ತಸರನ್ನೂ ಮಣಿಮಂತ, ಜರಾಸಂಧ ಮೊದಲಾದ ದುಷ್ಟರನ್ನೂ ಧುರ್ಯೋಧನ ಮೊದಲಾದ ನೂರು ಮಂದಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಕುಮಾರರನ್ನೂ ಇನ್ನಿತರರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿ ವಿಷ್ಣುವೈಷ್ಣವದ್ವೇಷಿಗಳ ಹುಟ್ಟಡಗಿಸಿದನು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಭಾರತಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೇನೆಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಂಶವನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ತಾನೂ ಭೂಭಾರನಾಶಕನಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸರಿಯಾದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಮುಖ್ಯಾನುಗ್ರಹವಿಶೇಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ದುಷ್ಟಸ್ವಭಾವದ ಮಣಿಮಂತನು ತಮ್ಮವರಾದ ದೈತ್ಯರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ಬಹುಕಾಲ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಿ ಶಿವಾದಿ ದೊಡ್ಡ ದೇವತೆಗಳ ವರಬಲದಿಂದ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ, ತತ್ತ್ವವಾದವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿ ತನ್ನಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಲು ಆ ಭೀಮಸೇನನು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಶನಪ್ಪಣಿಯಿಂದಲೂ, ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದಲೂ; ಪಾಜಕಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಸನಕಾದಿವಂತಮುಕ್ತಾಮಣಿಯಾದ ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿ, ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವ, ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ, ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞ, ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಮುಖ್ಯತೇಳು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ದುರ್ವಾದಿಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಸಂತತಸ್ಥಾಪಕನಾಗಿ ಸಜ್ಜನೋದ್ಧಾರಕನಾದನು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ

ಮಹಾಸಂಹಿತಾಗ್ರಾಣಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಮತ್ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ವಾದ-
ದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿ ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರನ್ನಾಗಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಾನು ರಚಿಸಿರುವ
ಗ್ರಂಥಗಳ ಪ್ರಚಯವನ್ನು ಅವರಿಂದ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ಈ ಶತ್ಪನಾದಪು-
ಕಡದಂತೆ ಅದರ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ, ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯವರರೆಂಬ
ಜನ ಯತಿಶೇಖರರನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಶಿಷ್ಯರಾದ
ಪದ್ಮನಾಭತಿರ್ಥರೇ ಮೊದಲಾದ ಇನ್ನಿತರರನ್ನು ಶಿಷ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ಸಜ್ಜನ ಸಂದೋಹಕ್ಕೆ ಈ ಶತ್ಪನಾದದ ಚ್ಯುತಿಯಾಗದಂತೆ
ಮಾಡಿದರು. ಅವನ ಶರಣರಾದ ತನ್ನ ಭಕ್ತರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ “ಕಲಾ ಪಂಚ
ಸಹಸ್ರಾಂತೇ ಗಂಗಾ ತ್ಯಜತಿ ಮೇದಿನೀಂ | ಕಲಾ ದಶಸಹಸ್ರಾಂತೇ ವಿಷ್ಣುಸ್ತ್ಯ-
ಜತಿ ಮೇದಿನೀಂ |” ಅಂದರೆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಐದುಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳು ಸಲ್ಲು-
ವಾಗ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯ ಸನ್ನಿಧಾನವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದು. ಹತ್ತು
ಸಹಸ್ರವರ್ಷಗಳು ದಾಟುತ್ತಿರುವಾಗ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ಸನ್ನಿಧಾನವು ಕಡಿಮೆ-
ಯಾಗುವುದೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಪ್ರಮಾಣವಿರುವುದರಿಂದ, ಎಂದೆಂದಿಗೂ
ತಾನಿರುವಲ್ಲಿ, ತಾನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಸನ್ನಿಧಾನವು ಅಳಿಯಬಾರ-
ದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಮೊದಲು ಸಮುದ್ರವಾಗಿದ್ದು ಅನಂತರ ಶ್ರೀ ಪರಶು-
ರಾಮನು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಸಿ, ಮಾಡಿರುವ ಆ ಸಮುದ್ರತಲವಾದ
ಈ ಸಹ್ಯಾಚಲದ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ ಪರಶುರಾಮಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ದ್ವಾರಕೆ-
ಯಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ, ತನ್ನ ಮಹಾಪೀಠಾಧಿಕಾರಿಗ-
ಳಾದ ಎಂಟುಜನ ಯತಿಶೇಖರರಿಂದಲೇ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವಂತೆ, ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಆ
ದಿವ್ಯವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಆಚ್ಚಳಿಯದ ಸನ್ನಿಧಾನವಿಶೇಷವನ್ನು ತುಂಬಿ-
ಸಿದರು. ಅದುದರಿಂದ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಮಾಣಪ್ರಕಾರವಾಗಿ, ಭೂತಲದಲ್ಲಿ ಹರಿ-
ಸನ್ನಿಧಾನವು ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಸಮುದ್ರತಲವಾದ ಈ
ಪರಶುರಾಮಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಧ್ಯಭಾಗವೆನಿಸಿದ ಈ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-
ಸನ್ನಿಧಾನವು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಾರದು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅಮಾನು-
ಷಾತ್ಮದ್ಭುತವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಾಘಶುದ್ಧನವಮಿಯ ದಿನ ಶ್ರೀ
ಅನಂತೇಶ್ವರದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪಾಠವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಮಾನವರ
ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಅದೃಶ್ಯರಾಗಿ, ಮತ್ತು ಒಂದು ರೂಪದಿಂದ, ಅನಂತೇಶ್ವರದಲ್ಲಿರುವ

ತನ್ನ ಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತರಾಗಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸೇವೆ, ಸಚ್ಚಾಪ್ತ-
ಪ್ರಚಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ, ಮಾಡಿಸುತ್ತಾ, ಇನ್ನೊಂದು ರೂಪದಿಂದ,
ಇಂದೂ ಸಹ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರೂಪಿಯಾದ ಇಂದಿರೇಶನಿರುವ ಮಹಾಬದರಿಕಾ-
ಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸದೇವರಿಂದ ತತ್ಪ್ರವಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಇಂತಹ
ಈ ಮಹಾತ್ಮರ ಅವತಾರತ್ರಯಗಳಪರಿಯನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ
ಈ ಋಜುಗಣಸ್ಥರ ದೇಹಗಳು ಅವತಾರಕಾಲದಲ್ಲೂ, ಮಾನವರ ದೇಹದಂತೆ
ಕೇವಲ ಶುಕ್ಲ ಶೋಣಿತಗಳಿಂದಂಟಾದವುಗಳಲ್ಲ; ಆದುದರಿಂದಲೇ ಚಿರಂಜೀವಿ-
ಗಳಾಗಿ ಎಷ್ಟುಕಾಲವಿದ್ದರೂ ಅವರ ದೇಹಗಳು ದೃಢವಾಗಿರುತ್ತವೆ; ಅವರು
ತಮ್ಮ ಈ ದೇಹಗಳನ್ನು ಬಿಡಬೇಕೆಂದೆಣಿಸುವಾಗ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಆಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ
ಮೈಮೇಲಿರುವ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಂತೆ, ಆ ದೇಹಗಳನ್ನು ಬಿಡುವರು ಎಂದೂಹಿ-
ಸಲು ಬರುತ್ತದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಈ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನ ಮೊಥಲನೆಯ
ಅವತಾರನಾದ ಶ್ರೀಹನುಮಂತನು ಈಗಲೂ ಕಿಂಪುರುಷಖಂಡದಲ್ಲಿ ದೃಢ-
ಕಾಯನಾಗಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಆ ಶ್ರೀತಾಯುಗದಿಂದಿದುವರೆಗೂ ಶ್ರೀರಾಮಸೇವಾ-
ದುರಂಧರನಾಗಿ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ತತ್ಪ್ರವಚನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವನೆಂದು
ಅನೇಕಪ್ರಮಾಣಗಳು ಸಾರುತ್ತಿವೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಈ ವಾಯುದೇವರ
ಮೂರನೆಯ ಅವತಾರರಾದ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಈಗಲೂ ಉತ್ತರ
ಬದರಿಕಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸಸೇವಾನಿರತರಾಗಿ, ಧೃಂಢಾಂಗರಾಗಿರುವರೆಂದು
ಪ್ರಮಾಣವು ಸಾರುತ್ತಿದೆ. ಭೀಮಾವತಾರದ ದೇಹವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಈ
ವಾಯುದೇವರು ತಾನಾಗಿಯೇ ತೊರೆದಿದ್ದರೆಂದು ಕಥೆಯಿರುವುದು. ಮತ್ತು
ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜಪೂಜ್ಯಚರಣರೂ ಸಹ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನೂರಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷ-
ಗಳವರೆಗೆ ಮಾನವದೃಷ್ಟಿಗೋಚರರಾಗಿದ್ದು ಅನಂತರ ತಾವೇ ಮಾಡಿಸಿರುವ
ಪಂಚವೃಂದಾವನಮಧ್ಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಒಂದಂಶದಿಂದ ವಿಮಾನಾರೂಢನಾಗಿ
ಉತ್ತಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ, ಒಂದಂಶದಿಂದ ವೃಂದಾವನದೊಳಗೆ ಇದ್ದು-
ಕೊಂಡು ಭಕ್ತಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದರಾಗಿರುವರು. ಅಂದರೆ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜಗುರು-
ಸಾರ್ವಭೌಮರು ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಮಾಡಿದಮೇಲೆ
ಅವರ ಸಾಕ್ಷಾಚ್ಛಿಷ್ಯರಾದ ಶ್ರೀವೇದವೇದ್ಯರು, ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜಗುರುಸಾರ್ವ-
ಭೌಮರನ್ನು ಕಂಡು ಮಾತನಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಸೇವಾರತರಾಗಿರುವಾಗ,

ಅಭಿಮಾನಿವರ್ಗಕ್ಕೆ (ಪ್ರತಿವರ್ಷ ೫ ರೂ.ಗಳಂತೆ)

1959-60ನೇ ಸಾಲಿಗೆ

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಎಸ್. ಶರ್ಮ, ವಿಜಯವಾಡ.

ಶ್ರೀ ಎನ್. ಎಸ್. ಆನಂದರಾವ್, ಬಿ.ಎಸ್.ಸಿ. ಬೆಂಗಳೂರು.

1960-61ನೇ ಸಾಲಿಗೆ

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಎ. ಪ್ರಸನ್ನಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್, ಬಿ.ಇ., ಗೋರಕ್‌ಪುರ.

ಡಾ|| ವಿ. ಆರ್. ಸುಬ್ಬರಾವ್, ಕೊಯಂಬತ್ತೂರು.

ಶ್ರೀ ಜಿ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್, ಜಗಳೂರು.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಡಿ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್, ಬೊಂಬಾಯಿ.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಎಸ್. ರಾಘವೇಂದ್ರರಾವ್, ಬೊಂಬಾಯಿ.

ಡಾ|| ವಿ. ರಾಘವೇಂದ್ರರಾವ್, ಕಡಸ.

ಡಾ|| ಕಾಂತರಾವ್ ಕಾಮಲಾಪುರ, ಧಾರವಾಡ.

ಶ್ರೀ ಪಿ. ವೆಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ, ಬಿ.ಇ. ಮಲ್ಪಾದ್.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಗುರುಗಳ ದಯೆ ಹೆಚ್ಚಿ-
ಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

—ಸಂ.

ಮಹಾಪೋಷಕರು (ಒಂದು ಬಾರಿ ೧೦೦ರೂ.ಗಳು)

ತಾ|| ಕೃಷ್ಣರಾವ್ ಫೌಜ್‌ದಾರ, ಎಂ.ಬಿ.ಬಿ.ಎಸ್. ಹೈದರಾಬಾದ್.

ಈ ಮಹಾಶಯರು ನಮ್ಮ ಹರಿದಾಸಭಾರತಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹಾರೈಸಿ ಒಂದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಿ ಶ್ರೀಹರಿಗುರುಗಳ ಹೆಚ್ಚಿನ ದಯೆ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಯುತರು ಚಿರಕಾಲ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬಾಳಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇವೆ.

ಪೋಷಕರು (ಪ್ರತಿಸರ್ವ ೧೦ ರೂ.ಗಳು)

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಸುಜ್ಞಾನೇಂದ್ರತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು,
ಪುತ್ತಿಗೆಮಠ, ಉಡುಪಿ.

ಶ್ರೀಗಳವರು ಹತ್ತು ರೂ. ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಹರಸಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಅನಂತ ವಂದನೆಗಳು.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಎನ್. ವೆಂಕಪ್ಪನವರು, ವಿಲ್ಲಿಂಗ್‌ಟನ್. 60-61 ನೆಯ ಸಾಲಿಗೆ.

ಶ್ರೀ ಏಷ್ವರಮ್ಮೂರಿಗಳು, ಚೀರೈಕುಡಿ. 58-59 ಮತ್ತು 59-60ನೆಯ ಸಾಲುಗಳಿಗೆ 10-10 ರೂ.ಗಳಂತೆ ಕಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಗುರುಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಲಿ.

—ಸಂ.

‘ಶ್ರೀಪತಿಮಾನದೋ ನಃ’

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ

ಹರಿದಾಸವಾಙ್ಮಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೂಲಕ
ಪ್ರಾಚ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಸಂಪುಟಂ]

೧೯೬೧—ಫೆಬ್ರವರಿ

[ಸಂಚಿಕೆ ೪

ಸಂಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕರು
ಹರಿದಾಸರತ್ನಂ ಗೋಪಾಲದಾಸರು
ರಾವೇಂದ್ರಕಲ್ಪೋನಿ, ಚಾಮರಾಜನೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-೧೮.
ವಾರ್ಷಿಕಚಂದಾ : ಮೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು.

— ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ —

	ಪುಟ
ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ	೧
ಬಾಯಿಪಾಠ	೨
ಶ್ರೀಸುಮಧ್ವವಿಜಯ ಮಹಾಶಾಸ್ತ್ರ	೩
ಲಕ್ಷ್ಮೀಶೋಭನ ಹಾಡು	೧
ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರು	೧೭

ಅಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೆ (ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಜಿ ರೂ.ಗಳಿಗಿಂತಿ)

1959-60ನೇ ಸಾಲಿಗೆ

ಶ್ರೀ ಪಿ. ಎಸ್. ನಡವಿ, ಬಿ.ಎ.ಬಿ.ಕಾಮ್, ಧಾರವಾಡ.

1960-61ನೇ ಸಾಲಿಗೆ

ಶ್ರೀ ಎಫ. ಪ್ರಾಣೇಶರಾವ್, ಯರನುಸ್.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಪಿ. ಗುರುರಾಜಾರಾವ್, ಸಾಗರ.

ಶ್ರೀ ಅಕ್ಷೋಭ್ಯಾಚಾರ್, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಶ್ರೀಮತಿ ಎನ್. ಪರಿನುಳಾಬಾಯಿ, ಕಲ್ಕತ್ತೆ.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಗುರುಗಳ ಯೆ ಹೆಚ್ಚು ಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

— ಸಂ.

‘ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮನದೊ ನ:’

ಶ್ರೀ ಹ ರಿ ದಾ ಸ ಭಾ ರ ತಿ

ಪ್ರಥಮೋ ಹನುಮಾತ್ರಾಮ ದ್ವಿತೀಯೋ ಭೀಮ ಏವ ಚ |

ತೃತೀಯೋ ಭೀಮಾಶ್ವತಥಾ ಚತುರ್ಥೋ ಭೀಮಾಶ್ವತಥಾ ಚ ||

ಸಂಪುಟ

೧೧

೧೯೬೦—ಫೆಬ್ರವರಿ

ಸಂಚಿಕೆ

೪

ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ

ರೂಪಕತಾಳೆ

“ಉವಿನಗೋಸುಗ ತುರುಗಳದವಿಯಿಂದ
ಭಂಡಲಿ ಬಂದು ಕೊರಳಿಗೆ * ಕಣ್ಣಿಯ
ಉಲು ಬಿಗಿಸಿಕೊಂಡ ತೆರನಂತೆ ನಾನಾ
ಪಡುವೆನೊ ದೇವ ಕರುಣಾಸಾಗರನೆ
ವೆ ಕೇಳೋ ಮಹನುಮ ರರಣನ್ನ ಪಾಲಿಸು
ಮುಸೌಖ್ಯದ ಮಾರ್ಗ ಅರುಹುಮಾಡಯ್ಯ
ನಿರುವಿದೂರ ನಮ್ಮ ವಿಜಯವಿಠಲ ನನ್ನ
ಸ್ತುತಿ ಇತ್ತಲ್ಲದೆ * ಮರಹೆ ಪೋಗದು ಕಣೊ”

ಶ್ರೀವಿಜಯರಾಯರ “ಎಂದಿಗೆ ಕೋಟಲೆ ತಪ್ಪುವುದೊ”
ಎಂಬ ಸುಳಾದಿಯಿಂದ.

*. ಡ್ಲ. * ಮರಹು—ಭ್ರಮಾತ್ಮಕವಾದ.

ಬಾ ಯಿ ಪಾ ಠ

ಶ್ರೀ ಶಂಕರದೇವನ ಸ್ತೋತ್ರ

ರಾಗ ಮೋಹನ ಆದಿತಾಳ

ಶಂಕರ ಶಂಕರ ಶಂಭೋ ಶಂಕರ || ಪ ||

ವೈದ್ಯಮಕೇಶ ಭವ ಭೀಮ ಉಮಾಪತೇ |
ರಾಮನಾಮಪ್ರಿಯ ಕಾಮಿತಫಲದ ||
ಸ್ವಾಮಿ ಸದಾಶಿವ ರಾಮರಸಾಯನ
ಪ್ರೇಮದಿ ಕೊಟ್ಟೆನ್ನ ತಾಮಸ ಬಿಡಿಸೋ || ೧ ||

ಭೂತಪತೇ ಭುವನಾಧಿಪತೇ ಸುರ-
ವ್ರಾತಪತೇ ಅನಾಥಪತೇ ||
ಈ ತೆರದಲಿ ನೀ ಭೀತಿಪಡಿಸುವುದು |
ನೀತವೆ ಸದ್ಭೋಜಾತ ಜಗದ್ಗುರು || ೨ ||

† ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಯ ನಮೋ ಶ್ರೇಷ್ಠಾಯ ನಮೋ
ಕಾಲಾಯ ನಮೋ ಕರಣಾಯ ನಮೋ ||
ತುಷ್ಠ ಪುಷ್ಠ ಸಂತುಷ್ಠ ಸದಾ ನಮೋ |
ಪ್ರೇಷ್ಠಫಲದಜಯವಿಠ್ಠಲಪ್ರಿಯ ನಮೋ || ೩ ||

† ಈ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತ್ಯಪ್ರಾಸವಿದೆ.

ಈ ಪದ ಮೈಸೂರು ಶ್ರೀನಿವಾಸದಾಸರದು. ೪೪ ಪರಿಚಯ ಈ
ಸಂಪುಟದ ೧ನೇ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. — ಸಂ.

ಶ್ರೀಸುಮಧ್ವವಿಜಯ ಮಹಾಶಾಸ್ತ್ರ

ಬರೆದವರು :

ಶ್ರೀ ಕೆ. ತಿಮ್ಮಣ್ಣಾಚಾರ್ಯರು, ಬಿ.ಎಸ್.ಸಿ.ಬಿ.ಟಿ.

ಶಿವಮೊಗ್ಗ.

ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷಗಳೆಂಬುವು ಸಕಲಮಾನವರಿಂದಲೂ ಆಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಕಾಮಗಳು ಕ್ಷಣಿಕಫಲ ಪ್ರದಗಳೆಂಬುದು ಮಾನವನ ಅನುಭವದ ವಿಷಯ. ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ತಿಪ್ಪೆಯು ಉಪ್ಪರಿಗೆಯಾಗುವುದು, ಉಪ್ಪರಿಗೆಯು ತಿಪ್ಪೆಯಾಗುವುದು ನಿತ್ಯಜೀವನದ ಅನುಭವವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಧರ್ಮವು ಕೂಡ ಅರಾಶ್ವತಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಭಗವದ್ವಚನವಿಂತಿದೆ. "ತೇ ತಂ ಭುಕ್ತ್ವಾ ಪುಣ್ಯಲೋಕಂ ವಿಶಾಲಂ ಕ್ಷೀಣೇ ಪುಣ್ಯೇ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕಂ ವಿಶಂತಿ" ಜೀವರು ತಮ್ಮ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮದಿಂದ ಸಂಚಿತವಾದ ಪುಣ್ಯವು ತೀರುವ ವರೆಗೂ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿ ಅದಾಮುಗಿದೊಡನೇ ಆ ಭೋಗಭೂಮಿಯಿಂದ ಹೊರಹೊಡಚಲ್ಪಡುವರು. ಪುನಃ ಅವರು ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಬಂದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಾನುಸಾರ ಕೀಳು ಯೋನಿಯಲ್ಲಿಯೋ ಉತ್ತಮಯೋನಿಯಲ್ಲಿಯೋ ಜನ್ಮಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಜನನಮರಣಗಳ ಸುಳಿಯಿಂದ ಅವರು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರರು. ಅದಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತಿಯು ಇಂತಹ ಪುರುಷಾರ್ಥವಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸುಜೀವನು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪ ಭೂತನಾದ ದುಃಖಲೇಪವಿಲ್ಲದ ಆನಂದವನ್ನನುಭವಿಸುವವನೇ ಮುಕ್ತಿಯೆನಿಸುವುದು. ವಿಚಾರವಂತನಾದ ಮಾನವನು ನಿತ್ಯಸುಖರೂಪವಾದ ಈ ಮುಕ್ತಿಗಾಗಿಯತ್ತಿಸುವುದೇ ಯುಕ್ತವಾದುದು. ಮೋಕ್ಷವೇ ಸರ್ವಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದುದು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ "ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಸ್ವರ್ಗೇಷು ನ ನಿತ್ಯಾ ಮೋಕ್ಷ ಏವ ಹಿ ನಿತ್ಯಸ್ತಸ್ಮಾತ್ತದರ್ಥಾಯ ಯತೇತ ಮತಿಮಾನ್ಯರಃ" ಎಂಬ ಭಾಲ್ಲವೇಯಶ್ರುತಿವಚನವೂ—

“ಅಸಿತ್ಯತ್ವಾತ್ಸದುಃಖತ್ವಾನ್ನ ಧರ್ಮಾದ್ಯಾಃ ಪರಮಂ ಸುಖಂ
ನೋಕ್ಷ್ಯ ಏನ ಪರಾನಂದಃ ಸಂಸಾರೇ ಪರಿವರ್ತತಾಂ”

ಎಂಬ ಭಾರತವಚನವೂ ಪ್ರಮಾಣಗಳಾಗಿವೆ. “ನೋಕ್ಷ್ಯತ್ವ ವಿಷ್ಣುಪ್ರಸಾದೇನ
ವಿನಾ ನ ಲಭ್ಯತೇ” ಎಂಬುದು ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದರ ನುಡಿ.

“ಯಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದಾತ್ಪರಮಾರ್ತಿರೂಪಾದಸ್ಮಾತ್ಸಂಸಾರಾನ್ಮುಚ್ಯತೇ
ನಾಪರೇಣ
ನಾರಾಯಣೋಽಸೌ ಪರಮೋ ವಿಚಿಂತ್ಯೋ ಮುಮುಕ್ಷುಭಿಃ
ಕರ್ಮಪಾಶಾದಮುಕ್ನಾತ್”

ಎಂಬ ನಾರಾಯಣಶ್ರುತಿಯ ಮಾತುಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಮಾತಿನ
ಸತ್ಯವನ್ನು ಪೃಷ್ಟೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಶ್ರೀಭಗವತ್ಪಾದರು. ಅತಿದುಃಖರೂಪವಾದ
ಈ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದಲು ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯೂ, ಅನಂತಕಲ್ಯಾಣ
ಗುಣಪೂರ್ಣನೂ, ಜೋಷದೂರನೂ, ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದೃಷ್ಟ್ಯಕರ್ತನೂ, ಸದಾಗಮೈಕ-
ವಿಜ್ಞೇಯನೂ ಆದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಈ ಪ್ರಸಂಚದಿಂದ
ಅತ್ಯಂತಭಿನ್ನನೂ ಸರ್ವೋತ್ತಮನೂ ಎಂದುಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ಹರಿಪ್ರಸಾದದಿಂದ
ಮುಕ್ತಿಯಿಂದ ಮೇಲೆ ಈ ಮುಕ್ತಿಪ್ರಾಪಕನಾದ ಹರಿಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಪಡೆಯು-
ದಂತು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಮುಮುಕ್ಷುವಿನಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ-
ವಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು “ನ ರೌದ್ರಶೀ ಪ್ರೀತಿರೀಡ್ಯಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋರ್ಗುಣೋತ್ಕ-
ರ್ಷಜ್ಞಾತರೀ ಯಾದೃಶೀ ಸ್ಯಾತ್”

ತತ್ಪ್ರೀತಿಸಾನೋಕ್ತಮಾಪ್ನೋತಿ ಸರ್ವಸ್ತತೋ ವೇದಾಸ್ತತ್ಪರಾಃ
ಸರ್ವ ಏವ”

ಎಂಬ ಸೌಪರ್ಣಶ್ರುತಿಯ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಉತ್ತರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಶ್ರೀಪೂರ್ಣ-
ಪ್ರಜ್ಞರು.

“ಏನಂ ಮೋಚಯಾಮಿ”

ಎಂಬ ಹರಿಚಿತ್ತರೂಪವಾದ ಪ್ರಸಾದವಾಗಲು ಆ ಹರಿಯು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ
ಸುಪ್ರೀತನಾಗಬೇಕು. ತನ್ನ ಗುಣೋತ್ಕರ್ಷಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದವನಲ್ಲಿ ಆ ಇಂದಿ-

ರಾರಾಧ್ಯಚರಣನ ಪ್ರೀತಿ ಅದೆಷ್ಟೋ, ಅದೆಂತಹದೋ ಉಳಿದಾವನಾನವ ನಲ್ಲೂ ಅಂತಹ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಶ್ರೀಹರಿಗಲ್ಲ. “ಪ್ರಿಯೋ ಹಿ ಜ್ಞಾನೋಽಪ್ರತ್ಯರ್ಥ-ಮಹಂ ಸ ಚ ಮಮ ಪ್ರಿಯಃ” “ಜ್ಞಾನಿಯು ನನಗೆ ಪ್ರಿಯತಮನಾದವನು, ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ನನ್ನ ಅಪ್ರತ್ಯರ್ಥಪ್ರಸಾದವು” ಎಂದು ಶ್ರೀಹರಿವಚನವೇ ಇದೆ. ಈ ವೇದವೇದ್ಯನ ಜ್ಞಾನವು ದೊರಕುವುದೆಂತು ? ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಕ್ಕೆ ಗೋಚರನಲ್ಲ. ಕೇವಲಾನುಮಾನವಾದದೋ ಪತಿಪಾಲಿತರಲ್ಲದ ಕಾಮಿನಿಯಂತೆ ಸ್ವೈರವೃತ್ತಿಯದು. ಆದು ನನಗೆ ತಪ್ಪವನ್ನಾದರೂ ತೋರ ಬಹುದು ; ಆತತ್ವವನ್ನಾದರೂ ನಿಜವೆಂಬಂತೆ ಮಾಡಬಲ್ಲದು. ಅದುದರಿಂದ ವೇದಗಮ್ಯನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ವೇದಜ್ಞಾನ ಒಂದೇ ಸಹಾಯಕವಾದುದು. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೇ “ನ ಚ ಕೇವಲತರ್ಕೇಣ ನಾಕ್ಷ-ಜೇನ ನ ಕೇನಚಿತ್”

ಕೇವಲಾಗಮವಿಜ್ಞೇಯೋ ಭಕ್ತ್ಯೈರೇವ ನ ಚಾನ್ಯಥಾ”

ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಪುರಾಣ ವಚನವೂ

“ನೈಷ ತರ್ಕೇಣ ಮತಿರಾವನೇಯಾ”

ಎಂಬ ಕಲಕೃತಿಯ ಮಾತುಗಳೂ ಸಾರುಪ್ಪಲಿವೆ. ಕೇವಲ ತರ್ಕದಿಂದಲಾಗಲೀ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದಿಂದಲಾಗಲೀ ಶ್ರೀಹರಿಜ್ಞಾನ ದೊರಕದು ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಜ್ಞಾನ-ಪೂರ್ವಕಸುದೃಢಸ್ವೇಹದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬನರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸದಾ-ಗವ್ಯೇಕವಿಜ್ಞೇಯನು. ಎಂದರೆ ಶ್ರೀಹರಿಗುಣೋತ್ಕರ್ಷಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅವನ ಅಪ್ರತ್ಯರ್ಥಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಪಡೆದು ಮುಕ್ತಿರೂಪಫಲ ಪಡೆಯಲು ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ವಾದ ವೇದಜ್ಞಾನವು ಅನಶ್ಯವೆಂದಾಯಿತು. ವೇದವು ಅಪೌರುಷೇಯ, ಸ್ವತಃಪ್ರಮಾಣವಾದ ವಾಕ್ಯಸಮೂಹವೆಂಬುದರ ಅರಿವು ಮೊದಲು ಮಾಡ ಬೇಕು. ಇಂತಹ ಸಮೀಚೇನಜ್ಞಾನವಾಗಲು ಸದ್ಗುರುವಿನ ಸೇವೆಮಾಡಿ ಆತನ ಅನುಗ್ರಹ ಸಂಪಾದಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವು.

ಯಸ್ಯ ದೇವೇ ಪರಾ ಭಕ್ತಿಯಥಾ ದೇವೇ ತಥಾ ಗುರೌ |

ತಸ್ಯೇತೇ ಕಥಿತಾಹ್ಯಾರ್ಥಃ ಪ್ರಕಾಶಂತೇ ಮಹಾತ್ಮನಃ |

ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮೋತ್ತಮಭಕ್ತಿ ಹೇಗೆ ಅವಶ್ಯಕವೋ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಜ್ಞಾನ ದೊರೆಯಲು ಉತ್ತಮ ಗುರುವಿನಲ್ಲಿಯೂ, ಯಥಾಯೋಗ್ಯ ಭಕ್ತಿಯು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವು. ಇಂತಹ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ವೇದಮಾತೆಯು ತನ್ನ ಹೃದಯ ವನ್ನು ತೆರೆದು ತೋರುವಳು. ಇಂತಹವರಿಗೆ ಗುರುಕೃಪೆಯಿಂದ ವೇದಾರ್ಥವು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳ್ಳುವುದು. ಅದನ್ನೇ ದಾಸವರೇಣ್ಯರು “ಗುರುವಿನ ಗುಲಾಮನಾಗುವತನಕ ದೊರೆಯದಣ್ಣ ಮುಕುತಿ” ಎಂದು, ಇಂತಹ ಗುರುವಾರು? ಅವರ ಅನುಗ್ರಹಸಂಪಾದನೆ ಎಂತು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಮುಮುಕ್ಷುವು ಉತ್ತರಿಸಬೇಕು. “ಸ್ವೋತ್ತಮಾ ಗುರವಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ” ಎಂಬ ಮಾತುಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆಂದರಿಯಬಹುದು. ನಮಗಿಂತ ಉತ್ತಮರಾದವರೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳೇ. ಆದರೆ ವೇದಾಪ್ರಾಪ್ತವನ್ನು ಪಡೆದಿರಿಸಿ ಈ ಸಂಸಾರಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರುವವನೇ ನಿಜವಾದ ಗುರುವು. ಸರ್ವಸಜ್ಜೀವರ ಸದ್ಗುರುಗಳ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರು ಹೀಗೆ ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ—

ಷಣ್ಣವತ್ಯಂಗುಲೋ ಯಸ್ತು ನೈಗ್ರೋಧಪರಿಮಂಡಲಃ |
ಸಪ್ತಪಾದಶ್ಚತುರ್ಹಸ್ತೋ ದ್ವಾತ್ರಿಂಶಲ್ಲಕ್ಷಣೈರ್ಯುತಃ |
ಅಸಂಶಯಃ ಸಂಶಯಚ್ಛಿದ್ಧಗುರುರಕ್ರೋ ಮನೀಷಿಭಿಃ |

ತಸ್ಮಾದ್ಬ್ರಹ್ಮಾ ಗುರುರ್ಮುಖ್ಯಸ್ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ಸರ್ವದಾ
ಅನ್ಯೇಷು ಸ್ವಾತ್ಮನೋ ಮುಖ್ಯಾಃ ಕ್ರಮಾತ್ ಗುರವ ಈರಿತಾಃ
ಕ್ರಮಾಲ್ಲಕ್ಷಣಹೀನಾಶ್ಚ ಲಕ್ಷಣಾಲ್ಲಕ್ಷಣೈಸ್ಸಮಾಃ || ೧

(ಮ.ಭಾ.ತಾ. ನಿರ್ಣಯ. ಅಧ್ಯಾಯ
ಶ್ಲೋಕ ೧೨೨, ೧೨೩, ೧೨೪)

ದ್ವಾತ್ರಿಂಶಲ್ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆಜಾನುಬಾಹುವಾಗಿರಬೇಕು ಆ ಪುರುಷ. ಗುರುವು ಸಂಶಯರಹಿತನಾಗಿರಬೇಕಲ್ಲದೆ ಶಿಷ್ಯರ ಸಂಶಯವನ್ನು ಕಳೆಯುವ ಶಕ್ತಿ ಅವನಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಇಂತಹ ಗುರುಗಳೆಂದರೆ ಭಾವಿಬ್ರಹ್ಮರಾದ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣರೊಬ್ಬರೇ. ಪ್ರಲಯಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿಭಾತಪರಾವರರಿವರು. “ಮುಖ್ಯವಾಯುಃ ನಿತ್ಯಸಮಃ | ವಾಯುರಲಿಪ್ನ.

ಮಾಪ್ಪತಂ. “ಅತಿರೋಹಿತಬಿಜ್ಜಾ ನಾನ್ಯಾ ಮಾರವ್ಯಮ್ಯತುಕ್ತುಕಂ” ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರು ಪರಶುಕ್ಲೇಶಂಜೂ ಇವರಿಗೆ ಅಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದೂ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ಇವರೇ ವೇದವಿಷ್ಣುತ್ವ ರಾದ ಲೋಕಗುರುಗಳು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ದಾಸರಾಯರು “ಈತನೇ ಲೋಕಗುರು ವೇದವಿಷ್ಣುತ್ವ” ಎಂದರು. ದೇವದೇವೋತ್ತಮರಾದ, ಜ್ಞಾನಬಲರೂಪರಾದ ಈ ವಾಯುದೇವರ ತೃತೀಯಾವತಾರವೇ ಶ್ರೀಮಧ್ವರೂಪ. ಅಂತೆಯೇ ಶ್ರೀ ಆನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದರೇ ನಮ್ಮ ಪರಮಗುರುಗಳು. ಮುಮುಕ್ಷುವು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವು. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ವಿಷಯದ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವನ್ನು ಮನಗಾಣಬೇಕಾದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಶ್ರುತಿ-ಮೂಲವಿರಬೇಕು; ಅದು ಅಪ್ತವಾಕ್ಯವಾಗಿರಬೇಕು; ಅದು ಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾಗಿರ ಬೇಕು.

ಅಪ್ತವಾಕ್ಯತಮಾ ಜೈನ ಶ್ರುತಿಮೂಲತಯಾ ಪಠಾ

ಯುಕ್ತಿಮೂಲತಯಾ ಜೈನ ಪ್ರಮಾಣ್ಯಂ ಶ್ರೀಮಧಂ ಸ್ವೀಕರತಾ

(ಆನಂದಾಚಾರ್ಯ)

ಈ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಸಕಲಜೀವೋತ್ತಮರಾದ ವಾಯುದೇವರೆಂದು ಸಜ್ಜನರು ಮನಗಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದ-ನ್ನೇ ವಿಚಾರಿಸೋಣ:—

ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಬಳಿತ್ಥಾಸೂಕ್ತ:

ತೃತೀಯಮಸ್ಯ ವೃಷಭಸ್ಯ ದೋಹಸೇ

ದಶಪ್ರಮತಿಂ ಜನಯಂತ ಯೋಷಣಃ |

ನಿರ್ಯದೀಂ ಬುಧ್ವಾನ್ಮಹಿಷಸ್ಯ ವರ್ಷಸ

ಈಶಾನಾಸಃ ಶವಸಾಕ್ರಂತ ಸೂರಯಃ

ಯದೀಮನುಪ್ರದಿಪೋ ಮಧ್ವ ಆಧವೇ

ಗುಹಾಸಂತಂ ಮಾತರಿಶ್ವಾ ಮಥಾಯತಿ (ಬಳಿತ್ಥಾಸೂಕ್ತ.)

ಮಗಾದಿವೇದಾಭಿಮಾನಿನಿಯರಾದ ಶ್ರೀಭೂದುರ್ಗಾಖ್ಯದೇವಿಯರು ತಮ್ಮಿಂದ ಅಭಿಮನ್ಯವಾದ ವೇದಗಳಿಗೆ, ಅನ್ಯರು ಅನ್ಯಥಾ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲು

ಆದನ್ನು ಸಹಿಸದೆ ಸಮೀಚೀನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬೆಳಗಲು ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಈ ವಾಯುದೇವರ ಮೂರನೇ ರೂಪವನ್ನು ಮಧ್ಯಗೇಹರೆಂಬ ವಿಪ್ರಪತ್ನಿಯ ಉದರದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಸನ್ನಿಹಿತರಾಗಿ ಪಡೆದರು. ಪೂಜ್ಯರೂ ಪದ್ಮಚೈತ್ವರ್ಯ ಸಂಪನ್ನಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಸಜ್ಜನಪಾಲಕರೂ ಆದ ಈ ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠವಾಯುದೇವರಿಂದ ರುದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳೂ ಸುಖದಿಂದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದರು. ದಿವ್ಯ ಪ್ರಕಾಶರೂಪರಾದ ಮಧ್ವರೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ವಾಯುದೇವರು, ಇತರರು ಜೀವೇಶ್ವರರಿಗೆ ಐಕ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಸುಜನರ ಪಾಲಿಗೆ ಮುಚ್ಚಿಹೋಗಿದ್ದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಸರ್ವೋತ್ತಮನೆಂದೂ ಸರ್ವಸ್ವಾಮಿಯೆಂದೂ, ಸಕಲವೇದವಾರಾಶಿಯನ್ನೂ ಮ ಧಿ ಸಿ ದ ರೆ ದೊರಕುವ ಆಮೃತನೆಂದೂ ಸಾರಿದರು.

ಸಪ್ತಸ್ತುತ್ಯುಪನಿಷದ್ವರ್ಣನಾನೋ |

ವಿದ್ವಾನ್ ಮಧ್ವ ಉಜ್ಜಭಾರ ದೃಶೇ ಕಂ || (ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತಾ)

ಜ್ಯೋತೀರೂಪರಾದ, ಜ್ಞಾನಿವರೇಣ್ಯರಾದ, ಅಕಾರಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನಲ್ಲದೇ ಬೇರಾವಗುರುಗಳಿಲ್ಲದ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು, ಆನಂದರೂಪಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ನೋಡಿ ಸಕಲ ವೇದಗಳಿಂದಲೂ ಮುಖ್ಯಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನೆಂದು ತಿಳಿದು, ಸ್ವತಃಪ್ರಮಾಣವೂ ಅಪೌರುಷೇಯವೂ ಆದ ಯಗ್ಯಜುಸ್ಸಾಮಾರ್ಥವಣಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳೂ, ಪಂಚರಾತ್ರ, ಪುರಾಣಗಳು ಮತ್ತು ಭಾರತ ಇವುಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಆದುದರಿಂದ ಶ್ರೀಮಧ್ವರು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಾಯುದೇವರ ಅವತಾರರು. ಅದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸ್ಮೃತಿ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗಮನಿಸೋಣ.

ಮಧ್ವಿತ್ಯಾನಂದ ಉದ್ವಿಷ್ಟೋ ವೇತಿ ತೀರ್ಥಮುದಾಹೃತಂ |

ಮಧ್ವ ಆನಂದತೀರ್ಥಃ ಸ್ಯಾತ್ಪ್ರತೀಯಾ ಮಾರುತೀತನುಃ |

(ಭಾವವೃತ್ತ)

(ಮುಂದುವರೆಯುವುದು)

ಒಮ್ಮೆ ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಾಚಾರ್ಯಶ್ರೀವಾಸದೇವರಾಯರಿಗೆ ಸ್ವಪ್ನ! ಆಗ ಶ್ರೀತ್ರಿವಿಕ್ರಮಸ್ವಾಮಿಯು, ಮಹಾತ್ಮಾ ಜನಾರ್ದನಮುನಿಗಳಾದರೂ ಕಲ್ಯಾಣ (ಮದುವೆ)ವಾಡಿಸಿದಾರರೇ? ಎಂದು ಅವಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಗಳ ವರು ಎಚ್ಚತ್ತು ಆನಂದಭರವೆಂಬ ಪಾತ್ರವಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಶೋಭನವೆಷ್ಟು ರೆ ಸುಂದರವೆಂದು ಸುಭಾಗಿನಿ”

ಶೋಭನವೆನ್ನ ಸುಗುಣಿಗಿ

ಶೋಭನವೆನ್ನಿ, ತ್ರಿವಿಕ್ರಮವಾಗೆ

ಶೋಭಿಸುವಷ್ಟು ಸುಂದರವಾಗಿ ಬಿಡುಬಿಡು ಮಾಡಿ ||

[illegible]

مجلس شورای اسلامی
جمهوری اسلامی ایران

— 100 —

“*There is a lot of talk about the Internet, but it is not the Internet that is the problem. It is the people who use it.*”

ಪುನಃಪ್ರಾಪ್ತಿ ೧೫. ೨೨.

ವೆಬ್‌ಗಳಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಮತ ಸಂಗ್ರಹ

ಮಹಾಕವಿಗಳು ಹೇಳಿದಂತೆ

2045 001 001 001

... 655!

1. Wissenschaft und Sozialwissenschaft

ಇದು ರಚನೆಯಾದಮೇಲೆ ಇದರ ಪಠನೆಯಿಂದ ಅರಸಪ್ಪ-
ನಾಯಕನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ದೊರೆ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ತನ್ನ
ಅಳಿಯನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿಕೊಂಡನಂತೆ. ಒಬ್ಬ ಜಹಗೀರುದಾರರ
ಮಗಳು ತನ್ನ ಮುತ್ತೈದೆಯತನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡುದುಂಟಂತೆ. ಶ್ರೀ-
ಗುರುರಾಜರೇ ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ತಂಗಿಯ ಗಂಡನನ್ನು, ಈ
ಪದವನ್ನು ಮುತ್ತೈದೆಯರಿಂದ ಹಾಡಿಸಿ ಬದುಕಿಸಿದರಂತೆ. ಇನ್ನೆಷ್ಟು-
ಜನ ಇದರ ಪಠನೆಯಿಂದ ಅಪಮೃತ್ಯುವಿನ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಬಂದರೋ
ಏನೋ! ಮೊಡ್ಡನರ ಮಾತೇ ಮಹಾಮಂತ್ರವಂತೆ.

ಪ್ರಕೃತ, ಮದುವೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕ್ಲೇಶಕ್ಕೊಳಗಾಗಿದ್ದ ಅನೇಕ ಹೆಣ್ಣು
ಶುಕ್ರಳಿಗೆ ಜೇರಿ ಜೇರಿ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪದ ಪಠಿಸಲು ನಾನೇ ಹೇಳಿ
ಅವರು ಭಕ್ತಿಪುರಸ್ಕರ ಇದರ ಪಠನೆಯ ಬಲದಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ವರರನ್ನು
ಕೈಗೊಂಡು ಸಂತೋಷದಿಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸ-
ಭಾರತಿಯ ವಾಚಕರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ವರರಿಗೋಸುಗ ಹಾತೊರೆಯು-
ತ್ತಿದ್ದರೆ, ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜಗುರುರಾಜರಂತರ್ಯಾಮಿ ಬೇಗ
ಅನುಗ್ರಹಿಸಲೆಂದು ಹಾಕೈವಿ ಇವು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಯೋಗ್ಯಸೇವೆ-
ಯೆಂದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಶೋಭಾನೆಯನ್ನು ಪಠಿಸಲು ಒಂದು ನಿಯಮ
ವೇಕೆ. ಅ ನಿಯಮವೆಂದರೆ, ಒಬ್ಬ ಮೊಡ್ಡನರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶುಭದಿನದಲ್ಲಿ
ಒಮ್ಮೆ ಪ್ರತಿ ನುಡಿಯನ್ನೂ ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು; ನಂತರ ಪಠಿಸಬೇ-
ಕೆಂಬುದು ಮಾತ್ರ. ಹಾಗಾದರೆ ಫಲ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು ನಿಜ.

|| ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜಗುರುವರಕಪ್ರೀಣಾತು ||

ಸುಜನರ ಅನುಗ್ರಹಾಕಾಂಕ್ಷೀ,
ಗೋಪಾಲದಾಸ.

॥ ಶ್ರೀದಾಮವದನಾ ಶ್ರವಣೋ ಭಜನವಾನ್ ॥

ಲಕ್ಷ್ಮೀಶೋಭನ ಹಾಡು

ರಾಗ ಸಂತುನರಾವಳಿ ಧ್ರುವತಾಳ

ಶೋಭನವೆನ್ನೀರೆ ಸುರರೊಳು ಸುಭಗನಿಗೆ ।

ಶೋಭನವೆನ್ನೀ ಸುಗುಣನಿಗೆ ॥

ಶೋಭನವೆನ್ನೀರೆ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮದಾಯಕೆ ।

ಶೋಭನವೆನ್ನೀ ಸುರೇಂದ್ರಯಕೆ ಶೋಭಾನೆ

ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಾಕಾಯಕರ ಚರಣಕ್ಕೆ ಕರಣವೆ

ಪಕ್ಷಪಾದಸ್ತ ಗೆರಗುವೆ

ಪಕ್ಷಪಾದಸ್ತ ಗೆರಗುವೆನಮಿದು ।

ರಕ್ಷಿಸೆಲಿ ನಮ್ಮ ವಘೋವರ

ಪಾಲಸಾಗರವಸ್ತು ತೀರೆಯಲಿ ಕವೆಯಲು

ಬಾಚೆನುಹಲಕ್ಷಮು ಉದಿಸಿದಳು ।

ಭಾಲೆ ಮಹಲಕ್ಷಮು ಉದಿಸಿದಳಾದೇವಿ ।

ಪಾಲಿಸೆಲಿ ನಮ್ಮ ವಘೋವರ

*ಶೋಭನ (=ಮಂಗಳ) ಎಂಬುದಕ್ಕೆ, ಹಾದಲು ಅನುಕೂಲವೆಂಬುದು ಶೋಭಾನೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಶೋಭಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತಿ ನುಡಿ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಓದಿ ಅನ್ನಬೇಕು.

ಬೊಮ್ಮನ ಪ್ರಳಯದಲಿ ತನ್ನರಸಿಯೊಡಗೂಡಿ |
ಸುಮ್ಮನೆಯಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ ||
ನಮ್ಮ ಸಾರಾಯಣಗು ಈ ರಮ್ಮೆಗಡಿಗಡಿಗು |
ಜನ್ಮವೆಂಬುದು ಅವತಾರ

|| ೩ ||

ಕಂಬುಕಂತವ ಸುತ್ತ ಕಟ್ಟಿದ ಮಂಗಳಸೂತ್ರ |
ಅಂಬುಜವೆರಡು ಕರಯುಗದಿ ||
ಅಂಬುಜವೆರಡು ಕರಯುಗದಿ ಧರಿಸಿ ಬೀ-
ತಾಂಬುಜವನ್ನಟ್ಟಿ ಮೆರೆವಳು

|| ೪ ||

ಹಿಂದು ಕರಹಿಂದ ಅಭಯವನೀವಳೆ ಮ-
ತ್ತೊಂದು ಕೈಯಿಂದ ನರಗಳ ||
ಕುಂದಿಲ್ಲದಾಗೆಂದೆಂದೊಡೆ ಉಣಿಸುವ |
ಇಂದಿರೆ ನಮ್ಮ ಸಲಹಲಿ

|| ೫ ||

ಪೊಳೆಸ ಕಾಂಚಿಯ ದಾಮ ಉಲಿವ ಕಿಂಕಣಿಗಳು |
ನಲಿವ ಕಾಂಚಿಯಗೆ ಘಟುಕೆನಲು ||
ನಳಸಕೆಸು ಮುದ್ದುಮೊಗದ ಚಿಲುನೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಮಿ |
ಸಲಹಲಿ ನಮ್ಮ ವಧೂನರರ

|| ೬ ||

ರನ್ನದ ಮೊಲೆಗಟ್ಟು ಚಿನ್ನದಾಭರಣಗಳ |
ಚಿನ್ನ ಮಹಲಕ್ಷ್ಮಿಮಿ ಧರಿಸಿದಳೆ ||
ಚಿನ್ನ ಮಹಲಕ್ಷ್ಮಿಮಿ ಧರಿಸಿದಳಾ ದೇವಿ ತನ್ನ |
ಮನ್ನೆಯ ವಧೂನರರ ಸಲಹಲಿ

|| ೭ ||

ಕುಂಭಕುಚದ ಮೇಲೆ ಇಂಬಿಟ್ಟ ಹಾರಗಳು |
ತುಂಬಿಗುರುಳ ಮುಖಕಮಲ ||

ತುಂಬಿಗುರುಳ ಮುಖಕಮಲದ ಮಹಲಕ್ಷ್ಮಮಿ ಜಗ-
ದಂಬೆ ವಧೂವರ ಸಲಹಲಿ

|| ೮ ||

ಮುತ್ತಿನ ಓಲೆಯನಿಟ್ಟಳೆ ಮಹಲಕ್ಷ್ಮಮಿ |
ಕಸ್ತೂರಿತಿಲಕ ಧರಿಸಿದಳೆ ||
ಕಸ್ತೂರಿತಿಲಕ ಧರಿಸಿದಳಾ ದೇವಿ ಸ-
ರ್ವತ್ರ ವಧೂವರರ ಸಲಹಲಿ

|| ೯ ||

ಅಂಬುಜಸುಸುಗಲ ಬಿಂಬಾಧರದ ತಲಿ-
ಬಿಂಬವಂತೆಸವ ಮೂಗುತಿಮುಗಿಯ
ಬಿಂಬವಂತೆಸವ ಮೂಗುತಿಮುಗಿಯ ಮಹಲಕ್ಷ್ಮಮಿ |
ಅಂಬುಜಕ್ಕಿಯಲಿ ವಧೂವರಗೆ

|| ೧೦ ||

ಮುತ್ತಿನಕ್ಷತೆಯಿಟ್ಟು ಸವರತ್ನದ ಮುಕುಟವ |
ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಧರಿಸಿದಳೆ ||
ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಧರಿಸಿದಳಾ ದೇವಿ ತನ್ನ |
ಭಕ್ತಿಯ ಜನರ ಸಲಹಲಿ

|| ೧೧ ||

ಕುಂದಮಂದಾರಾಜೀಕುಸುಮಗಳ ವೃಂದವ |
ಜಿಂದವ ತುರುಬಿಲಿ ತರುಬಿದಳೆ ||
ಕುಂದಗರ್ವಣದ ಕೋಮಲೆ ಮಹಲಕ್ಷ್ಮಮಿ ಕೃಪೆ-
ಯಿಂದ ವಧೂವರರ ಸಲಹಲಿ

|| ೧೨ ||

ಎಂಬೆಂದೂ ಬಾಡದ ಅರವಿಂದದ ಮಾಲೆಯ |
ಇಂದಿರೆ ಪೊಳೆವ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ||
ಇಂದಿರೆ ಪೊಳೆವ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದಳೆ ಅವ-
ಳಿಂದು ವಧೂವರರ ಸಲಹಲಿ

|| ೧೩ ||

ದೇವಾಂಗಪಟ್ಟಿಯ ಮೇಲುಹೊದ್ದಿಕೆಯ |
 ಭಾವೆ ಮಹಲಕ್ಷ್ಮಿಮಿ ಧರಿಸಿದಳೆ ||
 ಭಾವೆ ಮಹಲಕ್ಷ್ಮಿಮಿ ಧರಿಸಿದಳಾ ದೇವಿ ತನ್ನ |
 ಸೇವಕಜನರ ಸಲಹಲಿ

|| ೧೪ ||

ಈ ಲಕ್ಷ್ಮಿಮಿದೇವಿಯ ಕಾಲುಂಗರ ಘಟಕೆನಲು |
 ಲೋಲಾಕ್ಷಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ನಡೆತಂದಳು ||
 ಸಾಲಾಗಿ ಕುಳಿತಿದಳು ಸುರರ ಸಭೆಯ ಕಂಡು |
 ಆಲೋಚಿಸಿದಳು ಮನದಲ್ಲ

|| ೧೫ ||

ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಕುಂದ ತಾನೇ ಪೇಳುವುದಕ್ಕೆ |
 ಮನ್ನದಿ ನಾಚಿ ಮಹಲಕ್ಷ್ಮಿಮಿ |
 ತನ್ನಮದಿಂದಲಿ ಕರೆಸದೆ ಹಿಮ್ಮಿಟ್ಟಳು |
 ಉನ್ನತದೋಷಗಳನೆಣಿಸಿದಳು

|| ೧೬ ||

ಕೆಲವರು ತಲೆಯೂರಿ ತಪಗೆಯ್ದು ಪುಣ್ಯನ |
 ಗಳಿಸಿದ್ದರೇನೂ ಫಲವಿಲ್ಲ ||
 ಜ್ವಲಿಸುವ ಕೋಪದಿ ಶಾಪವ ಕೊಡುವರು |
 ಲಲನೆಯನಿವರು ಒಲಿಸುವರೆ

|| ೧೭ ||

ಎಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೋದಿ ದುರ್ಲಭಜ್ಞಾನನ |
 ಕಲ್ಲಿಸಿ ಕೊಡುವ ಗುರುಗಳು ||
 ಬಲ್ಲಿದ ಧನಕ್ಕೆ ಮರುಳಾಗಿವರಿಬ್ಬರು |
 ಸಲ್ಲದ ಪೌರೋಹಿತೈಕ್ಯಗಳಗಾದರು

|| ೧೮ ||

ಕಾಮನಿರ್ಜಿತನೊಬ್ಬ ಕಾಮಿನಿಗೆ ಸೋತೊಬ್ಬ |
 ಭಾಮಿನಿಯ ಹಿಂದೆ ಹಾರಿದನ ||

ಕಾಮಾಂಧನಾಗಿ ಮುನಿಯ ಕಾಮಿನಿಗಯ್ಯಿದನೊಬ್ಬ |
ಕಾಮದಿ ಗುರುತಲ್ಪಗಾಮಿಯೊಬ್ಬ || ೧೯ ||

ಸತ್ವರೈಶ್ವರ್ಯವ ಬಯಸುವನೊಬ್ಬ ಪರ-
ರಾತ್ರಯಿಸಿ ಬಾಳುವ ಈಶ್ವರನೊಬ್ಬ ||
ಪಾಸ್ಯವ ಮಾಡಿ ಹಲ್ಲ ಉದುರಿಸಿಕೊಂಡವನೊಬ್ಬ ಅ-
ದೃಶ್ಯಾಂಘ್ರಿಯೊಬ್ಬ ಒಕ್ಕಣ್ಣನೊಬ್ಬ || ೨೦ ||

ಮಾವನ ಕೊಂದೊಬ್ಬ ಮರುಳಾಗಿಹನು ಗಾಢ |
ಪಾರ್ವನ ಕೊಂದೊಬ್ಬ ಬಳಲಿದ ||
ಜೀವರ ಕೊಂದೊಬ್ಬ ಕುಲಗೇಡೆಂದೆನಿಸಿದ |
ಶಿವನಿಂದೊಬ್ಬ ಬಯಲಾದ || ೨೧ ||

ಧರ್ಮವುಂಟೊಬ್ಬನಲಿ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಹೆಸರಿಗೆ |
ಇಮ್ಮಮ್ಮ ತಕ್ಕ ಗುಣವಿಲ್ಲ |
ಪ್ರೇಮೆಯ ಬಿಟ್ಟೊಬ್ಬ ನರಕದಲಿ ಜೀವರ |
ಮರ್ಮವ ಮೆಟ್ಟಿ ಕೊಲಿಸುವ || ೨೨ ||

ಮಳೆ ಬಿಟ್ಟು ತನಗೆ ಸಲ್ಲದ ಭಾಗ್ಯವ |
ಬಲ್ಲಿದಗಂಜಿ ಬರಿಗೈದ ||
ದುರ್ಲಭ ಮುಕ್ತಿಗೆ ದೂರನೆಂದೆನಿಸ ಪಾ-
ತಾಳತಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದ ಗಡ || ೨೩ ||

ಎಲ್ಲರಾಯುಷ್ಯವ ಶಿಂಶುನಾರದೇನ |
ಸಲ್ಲಿಲೆಯಿಂದ ತೊಲಗಿಸುವ ||
ಒಳ್ಳೆ ನಾನಿವರ ನಿತ್ಯಮುತ್ತೈದೆಯೆಂದು |
ಬಿಟ್ಟವರೆನ್ನ ಭವಿಸುವರು || ೨೪ ||

ಪ್ರಕೃತಿಯ ಗುಣದಿಂದ ಕಟ್ಟುವಡೆದು ನಾನಾ |
ವಿಕೃತಿಗೊಳಗಾಗಿ ಭವದಲ್ಲಿ ||

ಸುಖದುಃಖವುಂಬ ಬೊಮ್ಮಾದಿಜೀವರು |

ದುಃಖಕೆ ದೂರಳೆನಿಸ ಎನಗೆಣೆಯೆ

|| ೨೫ ||

ಒಬ್ಬನಾವನ ಮಗ ಮತ್ತೊಬ್ಬನಾವನ ಮೊಮ್ಮ |

ಒಬ್ಬನಾವನಿಗೆ ಶಯನಾಹ್ನ ||

ಒಬ್ಬನಾವನ ಪೂರುವ ಮತ್ತಿಬ್ಬರಾವನಿಗಂಜಿ |

ಅಬ್ಬರದಲಾವಾಗ ಸುಳಿವರು

|| ೨೬ ||

ಒಬ್ಬನಾವನ ನಾಮಕಂಜಿ ಬೆಚ್ಚುವ ಗಾಢ |

ಸರ್ಬರಿಗಾವ ಅಮೃತವ |

ಸರ್ಬರಿಗಾವ ಅಮೃತವನುಣಿಸುವ ಅವ-

ನೊಬ್ಬನೆ ನಿರನಿಷ್ಟ ನಿರವದ್ಯ

|| ೨೭ ||

“ ನಿರನಿಷ್ಟೋ ನಿರವದ್ಯಃ ” ಎಂಬ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥವ |

ಒರೆದು ನೋಡಲು ನರಹರಿಗೆ |

ನರಕಯಾತನೆ ಸ್ವಲ್ಪಮರಿತಾತಿಹರಿಸಿಗೆ |

ನುರುಳ ಮನಬಂದಂತೆ ನುಡಿಯುವರು

|| ೨೮ ||

ಎಂದೊಂದು ಗುಣಗಳು ಇದ್ದಾವು ಇವರಲ್ಲಿ ||

ಸಂದಣಿಸಿವೆ ಬಹುದೋಷ ||

ಕುಂದೆಳ್ಳಷ್ಟಿಲ್ಲದ ಮುಕುಂದನೆ ತನಗೆಂದು |

ಇಂದಿರೆ ಪತಿಯ ನೆನೆದಳು

|| ೨೯ ||

ದೇವರ್ಷಿ ವಿಪ್ರರ ಕೊಂದು ತನ್ನದರದೊಳಿಟ್ಟು |

ತೀವರ್ಷ ಹರಿಗೆ ದುರತವ ||

ಭಾವಜ್ಞ ರೆಂಬರೆ ಆಲದಲೆಯ ಮೇಲೆ |

ಶಿವನ ಲಿಂಗವ ನಿಲಿಸುವರೆ

|| ೩೦ ||

ಹಸಿತ್ಯಪೆ ಜರೆ ಮರಣ ರೋಗರುಚಿನಗಳೆಂಬ |

ಅಸುರ ಪಿಶಾಚಿಗಳ ಭಯವೆಂಬ |

ವ್ಯಸನ ಬರಬಾರದು ಎಂಬ ಸಾರಾಯಣಗೆ |

ಪತು ಮೊವಲಾಗಿ ನೆನೆಯದು

|| ೩೧ ||

ತಾ ದುಃಖಿಯಾದರೆ ಸುರರಾರಾತಿಯ ಕಳೆದು |

ಮೋದವೀವುದಕೆ ಧರೆಗಾಗಿ ||

ಮಾಧವ ಬಾಹನೆ ಕೆಸರೊಳು ಮುಳುಗಿದ ಸರರ |

ಬಾಧಿಸ ಕೆಸರ ಬಿಡಿಸುವನೆ

೩೨

ಬೊಮ್ಮ ನಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದವಗೆ ಲಯವುಂಟೆ |

ಜನ್ಮಲಯವಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ||

ಅಮ್ಮಿಯನುಣಿಸಿದ್ದ ಯಶೋದೆಯಾಗಿದ್ದಳೆ |

ಅಮ್ಮ ಇವಗೆ ಹಸಿತ್ಯಪೆಯುಂಟೆ

|| ೩೩ ||

ಆಗ ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯವಿತ್ತು ಪೂಜಿಸುವ |

ಯೋಗಿಗೆ ಉಂಟೇ ಧನಧಾನ್ಯ ||

ಆಗ ದೊರಕೊಂಬುದೇ ಪಾಕಮಾಡುವ ಪಕ್ಷಿ ಮ-

ತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲಿಹುದು ವಿಚಾರಿಸಿರೂ

|| ೩೪ ||

ರೋಗವನೀವ ಪಾತ ಪಿತ್ತ ರ್ಲೇಷ್ಮ |

ಆಗ ಕೂಡುವುದೇ ರಮೆಯೊಡನೆ.

ಭೋಗಿಸುವವಗೆ ದುರಿತವ ನೆನೆಯರೆ |

ಈ ಗುಣನಿಧಿಗೆ ಎಣೆಯುಂಟೆ

|| ೩೫ ||

ರಮ್ಮೆ ದೇವಿಯರನಪ್ಪಿ ಕೊಂಡಿವ್ವುದು |
 ರಮ್ಮೆಯರಸಗೆ ರತಿಕಾಣೆರೋ ||
 ಅಮ್ಮೋಫವೀರ್ಯವು ಚಲಿಸಿದರೆ ಪ್ರಳಯದಲಿ |
 ಕುಮ್ಮಾರರ್ ಯಾಕೆ ಜನಿಸರು || ೩೬ ||

ಏಕತ್ರ ನಿರ್ಗತಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥ ಪರತ್ರಾಪಿ |
 ಬೇಕೆಂಬ ನ್ಯಾಯವ ತಿಳಿದುಕೊ ||
 ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೊಬ್ಬನೆ ಸರ್ವದೋಷಕ್ಕೆ ಸಿ-
 ಲುಕನೆಂಬುದು ಸಲಹಲಿಕೆ || ೩೭ ||

ಏಲ್ಲ ಜಗವ ನುಂಗಿ ವಕ್ತೃಸಿಕೊಂಡವಗೆ |
 ಸಲ್ಲದು ರೋಗರುಜಿನವು ||
 ಬಲ್ಲ ವೈದ್ಯರ ಕೇಳು ಅಜೀರ್ತಿಮೂಲವೆಲ್ಲ |
 ಇಲ್ಲ ಸಮಸ್ತ ರುಜಿನವು || ೩೮ ||

ಇಂಥ ಮೂರುತಿಯ ಒಳಗೊಂಬ ನರಕ ಬಹು-
 ಭ್ರಾಂತ ನೀನೆಲ್ಲಿಂದ ತೋರಿಸುವೆಲೊ ||
 ಸಂತೆಯ ಮರುಳ ಹೋಗೆಲೊ ನಿನ್ನ ಮಾತ |
 ಸಂತರು ಕೇಳಿ ಸೊಗಸರು || ೩೯ ||

ಶ್ರೀನಾರಾಯಣರ ಜನನೀಜನಕರ |
 ಗಾನೆಂಬ ವಾದೀ ನುಡಿಯೆಲೊ ||
 ಜಾಣರವರಿಂದರಿಯ ಮೂಲರೂಪವ ತೋರಿ |
 ಶ್ರೀನಗಪಿಂಹನ ಅವತಾರ || ೪೦ ||

ಅಂಬುಧಿಯ ಉಪಕದಲಿ ಒಡೆದು ಮೂಡಿದ ಕೂರ್ಮ-
 ನೆಂಬ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪಿತನಾರು ||

ಎಂಬ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಬಿತನಾರು ಅದರಿಂದ ಸ್ವಾ-
ಯಂಭುಗಳೆಲ್ಲ ಅವತಾರ

|| ೪೦ ||

ದೇವಕಿಯ ಗರ್ಭದಲಿ ದೇವನವತರಿಸಿದ |

ಭಾವನನು ಬಲ್ಲ ವಿವೇಕಿಗಳು ||

ಈ ವಸುಧೆಯೊಳಗೆ ಕೃಷ್ಣಗೆ ಜನ್ಮವ |

ಆವ ಪರಿಯಲ್ಲಿ ನುಡಿದೆಯೊ

|| ೪೧ ||

ಆವಳಿಸುವಾಗ ಯಶೋದಾದೇವಿಗೆ |

ದೇವ ತನ್ನೊಳಗೆ ಹುದುಗಿದ್ದ ||

ಭುವನವೆಲ್ಲವ ತೋರಿದುದಲ್ಲವೆ |

ಈ ವಿಷ್ಣು ಗರ್ಭದೊಳಗವನೆ

|| ೪೨ ||

ಆನೆಯ ಮಾನದಲಿ ಅಡಗಿಸಿದವರುಂಟೆ |

ಅನೇಕ ಕೋಟಿ ಅಜಾಂಡವ ||

ಅಣುರೇಣುಕೂಪದಲಿ ಆಳ್ವ ಶ್ರೀಹರಿಯ |

ಜನನಿಜತೆರವು ಒಳಗೊಂಬುದೆ

|| ೪೩ ||

ಅದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಜನ್ಮವೆಂಬುದು ಸ್ಥಲ |

ಮದನನಿವನ ಕುಮಾರನು ||

ಕದನದಿ ಕಣೆಗಳ ಇವನೆದೆಗೆಸವನೆ |

ಸುದತೇರಿಗವನಿಂತು ಪಿಲುಕುವನೆ

|| ೪೪ ||

ಅದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಪರನಾರೀಪಂಗವ ಕೋ-

ಪರರಾದ ಬುಧುರು ನುಡಿದರೆ ||

ಸದರನೆ ಈ ಮಾತು ಸರ್ವವೇದಂಗಳು

ಮುದದಿಂದ ತಾವು ಸ್ತುತಿಸುವುವು

|| ೪೫ ||

ಎಂದ ಭಾಗವತದ ಚೆಂದದ ಮಾತನು |

ಮಂದಮಾನವ ಮನಸಿಗೆ ||

ತಂದುಕೊ ಜಗಕ್ಕೆ ಕೈವಲ್ಯವೀನ ಮುಕುಂದಗೆ |

ಕುಂದು ಕೊರತೆ ಸಲ್ಲದು

|| ೪೭ ||

ಹತ್ತು ವರ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ |

ಚಿತ್ತ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಎರಗುವುದೆ ||

ಅರ್ತಿಯಿಂದರ್ಚಿಸಿದ ಗೋಕುಲದ ಕನ್ಯೆಯರ |

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ ಬೆರಸಿದ್ದ

|| ೪೮ ||

ಹತ್ತು ಮತ್ತಾರುಸಾಸಿರ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ |

ಹತ್ತು ಹತ್ತಿನಿಹ ಕ್ರಮದಿಂದ ||

ವುತ್ರರ ವೀರ್ಯದಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವರುಂಟೆ |

ಅರ್ತಿಯ ಸೃಷ್ಟಿ ಹರಿಗಿದು

|| ೪೯ ||

ರೋಮರೋಮಕೂಪೇ ಕೊಟಿವೃಕಂಗಳ |

ನಿರ್ಮಿಸಿ ಗೋಪಾಲರ ತೆರಳಿಸಿದ ||

ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮಕ್ಕಳ ಸೃಜಿಸುವ |

ಮಹಿಮೆ ಬಲ್ಲವರಿಗೆ ಸಲಹಲಿಕೆ

|| ೫೦ ||

ಮಣ್ಣು ಸೇಕೆ ಮೆದ್ದೆಯೆಂಬ ಯಶೋದೇಗೆ |

ಸಣ್ಣ ಬಾಯೊಳಗೆ ಜಗಂಗಳ ||

ಕಣ್ಣಾರೆ ತೋರಿದ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ |

ಘನತೆ ಬಲ್ಲವರಿಗೆ ಸಲಹಲಿಕೆ

|| ೫೧ ||

ನಾರದ ಸನಕರೆ ಮೊದಲಾದ ಯೋಗಿಗಳು |

ನಾರಿಯರಿಗೆ ಮರುಳಾಹರೆ ||

ಒರಂತೆ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣ ನಡಿಗಿರಗುವರೆ ।

ಆರಾಧಿಸುತ್ತ ಭಜಿಸುವರೆ

11 339 11

ಅಂಬುಜಸಂಭವ ತ್ರಿಮಂಜುಕೆ ನೊದಲಾದ |

ನಂಬಿದವರಿಗೆ ಸರವಿತ, ||

ಸಂಭ್ರಮವ ಸುರರು ಎಳ್ಳವ್ವು ಕೊಳ್ಳವಕ್ಕೆ |

ಇಂಚಿದ ರಿವನ ಭಜಿಸುನರೆ

॥ ॐ नमः ॥

ಆವನಂಗುಷ್ಠವ ತೊಳೆದ ಗಂಗಾದೇವಿ ।

ಪಾವನಳೆನಿಸಿ ಮೆರೆಯಳ್ ||

ಜೀವನ ಸೇರುವ ವಾಸನ ಕಳೆವಳು ।

ಈ ವಾಸುದೇವಿಗೆ ಎಣೆಯುಂಟೆ

॥ ३३ ॥

ಕಿಲ್ಕಿಷವಿದ್ದರೆ ಅಗ್ರವೂಜೆಯನು ।

ಸರ್ವಕಾರ್ಯದ ಸಭೆಯೊಳಗೆ ||

ಉಬ್ಬಿದ ಮನದಿಂದ ಧರ್ಮಜ ಮಾಡುವನೆಲೆ |

કોબ્બુદિરેલો સરનામી

1995

ಸಾವಿರದ ಹರಿಗೆ ನರಕಯಾತನೆ ಸ್ತು |

ಜೀವಂತರಿಗೆ ಸರಕದಲಿ ||

ನೋವಃಪ್ರವಣು ನಿಮ್ಮ ಯೋಗದೇವನು |

ಗೊತ್ತಿನ ನೀ ಹರಿಯು ಗುಣನರಿಯು

14 02 2014

ಸರಳವಾದ ಯಮಧ್ವನಿಗಳು. ೨೨.

ನರಸಿಂಹ ದೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ

ಮರಳು ತನ್ನ ರಕ್ತದಾಳು ಸ್ವರಾಳು, ಕೊಲ್ಲುವಳು.

ಕುರು ನಿನ್ನ ಕುರುಕ ಕೊಳಗು

22.

ಬೊಮ್ಮನ ನೂರುನರ್ಷ ಸರಿಯಂತೆ ಪ್ರಳಯವಲಿ |
 ಸುಮ್ಮನೆಯಾಗಿ ಮಲಗಿಪ್ಪ ||
 ನಮ್ಮ ನಾರಾಯಣಗೆ ಹಸಿತ್ಯೆನೆ ಜರಾಮರಣ ದು- |
 ಸ್ವರ್ಮದುಃಖಗಳು ತೊಡಸುವರೆ || ೫೮ ||

ರಕ್ತಸರಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಗಾಯವಡೆಯದ |
 ಅಕ್ಷಯಕಾಯದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ||
 ತುಚ್ಛಯಮುಭಟರ ಶಸ್ತ್ರ ಕಳುಕವನಲ್ಲ |
 ಹುಚ್ಚ ನೀ ಹರಿಯ ಗುಣವರಿಯ || ೫೯ ||

ಕಿಚ್ಚ ನುಂಗಿದನು ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು |
 ತುಚ್ಛನರಕದೊಳು ಅನಲನಿಗೆ ||
 ಬಿಚ್ಚುವನಲ್ಲ ಅದರಿಂದವಗೆ ನರಕ
 ಮೆಚ್ಚುವರಲ್ಲ ಬುಧರೆಲ್ಲ || ೬೦ ||

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆಯ ತಾಳ್ವ ವೀರಭಟ |
 ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮಿಸುವನೆ |
 ಅಣುವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಹಿತಕೆ ಮನದೊಳಗಿನ ಕೃಷ್ಣ |
 ಮುನಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಹತ್ತಾಹ || ೬೧ ||

ತಾಯಿ ಪೊಟ್ಟಿಯಿಂದ ಮೂಲರೂಪವ ತೋರಿ |
 ಆಯುಧ ಸಹಿತ ಪೊರವಂಟೆ ||
 ಗರ್ಭಾಯಕೋವಿದರು ಪುಟ್ಟಿದನೆಂಬರೆ |
 ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಬೊಗಳದಿರು || ೬೨ ||

ಉಟ್ಟ ಪೀತಾಂಬರ ತೊಟ್ಟ ಭೂಷಣಗಳು |
 ಇಟ್ಟ ನವರತ್ನದ ಕಿರೀಟವು ||

ಮೆಟ್ಟಿದ ಕುರುಹ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ತೋರಿದ ಶ್ರೀ-
ವಿಠಲ ಪುಟ್ಟಿದನೆನಬಹುದೆ

|| ೬೩ ||

ಋಷಭಂ ಸಮೇಷಮಹಿಷಮೂಷಕವಾಹನವೇರಿ ಮಾ-
ನಿಸರಂತೆ ಸುಳಿವ ಸುರರೆಲ್ಲ ||

ಎಸೆವ ದೇವೇಶಾನರ ಸಹಸಕ್ಕೆ ಮಡಿದರು |
ಕುಸುಮನಾಭನಿಗೆ ಸರಿಯುಂಟೆ

|| ೬೪ ||

ಹಿಂದೊಂದು ಗುಣಗಳು ಇದ್ದಾವು ಇವರಲ್ಲಿ |
ಸಂದಗಿಸಿವೇಕೋ ಬಹುದೋಷ ||
ಕೊಂದೆಳ್ಳುಟ್ಟಿಲ್ಲದ ಮುಕುಂದನೆ ತನಗೊಂದು |
ಇಂದಿರೆ ಪತಿಯ ನೆನೆದಳು

|| ೬೫ ||

ಇಂತು ಚಿಂತಿಸಿ ರಮೆ ಸಂತರ ಮನ ಪದವ |
ಸಂತೋಷ ಮನದಿ ನೆನೆವುತ್ತ ||
ಸಂತೋಷಮನದಿ ನೆನೆವುತ್ತ ತನ್ನ ಶ್ರೀ-
ಕಾಂತನಿದ್ದೆಡೆಗೆ ನಡೆದಳು

|| ೬೬ ||

ಕಂದರ್ಪಕೋಟಿಗಳ ಗೆಲುವ ಸೌಂದರ್ಯದ |
ಜೆಂದವಾಗಿದ್ದ ಚೆಲುವನ ||
ಇಂದಿರೆ ಕೂಡು ಇವನು ತನಗೆ ನತಿ
ಮೊಂದನು ಬಳಗೆ ನಡೆದಳು

|| ೬೭ ||

ಇತ್ತೆರಡು ಸುರರ ಸುತ್ತ ನೋಡುತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ-
ಚಿತ್ತವ ಕೊಡದೆ ನಸುನಗತ ||
ಚಿತ್ತವ ಕೊಡದೆ ನಸುನಗತ ಬಂದು ಪುರು-
ಷೋತ್ತಮನ ಕಂಡು ನಮಿಸಿದಳು

|| ೬೮ ||

ನಾನಾಕುಸುಮಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಮಾಲೆಯ |

ಶ್ರೀನಾರಿ ತನ್ನ ಕರದಲ್ಲಿ ||

ಪೀನಕಂಧರದ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮರಾಯನ |

ಕೊರಳಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟು ನಮಿಸಿದಳು || ೬೯ ||

ಉಟ್ಟು ವೊಂಬಟ್ಟಿಯ ತೊಟ್ಟಾಭರಣಗಳು |

ಇಟ್ಟ ನವರತ್ನದ ಮುಕುಟವು |

ದುಷ್ಟಮರ್ದನನೆಂಬ ಕಡೆಯ ಪೆಂಡೆಗಳ |

ಒಟ್ಟಿದ್ದ ಹರಿಗೆ ವಧುವಾದಳು || ೭೦ ||

ಕೊಂಬು ಚೊಂಬು ಕಹಳೆಗಳು ತಾಳಮದ್ದಳೆಗಳು |

ತೆಂಬಟಿ ಭೇರಿ ಪಟಹಗಳು ||

ಭೊಂ ಭೊಂ ಎಂಬ ಶಂಖ ಜೊಳ್ಳು ನೌರಿಗಳು |

ಅಂಬುಧಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸದವು || ೭೧ ||

ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾಚಮನ ಮೊದಲಾದ ಪೋಡಶಾ-

ನರ್ಘ್ಯಪೂಜೆಯಿತ್ತನಳಿಯಗೆ ||

ಒಗ್ಗಿದ ಮನದಿಂದ ಧಾರೆಯೆರೆದನೆ ಸಿಂಧು |

ಸದ್ಗತಿಯಿತ್ತು ಸಲಹೆಂದ || ೭೨ ||

ವೇದೋಕ್ತಮಂತ್ರ ನೇಳಿ ವಸಿಷ್ಠನಾರದಮೊದ-

ಲಾದ ಮುನೀಂದ್ರರು ಮುದದಿಂದ ||

ವಧೂನರರ ಮೇಲೆ ಶೋಭನವಕ್ಷತೆಯನು |

ಮೋದವೀವುತ್ತು ತಳಿದರು || ೭೩ ||

ಸಂಭ್ರಮದಿಂದಬರದಿ ದುಂದುಭಿ ಮೊಳಗಲು |

ತುಂಬುರು ನಾರದರು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತ ||

ತುಂಬುರು ನಾರದರು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೆಪಾಡಿದರು ಪೀ-
ತಾಂಬರಧರನ ಮಹಿಮೆಯ || ೭೪ ||

ದೇವನಾರಿಯರೆಲ್ಲ ಬಂದೊದಗಿ ಪಾಲಕರು |

ಓವಿ ಪಾಡುತ್ತ ಮಣಿದರು ||

ದೇವತರುವಿನ ಹೂವಿನ ಮಳೆಗಳ |

ಶ್ರೀವರನ ಮೇಲೆ ಕರೆದರು || ೭೫ ||

ಮುತ್ತು ರತ್ನಗಳಿಂದ ಕೆತ್ತಿಸಿದ ನವ-

ರತ್ನಮಂಟಪದಿ ಪಸರಿಸಿ ||

ನವರತ್ನಮಂಟಪದಿ ಪಸರಿಸಿ ಕೃಷ್ಣನ |

ಮುತ್ತೈದೆಯರೆಲ್ಲ ಕರೆದರು || ೭೬ ||

ಶೇಷಶಯನನೆ ಬಾ ದೋಷದೂರನೆ ಬಾ |

ಭಾಸುರಕಾಯ ಹರಿಯೆ ಬಾ ||

ಭಾಸುರಕಾಯ ಹರಿಯೆ ಬಾ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ವಿ-

ಲಾಸದಿಂದೆನ್ನು ಹಸೆಗೆ ಬಾ || ೭೭ ||

ಕಂಜಲೋಚನನೆ ಬಾ ಮಂಜುಳಮೂರ್ತಿಯ ಬಾ |

ಕುಂಜರವರದಾಂಕನೆ ಬಾ ||

ಕುಂಜರವರದಾಂಕನೆ ಬಾ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ನಿ-

ರಂಜನ ನಮ್ಮ ಹಸೆಗೆ ಬಾ || ೭೮ ||

ಆದಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಲವೆಲೆಯ ಮೇಲೆ |

ಶ್ರೀದೇವಿಯರೊಡನೆ ಪವಡಿಸಿದ ||

ಶ್ರೀದೇವಿಯರೊಡನೆ ಪವಡಿಸಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ |

ಮೋದದಿಂದೆನ್ನು ಹಸೆಗೆ ಬಾ || ೭೯ ||

ಆದಿಕಾರಣನಾಗಿ ಆಗ ಮಲಗಿದ್ದು |
 ಮೋದಜೀವರ ತನ್ನ ಉದರದಲಿ ||
 ಮೋದಜೀವರ ತನ್ನದರದಲಿ ಇಂಬಿಟ್ಟು ಅ-
 ನಾದಿ ಮೂರುತಿಯೆ ಹಸೆಗೆ ಬಾ || ೮೦ ||

ಚಿನ್ಮಯವೆನಿಸ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ |
 ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾದಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ||
 ರಮ್ಯೆಯರೊಡಗೂಡಿ ರಮಿಸುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ |
 ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹಸೆಗೆ ಬಾ || ೮೧ ||

ನಾನಾವತಾರದಲಿ ನಂಬಿದ ಸುರರಿಗೆ |
 ಆನಂದವೀವ ಕರುಣೆ ಬಾ ||
 ಆನಂದವೀವ ಕರುಣೆ ಬಾ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ |
 ಶ್ರೀನಾರಿಯೊಡನೆ ಹಸೆಗೆಳು || ೮೨ ||

ಬೊಮ್ಮನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರನ್ನದ ಪೀಠದಿ ಕುಳಿತು |
 ಒಮ್ಮನದಿ ನೇಹವ ಮಾಡುವ ||
 ನಿರ್ಮಲಪೂಜೆಯ ಕೈಗೊಂಬ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪ-
 ರಮ್ಮಮೂರುತಿಯೆ ಹಸೆಗೆ ಬಾ || ೮೩ ||

ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀದೇವಿಯಾಗ-
 ಲಿಕ್ಕಿ ಬಡಿಸಿದ ರಸಾಯನವ ||
 ಸಕ್ಕರೆಗೂಡಿದ ಪಾಯಸ ಸವಿಯುವ |
 ರಕ್ಕಸವೈರಿಯೆ ಹಸೆಗೆ ಬಾ || ೮೪ ||

ರುದ್ರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾಣಿದೇವಿಯರು |
 ಭದ್ರಮಂಟಪದಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ||

ಸ್ವಾಧ್ಯಕ್ಷಿಗಳ ಬಡಿಸಲು ಕೈಗೊಂಡ |

ಮುದ್ದು ನರಸಿಂಹ ಹಸಿಗೆ ಬಾ

॥ ॐ ॥

ಗರುಡನ ಮೇಲೇರಿ ಗಗನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ।

ತರತರದಿ ಸ್ತುತಿವ ಸುರಸ್ತಿಯುರ ||

ಮೆರೆವ ಗಂಧರ್ವರ ಗಾಸವ ಸವಿಯುವ ।

ನರಹರಿ ನಮ್ಮ ಹಸೆಗೆ ಬಾ

॥ ॐ ॥

ನಿಮ್ಮಣ್ಣಿನ ಮನೆಯ ಸುಧರ್ಮಸಭೆಯಲ್ಲಿ |

ಉಮ್ಮೈಯರಸ ನಮಿಸಿದ ||

ದಮರಕ್ಷಕನಿವ ಕೃಷ್ಣ ಕವಿಯಿಂದ ಸ-

ಆಮ್ಲಮೂರುತಿಯು ಹಸಗೆ ಬಣ

102

ಇಂದ್ರನ ಮನೆಗ್ಲೂ (ಗಿ) ಅದಿತಿಗೆ ಕುಂಡಲವಿತ್ತು ।

ಅಂದದ ಪೂಜೆಯ ಕೈಗೊಂಡು ||

ಅಂದದ ಪೂಜೆಯ ಕೈಗೊಂಡು ಸುರತರುನ |

ಇಂದಿರೆಗಿತ್ತ್ ಹರಿಯೆ ಬಾ

॥ ॐ ॥

ನಿಮ್ಮ ನೆನಪಿನ ಮುನಿಹೃದಯಲಿ ನೆಲೆಸಿದ |

ಧರ್ಮರಕ್ಷಕನೆನಿಸುವ ||

ಸಮ್ಮತವಾಗಿದ್ದ ಪೂಜೆಯ ಕೈಗೊಂಡ ನಿ-

ಸ್ವೀನ್ಯ ಮಹಿನ್ಯ ಹೆಸಗೆ ಬಾ

॥ ७६ ॥

ಮುತ್ತಿನ ಸತ್ತಿಗೈಯು ನವರತ್ನದ ಜೊತೆಗೆ

ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಸುರಸ್ತಿ ಇಯರ ||

ಸೃಷ್ಟಿವ ನೋಡುತ ಚಿತ್ರವಾದ್ಯಂಗಳ ಸಂ-

ವತ್ತಿನ ಹರಿಯೆ ಹಸಗೆ ಬಾ

|| 60 ||

ಎನಲು ನಗುತ ಬಂದು ಹಸೆಯ ಮೇಲೆ |
 ವನಿತೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡಗೂಡಿ ||
 ಅನಂತವೈಭವದಿ ಕುಳಿತ ಕೃಷ್ಣನ ನಾಲ್ಕು |
 ದಿನದುತ್ಸಹವ ನಡೆಸಿದರು

|| ೯೦ ||

ಅತ್ತೇರಿನಿಸ ಗಂಗೆ ಯಮುನೇ ಸರಸ್ವತಿ, ಭಾ-
 ರತಿ ಮೊದಲಾದ ಸುರಸ್ತ್ರೀಯರು ||
 ಮುತ್ತಿನಾಕ್ಷತೆಯನು ಶೋಭಾನವೆನುತಲಿ ತಮ್ಮ |
 ಅರ್ತಿಯಳಿಯಗೆ ತಳಿದರು

|| ೯೧ ||

ರತ್ನದಾರತಿಗೆ ಸುತ್ತಮುತ್ತನೆ ತುಂಬಿ |
 ಮುತ್ತೈದೆಯರೆಲ್ಲ ಧವಳದ ||
 ಮುತ್ತೈದೆಯರೆಲ್ಲ ಧವಳದ ಪದನ ಪಾ-
 ಡುತ್ತಲಿತ್ತಿದರಿ ಸಿರಿವರಗೆ

|| ೯೨ ||

ಬೊಮ್ಮ ತನ್ನರಸಿ ಕೂಡೆ ಬಂದೆರಗಿದ ||
 ಉಮ್ಮೆಯರಸ ನಮಿಸಿದ ||
 ಅಮ್ಮರರೆಲ್ಲರು ಬಗೆಬಗೆ ಉಡುಗೊರೆಗಳ |
 ರಮ್ಮೆಯರಸಗೆ ಸಲಿಸಿದರು

|| ೯೩ ||

ಸತ್ಯಲೋಕದ ಬೊಮ್ಮ ಕೌಸ್ತುಭರತ್ನವನಿತ್ತು |
 ಮುಕ್ತಾ ಸುರರು ಮುದದಿಂದ ||
 ಮುತ್ತಿನ ಕಂಠೀಸರವ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನಿತ್ತು |
 ಮಸ್ತಕದ ಮಣಿಯ ಶಿವನಿತ್ತು

|| ೯೪ ||

ತನ್ನರಸಿಕೂಡೆ ಸವಿನುಡಿ ನುಡಿವಾಗ |
 ವದನದಲ್ಲಿದ್ದನ್ನಿ ಕೆಡದಂತೆ ||

ವಹ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಮಾಡಿ ಅವನೊಳಗಿದ್ದ |

ತನ್ನಾಹುತಿ ದಿಬ್ಬಣ ಸುರರಿಗೆ

|| ೯೬ ||

ಕೊಬ್ಬಿದ ಖಳರೋಡಿಸಿ ಅಮೃತಾನ್ನ ಊಟಕ್ಕೆ |

ಉಬ್ಬಿದ ಹರುಷದಿ ಉಣಿಸಲು ||

ಉಬ್ಬಿದ ಹರುಷದಿ ಉಣಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಿಂಧು |

ಸರ್ಬರಿಗೆಯ ಮಾಡಿಸಿದ

|| ೯೭ ||

ಮಾವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರಿಗೌತಣವ |

ದಾನವರು ಕೆಡಿಸದೆ ಬಿಡರೆಂದು ||

ದಾನವರು ಕೆಡಿಸದೆ ಬಿಡರೆಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ದೇವ-

ಪ್ರೀವೇಷವ ಧರಿಸಿದ

|| ೯೮ ||

ತನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದುನ್ನತಮಯವಾದ ಲಾ-

ವಣ್ಯದಿಂದ ಮೆರೆವ ನಿಜಪತಿಯ ||

ಹೆಣ್ಣು ರೂಪವ ಕಂಡು ಕನ್ಯೆ ಮಹಲಕ್ಷ್ಮಿಮಿ ಇವ-

ಗನ್ಯರೇಕೆಂದು ಬೆರಗಾದಳು

|| ೯೯ ||

ಲಾವಣ್ಯಮಯವಾದ ಹರಿಯ ಸ್ತ್ರೀವೇಷಕ್ಕೆ |

ಭಾವಕಿಯರೆಲ್ಲ ಮರುಳಾಗೆ ||

ಮಾವರ ಸುಧೆಯ ಕ್ರಮದಿಂದ ಬಡಿಸಿ ತನ್ನ |

ಸೇವಕಸುರರಿಗುಣಿಸಿದ

|| ೧೦೦ ||

ನಾಗನ ಮೇಲೆ ತಾ ಮಲಗಿದ್ದಾಗ |

ಆಗಲೆ ಜಗವ ಜತನದಿ ||

ಆಗಲೆ ಜಗವ ಜತನದಿ ಧರಿಸೆಂದು |

ನಾಗಬಲಿಯ ನಡೆಸಿದರು .

|| ೧೦೧ ||

ಜಯವಿತ್ತೆ ಸ್ವೇರಾಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ।

ದಯದಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸಲಹಲಿ

|| ೧೦೭ ||

ಈ ಪದನ ಮಾಡಿದ ವಾದಿರಾಜಮುನಿಗೆ ।

ಶ್ರೀಪತಿಯಾದ ಹಯವದನ ||

ತಾಪನ ಕಳೆದು ತನ್ನ ಶ್ರೀಚರಣದ ಸ-

ಮೀಪದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಸಲಹಲಿ

|| ೧೦೮ ||

ಇಂತು ಸ್ವಸ್ಥದಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಾಡಿಸಿಕೊಂಡ ಲಕ್ಷ್ಮೀ-

ಕಾಂತನ ಕಂದನೆನಿಸುವ ||

ಸಂತರ ಮೆಚ್ಚಿನ ವಾದಿರಾಜೇಂದ್ರಮುನಿ ।

ಪಂಥದಿ ವೇಳಿದ ಪದವಿದು

|| ೧೦೯ ||

ಶ್ರೀಯರಸ ಹಯವದನಪ್ರಿಯ ವಾದಿರಾಜ-

ರಾಯ ರಚಿಸಿದ ಪದವಿದು ||

ಆಯುಷ್ಯ ಭವಿಷ್ಯ ದಿನದಿನಕೆ ಹೆಚ್ಚುವುದು ನಿ-

ರಾಯಾಸದಿಂದ ಸುಖಿಸರು

|| ೧೧೦ ||

ಬೊಮ್ಮನ ದಿನದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಈ ಮದುವೆ ||

ಕ್ರಮ್ನದಿ ಮಾಡಿ ವಿನೋದಿಸುವ ||

ನಮ್ಮ ನಾರಾಯಣಗೂ ಈ ರಮ್ಮೆಗಡಿಗಡಿಗು ।

ಅಸುರಮೋಹನವೇ ನರನಟನೆ

|| ೧೧೧ ||

ಮದುವೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪದನ ಪಾಡಿದರೆ ।

ಮದುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮುದವಹುದು ||

ವಧುಗಳಿಗೆ ಒಲೆಭಾಗ್ಯ ದಿನದಿನಕೆ ಹೆಚ್ಚುವುದು ।

ಮದನನಯ್ಯನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ||

ಶೋಭಾನೆ || ೧೧೨ ||

ಕ್ಷುಧೆಯ ಕಳೆವ ನವರತ್ನದ ಮಾಲೆಯ |
 ಮುದದಿಂದ ವಾರಿಧಿ ವಿಧಿಗಿತ್ತು ||
 ಚದುರವರವ ವಾಯುದೇವರಿಗಿತ್ತು |
 ವಿಧುವಿನ ಕಲೆಯ ಶಿವಗಿತ್ತು || ೧೦೨ ||

ಶಕ್ರನೊದಲಾದ ದಿಕ್ಪಾಲಕರಿಗೆ |
 ಸೊಕ್ಕಿದ ಚೌದಂತಗಜಂಗಳ ||
 ಉಕ್ಕಿದ ಮನದಿಂದ ಕೊಟ್ಟ ವರುಣದೇವ ಮದು-
 ಮಕ್ಕಳಾಯುಷ್ಯವ ಬೆಳೆಸೆಂದ || ೧೦೩ ||

ಮತ್ತಿ ದೇವೇಂದ್ರಗೆ ಪಾರಿಜಾತವನಿತ್ತು |
 ಚಿತ್ತವ ಸೆಳೆವಪ್ಪರಸ್ತ್ರೀಯರ ||
 ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಕೊಟ್ಟ ನರುಣದೇವ ಹರಿ-
 ಭಕ್ತಿಯ ಮನದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸೆಂದ || ೧೦೪ ||

ಪೊಳೆವ ನವರತ್ನದ ರಾಶಿಯ ತೆಗೆತೆಗೆದು ||
 ಉಳಿದಮರರಿಗೆ ಸಲಿಸಿದ ||
 ಉಳಿದ ಅಮರರಿಗೆ ಸಲಿಸಿದ ಸಮುದ್ರ |
 ಕಳುಹಿದನವರವರ ಮನೆಗಳಿಗೆ || ೧೦೫ ||

ಉನ್ನತನವರತ್ನಮಯವಾದ ಅರಮನೆಯ |
 ಚನ್ನೇಮಗಳಿಂದ ವಿರಚಿಸಿ ||
 ತನ್ನ ಅಳಿಯಗೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟು |
 ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಯಡಿ ಇಡದಂತೆ || ೧೦೬ ||

ಹಯವದನ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಮಿಗೆ |
 ಜಯವಿತ್ತು ಪ್ಲೇರಾಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ ||

ಶೋಭಾನವೆನ್ನೀರೆ ಸುರರೊಳು ಸುಭಗನಿಗೆ ।

ಶೋಭಾನವೆನ್ನೀ ಸುಗುಣನಿಗೆ ॥

ಶೋಭಾನವೆನ್ನೀರೆ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮರಾಯಗೆ ।

ಶೋಭಾನವೆನ್ನೀ ಸುರಪ್ರಿಯಗೆ ॥

ಶೋಭಾನೆ ॥

ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶೋಭನಹಾಡು ಮುಗಿದುದು

॥ ಶ್ರೀಮಧ್ವೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಸೂಚನೆಯಾದಂತೆ ನುರುದಿನ ಶ್ರೀವೃಂದಾವನದ ಮುಂದು-
ಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿರುವಾಗ, ಶ್ರೀಭೂತರಾಜರು ಆ
ವೃಂದಾವನದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದರು. ಆಗ ಶ್ರೀವೇದವೇದ್ಯರು, ತಮ
ಗುರುಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ವೃಂದಾವನದೊಳಗೆ ಕಂಡು ಮಾತನಾಡಿಸಲು
ಹವಣಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಪುನಃ ಆ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಶ್ರೀಭೂತರಾಜರು
ಮುಚ್ಚಿದರು. ಶ್ರೀವೇದವೇದ್ಯಗುರುಗಳು ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜ-
ಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರು ದೇಹವನ್ನು ಬಿಡದೆಯೇ ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು
ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಕಂಡರೆಂಬ ಐತಿಹ್ಯವು ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿದೆ. ಅದುವ-
ರಿಂದ ಮಾನವರಂತೆ ಈ ಮುಜುಗಣಸ್ಥರ ದೇಹವು ಶುಕ್ಲ ಶೋಣಿತಗಳ ಸಂಬಂಧ
ದಿಂದ ಕೂಡಿರದಕಾರಣ ಮಾನವರ ದೇಹದಂತೆ ನಾಶಹೊಂದಲಾರದು.
ಅನರೇಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮಿಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ದೇಹತತ್ವಾಗಮಾಡುವರು. ತಮ್ಮಿಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ
ದೇಹಪರಿಗ್ರಹಮಾಡುವವರಾಗಿರುವರೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಹುದು.
ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ತತ್ವಸಂಖ್ಯಾನವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಮುಷಿಕಗಳೂ ಸ್ತಂಭಗಳೂ
ಸರಸ್ವರ ಸಂವಾದರೂಪವಾದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿದೆ—

‘ಸಾಯುರ್ಹಿ ಮಧ್ವತಾಮೋಹೀತ್ಯುಕ್ತಂ ತತ್ರ ಹಿ ಸಂವಾದಃ
ಶುಕ್ಲ ಶೋಣಿತಸಂಬಂಧೋ ವಾಯೋನ್ಯೇವ ಕರಾಚನ
ಯಥಾ ವಿಶ್ವೋಃ ರಮಾಯಾಶ್ಚ ವಾಯೋರಪಿ ತಥಾ ಭ್ರೂನಂ
ಇತರೇಷಾಂ ಹಿ ಶುಕ್ಲಾದಿಸಂಪರ್ಕೋಽಸ್ತಿ ಹಿ ಸರ್ವದಾ
ಇತ್ಯುಕ್ತಂ ತ್ವಯಾ ಪೂರ್ವಂ ವಾಯುಮೂರ್ಧ್ವತ್ಯುಕ್ತಂ
ಇತ್ಯುಕ್ತಸಂಶಯೋ ಬ್ರಹ್ಮನ್ನನು ಧಾರಯಾಃ ಪರೇಣ ವೈ
ಶ್ವಪಾ ಕೇನಾಪ್ಯನು ಯತ್ಯಾಸ್ತಿ ಸಂಕರಾಂ ಭೇದಾದ ತಸ್ಯ
ಇತಿ ಸಂಸಾರ್ಥಕತಃ ತ್ವಯೋ ವ್ಯಾತ್ಯಾ ಶುಕ್ಲಂ ವಿಶೇಷತಃ
ಸಂವಾದಃ ಭಾರತೀಯಃ ತತ್ರ ಹ್ಯಹ ಕೋಮಾ ಸಗದ್ಭವಃ

ಸ್ತಂಭ ಉಪಾಚಾರಃ—

ಯದಾ ದುರ್ಮತದಾನಾನ್ನಿವರ್ತಾಪ್ತಸ್ತು ಹಿ ಕೈನಾಲಪಃ
ದೇವಾ ವಿಷ್ಣುಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಅಸ್ತುವನ್ನೋತ್ತಮಾರ್ಥಕ್ಕೆ
ತದಾ ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಸನ್ನಾತ್ಮಾ ಸರ್ವದೇವಾನ್ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ಚ

ಉನಾಚ ನಾಯುಂ ಪ್ರೀತ್ಯೈವ ಅವತೀರ್ಯ ನಿವಾರಯ |
 ಓಮಿತ್ಯುಕ್ತಾ ಸ್ವೀಚಕಾರ ಗುರೋರಾಜ್ಞಾಂ ನ ಲಂಘಯೇತ್ |
 ಆಜ್ಞಾಂ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ ಶಿರಸ್ಯಾವತಾರಾಯ ಮನೋ ದಧೇ |
 ವಿಶುದ್ಧಪಾಪಕಕ್ಷೇತ್ರೇ ನಂತಾಸನಪೂಜಕಃ |
 ಭವಿಷ್ಯತಿ ವಿಶುದ್ಧತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವ್ರತಸಿಂಹಿತಃ |
 ನೇದವತ್ಪ್ರಾಪ್ಯ ಭಾರ್ಯಾಯಾಂ ತಸ್ಮಾಜ್ಜ್ಞತೋ ಭವೇತ್ಪ್ರಭುಃ |
 ಯದುವುತ್ರಾಪ್ಯಂ ಯಥಾ ಭೀಮಃ ಪ್ರಜಾತಃ ಸ್ವರ್ಶಮಾತ್ರತಃ |
 ಅಜ್ಞದೃಷ್ಟಾಪ್ಯ ಶರೀರಂ ತು ಜಾತವದ್ಧೃತ್ಯತೇ ಬಹಿಃ |
 ಲಾತವ್ಯಸ್ಯ ಮಜುಸ್ಥಸ್ಯ ಕ್ಲಪ್ತಂ ಪ್ರತಿಯುಗೇ ಯುಗೇ |
 ನಾಯೋಃ ಪ್ರವೇಶಪರ್ಯಂತಂ ತತ್ರ ಸ್ಥಿತ್ವಾಥ ಗಚ್ಛತಿ |
 ಇದಂ ಶರೀರಂ ಸಂವ್ರಾಪ್ಯ ಲಾತವ್ಯೋ ಮಾರುತಾಮಿಯಾತ್ |
 ರಜೋಧಿಕೇನ ಸತ್ವೇನ ನಿರ್ಮಿತಂ ತಚ್ಚರೀರಕಂ |
 ಶುಕ್ಲಾದಿಭಿಃ ಪ್ರಜಾತಂ ತತ್ಕದಾಪಿ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ |
 ತಚ್ಚರೀರಂ ತು ನಾಯುರ್ಹಿ ತಂ ನಿಷ್ಕಾಸ್ಯ ಪ್ರವಿಶ್ಯತಿ |
 ವಿಲಕ್ಷಣಾ ತು ದೇವಾನಾಮುತ್ಪತ್ತಿರಿತಿ ಸಾಧವಃ |
 ಆಮನಂತಿ ತಥಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮದೃಷ್ಟಯಸ್ತತ್ಪದರ್ಶಿನಃ |
 ಯೇನ್ಯಥಾ ತು ವಿಜಾನಂತಿ ತೇಃ ಸಂತಸ್ತನು ಆಲಯಾಃ |
 ತತ್ಯಕ್ತಂ ತು ಶರೀರಂ ಚ ಕುಣಪಂ ಯೋ ವಿದುರ್ಹಿ ತೇ |
 ಅಸಂಶಯಂ ತಮೋ ಯಾಂತಿ ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ ||
 ತತಃ ಕಾಲಾಂತರೇ ಸೋಽಪಿ ವಾದಿರಾಜೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ |
 ಯತ್ಪ್ರಪ್ತಂ ತನ್ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ ||

ಅಂದರೆ—ಪೂಜ್ಯನೇ ನಾಯುದೇವನು ಮಧ್ವನೆಂಬ ಅವತಾರವನ್ನು
 ಮಾಡುವನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಆದರೆ ನಾಯುದೇವರ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಶುಕ್ಲಶೋಣಿತ
 ಗಳ ಸಂಬಂಧವು ಎಂದೂ ಆ ಗಲಾರದು. ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ, ರಮೆಯ
 ಅವತಾರಗಳಿಗೆ ಶುಕ್ಲಶೋಣಿತಗಳ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದಿರುವಂತೆ ಶ್ರೀ-
 ನಾಯುದೇವರಿಗೂ ಇರಲಾರದು. ಇದು ನಿಶ್ಚಿತವಿಷಯ. ಆ ನಾಯು-
 ದೇವರಿಂದ ಕೆಳತರಗತಿಯ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅವತಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ಲಶೋಣಿತ

ಸಂಬಂಧದೇಹವು ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲವೆಂದೂ ಈ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿರುವೆ.” ಆದರೆ ಶ್ರೀವಾಯುದೇವರು ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರಾಗುವರೆಂಬಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಮಗೆ ಸಂದೇಹವುಂಟಾಗಿರುವುದು. ಈ ಸಂಶಯವನ್ನು ಇನ್ನಾರು ಪರಿಹರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಅದು ಕಾರಣ ನಿನಗೆ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆಯಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಸಂಶಯಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಅರ್ಹನಾಗಿರುವೆ” ಎಂದು ಋಷಿಗಳು ಕೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ, ಸ್ವಂದನು ಅನಾದಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಸಂತುಷ್ಟಾಂತರಂಗನಾಗಿ, ರೋಮಾಂಚಿತ ಶರೀರನಾಗಿ ಸಂತೋಷಾತಿಶಯದಿಂದ ಗದ್ಗದಸ್ವರವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದನು. “ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದುರ್ಮತವೆಂಬ ದಾವಾಗ್ನಿಯು ತುಂಬುವಾಗ ಕೃಪಾಲುಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವಿವಿಧಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆಗ ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸರ್ವದೇವತೆಗಳನ್ನೊಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾ, ಆ ದೇವತೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ, ಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನನ್ನು ಅತಿಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕರೆದು, ‘ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನೇ! ನೀನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿವಶರಿಸಿ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ದುರ್ಮತಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸು.’ ಎಂದಾಜ್ಞಾಪಿಸಲು, ಗುರುಗಳ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಮಿಸಬಾರದೆಂಬ ನ್ಯಾಯದಿಂದ ಆ ವಾಯುದೇವನು ಆಗಬಹುದೆಂದು ಒಪ್ಪಿ ಪವಿತ್ರವಾದ ಪೂಜಕಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅನಂತೇಶ್ವರನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ, ವ್ರತಸಿಂಹನಾಗಿ ಶುದ್ಧಾಂತಕರಣನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ವೇದವತಿಯೆಂಬ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದನು. ಶ್ರೀವಾಯುದೇವರು ಕುಂತಿದೇವಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಭೀಮಸೇನಾನವತಾರವಾದಂತೆ ಶುಕ್ಲಶೋಣಿತಗಳ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ ಅವತರಿಸುವನು. ತಿಳಿಯದವರಿಗೆ ಬಾಲಕನು ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಪ್ರತಿ ಮಧ್ವಾನವತಾರವಾಗುವ ಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಯಜುಗುಣದವರಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯವರಾದ ಶ್ರೀಲಾತವ್ಯರು ಆ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಲಕ್ಷಣದ ಶರೀರಧಾರಿಯಾಗಿ ಆ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ತಿಂಗಳ ವರೆಗಿರತಕ್ಕದ್ದು. ಕ್ಲಪ್ತವಾದುದರಿಂದ ಶ್ರೀವಾಯುದೇವನು ಅವತಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಭೂಮಿಗಳೆದುಬರುವತನಕ ಆ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಲಾತವ್ಯರಿದ್ದು ವಾಯುದೇವರು ಬಂದೊಡನೆ ಆ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವರು. ಇಂತಹ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತರಾದ ಲಾತವ್ಯರು ಮುಂದೆ ವಾಯುದೇವರ ಪದವಿಗೆ ಬರುವರು. ಆದರೆ ಆ ಶರೀರವು ರಜೋಧಿಕ ಸಕ್ಷಗುಣದಿಂದಲೇ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿದೆಯಲ್ಲದೆ ಎಂದೂ ಶುಕ್ಲಶೋಣಿತಗಳ

ಸಂಬಂಧದಿಂದಂಟಾದುದಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿರುವ ದೇಹದಲ್ಲಿರುವ ಲಾತವ್ಯರನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿ ಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು. ದೇವತೆಗಳ ಹುಟ್ಟುವಿಕೆಯು ವಿಲಕ್ಷಣವೆಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮತತ್ವದರ್ಶಿಗಳಾದ ಸಾಧುಗಳು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಹೇಳುವವರು ಅಸಜ್ಜನರಾಗಿರುವವರು; ತಮೋಯೋಗ್ಯರೂ ಆಗಿರುವರು. ಋಜುಗಳು ತಮ್ಮಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಶರೀರವನ್ನು ಹೇಣವೆಂದು ತಿಳಿದವರೂ ನಿಜವಾಗಿ ಅಂಥಂತನುಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಕೆಲವು ಕಾಲದ ನಂತರ ಆ ಋಜುಗಣದ ಲಾತವ್ಯರು ಶ್ರೀನಾದಿರಾಜರೆಂಬ ಯತಿಗಳಾಗುವರು. ಋಷಿಗಳೇ! ನೀವು ಕೇಳಿದ ವಿಸಯಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕ ಆಗತ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅರ್ಥವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರುವುದು.

ಆದುದರಿಂದ ರುದ್ರಾದಿಗಳೆಂದುತ್ತಮರ ದೇಹಗಳು ಶುಕ್ಲ ಶೋಣಿತಗಳ ಸಂಬಂಧಶೂನ್ಯವಾಗಿರುವವು ಶ್ರೀನಾಯುದೇವರಂತೆ ಲಾತವ್ಯರೂ ಶ್ರೀಹಯ. ಗ್ರೀವರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀಪರಮಾತ್ಮನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಒಂದು ರೂಪದಿಂದ ಶ್ರೀತದ್ವೀಪದಲ್ಲಿರುತ್ತಾ, ನಿಶ್ಚರೂಪನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸೇವಾತತ್ಪರರಾಗಿ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿ ದೇವೋತ್ತಮರಿಗೆ ಆಮ್ನಾಯಸಮುದಾಯವನ್ನು ನ್ಯಾಯಾನುಮಾಡುತ್ತಾ ಸರಿಯಾದ ತತ್ವವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿರುವರು.

ಆ ಲಾತವ್ಯರೇ ಇನ್ನೊಂದು ರೂಪದಿಂದ ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯಾಣತಿಯಿಂದ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಶುದ್ಧಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂಪದಿಂದವತರಿಸಿರುವರು. ಅಂದರೆ ಕುಂಡಿನನಗರದಲ್ಲೊಬ್ಬ ಶುದ್ಧವಂಶದ ಸತ್ಯಧರ್ಮನಿಷ್ಠನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಬಹುಕಾಲ ಸಂತಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗವನು ಸತ್ಸಂತಾನಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸುಶೀಲೆಯಾದ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಿಂದೊಡಗೂಡಿ ನಿರ್ಮಲಾಂತಃಕರಣನಾಗಿ ನಿತ್ಯವೂ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರು ಪ್ರೀತರಾಗಲೆಂದು ಮಹಾತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಅವರನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನೀಕರಿಸಿದನು. ಆ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನು ಪುತ್ರರತ್ನವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಈ ಪುತ್ರರತ್ನರೂಪದಿಂದ ಶ್ರೀಲಾತವ್ಯಋಜುಗಳೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರುಕ್ಮಿಣಿಯರ

ಸೇವೆಗೋಸ್ಕರ ಅವತರಿಸಿದವರು. ಇಂತಹ ಬಾಲಕನ ಜನ್ಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವ-
ಗಂಧರ್ವ ಮುನಿಚಾರಣರು ಅಪ್ಪರೆಯರಿದ್ದೊಡಗೂಡಿ, ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ
ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಈ ಬಾಲಕನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲೇ ಸರ್ವಜ್ಞ-
ನಾದುದರಿಂದ ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಶಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಜ್ಞರಾದ ಇತರ ಮಹನೀಯರನ್ನು
ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಭಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಅತಿಕ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಂದಮೇಲೆ
ಸಾಧಾರಣಜನರನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.
ಅನಂತರ ತಂದೆಯಿಂದ ವಿಧಿಪ್ರಕಾರ ಋಷಿಸೇತನಾದ ಬಾಲಕನು ಯಾರಿಗೂ
ಎಂದೂ ಅರಿಯದ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದ ವ್ರತವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಜನರನ್ನು
ಬೆರಗುಗೊಳಿಸತೊಡಗಿದನು. ಇವರು ಅತ್ಯುತ್ತಮಾಧಿಕಾರಿಯಾದುದರಿಂದ
ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸರು ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೂ ಗೋಚರರಾಗಿ
ಪಾಂಡವಾದಿಗಳ ಹಿತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅವರ
ಶಿಷ್ಯರಾಗಿ ಸಕಲಸ್ಮೃತಿಪುರಾಣಾದಿಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುತ್ತಾ, ಅನಾದಿ-
ಯಿಂದಲೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸಿಕೊಂಡರು.
ಅನಂತರ ಶುದ್ಧವಂಶೀಯಳಾದ ಕನ್ಯೆಯಿಂದ ವಿನಾಹಿತರಾಗಿ ಗೃಹಸ್ಥ-
ಧರ್ಮವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರು.

‘ಸ್ವಧರ್ಮಸಿಂಹ ಚತುರಜನ್ಮಭೀಷ್ಮಮಾಸ್ತಿರಿಂಚತಾಮೇತಿ ತತಃ’

ಚರಂ ಸ ಮುನಿ

ಅಂದರೆ ಪುರುಷನು ತನ್ನ ಧರ್ಮಾರ್ಥಮಕ್ಕೆ ಬಹಿಷ್ಕಾರದ ಧರ್ಮವನ್ನು
ನೂರು ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತ್ಯಜಿ ಮಾಡಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮವಿದಾರ್ಹನಾಗಿ, ಅದೇ
ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀದ್ವಾರಾ ತನ್ನನ್ನು ಹೊಂದುವನೆಂದು ತಿಳುವಿರುವ ಶ್ರೀಹರಿ
ಉಕ್ತಿಯೆಂಬ ಪ್ರಮಾಣಾನುಸಾರ ಈ ಮಹಾನುಭಾವರು ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ
ಅವತರಿಸಿದಾಗ ತನ್ನ ಶ್ರಮವಿಹಿತಸದ್ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಯಾವ ತರದ ನ್ಯಾಸತೆಗೆ
ಇಲ್ಲದೆ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ, ಅಸದೃಶಜ್ಞಾನಿಯಾದುದರಿಂದಲೂ,
ಇವರಿನ್ನು ಮುಂದೆ ಬ್ರಹ್ಮಪದವಿಗೆ ಬರಲರ್ಹರಾದವರೆಂದು ಮಿಚಾರಶೀಲರಿಗೆ
ತೋರುವಂತಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಇಂತಹ ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಇಂತಹ ಧರ್ಮವಿ-
ವಿಹಿತವಾಗಿರುವುದು, ಇಂತಹ ಅಶ್ರಮದವರಿಗೆ ಇಂತಹ ಧರ್ಮವು ವಿಹಿತ-
ವಾಗಿರುವುದು ಎಂದು ಸಕಲರಿಗುಪದೇಶಿಸುತ್ತಾ, ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ವೇದಾಂಶರ

ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪದೇಶಿಸುತ್ತಾ ಸಿಸ್ತೃಹವಿರಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಮತ್ತು 'ಭಿಕ್ಷುಯಾ
 ವಾ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಃ' ಅಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನು ಭಿಕ್ಷೆಯಿಂದಲಾಗಲೀ
 ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸಬಹುದು, ಎಂಬಂತೆ ಕೇವಲ ಭಿಕ್ಷೆಯಿಂದ ಜೀವನ-
 ವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಾ ಶ್ರೀಹರಿಪ್ರಸಾದಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರಿತರದಿಂದಿರುವ
 ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾದ್ರಮಾದೇವಿಯು ರುಕ್ಮಿಣೀರೂಪದಿಂದವತರಿಸಿರುವ
 ದರಿಯನ್ನರಿತು ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರು ಪ್ರತಿದಿನ ಆ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯ
 ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅವಳ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅತಿಪವಿತ್ರವಾದ
 ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಆ ಕುಂಡಿನನಗರದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸತೊಡಗಿದರು. ಆ
 ನಗರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀದೇವಿಯು ಭೀಷ್ಮಕರಾಜನ ಮಗಳಾಗಿ ರುಕ್ಮಿಣಿಯೆಂಬ
 ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಖ್ಯಾತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಆ ದೇವಿಯು ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ
 ರಕ್ಷಕರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸಿವ್ಯರರಾದುದರಿಂದಲೂ,
 ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೇಕಾದವರಾದುದರಿಂದಲೂ, ವಿರಕ್ತಶಿಖಾವಂಶಗಳಾದುದರಿಂದಲೂ,
 ಯಾವಕಾಲಕ್ಕೆ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬಂದರೂ ಇವರನ್ನು ತಡೆಯುವರಿ
 ದ್ದಿಲ್ಲ. ತಡೆದರೂ ಅದೃಶ್ಯರಾಗಿ ಅನೇಕ ವೇಳೆ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿ
 ದ್ದರು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಇವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದಕಾರಣದಿಂದ
 ಇವರು ಆ ದೇವಿಯ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲೂ ಯಾವ ತೊಂದರೆಯೂ
 ಇಲ್ಲದೆ ಸಂಚರಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಭಿಕ್ಷೆಗೆಂದು
 ಹೊರಟ ಈ ಮಹಾನುಭಾವರು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು
 ಅತಿಭಕ್ತಿಶ್ರದ್ಧೆಗಳಿಂದ ಶ್ರೀದೇವೀಸ್ವರೂಪಳಾದ ಶ್ರೀರುಕ್ಮಿಣೀಮಾತೆಯನ್ನು
 ಅಭಿವಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗಿರಲು ಈ ದೇವಿಯನ್ನು ಪರಮಪುರಷನಾದ
 ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆಯಬೇಕೆಂದು ತಂದೆಯಿಸಿದ ಭೀಷ್ಮಕನು ಸಂಕಲ್ಪಿ-
 ಸಿದನು. ಆದರೆ ಆ ಭೀಷ್ಮಕನ ಮಗನಾದ ರುಕ್ಮಿಯು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕಡುವೈರಿ-
 ಯಾದುದರಿಂದ ಆ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ತನ್ನ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ
 ಅದನ್ನೇ ಸಾಧಿಸತೊಡಗಿದನು. ಭೀಷ್ಮಕನು ಪ್ರಬುದ್ಧನಾದ ಬಲಾಢ್ಯನಾದ
 ತನ್ನ ಮಗನು ತಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅವನು ಜ್ಯೇಷ್ಠನಾದುದರಿಂದಲೂ ಮಗನ
 ಮೇಲಿನ ಮಹಾಮಮತೆಯಿಂದಲೂ, ಸುಮ್ಮನಿರಬೇಕಾಯಿತು. ಆದರೂ
 ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿರುವ ತನ್ನ ಪರಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ
 ರುಕ್ಮಿಯು ತನ್ನ ತಂಗಿಯಾದ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯನ್ನು ಶಿಶುಪಾಲನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು

ನಿವಾಹಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದ್ವೇಷಿಗಳಾದ ಸಾಲ್ವ, ಜರಾಸಂಧ ಮೊದಲಾದವರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆದು ನಿವಾಹಮುಹೂರ್ತವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಂದರಿಸತೊಡಗಿದನು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿರುವ ಸಕಲ ಅರಸರಿಗೂ, ಆಮಂತ್ರಣವನ್ನಿತ್ತು ದ್ವಾರಕಾಧಿಪತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ದ್ವೇಷದಿಂದಾಮಂತ್ರಣವನ್ನೀಯಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಶಿಶುಪಾಲನು ನಾಲ್ಕುದಿನ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಚಿನ್ನದ ಮಾಲೆಗಳಿಂದಲಂಕೃತಗಳಾದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿರುವ ಅನೇಕ ರಥಗಳಿಂದಲೂ, ಮತ್ತಮಾತಂಗಗಳ ಹಿಂದಿಸಿಂದಲೂ ಕೂಡಿರುವ ಚತುರಂಗಬಲಸಹಿತನಾಗಿ ಮಹಾವಿಭವದಿಂದ ಕುಂಡಿನನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿದ್ದನು. ಆಗ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಮಹರ್ಷಿ ದೇಶಾಧಿಪತಿಯು ಅತಿಥಿಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವರಿಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದ ಬೇರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನಿಳಿಸಿದನು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ನಿವಾಹ ಕಾಲದಲ್ಲುಂಟಾಗುವ ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ, ಸಕಲ ಸೇನಾಯುತರಾದ ದುಷ್ಯಸ್ವಭಾವದ ಜರಾಸಂಧ, ಸಾಲ್ವ, ದಂತವಕ್ರ, ವಿದೂರಧ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ರಾಜರೂ ಆ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿ ಆ ರಾಜಾತಿಥಿಗಳಾಗಿ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಹೀಗಿರಲು ಶ್ರೀರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯು, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ನಿತ್ಯಾವಿಯೋಗಿನಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ತನ್ನಿಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳಿಗೆ ಅವರವರ ವರಪದಪ್ರದಳಾಗಿದ್ದರೂ, ಯಾವ ತರದ ದೋಷಲೇಶವಿಲ್ಲದವಳಾಗಿದ್ದರೂ, ಸರ್ವಜ್ಞೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಸರ್ವಾಂಗ ಸುಂದರಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಳಾಗಿದ್ದರೂ ಆ ನಾ ದಿ ಯಿಂ ದ ಹರಿಸದ್ಭಕ್ತಳಾಗಿದ್ದರೂ, ಯಾವಾಗಲೂ ಹರಿಮಾತ್ರಾಧೀನಳಾಗಿದ್ದರೂ,

‘ಪ್ರಾಪ್ತೇ ನರೇಷು ಜನನೇ ನರಪತ್ನವೃತ್ತಿಃ |

ಜ್ಞಾನಾದಿಗೂಹನಮುಖಾಧ್ಯಯನಾದಿ’

ಅಂದರೆ ದೇವತೆಗಳು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆ ವ ತ ರಿ ಸು ವಾ ಗ ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಞಾನಾದಿಗಳನ್ನಡಗಿಸಿ ಮಾನವಾನುಕರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಅಧ್ಯಯನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ದೇವತೆಗಳ ಧರ್ಮವೆಂದಿರುವಕಾರಣದಿಂದ, ತಾನು ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಳಾಗಿದ್ದರೂ, ಮನುಷ್ಯರ

ಅನುಕರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ, ನೋಡುವವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ, ತನಗೆ ಶಿಶು-
ವಾಲನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ; ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ತನಗೆ ವರನಾಗಬೇಕು;
ಅದಾಗುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ, ದುಃಖದೂರಳಾದರೂ,
ದುಃಖಿಸುವಂತೆ ತೋರಿಸಿಕೊಂಡಳು-ಚಿಂತಾತುರೆಯಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಳು.
ಆಗ, ಅಂದೂ ಎಂದಿನಂತೆ ನಿರ್ದೋಷ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಬರಲು,
ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನಾದರಿಸಿ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೊಂದು ಪತ್ರವನ್ನು
ಬರೆದು, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕೈಯಲ್ಲಿತ್ತು 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರೇ! ಇದೊಂದು
ಕೆಲಸವನ್ನು ನೀವಿಗ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೀವು
ಮಾಡಿದ್ದಾದರೆ ನಿಮಗತುಲಪುಣ್ಯರಾಶಿಯುಂಟಾಗುವುದು. ನೀವಿಲ್ಲದ
ಹೀಗೆಯೇ ಈ ಪತ್ರವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ದ್ವಾರಕಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ
ಪರಮಾತ್ಮನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ನಾನು ಒರೆದುಕೊಟ್ಟಿರುವ ಈ ಸಂದೇಶ
ವನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಆ ದ್ವಾರಕಾಪಟ್ಟಣವು ಇಲ್ಲಂದ ಬಹು
ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ನಾಯುವೇಗದಿಂದ ಹೋಗಿ ಸೇರಲು ನಿಮ್ಮ ಹೊರತನ್ನಾರಿಗೂ
ಶಕ್ತಿಯಿರದು, ಆದುದರಿಂದ ಯಾರೂ ಅರಿಯದಂತೆ ದ್ವಾರಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ
ನಾಯುವೇಗದಿಂದ ಹೋಗಿ ಸೇರಿ. ಆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಪತ್ರವನ್ನೇಯುವುದಲ್ಲದೆ,
ಈ ವಿನಾಹಕಾರ್ಯವು ಕೈಗೂಡುವಂತೆ ನೀವೂ ಬಹಳ ಸಾಹಸವನ್ನು
ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ನಂತರ ಅತಿಜಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದು ನಡೆ-
ದಿರುವ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಹೊರಡಿದಿ' ಎಂದಾಜ್ಞಾಪಿಸಿದಳು.

ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠರು, ಇನ್ನು ಮುಂದಿನ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವರ
ಪದವಿಗೆ ಬರತಕ್ಕವರೇ ಆದುದರಿಂದ ಯಾರೂ ಅರಿಯದಂತೆ ವಿದರ್ಭದೇಶದಿಂದ
ಹೊರಟು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ದ್ವಾರಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿದರು. ಆಗ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದಿವ್ಯಸ್ವರ್ಣಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢನಾಗಿದ್ದನು. ಆಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು
ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರು ಕಂಡು ಆನಂದತುಂದಿಲರಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಕರ್ತವ್ಯ
ಪರಾಙ್ಮುಖರೋ ಎಂಬಂತಿರುವಾಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪ್ರಿಯ
ಗೆಂಬುದನ್ನು ತನ್ನ ಆಚಾರದಿಂದ ತೋರಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನಾಸನದಿಂದಿದ್ದು ಆ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರನ್ನು ಆ ದಿವ್ಯಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ದೇವತೆಗಳು ತನ್ನನ್ನರ್ಚಿ

Statement about ownership of
Sri Haridasabharathi (Kannada)
under (Rule 8 form IV), Newspapers
(Central) Rules 1956.

- 1 Place of Publication : Bangalore
- 2 Periodicity of its
Publication Monthly
- 3 Printer's Name: Sri P. N. Vaidya-
nathan
Nationality : Bharatiya
Address : Yugantara Press,
Chamarajpet, B'lore-18
- 4 Publisher's Name : H. R. Gopaladas
Nationality : Bharatiya
Address : Chamarajpet,
Bangalore-18
- 5 Editor's Name : H. R. Gopaladas
Nationality : Bharatiya
Address : Raghavendra
Colony, Chamarajpet
Bangalore-18
- 6 Name and address of ... H. R. Gopaladas
individuals who own Chamaraajpet,
the paper : Bangalore-18

I, H. R. Gopaladas, hereby declare that the
particulars given above are true to the best of my
knowledge and belief.

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಪುಸ್ತಕಗಳು

ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದರು : ಬೆಲೆ 3 ರೂ. 50 ನ.ಪೈ.
(ಅಂಚೆವೆಚ್ಚ 1 ರೂ.)

ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥರವರ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವರು :
ಬೆಲೆ 37 ನ.ಪೈ. (ಅಂಚೆವೆಚ್ಚ 12 ನ.ಪೈ.)

ನಾಲ್ಕು ಗೀತೆಗಳು : (ಗೋಪೀಗೀತೆ, ವೇಣುಗೀತೆ, ಭ್ರಮರಗೀತೆ,
ಪಾಂಡವಗೀತೆ. ಕನ್ನಡ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ, ತಾತ್ಪರ್ಯ ಸಹಿತ)
ಬೆಲೆ 50 ನ.ಪೈ. (ಅಂಚೆವೆಚ್ಚ 16 ನ.ಪೈ.)

6 ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೆ ಕಮ್ಮಿಯಲ್ಲದೆ ತರಿಸಿಕೊಂಡರೆ 25% ಕರ್ಮಾವಣಿ.
ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ ಅಂಚೆವೆಚ್ಚ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

— ಸಂಪಾದಕ —

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನಸಂವಾದ

ಗೀತಾವಿವೃತ್ತಿಯ ಆಧಾರದಮೇಲೆ ಬಹಳ ಸುಲಭಶೈಲಿಯ ಅನುವಾದ.
ಬೆಲೆ 3 ರೂ. ಮಾತ್ರ ಮನಿಯೂಡರ್ ಮಾಡಿದರೆ, ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ
ಅಂಚೆವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ವಿ. ಪಿ. ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಪೂರ್ವ ಗ್ರಂಥ.

ಈ ಪುಸ್ತಕ ಗ್ರಂಥ ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿಳಾಸ :—

ಸೆಕ್ರೆಟರಿ

ಶ್ರೀಕರ್ನಾಟಕ ಚಾರ್ಯ ಸೇವಾಸಂಘ,
ಹದಡಿಬಡಾವಣೆ, ದಾವಣಗೆರೆ.

‘श्रीपतिमनदो नः’

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸನಾಜ್ಞೆಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೂಲಕ
ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಸಂಪುಟ ೧೧]

೧೯೬೧ -- ಮಾರ್ಚ್

[ಸಂಚಿಕೆ ೫

ಸಂಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ಹರಿದಾಸರತ್ನಂ ಗೋಪಾಲದಾಸರು

ರಾಘವೇಂದ್ರಕಾಲೋನಿ, ಚಾಮರಾಜನೇರಿ, ಬೆಂಗಳೂರು-೧೮.

ವಾರ್ಷಿಕಚಂದಾ : ಮೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು.

— ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ —

	ಪುಟ
ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ ೧
ಬಾಯಿಪಾಠ ೨
ಶ್ರೀಸುಮಧ್ವವಿಜಯ ಮಹಾಶಾಸ್ತ್ರ ೪
ಶ್ರೀಮದ್ಭೀತರೇಯೋಪನಿಷತ್ ೫೧
ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರು ೨೫

ಸಾ ದ ರ ಸ್ವೀ ಕಾ ರ

“ ಪರಿಮಳೆ ” ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರಿಂದ ಅಭಿಮಾನ ಪೂರ್ವಕ ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪರಿಮಳ ಅನಂದ ತೀರ್ಥಾಂಕವನ್ನು ಆದರೆ ಪುರಸ್ಕರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಶ್ರೀಯುತರು ೧೭೨ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ವೀಪಯೋಗಿಗಳಾದ ಉತ್ತಮ ಲೇಖನಗಳನ್ನೇಕವನ್ನು ೧ ರೂ. ೫೦ ನ. ಪೈಸೆಗಳಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಹೆಚ್ಚಿನದು. ಸಂಗ್ರಾಹ್ಯವಾದ ಈ ಅಂಕ ಸಿಗುವುದಕ್ಕೆ ವಿಳಾಸ ಹೀಗಿದೆ :—

ಪ್ರಕಾಶಕರು .

ಶ್ರೀ ಪರಿಮಳ ಸಂಶೋಧನ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶನ ಮಂದಿರ

“ ಗೋಪುರದರ್ಶಿನೀ ” ಅರಮನೆ ಬೀದಿ,

ನಂಜನಗೂಡು.

‘ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮನದೊ ನ:’

ಶ್ರೀ ಹ ರಿ ದಾ ಸ ಭಾ ರ ತೀ

‘ಪ್ರಥಮೋ ಹನುಮಾತ್ರಾಮ ದ್ವಿತೀಯೋ ಭೀಮ ಉ ವ ಚ |

ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಸ್ತೃತೀಯಸ್ತು ಭಗವತ್ಕಾರ್ಯಸಾಧಕ:’ ||

ಸಂಪುಟ ೧೧	೧೯೬೧—ಮಾರ್ಚ್	ಸಂಚಿಕೆ ೫
-------------	-------------	-------------

ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾರ್ತೆ

“ ಗುರುದ್ವಾರವೆ ಗತಿಯೆಂಬ ಮನಸವನೆಗೆ
ಪರಮಶಾಂತನೆಗೆ ವರವೈಷ್ಣವನೆಗೆ
ದುರುಬುದ್ಧಿ ಇರದವಗೆ ನಿರತ ಶಿಷ್ಯನೆಗೆ
ಉರುತರದ ತತ್ವಗಳು ಅವಿರತ ಪೋಷಣೆ
ದೊರೆವನಾಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ವಿಜಯವಿಠಲರೇರಲು
ಪರಮಹರುಷಪಟ್ಟು ನಲಿದಾಡುವೆನೆಂದು ”

ಶ್ರೀ ವಿಜಯರಾಯರಾಯರು

ಬಾಯಿಸಾಠ

ರಾಗ: ಶಂಕರಾಭರಣ ಅಟತಾಳ

ಕೇಳಿದೆ ನಿನ್ನಯ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿದೆ

||ಪ||

ನೀರೊಳು ಮುಳುಗಿದೆಯಂತೆ ದೊಡ್ಡ !
ಭಾರಗಿರಿಯ ಪೊತ್ತೆಯಂತೆ,
ಗೆಡ್ಡೆ ಬೇರುಗೆಣಸು ಮೆದ್ದೆಯಂತೆ, ಆಹ
ಮೂರೆರಡರಿಯದ ಪೋರನ ಮಾತಿಗೆ
ಘೋರದಾನವನ ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿದಿಯೆಂದು

||೧||

ನಾರಿಯೊಬ್ಬಳ ಪೆತ್ತೆಯಂತೆ, ಹೆತ್ತ !
ನಾರಿಯಳನು ಕೊಂದೆಯಂತೆ
ನಿನ್ನ ನಾರಿಚೋರನ ಕೊಂದೆಯಂತೆ, ಆಹ
ಊರ ನಾರಿಯರಿಂದ ಬೈಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಪರ-
ನಾರಿಯರಭಿಮಾನ ಗಾರುಮಾಡಿದಿಯೆಂದು

||೨||

ತುರುಗರಾವುತನಾದೆಯಂತೆ, ನಿನ್ನ !
ಕರದಿ ಕಡೆಗೋಲು ನೇಣಂತೆ
ನಿನಗೆ ಸರಿ ಧರಿಯೊಳಗಿಲ್ಲವಂತೆ, ಆಹ
ವರದಪುರಂದರನಿತ್ಯಲ ನಿನ್ನಯ
ಪರಿಸರಿ ಮಹಿಮೆಯ ಹರುಷದಿಂದಲಿ ನಾ

||೩||

ರಾಗ ಬಿಲಹರಿ ತಾಳ ಆದಿ

ನಾರಾಯಣ ಎನ್ನ ಬಾರದೆ ನಿಮ್ಮ
ನಾಲಿಗೆಯೊಳು ಮುಳ್ಳು ಮುರಿದಿಹುದೆ ||೪||

ವಾರಣಾಸಿಗೆ ಪೋಗಿ ದೂರ ಬಳಲಲೇಕೆ |
ನೀರಕಾವಡಿ ಪೊತ್ತು ತಿರುಗಲೇಕೆ ||
ಊರೂರು ತಪ್ಪದೆ ದೇಶಾಂತರವೇಕೆ |
ದಾರಿಗೆ ಸಾಧನವಲ್ಲವೆ ಹರಿಸಾಮು ||೫||

ನಿತ್ಯಸವಾಸವಿದ್ದು ಹಸಿದು ಬಳಲಲೇಕೆ |
ಮತ್ತು ಚಳಿಯೊಳು ಗಂಗೆ ಮುಳುಗಲೇಕೆ ||
ಹಸ್ತವ ಪಿಡಿದು ಮಾಡುವ ಜಪತಪವೇಕೆ |
ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸಾಧನವಲ್ಲವೆ ಹರಿಸಾಮು ||೬||

ಸತಿಸುತರನು ಬಿಟ್ಟು ಯೃಗಳಾಶ್ರಮವೇಕೆ |
ವ್ರತಕೃಚ್ಛ್ರ ನೇಮ ನಿಷ್ಠೆಗಳೇತಕೆ ||
ಪೃಥಿವಿಯೊಳಗೆ ನಮ್ಮ ಪುರಂದರವಿತಲನ |
ಅತಿಶಯದಿಂದೊಮ್ಮೆ ನೆನೆದರೆ ಸಾಲದೆ ||೭||

ರಾಗ ಮಧ್ಯಮಾವತಿ ಅಟತಾಳ

ಮಲತವೆತ್ತಿಡದೊ ದುರ್ಗತಿಮುಲ್ಲಿದುದೊ
ಹರಿ ಹರಿ ಹರಿಯೆಂದು ಸ್ಮರಿಸುವ ಜನರಿಗೆ ||೮||

ಸ್ನಾನವೇತಕೆ ಸಂಧ್ಯಾ ಜಪ ತಪವೇತಕೆ |
ಮೌನವೇತಕೆ ಮಾಸವ್ರತವೇತಕೆ ||

ಮಾನಸದಲಿ ವಿಷ್ಣುಪಾದ ಧ್ಯಾನಿಸುವಂಥ |
ಜ್ಞಾನವಂತರ ಸಂಗಸುಖದೊಳಿಪ್ಪವರಿಗೆ ||೧||

ತೀರ್ಥವೇತಕೆ ಕ್ಷೇತ್ರಯಾತ್ರೆಯು ಏತಕೆ |
ಗೋತ್ರಧರ್ಮದ ಪುಣ್ಯ ಬಯಸಲೇಕೆ ||
ಸೂತ್ರದಿ ಜಗವೆಲ್ಲ ಮೋಹಿಸುವಾತನ |
ಸ್ತೋತ್ರದಿಂ ಪಾಡಿ ಹಿಗ್ಗುವ ಭಾಗವತರಿಗೆ ||೨||

ಅಂಗದಂಡನೆ ಏಕೆ ಆತ್ಮಘಾತವೇಕೆ |
ತಿಂಗಳ ಚಾಂದ್ರಾಯಣವೇತಕೆ ||
ಮಂಗಳಮಹಿಮಶ್ರೀಪುರಂದರವಿಠಲನ
ಹಿಂಗದರ್ಚನೆಯ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಜನರಿಗೆ ||೩||

“ ಜೀವಕೃತಕರ್ಮಗಳ ಬಿಡದೆ ರ-
ಮಾವರನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಫಲಗಳ-
ನೀವನಧಿಕಾರಾನುಸಾರದಲವರಿಗನವರತ ||
ಪಾವಕನು ಸರ್ವಸ್ವ ಭುಂಜಿಸಿ
ತಾ ಏಕಾರವನ್ನೈದನೊಮ್ಮೆಗೆ
ಪಾವನಕೆ ಪಾವನನೆನಿಸ ಹರಿಯುಂಬುದೇನರಿದು ”

ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು.

ಸುಮಧ್ವವಿಜಯಮಹಾಕಾವ್ಯ

ಶ್ರೀ ಸುಮಧ್ವವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾದ ಪನಾಡಗಳು

ಬರೆದವರು :

ಶ್ರೀ ಕೆ. ತಿಮ್ಮಣ್ಣಾಚಾರ್ಯ, ಬಿ.ಎಸ್.ಸಿ.,ಬಿ.ಟಿ.,
ಶಿವಮೊಗ್ಗ.

(ಹಿಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಿಂದ ಮುಂದುವರಿದುದು)

“ಸಾಧಕೋ ರಾಮವಾಕ್ಯಾನಾಂ ತತ್ಸಮೀಪಗತಃ ಸದಾ
ಹನುಮಾನ್ಪ್ರಥಮೋ ಜ್ಞೇಯೋ ಭೀಮಸ್ತು ಬಹುಭುಕ್ತೋಽಪಿ
ಪೃತನಾಕ್ಷಯಕಾರೀ ಚ ದ್ವಿತೀಯಸ್ತು ತೃತೀಯಕಃ |
ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಸ್ತಥಾಽನಂದತೀರ್ಥನಾಮಾ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ |
ದಶೇತಿ ಸರ್ವಮುದ್ದಿಷ್ಟಂ ಸರ್ವಂ ಪೂರ್ಣಮಿಹೋಚ್ಯತೇ
ಪ್ರಜ್ಞಾ ಪ್ರಮತಿರುದ್ದಿಷ್ಟಾ ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಸ್ತತಃಸ್ಫುಟಃ |
ಆಸಮಂತಾತ್ಪತಿಶ್ಚೈ ತು ಗುಢಂ ಕಲಿಯುಗೇ ಹರಿಃ
ಅಸತ್ಯಮಪ್ರತಿಷ್ಠಂ ಚ ಜಗದೇತದನೀಶ್ವರಂ
ವದದ್ಭಿಗುಣಹಿತಂ ಸಂತಂ ತೃತೀಯೋಽಸುರ್ಮಥಾಯತಃ |
ತೇನ ವಿಷ್ಣೋಸ್ತು ವರ್ಷಾಖ್ಯಾನ್ಯುಣಾನಜ್ಞಾಸಿಮಃ ಪರಾನ್
ಈಶಾನಾಸಃಸೂರಯಶ್ಚ ನಿಗುಢಾನ್ನಿಗುಣೋಕ್ತಿಭಿಃ
ಶ್ರೀತಾಯಾಂ ದ್ವಾಪರೇ ಚೈವ ಕಲೌ ಚೈತೇ ಕ್ರಮಾತ್ತಯಃ
ವಿತೇಷಾಂ ಪರಮೋ ವಿಷ್ಣುರ್ನೇತಾ ಸರ್ವೇಶ್ವರೇಶ್ವರಃ
ಸ್ವಯಂಭೂರ್ಬ್ರಹ್ಮಸಂಜ್ಞೋಽಸೌ ಪರಸ್ತ್ಯೈ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ
(ಯಜುರಸಂಹಿತೆ)

ಯಜುರಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳು ಮೇಲೆ ಲಿಖಿತವಾದ
ಬಳಿತ್ವಾಸೂತ್ರಮುಕ್ತಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನರೂಪವಾಗಿವೆ.

ಇನ್ನು ಸರ್ವಜೀವರಿಗೂ ಆಪ್ತತಮರಾದವರು ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸದೇವರು.

“ಬ್ರಹ್ಮಾವಿಷ್ಣು ಹಿ ಸರ್ವಸ್ಯ ಲೋಕೇಷ್ವತ್ವತಮೌ ಮತೌ |

ಆಪ್ತಾಸ್ತದಿತರೇ ಜ್ಞೇಯಾ ದೇವಾ ಮುನಯ ಏವ ಚ (ವಿಷ್ಣುಸಂಹಿತೆ)

ವಿಷ್ಣುಸಂಹಿತೆಯ ಈ ಶ್ಲೋಕವು ಆಪ್ತರು ಯಾರೆಂಬದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದೆ. ಜೀವೋತ್ತಮರಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು ಇವರಿಬ್ಬರು ಸರ್ವರಿಗೂ ಆಪ್ತತಮರು. ದೇವತೆಗಳೂ ಮುನಿಗಳೂ ಇತರ ಆಪ್ತರು. ಸರ್ವೋತ್ತಮರೂ ಸಾಕ್ಷಾನ್ನಾರಾಯಣನ ಅವತಾರರೂ ಪರಮಾಪ್ತತಮರೂ ಆದ ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸದೇವರ ನುಡಿಗಳಂತಿವೆ.

ಜ್ಞಾನೀ ಮಧ್ಯೋ ಮಾತರಿಶ್ವಾ ಮಹಾಸಂತಂ ಜಗತ್ಪತಿಂ |

ಹನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಖ್ಯಾಸ್ತ್ರಯೋ ನಾಯುಸುತಾ ಇಮೇ

(ಪದ್ಮಪುರಾಣ)

ವಿಶುದ್ಧವಾಜಕಕ್ಷೇತ್ರೇ ಕೃತಂತೇಶ್ವರಪೂಜಕಃ

ಭವಿಷ್ಯತಿ ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವ್ರತಿನಿಸ್ಥಿತಃ

ವೇದವತ್ಯಾಖ್ಯಾಭಾರ್ಯಾಯಾಂ ತಸ್ಮಾಜ್ವಾತೋ ಜಗತ್ಪತಿಃ |

ಯದುವುತ್ರಾಂ ಯಥಾ ಭೀಮಃ ಸಂಜಾತಃ ಸ್ವರ್ಗಮಾತ್ರತಃ |

ಅಜ್ಞದೃಷ್ಟಾಶ್ಚ ಶರೀರಂ ತು ಜಾತವದ್ವೈಶ್ಯತೇ ಬಹಿಃ |

ದ್ವಿಷೋಡಶೀಲಕ್ಷಣಕಂ ಶರೀರಂ ಚ ತದೇವ ಹಿ |

....
....

ಶುಕ್ಲಾದಿಭಿಃ ಪ್ರಜಾತಂ ತಂ ಕದಾಪಿ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ (ಸಾಂದಪುರಾಣ)

.....

ನಿಶಮ್ಯ ತಸ್ಯ ವಾಕ್ಯಾನಿ ವ್ಯಾಸಃಸರ್ವಾಂತರಾತ್ಮಕಃ

ಸ್ವಾಧಿಸ್ಥಾನಾನ್ ಪರಾನಷ್ಟ್ವ ಗ್ರಾಂಥೋ ನಾನಾಸುವರ್ಣಕಾನ್

ದದೌ ಸ್ತುತ್ವಾ ಪುನಸ್ತೋಷಾನ್ಮಧ್ವಃ ಪ್ರತಿಜಗಾಮ ಹಿ |

(ನಾಯುಪುರಾಣ)

ಈ ಸ್ಮೃತಿವಾಕ್ಯಗಳು ಮೇಲೆ ಉಕ್ತವಾದ ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಉಪಪ್ಪಂಭಕವಾದ ಆಪ್ತವಾಕ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಇಂತಿದೆ.

ಹನುಮ, ಭೀಮ, ಮಧ್ವರು ಶ್ರೀವಾಯುದೇವರ ಮೂರು ಅವತಾರಗಳು. ವಿಮಲಪಾಜಕಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಆನಂತೇಶ್ವರಪೂಜಕನಾದ ದ್ವಿಜನೋರ್ವನಾಗುವನು. ಆತನು ವ್ರತನಿಷ್ಠನೂ ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮನು ಆಗಿರುವನು. ಆತನಿಗೆ ಅನುರೂಪಳಾದ ಭಾರ್ಯೆ ವೇದವತೀ ಎಂಬಾಕೆ. ಅನಿಲದೇವನಿಂದ ಕುಂತೀದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಭೀಮಸೇನನು ಸ್ಪರ್ಶಮಾತ್ರದಿಂದ ಜನಿಸಿದಂತೆ, ಆ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮನಿಂದ ಆ ವೇದವತೀದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಮಗುವೇ ಶ್ರೀಮಧ್ವರು. ಇವರ ಶರೀರವು ದ್ವಾಪ್ರಿಂಶಲ್ಲಕ್ಷಣೋಪೇತವಾದುದು. ಶುಕ್ಲಶೋಣಿತಸಂಬಂಧವು ಈ ಶರೀರದ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಬದರಿಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಅನುಗೃಹೀತರಾಗಿ ವ್ಯಾಸಮುಷ್ಠಿಯೆಂಬ ಶುದ್ಧಶಿಲಾತ್ಮಕವಾದ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯ ಉತ್ತಮಾಧಿಷ್ಠಾನವಾದ ನಾನಾ ಸುವರ್ಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶಿಲಾಗಳನ್ನು ಪಡೆದರೆಂಬ ಶ್ರೀ ಸುಮಧ್ವವಿಜಯದ ಮಾತಿಗೆ ವಾಯುಪುರಾಣದ ಸಮ್ಮತಿ ಇದೆ. ಹೀಗೆ

ಪ್ರಥಮೋ ಹನುಮಾನಾಮ ದ್ವಿತೀಯೋ ಭೀಮ ಏವ ಚ
ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಸ್ತೃತೀಯಸ್ತು ಭಗವತ್ಕಾರ್ಯಸಾಧಕಃ

ತ್ರೇತೆಯಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನಾಗಿ ರಾಮಸೇವೆಯನ್ನೆಸಗಿ, ದ್ವಾಪರದಲ್ಲಿ ಸೋಮಕುಲಲಲಾಮಭೀಮನಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಸೇವೆಗೈದ ಆ ವಾಯುದೇವನೇ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜನರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಜನಿಸಿ, ವೇದದೂಷಕಮತವನ್ನು ನಿಂದಿಸಿ ಸನ್ಮತವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಸಜ್ಜನರನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಸಕಲಲೋಕಗುರು. ಗಾದ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವರೆಂಬುದು ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಸಮ್ಮತವಾದ ವಿಷಯವೆಂಬುದು ಮೇಲಿನ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು ಶ್ರೀಮಧ್ವರು ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರ ಅವತಾರವೆನ್ನಲು ಜ್ಞಾನಿವರೇಣ್ಯರು ಅನೇಕ ಯುಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಮಧ್ವರು ರಚಿಸಿರುವ ಸವಿತೃಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ರಚಿಸಿರುವ ಮಂಗಳಾಚರಣಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ

ತಮ್ಮಗಿಂತ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯನ್ನಲ್ಲದೇ ಬೇರಾರನ್ನೂ ನಮಿಸಿಲ್ಲ; ಸ್ತೋತ್ರಗೈದಿಲ್ಲ; ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಲ್ಲ. ಅಂದಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ಮಾಧವನ ನಂತರ ಶ್ರೀದೇವಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇವರೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮರೆಂಬುದು ಸೂಚಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಲ್ಲದೇ ಇವರಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮರಾದವರು ಮತ್ತಾರಾದರೂ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಈ ಜ್ಞಾನಿವರೇಣ್ಯರು ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಅವರನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಗೈಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇ? ಇವರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣತ್ವೇನ ಇವರು ಉದಾಹರಿಸಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಅವುಗಳು ಅಪೌರುಷೇಯವೂ ಸ್ವತಃಪ್ರಮಾಣವೂ ಆದ ವೇದವಾಕ್ಯಗಳು, ಇಲ್ಲವೇ ವೇದಪ್ರತಿಪಾದ್ಯರಾದ ಆ ವೇದವ್ಯಾಸದೇವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲದೆ ಇತರರ ಮಾತನ್ನೇ ನಾವು ಕಾಣೆವು. ಅಂದಮೇಲೆ ಜೀವೋತ್ತಮರಾದ ಋಜುವುಂಗವರೇ ನಮ್ಮ ಪರಮಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥರೆಂಬಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇಕೆ? ಹನುಮದವತಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಸಮುದ್ರೋಲ್ಲಂಘನ, ಸಂಜೀವನ ಪರ್ವತವನ್ನು ಏಕಹಸ್ತದಿಂದ ತಂದುದು, ದ್ವಿತೀಯಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯಸಾಧ್ಯವಾದ ಪ್ರಿಯತಮವಾದ ಸೌಗಂಧಿಕಪುಷ್ಪವನ್ನು ತಮ್ಮ ವಲ್ಲಭೆಗೆ ತಂದಿತ್ತದು, ಜರಾಸಂಧನನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ರಾಜಸೂಯಾಶ್ವಮೇಧವನ್ನು ಧರ್ಮರಾಜನಿಂದ ಮಾಡಿಸಿದುದು, ದುರ್ಯೋಧನನ ವಧೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಂತೆಯೇ ತೃತೀಯಾವತಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಇವರು ಅನನ್ಯಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನೆಸಗಿದ್ದಾರೆ. ಭುವನಾದ್ಭುತವಾದ ಇವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಅದ್ಭುತ ಭಾಷ್ಯರಚನೆಯು ಅನನ್ಯ ಸಾಧ್ಯವಾದುದು. ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅನಂತವೇದವಾರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಅವಗಾಹನಮಾಡಿ ಕೋಟಿ ಸಹಸ್ರವೇದವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸಿ ಮುರರಿಪುವಿನ ಅನಂತಗುಣದರ್ಶನಮಾಡಿಸುವ ಇವರ ಧನ್ಯರೂಪದಂತಿರುವ ಆ ಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯವು ಋಜುವುಂಗವರಾದ ಅನಂತವೇದೋಕ್ತಶ್ರೀಹರಿಯ ಅನಂತಗುಣರೂಪಕ್ರಿಯೋಪಾಸಕರಾದ ಶ್ರೀ ವಾಯುದೇವರಿಂದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯವರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾದೀತೆ? ಈ ವೇದಪ್ರವಚನಾಚಾರ್ಯರು ರಚಿಸಿದ ವೇದವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ರಚಿಸಬಲ್ಲ ಬೇರೊಬ್ಬ ಜೀವನಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯದ ಬೀಡಾದ ದ್ವಾರಾವತಿಯನ್ನೂ ಗೋಪಾಲಬಾಲಲನೆಯರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ತನ್ನ ಮಾವನ ಮನೆಯಾದ

(ಮುಂದುವರಿಯುವುದು)

ಮುಕ್ತರು ಪರಸ್ಪರ ಭಿನ್ನರೆಂದೂ ತಾರತಮ್ಯವುಂಟೆಂದೂ ತಿಳಿದು
ತ್ತದೆ. ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತದೇವತೆಗಳೇ ಪ್ರಸ್ತಾರವಾಗಿವೆ. ಏಕೆಂದರೆ, 'ನನ್ನನ್ನು ಅವೃತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಆ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಬಿಡುಬಿಡು
ಎಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿದೆ ಮತ್ತು ಅಮುಕ್ತದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅದೇ ರೀತಿ
ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸವೂ, ಮುಕ್ತದೇವತೆಗಳಿಗೇ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಗಳಲ್ಲಿವಾಸವೆಂದೂ
ಪ್ರಮಾಣಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

'ಸ ತತ್ರ ಪರ್ಯಂತಿ ಜಕ್ಷನ್ ಕ್ರೀಡನ್ ರಮಮಾಸನ್' ಎಂಬ
ಪ್ರಸಕ್ತನಾದವನು ಮುಕ್ತನೇ ಎಂದು 'ಯದೇನಂ ಮುಕ್ತೋ ಮುಕ್ತಃ
ಮೋದತೇ ಪ್ರಮೋದತೇ' ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದು.
'ಮುಕ್ತಃ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾನಾತ್' ಎಂಬ ಸೂತ್ರವೂ ಈ ನಿರ್ಣಯವನ್ನೇ ಸಾ-
ತ್ತದೆ. ಮುಕ್ತರು, ಜಗತ್ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ರಹಿತರಾಗಿ.

ಸಿದ್ಧವಾಗುವ ಸಕಲಭೋಗಗಳನ್ನನುಭವಿಸುವ (ಸ್ವಯಂಭವಿ)
ರೆಂದೂ ವೃದ್ಧಿ, ಹ್ರಾಸಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾದ ಸಿತ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ
ಪುನರಾವರ್ತಿತಾನಂದವೆಂದೂ (ಜನನ ಮರಣ ಯಾವವಾದ
ಬರುವವರಲ್ಲವೆಂದೂ) 'ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರವರ್ಜಿತಂ
ಲಿಂಗಾಚ್ಚ' ಮತ್ತು 'ಅನಾವೃತ್ತಿಃ ಪದ್ಧತಃ' ಎಂದು ಮುಕ್ತರು
ನಿರ್ಣಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವರಿಂದ ಮುಕ್ತರಿಗೆ ವಿಶ್ವಾರ್ಥವ್ಯಾಪ್ತಿ
ಗವೂ, ಉಂಟೆಂದು ವೈಷ್ಣವಾಗ ಅಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಯಾಗದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಬ್ರಹ್ಮ-
ಪೂಜ್ಯತ್ವವನ್ನೂ, ಮುಕ್ತರಿಗೆ ಕ್ರೀಡಾರ್ಥಿಗಳನ್ನೂ, ಭಿ-
ಶ್ರುತಿಗಳಿಗೆ ಗೌಣಾರ್ಥವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ, ಗೌರವವೂ
ಅಥವಾ ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ವಿಧವೂ
ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಯುಕ್ತವಲ್ಲ. ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದೇ
ಪ್ರವೃತ್ತವಾದ ವೇದಾಂತಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥ
ಬಿಟ್ಟು ಅನ್ಯಥಾ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಅತಿಪ್ರಸಂಗವೇ ಸರಿ.*

* ಸೂತ್ರಗಳಿಂದ ನಿರ್ಣೀತವಾದ ಅರ್ಥಗಳಿಗೂ ಉಪಾ-
ಲಮುಖ್ಯತ್ವವನ್ನು ನೀಡುವುದಾದರೆ, 'ತಕ್ಷಣ್ಯಂ ಸಂಪಾದ್ಯಮಾನ್' ಎಂಬ

ಪ್ರೃವ ಪೇತುಮದ್ಭಿರ್ವಿನಿಶ್ಚಿತೈಃ' ಎಂಬ ಗೀತೋಕ್ತಿಯೂ (ಅಧ್ಯಾಯ ೧೩-
ಶ್ಲೋಕ ೨೫) ಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸಹಿತವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಪದಗಳು, ನಿಶ್ಚಿತವಾದ
ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುವೆಂದು ಸಾಧಿಸುತ್ತದೆ. 'ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳುವುದರಿಂ-
ದೇನು! ಶ್ವೇತದ್ವೀಪವನ್ನು ಹೊಂದಪ ಯಾವ ಸಾಧಕನೂ ಮುಕ್ತನೇ ಅಲ್ಲ
ಎಂಬುದು ಪಾಪ್ರನಿರ್ಣಯವು' ಎಂದು ಆದಿತ್ಯಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಶ್ವೇತ-
ದ್ವೀಪವಾದಿಮುಕ್ತಶ್ಲೋಕಗಳ ವಾಸವನ್ನು ಅಲೌಕಿಕಸುಖಭೋಗವನ್ನೂ
ಮುಕ್ತತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನೂ ಹೇಳುವ ಭಗವದ್ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು* ತಳ್ಳಿಹಾಕಿ
ಮನುಷ್ಯವಾಕ್ಯಗಳೆಂದ. ಭೇದವನ್ನೂ ಭೋಗವನ್ನೂ ಹೇಳುವ ಶ್ರುತಿಗಳಿಗೆ
ಉಪಚಾರತ್ವವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಅಸಂಗತ. 'ಭೋಗರಹಿತವಾದ ಬೇರೊಂದು
ಮುಕ್ತ (ನಿರ್ಗುಣಮುಕ್ತಿ) ಇದೆ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಮಾಣವೂ ಇಲ್ಲ.
ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸಾಯುಜ್ಯವೇ ನಿರ್ಗುಣ (ಭೋಗರಹಿತ-ಭೇದರಹಿತ) ಮುಕ್ತಿ
ಯೆಂದೂ ಹೇಳಿಕೂಡದು. 'ಪಿತೃಚಾದಿ ದುರ್ದೇವತೆಗಳು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಆತನ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಗಳ ದ್ವಾರಾ ಸ್ವಯೇಗೃಭೋಗವನ್ನು
ಪಡೆಯುವಂತೆ, ಉತ್ತಮಮುಕ್ತಿಯೆನಿಸಿದ ಸಾಯುಜ್ಯದಲ್ಲಿ, ಮುಕ್ತರು
ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಭೋಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಮುಕ್ತರು ದುಃಖ
ಲೇಶ ರಹಿತರು ಮತ್ತು ಸರ್ವದಾ ವಿಷ್ಣುವಶರು. ಸಾಯುಜ್ಯಮುಕ್ತರು, ತಮ್ಮ
ಯೋಗ್ಯಾನುಸಾರವಾದ ಉತ್ತಮ ಬಾಹ್ಯಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವರಲ್ಲದೇ
ವಿಷ್ಣುವೇ ರೂಪಭೂತ ಅಸಂಖ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಸ್ವಾವರ (ತಮಗಿಂತ
ಕಡಿಮೆ) ಭೋಗಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲ. ಅವರು ವಿಷ್ಣುದೇಹದಿಂದ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರ
ಮೋಕ್ಷವೂ ಮೂರು ಮುಖ್ಯಭೋಗಗಳನ್ನೂ ಪಡೆಯುವರು. ಹೀಗೆಂದು

ಕೇತೋ' ಎಂಬ ಮೊದಲಾದ ಪರರ ಮಹಾವಾಕ್ಯಗಳಿಗೂ ಉಪಚಾರತ್ವವು
ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಅವರ ಅಭೇದಾದಿಪ್ರಮೇಯಗಳಿಗೆ ಹಾನಿಯಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗವೇ
ಬರುವುದು.

*ವೇದಾಂತ ಸೂತ್ರಗಳೇ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳು. ಅವುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವರು
ನಾರಾಯಣಾನತಾರರಾದ ಶ್ರೀ ಬಾದರಾಯಣರು.

ಸಾಯುಜ್ಯಮುಕ್ತರ ಭೋಗವನ್ನು ಸ್ವಾಂದಸ್ವರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ.*
 'ಈ ಜ್ಞಾನವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿದ ಜ್ಞಾನಿಗಳು (ಅಪರೋಕ್ಷವರ್ತಿಗಳು) ನನ್ನ
 ಸಮಾನಧರ್ಮಗಳನ್ನು, ಎಂದರೆ ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಡುಗನಾಗಿರುವಾಗಲೂ
 ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಷ್ಟವಾಗದಿರುವಿಕೆ - ಜನನ ಮರಣಾಪಾರ್ಜಿತವಾದ ಸಮಾನ
 ಧರ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದುವರು' ಎಂದು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಜ್ಞನು ಮುಕ್ತರನ್ನು
 ವರ್ಣಿಸಿರುವನು.

ಪೂರ್ವೋತ್ತಮಯುಕ್ತಿಸ್ತು ಪ್ರಮಾಣಂ ಸಂಸ್ಕಾರಮಪಿ ಸಂಪತ್ತಿ
 ರಿಂದಲೂ ಸೇವ್ಯನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡು-
 ನಾತ್ಮಕ ಸಕಲವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಆತ್ಮನ ಭಿನ್ನವೆಂದೂ ಪ್ರಮಾಣವೆಂದೂ
 ಸರ್ವನಾಮನೆಂದೂ, ಸದಗತವ್ಯಥೆಂದೂ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೆಂದೂ ಸಂಪತ್ತೆಂದೂ
 ಸರ್ವಪೇದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾಗಿರುವನು.

ದ್ವಿತೀಯಾಂಕ

ಪ್ರತಿಪಾತ್ಯ ನಿಶ್ಚಯಾಂಗಣಂ ವಿಸ್ತೃತಮಪಿ ಕಾ
 ಉಪಾಸನಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಇರುವರು.
 ಫಲ - ನಾರಾಯಣಾಕಾಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ಹಿಂದಿನ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಬೃಹದೀಶಹಸ್ತಪ್ರತಿಪಾತ್ಯ ನಿಶ್ಚಯಾಂಗಣಂ ವಿಸ್ತೃತಮಪಿ ಕಾ
 ಲಾಯಿತು. ಬೃಹದೀಶಹಸ್ತಪ್ರತಿಪಾತ್ಯ ನಿಶ್ಚಯಾಂಗಣಂ ವಿಸ್ತೃತಮಪಿ ಕಾ
 ಅದರ ಅಭಿನಯ ದೇವತೆಗಳು, ಪ್ರತಿಪಾತ್ಯ ನಿಶ್ಚಯಾಂಗಣಂ ವಿಸ್ತೃತಮಪಿ ಕಾ
 ಪ್ರಕಾರ, ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಉಪಾಸನಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಇರುವರು. ಈ ವಿಷಯ
 ವನ್ನೂ ಈ ಖಂಡವು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ.

*ಗ್ರಹ, ಪಿತಾಚಾರಿಗಳಿಂದ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ವಿವಿಧವಾದ ಅಪರಾಧಗಳಿಂದ
 ತಾನರಿಯದ ಭಾಷಾ ಅಂಶ, ದೇವತೆಗಳಿಂದ ತಾನರಿಯದ ಭಾಷಾ
 ಸಾಯುಜ್ಯಮುಕ್ತರ ಭೋಗವನ್ನು ಬಾಧಿಸುವ
 ಬಾಗಿವೆ.

ಸ್ತುತಿಪಟ್ಟಿಡುವ ಎಷ್ಟು ಋಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಮೂವತ್ತೆರಡುಸಾವಿರ ಅಕ್ಷರಗಳಾಗುವುದೋ ಆ ಸಮೂಹವು ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರವೆನಿಸುವುದು. ಬೃಹತೀ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತಾರು ಅಕ್ಷರಗಳಿರುವವು. ಈ ಛಂದಸ್ಸಿನ ೧೦೦೦ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ೩೬,೦೦೦ ಅಕ್ಷರಗಳಾಗುವವು. ಬೇರಾವ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನಾದರೂ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರಿಂದ ೩೬,೦೦೦ ಅಕ್ಷರಗಳಾದರೆ, ಅದೂ ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರವಾಗುತ್ತದೆ.* ಇದರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುವುದು ವಿಷ್ಣುಪ್ರೀತಿದೀಪಕಕ್ಕೆ ಕಾರಣ.

ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ವ್ಯಂಜನಾಕ್ಷರಗಳು ಅದರ ಶರೀರ-ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೋಲಾಳಿಮಾಡಿರುವ ಸ್ವಾಯಂಭವಮನುವು ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರದ ವ್ಯಂಜನಾಕ್ಷರಗಳೆನಿಸಿತೆ. ಘೋಷಗಳು (ಸ್ವರಾಕ್ಷರಗಳು) ಅದರ ಅತ್ಮ-ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಮಾಡಿಯಾದ ಚತುರ್ಮುಖನು ಅದರ ದೇವತೆ. ಉಪ್ಪಗಳು (ರ, ಕ, ಷ, ದ) ಅವರ ಪ್ರಾಣ-ಪ್ರಾಣವಾಯುವಿಗೆ ಅಭಿಮಾನಿಯಾದ ಮುಷ್ಣುಪ್ರಾಣನು ಅವರ ದೇವತೆ. ಶರೀರಕ್ಕೂ ವ್ಯಂಜನಾಕ್ಷರಗಳಿಗೂ ಮನವು ಅಭಿಮಾನಿಯೆಂದೂ, ಘೋಷಗಳಿಗೂ ಸರ್ವಜೀವರಿಗೂ ಚತುರ್ಮುಖನು

* ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಋಗ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಬೃಹತೀಛಂದಸ್ಸಿನ ೧೦೦೦ ಋಕ್ಕುಗಳು ಶೋರುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸತಕ್ಕ (ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ) ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬಹುದು.

ಛಂದಸ್ಸುಗಳು ಏಳು:—ಗಾಯತ್ರಿ, ಉಷ್ಟಿಕ್, ಅನುಷ್ಟುಪ್, ಬೃಹತೀ, ಪಂಚಜ್ವಿ, ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಮತ್ತು ಜಗತೀ. ಎಲ್ಲವೂ ವಿಷ್ಣುಪ್ರತಿಮೆಗಳೇ. ಬೃಹತೀ ಛಂದಸ್ಸಿನ ೧೦೦೦ ಋಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಏರ್ಪಡಿಸಲಾದ ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರವು ಸರ್ವ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆನಿಸುವುದು. ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯದ ಐದನೆಯ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯದ ವಿಸ್ತೃತವನ್ನು ನೋಡಿ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಘೋಷ - ಸ್ವರಗಳು (ಅಪ್ಪಣ) ಅಥವಾ ಕಾದಿವ್ಯಂಜನಪಂಚವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎಂಟನೇ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳು, ಯ, ರ, ಲ, ವ, ಗಳು (ಅಂತಸ್ಥಗಳು) ಮತ್ತು 'ಹ'ಕಾರ.

ಅಭಿಮಾನಿಯಾದೂ, ಉಪಾಭಿಮಾನಿಯು ಪಾಯುವೆಂದೂ, ಪೂರ್ಣ ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರದಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನು ಜನಾರ್ದನನೆಂದೂ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಅಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ಅವರ ನಿಯಾಮಕನಾದ ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರ-ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯವಿಷ್ಟುವನ್ನೂ ತಿಳಿದು ಉಪಾಸಿಸಿ ವಸಿಷ್ಠನು ವಸಿಷ್ಠನೆನಿಸಿದನು ;* ಅದರಿಂದ ನೇದಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಆ ನಾಮವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಈ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು (ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರದ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು) ಇಂದ್ರನು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೂ ಭರದ್ವಾಜನಿಗೂ ಆದರದಿಂದ ಹೇಳಿದನು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಶನೂ ಫಲದಾತನೂ ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಷ್ಟುವು ಸಕಲರ ಬಂಧುವು. ಈ ವಿದ್ಯೆಯ ಬಲದಿಂದ ಲಭಿಸಿದ ವಿಷ್ಣುಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಇಂದ್ರನು ಸಕಲಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ (ಹೋತೃಗಳಿಂದ ಹರ್ಷೋಪಾಸ್ಮೀಕಾರಕ್ಕಾಗಿ) ಅಹ್ವಾನಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರದ ಮಹಿಮೆ !

ಹೀಗೆ ಸಂಪಾದಿತವಾದ ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರಕ್ಕೆ ೩೬೦೦೦ ಅಕ್ಷರಗಳಷ್ಟೆ. ಒಂದುನೂರು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ದಿನಗಳೂ ಅಷ್ಟೇ ಸಹಸ್ರಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ೩೬ ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ೩೬ ವ್ಯಂಜನಗಳೂ ೩೬ ಸ್ವರಗಳೂ ಇರುವುವು. ವಿಷ್ಟುವು ೩೬ ರೂಪಗಳಿಂದ ವ್ಯಂಜನಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ೩೬ ರೂಪಗಳಿಂದ ಸ್ವರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದು ಅಧಿದೈವನಾಗಿರುವನು. ೩೬ ಅಕ್ಷರಗಳ ಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೩೬೦೦೦ ವಿಷ್ಟು-ರೂಪಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜನಗತ ೩೬೦೦೦ ರೂಪಗಳು (೩೬೦೦೦ ದಿನ-ಗಳಲ್ಲಿರುವ) ೩೬೦೦೦ ರಾತ್ರಿಗಳಿಗೂ ಸ್ವರಗತ ೩೬೦೦೦ ಹಗಲುಗಳಿಗೂ ನಿಯಾಮಕವಾದ ವಿಷ್ಟುರೂಪಗಳಾಗಿವೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯ ಈ ೩೬೦೦೦ ರೂಪಗಳು ೧೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಅಹೋರಾತ್ರಿಗಳಿಗೆ ನಿಯಾಮಕದೇವತೆಗಳೆಂದು ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರದ ವರ್ಣಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿದರೆ ಒಂದುನೂರು ವರ್ಷಪರ್ಯಂತ ಸಂತತ ಪರಿಧ್ಯಾನಮಾಡಿದ ಫಲವನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಯು ಹೊಂದುವನು. ಇದು ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರದ ಮಹಿಮೆ !

ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಹೀಗೆ ತಿಳಿದು ಉಪಾಸಿಸಿದ ಅಭಿ-ಕಾರಿಯು ಪ್ರಜ್ಞಾಮಯನೂ, ದೇವತಾಮಯನೂ, ಬ್ರಹ್ಮಮಯನೂ,

*ವಸಿಷ್ಠ :—ವಾಸವಾಡುವವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಈ ಉಪಾಸನೆಯಿಂದ ಆ ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳ ಜೀವನು ವಸಿಷ್ಠನಾಮಕ ಋಷಿಪದವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಅಮೃತಮಯನೂ ಆಗಿ ಉತ್ತಮದೇವತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಅಂತ-
ರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿದ್ದು ಸರ್ವಜೀವರ ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳಿಸುವು
ದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುವು 'ಪ್ರಜ್ಞ'ನೆದಿಸುವನು. ಪ್ರಕೃಷ್ಟಜ್ಞಾನರೂಪನಾದ್ದರಿಂದಲೂ
ವಿಷ್ಣುವು 'ಪ್ರಜ್ಞ'ನು. ಈತನೇ ತನಗೆ ಪ್ರಧಾನನೆಂದು (ಸರ್ವೋತ್ತಮ
ಸ್ವಾಮಿಯೆಂದು) ತಿಳಿಯುವವನು 'ಪ್ರಜ್ಞಾಮಯ'ನು. 'ಮಯ' ಶಬ್ದವು
ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಪ್ರಜ್ಞಾರೂಪನಾದ
ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಉಪಾಸಕನಿಗೆ ಅಧಿದೇವತೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಉಪಾಸಕನು 'ಪ್ರಜ್ಞಾ
ಮಯ'ನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವನು. ವಿಷ್ಣುವು, ಗುಣಪೂರ್ಣನಾದ್ದರಿಂದ
'ಬ್ರಹ್ಮ'ನೆಂದೂ, ನಿತ್ಯನಾದ್ದರಿಂದ 'ಅಮೃತ'ನೆಂದೂ, ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟಸ್ವರೂಪ
ನಾದ್ದರಿಂದ 'ದೇವತಾ' ಎಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವನು. ಏತಾದೃಶವಿಷ್ಣುವನ್ನು,
ಪ್ರಜ್ಞಾದಿಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ತನಗಿಂತಲೂ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಇತರ ಸರ್ವರಿಗಿಂತಲೂ ಅತ್ಯಧಿಕ
ನೆಂದು ತಿಳಿದವನು, ಆ ವಿಧ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ 'ಪ್ರಜ್ಞಾ
ಮಯ, ಬ್ರಹ್ಮಮಯ, ಅಮೃತಮಯ, ದೇವತಾಮಯ'ನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡು
ತ್ತಾನೆ. ಅಧಿಕಾರಿಯು ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರದ ಉಪಾಸನಾಫಲವಾಗಿ ಪ್ರಜ್ಞಾದಿ
ಮಯನಾಗಿ, ಕ್ರಮೇಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಪರ್ಯಂತರಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು
ಹೊಂದಿ, ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನಿಂದ ಕೇಶವನನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ಸ್ವರವ್ಯಂಜನಭೇದದಿಂದ ರಮಾಸತಿಯು ೭೨೦೦೦ ರೂಪಗಳು ಬೃಹತೀ
ಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿರುವವಷ್ಟೆ. ಆ ರೂಪಗಳೇ ಪುರುಷನಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವುವು. ಪುರುಷ
ನಲ್ಲಿದ್ದ ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರವೇ ಆತನು ಮಾಡುವ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.
ಶಂಸನರೂಪಪುರುಷಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಲ್ಲದೇ ಅನ್ಯಥಾ ವ್ಯಕ್ತವಾಗದು. ಅಹೋ
ರಾತ್ರಿಗಳಿಗೆ ನಿಯಾಮಕಗಳಾಗಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ಇವೇ ೭೨೦೦೦ ವಿಷ್ಣುರೂಪಗಳು
ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿಯೂ ಇವೆ. ಸೂರ್ಯಗತಿಯಿಂದಲೇ ಅಹೋರಾತ್ರಿಗಳು ನಿಯತ
ವಷ್ಟೆ. ಹೀಗೆ ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿರುವ ವಿಷ್ಣುವೇ ಪುರುಷನಲ್ಲಿಯೂ ಅಹೋ
ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವನು.* ಅಹೇಯನಾದ್ದರಿಂದ

*'ಅಹೇಯತ್ವಾದಹಂನಾಮಾ'—ಸರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಲು ಬಾರದ ವಸ್ತು
ನಾದ್ದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು 'ಅಹಂ' ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವನು.

‘ಅಹಂ’ ಎಂಬ ನಾಮವುಳ್ಳ ಜೀವಗತವಿಷ್ಟವೇ ಸೂರ್ಯಸ್ಥಿತಸರ್ವಶಕ್ತ ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮಾರಾಯಣನು, ಸೂರ್ಯನಿಂದಲೂ ಅಪೇಯನಾದ್ದರಿಂದ ಸೂರ್ಯಗತವಿಷ್ಟವೂ ಅಹಂ ನಾಮಕನೇ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮನುಷ್ಯಜೀವ ರಲ್ಲಿಯೂ ಸೂರ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ, ಸರ್ವೋತ್ತಮನೂ ಸರ್ವರಿಂದ ಭಿನ್ನನೂ ಆದ ವಿಷ್ಟವೇ, ಕ್ರೀಡಾದಿ ಗುಣವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಮಾರಾಯಣನು ತನ್ನ ಅನಂತರೂಪಗಳಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಅಭಿನ್ನನಾದ ಈತನು ಸದಾ ಸಕಲಜೀವರ ಅತಿ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿರುವನು. ಜೀವೇಶ್ವರೇಶ್ವರನು (ಜೀವನಿಯಾಮಕರಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೂ ನಿಯಾಮಕನು.) ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯು. ಈ ಎಲ್ಲ ಅರ್ಥನಿರೀಷಗಳು ಐತರೇಯಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿವೆ.

ಬೃಹದೀಶಹಸ್ತವನ್ನು ಹೀಗೆ ತಿಳಿದು ಉಪಾಸಿಸುವ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ, ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸುವ ಅನ್ಯಕರ್ಮನಿಮಿತ್ತ ದೇಹಾಂತರ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದೇ, ಈ ವಿದ್ಯೋಪಾಸನೆಯ ಫಲವಾದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವು (ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನವು) ತಪ್ಪದೆ ಲಭಿಸುವುದು. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಸಕಲಜೀವರಿಂದ ಅತ್ಯಧಿಕ (ಪ್ರಧಾನ)ನೆಂಬರ್ಥವು ‘ಮಯ’ ಶಬ್ದದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಡುವುದೆಂದೂ, ಈ ವಿಧಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಜೀವನು ಪ್ರಜ್ಞಾದಿಮಂಸನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವನೆಂದೂ ಹೇಳಲಾಯಿತಕ್ಕೆ, ‘ಪ್ರಜ್ಞಾಮಯ, ಬ್ರಹ್ಮಮಯ, ಅಮೃತಮಯ, ದೇವತಾಮಯ’ ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮಯ ಶಬ್ದವು, ಪರಮಾತ್ಮನ ಅನಿರುದ್ಧನಾದ ಮಾರಾಯಣನಿಗೆ ಸಮಗತವೆಂದೂ ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಅತ್ಯಧಿಕ ಗುಣವುಳ್ಳ ಮಾರಾಯಣನಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾದುದು ತಿಳಿದು, ಪ್ರಮಾಣವುಳ್ಳದ್ದು. ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದಿಂದ ತನ್ನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮೇಲಾಗಿ ಜನವಾಗಿ ತಂದುಕೊಡುವುದರಿಂದ ಅನಿರುದ್ಧನು ‘ಶ್ರೇಷ್ಠ’ ನೆಂದೂ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟಪ್ರಕಾರವುಳ್ಳವನಾದ್ದರಿಂದಲೂ ಕ್ರೀಡಾದಿಗುಣವಿಶಿಷ್ಟನಾದ್ದರಿಂದಲೂ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ‘ದೇವತಾ’ ಎಂದೂ; ಅಮಿತವಾದ ವೇದಾದಿಸಕಲಶಾಸ್ತ್ರವೂ ಸ್ತವಿಷಯಕ (ಮುಖ್ಯತೆಯಾ ಸ್ವಪ್ರತಿಪಾದಕ)ನೆಂಬಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿ ತನ್ನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಋತುಮಾಡಿಕೊಡುವುದರಿಂದ ಸಂಕರ್ಷಣನು ‘ಅಮೃತ’ ನೆಂದೂ; ಗುಣಪೂರ್ಣನಾದ ತಾನು, ಅಧಿಕಾರಿ ಜೀವರಿಗೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ (ಸ್ಥಿತಿ) ವಾಸರೂಪವಾದ ಮುಕ್ತಿಗುನ್ನನ್ನು ಕ್ರೀಡಾದಿ

ಗುಣಯುಕ್ತರನ್ನಾಗಿ (ಸ್ವೇಚ್ಛಾವಿಹಾರಿಗಳನ್ನಾಗಿ) ಮಾಡುವುದರಿಂದ ವಾಸುದೇವನು ' ಬ್ರಹ್ಮ ' ನೆಂದೂ ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬ ವಿಷ್ಣುವು ಅನಿರುದ್ಧಾದಿ ಚತುರ್ಮೂರ್ತ್ಯಾಂತಕನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವನೆಂದು ಚಾತುರಾತ್ಮ್ಯವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಜ್ಞಾದಿ ಶಬ್ದಗಳು ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಗುಣಪ್ರತಿಪಾದಕಮಾತ್ರವಲ್ಲ - ಅನಿರುದ್ಧಾದಿ ನಾಲ್ಕು ರೂಪಗಳ ಪರವೂ ಆಗಿವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಏಕರೀತಿಯ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದಲೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ' ಮಯ ' ಶಬ್ದಗಳ ಪ್ರಯೋಗವಿರುತ್ತದೆ.

' ಸಂಭೂಯ ದೇವತಾ ಅಪ್ಯೇತಿ ' ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ' ಸಂ ' ಎಂಬ ಉಪಸರ್ಗದಿಂದ, ವಿಷ್ಣುಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವಜ್ಞಾನವು, ಉಪಾಸನಾನಂತರ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಧ ಜ್ಞಾನಾಧಿಕ್ಯದಿಂದ ವಿಷ್ಣುಪರ್ಯಂತರಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ' ೭೨,೦೦೦ ವಿಷ್ಣುರೂಪಗಳ ಪರ್ಯುಪಾಸನೆಯಿಂದ ವಿಷ್ಣುವಧಿಕ್ಯಜ್ಞಾನವು ಪುನಃಪುನಃ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಥಿರವಾಗುವುದು ; ಕೇಶವನೇ ಅಂತ್ಯನಾಗುಳ್ಳ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೊಂದುವನು ; ಈ ವಿದ್ಯೆಯ ಉಪಾಸನೆಯಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಋಷಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ' ಎಂದು ಸತ್ತತ್ವವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸಹ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

' ಬೃಹತೀ ಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿರುವ ವಿಷ್ಣುರೂಪಗಳು ಪುರುಷನಲ್ಲಿವೆ. ಪುರುಷರಿಂದ ಇವು ಹೇಯ (ತ್ಯಾಜ್ಯ) ವಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ' ಅಹಂ ' ಎಂಬ ನಾಮವುಳ್ಳವು. ಇವೇ ವಿಷ್ಣುರೂಪಗಳು ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿದ್ದು, ಸೂರ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಆಹೇಯವಾದ್ದರಿಂದಲೂ ' ಅಹಂ ' ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿರುವ ಅಹಂನಾಮಕನೇ, ಅದೇ ನಾಮವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಪುರುಷನಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ಈತನೇ ನಾರಾಯಣನು - ಪರಬ್ರಹ್ಮನು. ಈತನನ್ನು ಸರ್ವದಾ ಜೀವಸಮೀಪವರ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ (ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯೆಂದು) ತಿಳಿಯಬೇಕು ' ಹೀಗೆಂದು ಐತರೇಯ ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯಗಳೂ ಹೇಳಿವೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ' ಯೋಽಹಂ ಸೋಽಸೌಯೋಽಸೌ ಸೋಽಹಂ ' ಎಂಬ (ಈ ಖಂಡದ ಮಂತ್ರ) ಭಾಗವು ಜೀವೇಶ್ವರರ ಅಭೇದವನ್ನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಝಾಡು ' ಅಹಂ ' ಎಂಬವನೋ ಅವನೇ ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿರು

ಸುವಂತೆ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರಿಗೆ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅನಂತರ ಬಂದ ಅತಿಥಿಯ ಭೋಜನವಾಯಿತು. ವಿಶ್ರಾಂತಿಯೂ ಆಯಿತು. ಅನಂತರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಬ್ಬರಿಗೆ ಬಂದು, ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಸತ್ಯ ಸ್ಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಚಾರದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾ ಅನಂದಪಡಿಸಿದನು. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರಾದರೂ ತನ್ನ ಹೃತ್ಪಮಲಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸದಾ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗಂತೂ ಪೂರ್ಣಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಅನಂದೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿ, ತಾನು ಬಂದ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಶ್ರೀ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯು ತನ್ನೊಡನೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದ ವಾಲೆಯನ್ನರ್ಪಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆ ವಾಲೆಯನ್ನಾದರದಿಂದ ಓದಿದನು. ಅನಂತರ ಹರಿ ಭಕ್ತಾಗ್ರಣಿಗಳಾದ ಆ ವಿಪ್ರರು ಆ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ, ಅಮೃತದಂತಿರುವ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಅನಂದಪಡಿಸಿದರು. ಆಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರಲ್ಲಿರುವ ಭಕ್ತಿ, ಧೈರ್ಯ, ಸ್ಥಿರತೆ, ಉಪಸಂಜ್ಞಾನ, ಅತಿವಿರಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕಂಡು, ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಹನುಮಂತನಲ್ಲಿರುವ ಗುಣಗಳಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂಪಕನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದಂತೆ, ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರೀತನಾದನು. ಈಗಂತೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ದಿವ್ಯರಥವನ್ನು ನಿಂಗರಿಸಿ ಅಂತ್ಯಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ನಿರ್ದೋಷವಾಗಿ ಬಂದೇ ರಾತ್ರಿ ಬೆಳಗಾಗುವುದರೊಳಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕೂಗಿನಿಂದ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿದನು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ಶ್ರೀ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯು ದ್ವೀಪದ ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಬರಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತುಭವಂಬೇಳೆಬಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು, ಎಂದೂ ಮೀರತಿಯಿಂದ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಪೂಜಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದೇವತೆಯನ್ನು ದೇವತೆಯೆಂದು ಬರುವಿಕೆಯನ್ನೇ ಉಪಾಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತೂ ಮಹಿಮೆಯ ಮಹಾರ್ತವು ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿರುವುದು. ನಾನು ಆ ವಿಪ್ರರನ್ನು ನೋಡದೆ ಕಳುಹಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಹೋದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಮಿಥ್ಯವಾಗಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೂ ಬಂದಂತಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೇನು ಕಾರಣ! ನಾನಷ್ಟು ಯೋಚಿಸಿದೆಯೆ. ತಿಳಿಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸಹಜವಾಗಿ ನಿನಗೆ ತಿಳಿದು ಬದಿಗೊತ್ತಿ ಪತ್ರವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ ನಾನು ದಿವ್ಯರಥವನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಸಂದೇಶವನ್ನು ಇಂದಿರಾವತಿಯು ಬಾರದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಗತಿಯೇನು?” ಎಂದು ನೋಡಲು,

ಯಿಂದ ಅನೇಕ ತರದಿಂದ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಗಲೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ವಿದರ್ಭದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರು ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು ದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಮಂದಹಾಸವನ್ನು ಬೀರಿದರೂ ಶ್ರೀ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮುಖಭಾವದಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದನ್ನರಿತವಳಾದರೂ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಡನೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರೇ! ಹೋದ ಕೆಲಸವೇನಾಯಿತು, ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು. ಆಗ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ನಡೆದ ಸಕಲ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನರಿತು, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದೇವನು ನಿನ್ನ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಾತುರನಾಗಿ ಅಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲೇ ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದು, ನೀನು ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಹೊರಗಿನ ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ ತಂಗಿರುವನು. ನಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯೋದಯದಿಂದ ಇಂದು ಲೋಕಜನನೀಜನಕರ ಸುಮಂಗಳ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಕ್ಕಳಾದ ನಾವು ನೋಡುವಂತಾಯಿತು' ಎನ್ನುತ್ತಾ ಆನಂದ ಬಾಷ್ಪವನ್ನು ಸುರಿಸಿದರು. ಆಗ ಶ್ರೀರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯು ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರು ಮಾಡಿರುವ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಏನನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಪ್ರತಿಯಾಗಲಾರದೆಂದೂಹಿಸಿ, ಹಿಂದೆ ತ್ರಿತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಸ್ವಸ್ತೃಪ್ರದಾನರೂಪವಾದ ಬಹು ಮಾನವನ್ನಿತ್ತಂತೆ, ಕೇವಲ ಅಭಿನಂದನದಿಂದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಆನಂದ ಪಡಿಸಿದಳು.

ಆ ನಂತರ ಕುಲಾಚಾರವನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜಭಟರ ರಕ್ಷಣೆಗೊಳಗಾಗಿ ಶ್ರೀರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯು ಅಂಬಿಕಾದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಹೊರಟುಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಗಲೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ರಥವನ್ನೇರಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ದ್ವಾರಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಚ್ಛಿಸಿದ ಶ್ರೀ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ರಥದಲ್ಲೇರಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ವಿರೋಧಿಗಳು ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ದ್ವಾರಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. ಯುದ್ಧಸನ್ನದ್ಧರಾಗಿ ತನ್ನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಸಾವ್ವಮಾಗಧಪೌಂಡ್ರ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸೋಲಿಸಿ ಓಡಿಸಿದನು. ಈ ಕದನದಲ್ಲಿ ವೀರರ ಶಿರಗಳು ತರಿಯಲ್ಪಟ್ಟವು. ಅನೇಕುದುರೆಗಳೆಷ್ಟೋ ಮಡಿದವು. ರಥಗಳೆಷ್ಟೋ ಪುಡಿಯಾದವು. ಕಿರೀಟ ಕುಂಡಲರುಮಾಲುಗಳೂ ಕವಚಗಳೂ ಚಿಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟವು. ಈ ತರದ ಕದನದಿಂದ ಇಂದಿರಾಧವನು ಸಕಲ ಅರಸರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಶ್ರೀ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯನ್ನು

ಕರೆದೊಯ್ದನು. ದ್ವಾರಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದಮೇಲೊಂದು ದಿನ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣವನ್ನು ಬಹು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಕಲರ ಮನಗಳಿಗಾನಂದದಾಯಕನಾದನು. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತನ್ನ ಅವತಾರ ಮೊದಲೊಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಶ್ರೀ ರುಕ್ಮಿಣೀಕೃಷ್ಣರ ಪರಮಪ್ರೇಮಾಸ್ಪದರಾಗಿದ್ದು ಈ ಮಹಾಕಾರ್ಯಸಾಧಕರಾದಮೇಲೆ, ಶ್ರೀ ರುಕ್ಮಿಣೀಕೃಷ್ಣರ ಅತುಲಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರಾಗಿ ಪರಮಯೋಗ್ಯರೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಈ ತರದಿಂದವತರಿಸಿದ ಲಾತವ್ಯರೂಪಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಶಿಕ್ಷಿತರಾದ ಇತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸದ್ಭರ್ಮಗಳ ಪ್ರಚಾರಮಾಡ ತೊಡಗಿದರು.†

† ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಚಾರಣೆಯಾಂಶವಿದೆ — ಏನೆಂದರೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸಾಕ್ಷಾನ್ನಾರಾಯಣಾವತಾರಿಯಾಗಿರುವನು. ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ಸಾಕ್ಷಾಲ್ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸ್ವರೂಪಳಾಗಿರುವಳು. ಇಂತಹ ಪರಮೋತ್ತಮರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬನು ಮಾಡಿ ಅತುಲ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದಾಗಲಿ, ವಾಯುವೇಗದಿಂದ ದ್ವಾರಕಾನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಾಗಲಿ, ಅತ್ಯಶಕ್ತನಿಹಿ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ವಾಯುವೇಗದಿಂದ ಹೋದುದರಿಂದ, ಇವರಿನ್ನುಮುಂದಿನ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ವಾಯುಪದಾರ್ಥರೆಂದೂಹಿಸಲುಬರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೂ ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹಪಾತ್ರರೆಂದರೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಪದವಿಗೆ ಬರತಕ್ಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಏಕಾಂತಭಕ್ತರೆನಿಸಿದ ಋಜುಗಣದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದವರೆಂದೂಹಿಸಲು ಬರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿವಿರಕ್ತಿಗಳ ಅತಿಶಯವಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ, ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸದೇವರಿಂದಲೇ ಶಿಕ್ಷಿತರಾದುದರಿಂದಲೂ, ಋಜುಗಣದಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನವರಿಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಲುಬರುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗವತಾರವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಅವತಾರಗಳೆಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಪ್ರಸಿದ್ಧಗಳಾದ ಹನುಮಭೀಮಮಧ್ವರೆಂಬ ಮೂರು ಅವತಾರಗಳ ಹೊರತಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವತಾರಗಳು ವಾಯುದೇವರಿಗೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಗಳಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಈ ಮಹಾಕಾರ್ಯಸಾಧಕರು ಅವರಿಂದ ಮೂಡಿಸಿದ ವರಾದ ಶ್ರೀಲಾತವ್ಯರೇ ಎಂದು ಊಹಿಸಿದರೆ ಯೋಗ್ಯ ಊಹೆಯಾಗಬಹುದು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಪುರಾಣವೊಂದಲಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿರುವ

ರುಕ್ಮಿಣೀ ಸ್ವಯಂವರಕಥೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳನ್ನು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಕೆಲವಂಶವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ—ಭಾಗವತ ಸ್ತಂಭದಲ್ಲಿ ಕಶ್ಚಿತ್ ದ್ವಿಜವರಶ್ರೇಷ್ಠಃ, ಎಂದೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠಃ, ಎಂದು ಹೇಳಿರುವರು. ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾಭಾರತತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ, 'ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಂ ಹರೇಃ ಪದೋಃ ಸಕಾಶಮಾಶ್ವಯಾಪಯತ್' ಎಂದು ಹೇಳಿರುವರು. ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಪೂಜ್ಯಚರಣರು ರಚಿಸಿರುವ ರುಕ್ಮಿಣೀಶವಿಜಯಯದಲ್ಲಿಯೂ, 'ಅಜಯಾ ಪ್ರೇಷಿತಂ ಪತ್ರಂ ದ್ವಿಜಃಕಶ್ಚಿದುಪಾಹರತ್' ಎಂಬುದಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವರು. ಭಾಗವತದಲ್ಲಿರುವ 'ದ್ವಿಜವರಃ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠ' ಎಂಬೀ ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ, ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಸಾಮಾನ್ಯನಾದೊಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ರುಕ್ಮಿಣೀಪತ್ರವನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ವಾಯುವೇಗದಿಂದ ಹೋಗಿ ಕೊಡುವುದು ಅಸಂಗತವಾದುದರಿಂದ ದ್ವಿಜನೆಂದರೆ ಗರುಡನು, ವರಃ = ಅವನಿಂದುತ್ತಮನು, ಎಂಬ ಅರ್ಥವು ಈ ಪತ್ರವನ್ನು ತಂದವರು ಋಜುಗಣಸ್ಥರೆಂದು ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧಕನಾಗಿರುವುದು. ಈ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಈ ಅರ್ಥವೇ ಸರಿಯಾದುದೆಂದು ಸೂಚಿಸಲು ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾಭಾರತತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯಕಾರರು ಬೇರೆ ಶಬ್ದವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲುಕೂಲವಿದ್ದರೂ "ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಂ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಗರುಡನಿಂದುತ್ತಮಾದ ಋಜುಗಣಸ್ಥನೆಂಬ ಈ ಅರ್ಥವನ್ನೇ ವುಷ್ಟೀಕರಿಸಿರುವರು. ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಪೂಜ್ಯಚರಣರು ರುಕ್ಮಿಣೀಶವಿಜಯದಲ್ಲಿ 'ದ್ವಿಜಃ ಕಶ್ಚಿತ್ ಉಪಾಹರತ್' ಎಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾ ವಿಚಾರಮಾಡತಕ್ಕವರಿಗೆ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ತಾನೇ ಅವತರಿಸಿದ್ದೆನೆಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು, ಕಃ ಬ್ರಹ್ಮನು, ಚಿತ್ = ಜ್ಞಾನಿಯು, ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ, ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಿಂದ ತೋರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾ, ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಗೌರವಸಂಪಾದಕಶಬ್ದದಿಂದ ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾ, ವಿಚಾರಪರರಿಗೆ ಈ ಅರ್ಥವು ಅಂದರೆ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜಗುರುಗಳೇ ಹಿಂದಿನ ಅವತಾರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿದ್ದರು, ರುಕ್ಮಿಣೀಪತ್ರವನ್ನು ತಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವರು. ಆದರೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ಹೇಳದೆ ಈ ತರದಿಂದ ಸೂಚಿಸ

ಲೊಂದು ಕಾರಣವಿದೆ. ಏನೆಂದರೆ—ದೇವತೆಗಳು ಪರೋಕ್ಷಪ್ರಿಯರು ಎಂದು ಶ್ರುತಿಯು ಸಾರುತ್ತಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಕೆಲವು ತಥ್ಯಾಂಶವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ವರ್ಣಿಸದೆ ಇರುವುದು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷಕಾರಣವಾದುದರಿಂದ, ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ದಿವ್ಯಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಸೂಚಿತಾರ್ಥಗಳನ್ನೇ ತಿಳಿಸಿರುವರು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ

ಅಪರೋಕ್ಷವಿಶೇಷೇಣ ಸಂಯುತಾ ಬ್ರಹ್ಮಪೂರ್ವಕಾಃ |
 ಕಲ್ಪ್ಯಂತಾಮೃತವಃಪ್ರೋಕ್ತಾಃಪ್ರಾಬ್ಧಫಲಭೋಗಿನಃ |
 ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ನಾವತಾರೋಸ್ತಿ ಶತಮುಷ್ಯೇ ವರಾಷ್ಟ್ರಯಾ ||
 ವಾಯುಮಾರಭ್ಯ ಕಲ್ಪ್ಯಂತಾಃಜನಿಮಂತೋತ್ರಭಾರತೇ |
 ಹನುಮದ್ಭೀಮನುಧ್ವಾಖ್ಯರೂಪೋ ವಾಯುಃರ್ಭವಿಸ್ಯತಿ |
 ಸ್ವಯಂವರಸಮುದ್ಯೋಗೇ ರುಕ್ಮಿಣೀಪತ್ರಮಾದರಾತ್ |
 ಕೃಷ್ಣಾಯಾದಾನ್ಮೃಹೀತವ್ವ ಯೋ ಹ್ಯಂತಃಪುರಗತೋ ದ್ವಿಜಃ |
 ಸರ್ವೈ ದೃಷ್ಟಪ್ತದ್ಭವಾಯಮೃಜುರ್ಲಾತವ್ಯನಾಮಕಃ |
 ವಾಯುಸ್ಥಾನಸಮಾರೋಹಯೋಗೋದ್ಯೋಗೋ ಮುಕ್ತಗತವಾಸಃ ||
 ಆಕಲ್ಪಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಸಾದಸ್ಯೈಕಭೂತನಃ |
 ಕೃಷ್ಣಾರ್ಚಕೋ ಯತಿಭೂತಸ್ಯ ವಾದಿರಾಜೋ ಭವಿಸ್ಯತಿ |
 ಶ್ರೀರುಕ್ಮಿಣೀಶವಿಜಯಂ ಕಲೌ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಸಾದಭೂತಃ

ಅಂದರೆ, ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನರಂಭಿಸಿ ಕಲ್ಪಗಳೆಂಬ ಚರಮಗತಿಗಳಿಗಿಂತಕ್ಕೂ ಮೇಲೆ ಮಂದಿ ಮುಜುಗಳು ಶ್ರೀಹರಿಯ ದರ್ಶನವಿಶೇಷವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವನ್ನನುಭವಿಸುವವರಾಗಿರುವರು. ಈ ನೂರು ಮುಜುಗಳ ಪುಣ್ಯವಲ್ಲ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದಲೇ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಅವತಾರವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಂದೆನೆಯವರಾದ ಶ್ರೀವಾಯುದೇವರನ್ನರಂಭಿಸಿ ತೊಂಬತ್ತೊಂಬತ್ತು ಮುಜುಗಳು ಭಾರತ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸತಕ್ಕವರು. ಶ್ರೀವಾಯುದೇವರು ಶನುಪು ಭೀಮನುಧ್ವರೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಮೂರು ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕವರು. ಶ್ರೀ ರುಕ್ಮಿಣೀಸ್ವಯಂವರ ಸಮುದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯೆಂಬ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಪತ್ರವನ್ನು ಅದರದಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ತಂದೊಪ್ಪಿಸುವ ಕಂತಾಪ್ತವಾಗಿ ಚಾರಿಯಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಇತರರಿಂದ ಕಾಣಲ್ಪಡದವನಾಗಿ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು

ಸಾಧಿಸುವವನು ಲಾತವ್ಯನೆಂಬ ಋಜುವಾಗಿರುವನು. ಇವನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ವಾಯುದೇವರ ಪದವಿಗೆ ಬರತಕ್ಕವನಿರುವನು. ಇವನು ಸನ್ಯಾಸಿರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಈ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಕಲ್ಪದವರೆಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪರಮಾನುಗ್ರಹ ಪಾತ್ರನು. ಇವನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪೂಜಕಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿ ರುಕ್ಮಿಣೀಶವಿಜಯವೆಂಬ ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪರಮಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗತಕ್ಕವನು”, ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ವಾಮನಪುರಾಣವಚನವು ಈ ವಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿರುವುದು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀಲಾತವ್ಯಋಜುಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮಾವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರುಕ್ಮಿಣೀಸ್ವಯಂವರಸಾಧಕರಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯಪಾತ್ರರಾಗಿ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನವನ್ನು ತುಂಬಿಸುತ್ತಾ ಧರ್ಮಸ್ಥಾಪಕರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು.

(ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರಕರಣವು ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು)

ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಕರಣವು

ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಗೌತಮರ ಶಾಪ. ವ್ಯಾಸಾವತಾರ. ಜ್ಞಾನೋದಯ

ಲೋಕದ ಜನರು ನ್ಯಾಯರೀತಿಯಿಂದ ವರ್ತಿಸಿ ಆರೋಗ್ಯವಂತರಾಗಿ ಬಾಳಿ, ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನ, ಸದ್ಧರ್ಮಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಮುಕ್ತಿ-ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹೊಂದಲಿ, ಎಂಬ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ, ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು, ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ, ಇತರ ಋಜುಗಣಸ್ಥರಿಗೆ ಸಹ ಶ್ರೀಹಯಗ್ರೀವ ರೂಪದಿಂದ ಸದ್ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ, ಅವರ ಮುಖಾಂತರ ಇತರ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಋಷಿಗಳಿಗೂ, ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಮಾನವರಿಗೂ ಸಹ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಕೃತ ಮೊದಲಾದ ಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಸದ್ಧರ್ಮಗಳ ಅವನತಿಯಾಗುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಾನು ಅನೇಕಾವತಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಧರ್ಮ ರಕ್ಷಕನಾಗಿದ್ದನು. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಈ ತರದ ಧರ್ಮೋನ್ನತಿಯಾ

ಗುತ್ತಿರುವಾಗ, ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳು ನಡೆದು ಲೋಕಸುಖಕ್ಕೆಯಾಗಿ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಆನಂದಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದಿತು. ಕ್ಷತ್ರಿಯರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರ ಸದುಪದೇಶಗಳಿಂದ ಸದ್ಧರ್ಮಪರಾಯಣರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಒಂದು ಯುಗದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಯುಗಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಹ್ರಾಸವಾಗುತ್ತಿರಲು ಪುನಃ ಅದರ ಉನ್ನತಿಯಾಗುತ್ತಲಿದ್ದಿತು. ಒಂದಾನೊಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟರ ಹಾವಳಿಯಿಂದ, ಅಂದರೆ ಅಸುರರು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನವರಾಗಿ ಜನಿಸಿ ಅಧರ್ಮವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಯಜ್ಞಾದಿಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಾಗದೆ ಮಹಾಬರಗಾಲವು ಬಂದಿತು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಅಶ್ರಮದಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಮುನಿಗಳೂ, ಹಳ್ಳ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ತಮಗೆ ಸರಿಯಾದ ಆಹಾರ ನೀರು ದೊರಕುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಅಲೆದಲೆದು ಬೆಂದಾಗಿ, ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಸ್ಯಸಮೃದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಗೌತಮಮಹರ್ಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸಂಸಾರಸಹಿತರಾಗಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರಿದರು. ಶ್ರೀಗೌತಮರ ಆಶ್ರಮವು ಮಾತ್ರ ಆಗ ಬಹಳ ನೀರಿನಾಶ್ರಯವುಳ್ಳದಾಗಿ ಬೇಕಾದ ಫಲವೈರುಗಳಿಂದ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿತ್ತು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿರುವ ಸಕಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ವಸತಿ ಆಹಾರ ವಿಹಾರಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಅನುಕೂಲವಾಗಿತ್ತು. ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಗೌತಮರೂ ತನ್ನಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಸಕಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲವನ್ನು ಆದರಿಸಿ ತನ್ನಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಯಾರಿಗೂ ಯಾವ ವಿಧದ ಬರಗಾಲದ ಪೀಡೆಯು ತಿಳಿಯದಂತೆ ಅನ್ನವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಪೋಷಿಸುತ್ತಾ ಸದ್ಧರ್ಮಪರಾಯಣರಾಗಿದ್ದರು. ಬಂದು ಸೇರಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ರೆಲ್ಲರೂ ಯಾವ ಕೊರತೆಯೂ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣದಿಂದ ಸದ್ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಪರ ರಾಗಿ ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಸುಖವಾಗಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ಕಾಲದ ನಂತರ ಸರಿಯಾದ ಮಳೆಯಿಂದ ಪ್ರಪಂಚದ ಬರಗಾಲವು ಆಡಗಿತು. ಆಗ ಗೌತಮರ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗುವ ಅನೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಗೌತಮರಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಬೇಡಿದರು. ಆಗ ಗೌತಮರು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಲು ಇಷ್ಟಪಡದೆ, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕುರಿತು 'ನೀವೇಕೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಬಯಸುವಿರಿ? ನಿಮಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಕೊರತೆಯೇನು? ನೀವು ಹಿಂದಿನಂತೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವುಕಾಲ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಸುಖ

ವಾಗಿದ್ದು ಸತ್ಯರ್ಮಪರರಾಗಿರಿ. ಇಷ್ಟು ದಿನ ನಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಲು ನಮಗೇನೂ ಇಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ನಿಮ್ಮ ವಿಯೋಗವು ನಮಗೆ ಸಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಬಾರದೆಂದು ನಮ್ಮ ಆಪೇಕ್ಷೆಯಾಗಿರುವುದು” ಎಂದರು. ಆಗ ಆ ಬಾಹ್ಯಣರೆಲ್ಲರೂ ಉಪಾಯಗಾಣದೆ ಬೇಸರದಿಂದ ಆ ಗೌತಮರ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲೇ ಉಳಿಯಬೇಕಾಯಿತು.

ಹರನು ತನ್ನ ಶಿರದಲ್ಲಿ ಸುರನದಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಪಾರ್ವತೀ ದೇವಿಗೆ ಇದು ಸಹನೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಆ ಗಂಗೆಯನ್ನಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಿಸಬೇಕೆಂದೆಣಿಸಿ ತನ್ನ ಕಂದ ಗಣೇಶನನ್ನು ಕರೆದು, ಗಣಪತಿಯೇ ನೀನು ನನಗಾಗಿ ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಏನೆನ್ನುವೆಯಾ ? ನಿನ್ನ ಜನಕನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯು ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದಿರುವಳು. ಅವಳು ಅಲ್ಲಿರುವುದು ನನಗೆ ಹಿತವಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಹೇಗಾದರೂ ಆ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಶಿವನ ಶಿರಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೊರಡುವಂತೆ ಮಾಡು ನೋಡುವಾ ! ಎಂದಾಜ್ಞಾಪಿಸಿದಳು. ಕೂಡಲೇ ಗಣಪತಿಯು, ‘ಅಮ್ಮಾ, ನಿನ್ನಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ವರ್ತಿಸುವೆನು, ಎಂದವನೇ ನೇರವಾಗಿ ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಬಂದು ಅಂಡಲೆಯುತ್ತಾ ಈ ಗೌತಮರ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿದನು. ಅಲ್ಲಿಯ ವಿದ್ಯಾಮಾನಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದು ‘ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಾನು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಒಂದರಿಂದ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡುವಂತೆಯೂ, ಗಂಗೆಯು ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿಯುವಂತೆಯೂ, ಆಗಬೇಕು” ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಆ ಗೌತಮರ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕರೆದು, ‘ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ ! ನಿಮ್ಮ ಮನೋಭಿಪ್ರಾಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ತಿಳಿದೆನು. ಉಪಾಯದಿಂದ ಆಗ ತಕ್ಕ ಕೆಲಸವು ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಅಥವಾ ಇನ್ನಿತರ ಸಾಹಸಗಳಿಂದಲೂ ಆಗ ಲಾರದು. ನೀವಿಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಲು ನಿಮಗೆ ನಾನು ಗೋಷ್ಠವಾದ ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳಿರಿ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ನಿಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಡಕಲಾದ ಒಂದು ಗೋವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಗೌತಮರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾಗಿರುವ ವೈರನ್ನು ತಿನ್ನುವಂತೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿರಿ. ಆಗ ಗೌತಮರೇ ದೈವಯೋಗದಿಂದ ಆ ಗೋವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಟ್ಟಲು ಏನಾದರೂ ಒಂದು ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಪುಸ್ತಕಗಳು

ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದರು : ಬೆಲೆ 3 ರೂ. 50 ನ.ಪೈ.
(ಅಂಚೆವೆಚ್ಚ 1 ರೂ.)

ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥರವರ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವರು :
ಬೆಲೆ 37 ನ.ಪೈ. (ಅಂಚೆವೆಚ್ಚ 12 ನ.ಪೈ.)

ನಾಲ್ಕು ಗೀತೆಗಳು : (ಗೋಪೀಗೀತೆ, ವೇಣುಗೀತೆ, ಭ್ರಮರಗೀತೆ,
ಪಾಂಡವಗೀತೆ. ಕನ್ನಡ ಪ್ರತಿಸದಾರ್ಥ, ತಾತ್ಪರ್ಯ ಸಹಿತ)
ಬೆಲೆ 50 ನ.ಪೈ. (ಅಂಚೆವೆಚ್ಚ 16 ನ.ಪೈ.)

6 ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೆ ಕಮ್ಮಿಯಲ್ಲದೆ ತರಿಸಿಕೊಂಡರೆ 25% ಕರ್ಮಾರ್ಪಣ.

—ಸಂಸಾದಕ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾ ಜ್ಞಾನಸಂವಾದ

ಗೀತಾವಿವೃತ್ತಿಯ ಅಧಾರದಮೇಲೆ ಬಹಳ ಸುಲಭಶೈಲಿಯ ಅನುವಾದ.
ಬೆಲೆ 3 ರೂ. ಮಾತ್ರ ಮನಿಯಾರ್ಡರ್ ಮಾಡಿದರೆ, ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ.
ಅಂಚೆವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ವಿ. ಪಿ. ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಪೂರ್ವ ಗ್ರಂಥ.

ಈ ಒಂದು ಗ್ರಂಥ ಮಾತ್ರ ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿಳಾಸ :—

ಸೆಕ್ರೆಟರಿ

ಶ್ರೀಸರ್ವಜ್ಞಾಚಾರ್ಯ ಸೇವಾಸಂಘ, ಹದಡಿಬಡಾವಣೆ.

ದಾವಣಗೆರೆ.

ಅಭಿಮಾನಿನಗಳಿಗೆ (ಪ್ರತಿವರ್ಷ ೫ ರೂಗಳಂತೆ)

1960-61ನೇ ಸಾಲಿಗೆ

- ೧) ಶ್ರೀ ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯನವರು ಜಾಲಹೋಬಳಿ
- ೨) ಶ್ರೀ ಎ. ಆರ್. ನಾಗರಹಳ್ಳಿ, ಸಿಕಂದರಾಬಾದ್.
- ೩) ಶ್ರೀಮತಿ ಸಿ. ಆರ್. ಜಯಮ್ಮನವರು, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ೪) ಡಾ|| ಬಿ. ಎಮ್. ಮಾಧವರಾವ್ ,,
- ೫) ಶ್ರೀ ಬಿ. ಎಸ್. ನರಸಿಂಗರಾವ್, ಬಿ.ಇ., ,,

ಮೆಲ್ಚಂಡ ಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಗುರುಗಳ ದಯೆ
ಹೆಚ್ಚಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಸಂಪಾದಕ.

आवातमानदा नः

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸವಾಚ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಸಾಹಿತ್ಯ
ಶ್ರೀಮದ್ಭಕ್ತಾಂತಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ

ಸಂಪುಟ ೧೧]

೧೯೬೧ನೆಯ ಜೂನ್-ಜುಲೈ

[ಸಂಪುಟ ೧೧]

ಸಂಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕರು:

ಹರಿದಾಸರತ್ನಂ ಗೋಸಾಲಿದಾಸರು

48, 6ನೆಯ ರಸ್ತೆ, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ,

ಬೆಂಗಳೂರು-18.

ವಾರ್ಷಿಕಚೆಂದಾ: ಮ.

೧ ಸಾಯಿಗಳು.

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

೧) ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ	೧
೨) ಸಂಪಾದಕೀಯ	೨
೩) ಶ್ರೀ ಸುನುಧ್ವನಿಜಯ	೫
೪) ಮೋಕ್ಷಸಾಧನೆಗೆ ಗೀರ್ವಾಣಭಾಷೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ	೧೧
೫) ಬಾಯಿಪಾಠ	೨೩
೬) ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧರ್ಮ ಚರಿತಾವ್ಯತಮ (೮ ಪುಟ)	೯-೧೬

ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮಚರಿತಾವ್ಯತಮ

ಪುಟ	ಪಂಜೆ	ತಪ್ಪು	ಒಪ್ಪು
೯	೧೯	ಉತಚಿ	ಉಚಿತ
,,	೨೩	ತಂದೆಗಳಿಂದ	ತಂದೆಗಳಾದ
,,	೨೪	ಮುದ್ದರೆಂಬ	ಮುದ್ದಲರೆಂಬ

‘ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮನದೊ ನ:’

ಶ್ರೀ ಹ ರಿ ದಾ ಸ ಭಾ ರ ತೀ

‘ಪ್ರಥಮೋ ಹನುಮಾನ್ರಾಮ ದ್ವಿತೀಯೋ ಭೀಮ ಏವ ಚ |

ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಸ್ತೃತೀಯಸ್ತು ಭಗವತ್ಕಾರ್ಯಸಾಧಕ: ’ ||

ಸಂಪುಟ ೧೧	}	೧೯೬೧--ಜೂನ್--ಜುಲೈ	ಸಂಚಿಕೆ
			೪-೯

ಪ್ರಾಸಾದಿಕನಾಣೀ

“ ಸ್ವಲ್ಪದಿನ ಉಳಿಯಿತು ಒಂದು ಸಾಧನ ಕಾಣೆ
ಕಲ್ಪಾಯು ನಿನಗಿಲ್ಲವಲ್ಲೋ !
ಬಲ್ಪಂಥಗಳ ಮಾಡಿ ಭೋಗ ಸಡದಿರು-ನಾಗ
ತಲ್ಪನ್ನ ಮೊರೆ ಹೋಗಲೋ ಪ್ರಾಣಿ ||
ಮೊಡ್ಡವನು ನಾಣಿ ಎನಗೆಲ್ಲ ಜನರು ಬಂದು
ಅಡ್ಡಬೀಳುವರೆಯ ಮಾಯೆ
ಹೆಡ್ಡತನ, ತಾಳದಿರು ಕೊನೆಗೆ ಅನುಭವವಕ್ಕು
ಕಡ್ಡಿಯೆಂದದಿ ಪದಾರ್ಥವೊಂದಿಲ್ಲ ”

ಶ್ರೀ ವಿಜಯರಾಯರ ‘ನಿಚ್ಚೆ ದಿವಂ ಸಂಸಾರ’ ನಿಂಬೆ ಪದವಿಂದ

ಸಂಪಾದಕೀಯ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀಸಹಾಯನಿಧಿ

ಸಜ್ಜನಮಹಾಶಯರೇ!

‘ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ’ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯು ೧೯೫೦ನೆಯ ಇಸ್ರಿ ನವೆಂಬರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮಪವಿತ್ರ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸಾರ್ಯರ ಪುಣ್ಯ ದಿನದಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಿ, ಈವರೆಗೆ ೧೦ ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಕಾಲ, ಸಜ್ಜನರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಹರಿದಾಸವಾಙ್ಮಯ ಮತ್ತು ಸತ್ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮೀಸಲಾದ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯು ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಿಂದ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅದರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ತನ್ನ ಧೈಯವನ್ನು ಶಕ್ತಿಮೀರಿಸಾಧಿಸಿದೆ. ಸುಜೀವಿಗಳ ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಅನಂದಪಡಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಸರ್ವರಿಗೂ ವಿದಿತವೇ ಆಗಿದೆ. ‘ವಿಜಯಾಂಕರತ್ನ’ವೆಂಬ ನಾಮದಿಂದ ಈವರೆಗೆ ಎಂಟು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಹೊರಗಿಟ್ಟಿದೆ. ಪರಿಶುದ್ಧಮಾಡಿ ಸುಮಾರು ೪೦೦ ದೇವರನಾಮಗಳನ್ನೂ, ‘ಆದ್ಯ’ರ ಉಗಾಭೋಗಗಳಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಏಕತ್ರ ಸಂಗ್ರಹವಾಗದಿರುವ ೪೦೦ ಕ್ಕೂ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಉತ್ತಮಶ್ರೇಣಿಯ ಉಗಾಭೋಗಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ‘ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದರು’ ‘ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನಸಂವಾದ’ ‘ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಚಾರ್ಯರ ಚರಿತ್ರೆ’ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಓದಿ ಅನಂದಿಸಿದ ಅನೇಕ ಮಹನೀಯರು ತಮ್ಮ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ‘ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ’ಯು ಚಿರಕಾಲ ಬಾಳಲೆಂದು ಹಾರ್ದಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ದಾರೈಸಿದ್ಧಾರೆ. ಸಜ್ಜನಮನೋಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿವಾಯುಗಳು ಈ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯ ದ್ವಾರಾ ನಡೆಸಿಕೊಡಲು ಇಚ್ಛಿಸಿ ಆ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಿರುವರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವ ನಾನು ಸದ್ಯದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮೆಲ್ಲರ ವಿಶೇಷಸಹಾಯವನ್ನು ಕೇಳಲೇಬೇಕಾಗಿದೆ—ದೊರೆಯುವುದೆಂಬ ಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವಾಸವೂ ನನಗಿದೆ.

ಧಾರ್ಮಿಕವಿಷಯಗಳಿಗೇ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು, ಕೇವಲ ಲೌಕಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪಕ್ಕೆ ಸಹ ಎಡೆಗೊಡದೆ, ಅಂತಹ ಜಾಹಿರಾತು ಮುಂತಾದವನ್ನು ಸಹ ಸ್ವೀಕರಿಸದೆ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಭಾರತಿಯು, ತನ್ನ ಉದಯದಿಂದ ಈವರೆಗೆ ಸತತವಾಗಿ ಏರುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ಖರ್ಚುಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಶಕ್ತವಾಗದೆ, ನಾನು ಜೀವನಯಾತ್ರಿಗಾಗಿದ್ದು ದುಡಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಸಹ ಕೆಲವು ಭಾಗವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತ ಬಂದಾಗ್ಯೂ, ಇನ್ನೂ ಸುಮಾರು ೨೦೦೦ ರೂ.ಗಳಷ್ಟು ಸಾಲ ನಿಂತಿದೆ. ಕಳೆದ ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಮಹನೀಯರು ಒಂದೊಂದು ಮಾಸದ ಪೂರ್ಣ ಖರ್ಚನ್ನು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೇ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಜೀವದಾಸಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಸಂಪಾದಕೀಯ ಲೇಖನಗಳಿಂದ ತಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಅವರೂ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗವೇ ಬಂದಿರಬಹುದು ಎಂಬ ಭಾವನೆಗೆ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಭಾರತಿಯು ಲೋಕೋಪಕಾರವಾಗಿ ಸಾಧಿಸಿದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತ ಚಿರಕಾಲ ಋಣವು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಬೀಡು ಹಾಡುವ ಈಗ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಸದ್ಭಾವದಿಂದ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವೆಂಬ ವಿಶೇಷ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಪೋಷಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿರ್ದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾಪಕವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿರುವೆನು, ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಭಾರತಿಯನ್ನು ನೆಲೆನಿಲ್ಲಿಸುವುದು ಬೇಕಾದರೂ.

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿಯ ಧೈಯಗಳು ಹಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಇವನು ಶಕ್ತನೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದ್ದರೂ, ಪತ್ರಿಕೆಗಾಗಿ ಸ್ವಂತ ಮುದ್ರಣಾಲಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಯತ್ನಕ್ಕೆ ತಾವು ಸ್ವದತ್ತ ಪರದತ್ತಗಳಿಂದ ದೈವಸಹಾಯವನ್ನು ತೀಘ್ರವಾಗಿ ತಪ್ಪದೆ ಒದಗಿಸುವುದು ಭಗವಂತನು ಕರುಣಿಸುವ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದಕ್ಕೂ ಹಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಮೋದಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಮೋದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಬೇಕಾದರೂ ಸಕಲರ ಮನ್ನಣೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗುವುದು ಬೇಕಾದರೂ ದೈವ. ಖರ್ಚುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಒಂದು ಕಛೇರಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿ ವಿಲ್ಲದಂತೆ ಸಾಪಢಾನದಿಂದ ಸಜ್ಜಿಸಬೇಕಾದುದು ಬೇಕಾದರೂ.

ನಿನಿಯೋಗಿಸಲು ಅವಶಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಿರೆಂದು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ
ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ಹರಿಭೃತ್ಯನಿಗೆ ಸತ್ಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಚಾರದ
ಮೂಲಕ ಸುಜೀವಿಗಳನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ದಾನ
ಮಾಡಿರುವವೆಂಬ ಅನುಸಂಧಾನದಿಂದ, ತತ್ಸೂಚಕವಾದ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ
ಏರ್ಪಡಿಸಿರುವ ೧, ೫, ೧೦ ರೂಗಳ ಟಿಕೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಶಕ್ತನುಸಾರ
ಪಡೆದು, ಅವುಗಳ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಕ್ರಮವಾದ ರಶೀದಿಯನ್ನು ಪಡೆ
ಯಿರಿ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿರುವ ದಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕೋ
ಆಪರೇಟಿವ್ ಬ್ಯಾಂಕ್, ಬೆಂಗಳೂರು-೧೮. ಅಕೌಂಟಿಗೆ ನಗದು ಯಾ
ಕೆಕ್ಕು ಮೂಲಕವಾಗಿ ಜಮಾ ಮಾಡಲು ಸಹ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

ನನ್ನ ಈ ಕೇಳಿಕೆಗೆ ಸಕಲರೂ ಎಲ್ಲ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ—ಪೂಜ್ಯ
ರಾಧಿಪತಿಗಳೂ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನಿತ್ತು ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿಯು
ಕರಕಾಲ ವಿರಾಜಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವಿರೆಂದು ನಂಬಿರುತ್ತೇನೆ.
ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸಾರ್ಯರ ಅಶೀರ್ವಾದಬಲದಿಂದ ಉದ್ದಿಷ್ಟಕಾರ್ಯವು
ಸಿದ್ಧಿಸುವುದೆಂಬ ಭರವಸೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಶ್ರೀ ಹರಿವಾಯುಗಳು
ಪಜ್ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಸನ್ಮಂಗಳವನ್ನೀಯಲಿ.

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸರ ದಾಸ

ಹರಿದಾಸರತ್ನಂ ಗೋಪಾಲದಾಸ್

ನಂ. 48, 6ನೆಯ ಬೀದಿ (ಅಪ್ಪುರಾವ್ ರಸ್ತೆ)

ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ,

ಬೆಂಗಳೂರು-೧೮.

ಶ್ರೀಸುಮಧ್ವವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಚಾರ

ಬರೆದವರು :

ಶ್ರೀ ಕೆ. ತಿಮ್ಮಣ್ಣಾಚಾರ್ಯ, ಬಿ.ಎಸ್.ಸಿ.ಬಿ.ಟಿ.,

ಶಿವಮೊಗ್ಗ.

(೧೯೬೧ ಮಾರ್ಚ್ ಸಂಚಿಕೆಯಿಂದ ಮುಂದುವರಿದುದು)

ರತ್ನಾಕರನನ್ನೂ ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಉಡುಪಿಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿರುವ ಶ್ರೀಮಧ್ವ ನಾಥನನ್ನು ನೋಡಿ ! ಇದು ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಶ್ರೀಮಧ್ವರಲ್ಲಿರುವ ಅತುಲವಾತ್ಸಲ್ಯ ವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಲ್ಲವೇ ? ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಇಂತಹ ಅನನ್ಯಲಭ್ಯವಾದ ಪ್ರೀತಿ ಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ನಮ್ಮ ಗುರುಪರರು ಅಚ್ಚಿನ್ನ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋತ್ತಮರಾದ ವಾಯುದೇವರೆಂಬಲ್ಲಿ ಸಂತಯುವೇನು ? ಇನ್ನು ಶ್ರೀ ಹರಿವಾಯುಗಳಲ್ಲದೆ ಉಳಿದವರ ದೇವತೆಗಳೂ ತಾವು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವತಾರ ಮಾಡಿದಾಗ ತಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಾವೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣೆವು. ನಮ್ಮ ಶುಭಮಧ್ವರಾದರೋ ತಾವು ಇಂತಹವರೆಂಬುದನ್ನು ಹೀಗೆ ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ:

ಯಸ್ಯ ಶ್ರೀಣ್ಯದಿತಾನಿ ವೇದವಚನೇ ರೂಪಾಣಿ ದಿವ್ಯಾನಲಂ
ಬಟ್ ತದ್ವರ್ತಮಿತ್ಥಮೇವ ನಿಹಿತಂ ದೇವಸ್ಯ ಭರ್ಗೋ ಮಹತ್
ವಾಯೋ ರಾಮವಚೋನಯಂ ಪ್ರಥಮಕಂ
ಪೃಕ್ಷೋ ದ್ವಿತೀಯಂ ವಪುಃ
ಮಧ್ವೋ ಯತ್ತು ತೃತೀಯಮೇತದಮುನಾ
ಗ್ರಂಥಃಕೃತಃ ಕೇಶವೇ ||

ಇವರ ದಿವ್ಯವಾದ ಮೂರು ರೂಪಗಳೂ ವೇದಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾದವುಗಳು. ಬಲಜ್ಞಾನರೂಪರಾದ ಈ ವಾಯುದೇವರ ಮೊದಲನೇ ರೂಪವು ಶ್ರೀರಾಮ ದೇವನ ಓಲೆಕಾರನಾಗಿ ಸೇವೆಮಾಡಿತು. ಅಂಗುಲೀಯುಕ್ತವನ್ನು ಶ್ರೀಜಾನಕೀ ದೇವಿಗಿತ್ತು ಜಗನ್ಮಾತೆಯ ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನು ರಾಮಪಾದದಲ್ಲರ್ಪಿಸಿ ರಾಮ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೂಪ! ಎಂಡನೆಯ ರೂಪವೇ ಭಾರತಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಹು

ಸೈನ್ಯವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ಹರಿಸೇವೆಗೈದ ಜ್ಞಾನಿಭೀಮಗೂಪ. ಮಧ್ವರೂಪವೇ ವಾಯುದೇವರ ತೃತೀಯಾವತಾರವು. ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮ-ರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಸೇವ್ಯವಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲರ್ಪಿಸಿ ಧನ್ಯವಾದ ರೂಪವಿದು. ಹೀಗೆಂದು ಆ ಗುರುಗಳೇ ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೂ, ಆಪ್ತವಾಕ್ಯದಿಂದಲೂ, ಸಮೀ-ಚೇನಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ ಶ್ರೀಮಧ್ವರು ದೇವದೇವರಾದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀವಾಯು ದೇವರ ಅವತಾರರೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಅತ್ಯರ್ಥಪ್ರಸಾದಕ್ಕಾಗಿ ಯತ್ನಿಸುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸಾಧಕನೂ ಈ ಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಈ ಜಗದ್ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಉದಯವಾಗಲು ಇವರ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನರಿಯುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ. ಶ್ರೀಸುಮಧ್ವವಿಜಯವು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುವಮೂಲಕ ಸಜ್ಜನರಲ್ಲಿ ಗುರುಭಕ್ತಿಸವನ್ನಿತ್ತವಾದ ವೈಷ್ಣವಭಕ್ತಿಯು ಉದಯಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಮೋಕ್ಷಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರಮಪ್ರಯೋಜನವಾದ ಸ್ವಸ್ವರೂಪಾನಂದಾವಿರ್ಭಾವರೂಪವಾದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಹರಿಗುರುಭಕ್ತಿಯು ಮುಖ್ಯಸಾಧನವು. ಈ ಸಾಧನವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವ ಶ್ರೀ ಸು ಮ ಧ್ವ ವಿ ಜ ಯ ವು ಸರ್ವ-ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಡಿಗಲ್ಲು ; ಮೋಕ್ಷಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಥಮಸೋಪಾನವು. ಇದಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಮೇಯಗಳನ್ನು ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾಗಿಯೂ ತರ್ಕಬದ್ಧವಾಗಿಯೂ ಕವಿಗಳು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಚಾರ್ಯರ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯು ಶ್ರೀಸುಮಧ್ವವಿಜಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿದರೆ ಅವನಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವು ಬಹುಸುಲಭವಾಗಿ ಆಗುವುದು. ಇನ್ನು, ಈ ಕಾವ್ಯದ ಹದಿನೈದನೆಯ ಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕವಿಗಳು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಶಾಸ್ತ್ರಸಾರವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸಾಧಕನಿಗೆ ಮಹೋಪಕಾರಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವಕ್ತೃಶ್ರೋತೃಗಳಿಗಭಿಮತವಾದ ಅನನ್ಯಸಾಧ್ಯವಾದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಈ ಕಾವ್ಯದಿಂದ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಈ ಉತ್ತಮಕಾವ್ಯವು ಒಂದು ಮಹಾಶಾಸ್ತ್ರವೂ ಆಗಿದೆ.

ಜೂನ್-ಜುಲೈ

ಇನ್ನು, ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಷಯ, ಪ್ರಯೋಜನ, ಅಧಿಕಾರ, ಸಂಬಂಧವೆಂಬ ಅನುಬಂಧಚತುಷ್ಟಯಗಳಿರಬೇಕು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ : ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸೋಣ: ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಅಜ್ಞಾತವಾದ ದೇಹ-ಧರ್ಮ, ದೇಹದಲ್ಲಿರುವ ಅವಯವಗಳು, ಅವುಗಳ ರಚನೆ, ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಒದಗಬಹುದಾದ ರೋಗರುಜನೆಗಳು, ಇವುಗಳ ಪರಿಹಾರ, ಔಷಧಗಳ ರಾಸಾಯನಿಕ ರಚನೆ, ಅವುಗಳ ಗುಣಾವಗುಣಗಳು, ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಕ್ರಮನಿಯಮಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ. ಹೀಗೆಯೇ ವ್ಯವಸಾಯಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೂ, ಕ್ಷೇತ್ರದ ಲಕ್ಷಣ, ಬೀಜಗಳ ಸ್ವಭಾವಲಕ್ಷಣ, ನೆಲವನ್ನು ಉಳುವ ಕ್ರಮ, ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತುವ ಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಕಾಲ, ನೀರು-ಬೆಳಕು-ಸಸ್ಯನೋಷಕಗಳು, ಇವುಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಉಪಯೋಗ ಇವುಗಳೇ ವ್ಯವಸಾಯಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಷಯ.

ಹೀಗೆ ಸಾಧಕನಿಂದ ಅಜ್ಞಾತವಾದ ಮತ್ತು ಅವನ ತಿಳಿನಳಿಕೆಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ, ಬೇರೆ ಕಡೆಯಿಂದ ಸದಯುಲಸಾಧ್ಯವಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ಆ ಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಷಯವೆನ್ನುವರು. ಶ್ರೀಕುಮಾರಧ್ವನಿಜಯಮಹಾಕಾವ್ಯದ - ವಿಷಯ-ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಕವಿಗಳು ಹೀಗೆ ನಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಮುಕುಂದಭಕ್ತೀಯೈ ಗುರುಭಕ್ತಿಜಾಯೈ ಸತಾಂ ಪ್ರಸತ್ತೈ ಚ

ನಿರಂತರಾಯೈ |

ಗರೀಯಸೀಂ ವಿಶ್ವಗುರೋರ್ವಿಶುದ್ಧಂ ವಕ್ವ್ಯಾಮಿ ವಾಯೋರವತಾರ-
ಲೀಲಾಂ (೧-೫)

ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ವಿಶ್ವಗುರುಗಳ ವಿಶುದ್ಧಲೀಲೆಯೇ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಷಯ. ಗುರುಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಉದಯವಾಗುವ ಮುಕುಂದಭಕ್ತಿಯೂ ಮತ್ತು ಸಜ್ಜನರ ಅನುಗ್ರಹವೇ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಯೋಜನವು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೂ ಒಂದು ಪ್ರಯೋಜನವುಂಟು. ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಹಾದಡ್ಡನು ಕೂಡ ಒಂದು ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದ ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸವು ಬಂಜೆಯೊಡನೆ ಸಂಸಾರ ನಡೆಸಿದಂತೆ ವ್ಯರ್ಥ. ಗಂಗೆಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಅಲ್ಲಿ ರಾಶಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಮರಳುಕಣಗಳನ್ನೆಣಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಮೂರ್ಖನಂತೆ ದಾನು ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಕೊಡಗಿರುವ ಸಾಧಕ, ಆತನ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಜನ

ವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ. ಅದುದರಿಂದ ಮಹಾಪ್ರಯೋಜನದಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಅಭ್ಯಸನೀಯವಾದುದು. ಮಹಾಕವಿಗಳು ಈ ಮಹಾಕಾವ್ಯವು ಉತ್ತಮ ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂತಲೂ ಅದರ ವಿಷಯ-ಪ್ರಯೋಜನ-ಅಧಿಕಾರಿ-ಸಂಬಂಧ ಇಂತಿವೆಯೆಂತಲೂ ದಶಮತಿಶಿಷ್ಯನಾದ ಕೋವಿದನೋರ್ವನ ಮುಖದಿಂದ ಬಹು ಸುಂದರವಾಗಿ ನುಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸಾಧುಭ್ಯೋ ಮಧುಮಧನಾಂಘ್ರಿಭಕ್ತಿಭಾಗ್ಯೈಃ ಶ್ರೋತೇಭ್ಯೋ
ವಿತತಮತೇರ್ಮಹಾನುಭಾವಂ

ವೇದಾಂತಂ ಸ್ವಯಮಿವ ಬಂಧಮೋಕ್ಷಮೂಲಂ ವ್ಯಾಚಷ್ಟ
ಸ್ಥುಟಮಥ ಕೋಸಿ ಕೋವಿದೋತ್ರ (ಸ ೧೬ ಶ್ಲೋ ೧)

“ವಿತತಮತೇರ್ಮಹಾನುಭಾವಂ” ವಿಶಾಲಮತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಪೂರ್ಣ ಪ್ರಜ್ಞರ ಮಹಿಮೆಯೇ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಷಯ. ಇಲ್ಲಿ ಕವಿಪುಂಗವರು ‘ವಿತತಮತಿ’ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಬಹುಮುಖ್ಯಪ್ರಮೇಯವನ್ನೇ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿತತಮತಿ ಎಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪೂರ್ಣಬೋಧ ಎಂದರ್ಥ. ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಚಾರಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದರ್ಥ ಹೊಳೆಯದಿರಲಾರದು. “ವಿಃಪಕ್ಷಿಪರಮಾತ್ಮನೋಃ” ಎಂಬ ಕೋಶದಿಂದ ‘ವಿಃ’ ಎಂದರೆ ಪರಮಾತ್ಮ ಎಂದರ್ಥ. ‘ತತ’ ಎಂದರೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಸದಾ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ‘ಮತಿ’ ಎಂದರೆ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರು ಎಂದರ್ಥ. ಎಂದರೆ ಈ ಮಾತಿಗೆ ಸದಾ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತರಾದವರು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕವಿಪುಂಗವರದು. ಅದುದರಿಂದ ಈ ಪುಣ್ಯಕೀರ್ತಿಗಳ ಮಹಾತ್ಮೆಯು ಶ್ರವಣಮನನಾದಿಗಳಿಂದ ದುರಿತಹರವಾದುದು. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಇವರ ನೆಜೆಯೋಣ - ಕೂಡೋಣ - ಮಾತಾಡೋಣ ಮೊದಲಾದ ಲೀಲೆಗಳು ಸಹ ಸ್ಮೃತಿಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಪಾಪಪರಿಹಾರಕ ಮತ್ತು ಪುಣ್ಯದಾಯಕವಾದವುಗಳು. ಇಂತಹ ‘ವಿತತಮತಿಗಳ’ ಮಹಾ ಮಹಿಮೆಯೇ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಷಯ. “ವೇದಾಂತಂ ಸ್ವಯಮಿವ ಬಂಧಮೋಕ್ಷಮೂಲಂ” ಇದೇ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಯೋಜನ. ವೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರದಂತೆಯೇ ಇದೂ ಈ ಪ್ರಕೃತಿಬಂಧನದ ಬಿಡುಗಡೆಗೆ ಕಾರಣೀಭೂತವಾದುದು.

ಜೂನ್-ಜುಲೈ

ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಚಾರಮಾಡುವುದಿದೆ. ವೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಏನು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದೇ? ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ಇದರ ಅಧ್ಯಯನವಿಂದ ನಿಷ್ಕೃತಿ ನಿತ್ಯವಸ್ತುವಿವೇಕ ಉಂಟಾಗಿ ಶಮದಮಾದಿಸಂಪದಭೃದಯವಾಗುವುದು. ಇದರಿಂದ ರಾಗಾದಿದೋಷಗಳು ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದು ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಸದಾ ರತಿಯುಂಟಾಗುವುದು. ಇದರಿಂದ ಸುಪ್ರೀತನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು “ಈತನನ್ನು ಈ ನಿಗಡಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡಿಸುವೆನು” ಎಂದು ಇಚ್ಛಿಸುವನು. ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಧಕಜೀವಿಯ ಬಂಧನೋಚನೆ. ಆತನ ಸ್ವರೂಪಭೂತವಾದ ದುಃಖಾಮಿಶ್ರವಾದ ಆ ನಂದಾನುಭವ. ಹೀಗಿದೆ ಸಾಧಕನ ಸಾಧನೆಯ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳು. ಎಂದರೆ ವೇದಾಂತವು ಮೋಕ್ಷಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದರೆ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸವು ಮೋಕ್ಷಸಾಧನೆಯ ಪ್ರಥಮಸೋಪಾನ ಎಂದರ್ಥ. ಅಂಕೆಯೇ ವಿವಿಧತಮತಗಳ ಮಹಾನುಭವತೆಯ ಪ್ರವಣಮಾನನಾದಿಗಳೂ, ಸಾಧಕನೇ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದ ಹೆದ್ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಹಿಡಿದು ನಡೆಸುವುದು ಎಂದರ್ಥ.

ಇನ್ನು, ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಪಂಚಮಹಾಶಯವೆಂದು ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ! “ಸಾಧುಭ್ಯೋ ಮಧುಮಧನಾಂಭೃತ್ಪ್ರಭಾಶ್ರೋತೇಭ್ಯಃ” ಇಂತಹವರಿಂದ ಅಭ್ಯಾಸನೀಯವಾದುದು. ಮಧುಮಧನಾಂಭೃತ್ಪ್ರಭಾಶ್ರೋತೇಭ್ಯಃ ಮಧುಮಧನನ ಅಡಿಪಾದರೇಖೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಮನದಲ್ಲಿಯೂ ತರಬಾರದು. ಗುರುಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ ಇದರಿಂದ ಕಾಸಿಧೂಪ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗದು. ಬದಲಾಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಕೋಪವಿರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿ ಬಹುದು. ‘ಸ್ವಾತಿಯ’ ಮಳೆಯು ‘ಸಾತಿಯ’ ಮುಳುಗುತ್ತದೆ. ಮುಳುಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇತರೆಡೆ ಬಿದ್ದರೆ ಅದು ಹೈದ್ರಮಲ್ಲವೆ! ಅಂತೆಯೇ ಈ ಸತ್ಯವು ಚರಿತ್ರೆರೂಪವಾದ ವೃಷ್ಟಿಯು ಸಜ್ಜನಮುಕ್ತಾಭಿಮಾನವು. ಕೊಳವೆಯ ಅದು ಪರಿವುಷ್ಟವಾಗಿ ವಿಕಾಸವೊಂದಿ ಲೋಕೋಪಕಾರವಾಗುವಂತೆ ಬಿಡುವುದು. “ಶ್ರೋತೇಭ್ಯಃ” ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಶ್ರೀಮದಭ್ಯಾಸಮಾರ್ಗದ ಓದುವವರು ವೇದಾಧ್ಯಯನಸಂಪನ್ನರಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೇವಲ ವೇದ ಓದಿ ಪಾಪಮಾನವರಾದರೆ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಇದು

ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಅಡಿದಾವರೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತರಾಗಿರಬೇಕು. ಭಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ಆತನ ಅಡಿದಾವರೆಗಳ ಮಹಾತ್ಮ್ಯಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕವಾದ ಸುದೃಢಸ್ನೇಹವು. ಇಂತಹ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಹರಿಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿದುದು-ಸಜ್ಜನರೇ ಈ ಮಹಾಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು. ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾದ ಸಂಬಂಧ. ಎಂದರೆ ವಿಷಯಕ್ಕೂ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೂ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಪ್ರತಿಪಾದಕಭಾವವು ಸಂಬಂಧ. ಅಧಿಕಾರಿಗೂ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೂ ಪ್ರಾಪಕಪ್ರಾಪ್ಯಸಂಬಂಧ.

ಹೀಗೆ ಶ್ರೀ ಸುಮಧ್ವವಿಜಯ ಮಹಾಕಾವ್ಯವೇ ಒಂದು ಮಹಾಶಾಸ್ತ್ರವೂ ಆಗಿದೆ. ಇದು ಚಂದ್ರಿಕೆಯಂತೆ ಆಹ್ಲಾದಕರವಾಗಿದ್ದರೆ ಸೂರ್ಯಪ್ರಭೆಯಂತೆ ಅಜ್ಞಾನತಮೋನಾಶಕವೂ ಆಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಶಾಸ್ತ್ರದ ತಿರುಳು ಈ ಕಾವ್ಯದ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿದೆ. ಸಂದರ್ಭ ಒದಗಿದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಕವಿ-ಪುಂಗವರು ಆಚಾರ್ಯರ ಶಾಸ್ತ್ರಸುಧೆಯ ಪರಿಮಳವನ್ನು ಬೀರಿದ್ದಾರೆ ಈ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ. ಈ ಕಾವ್ಯದ ಹದಿನೈದನೆಯ ಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಉಪನ್ಯಾಸಭಾರತಿಯ ವೈಖರಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಈ ಕವಿಗಳು. ಅಲ್ಲಿ ಇತರ ಮತಖಂಡನಪೂರ್ವಕವಾದ ಸ್ವಮತಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಯನ್ನು ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರು ಬಹುಸಂಗ್ರಹವಾಗಿಯೂ, ಗಂಭೀರವಾಗಿಯೂ, ಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಂಡೇ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ ಕಾವ್ಯದ ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಕವಿಮುಲತಲಕರು. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿನ ಶ್ಲೋಕಗಳು ವಿವಿಧಮತಖಂಡನೆಗೆ ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿವೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಮೇಯಗಳು ಮತ್ತು ಆಚಾರ್ಯರ ಗುರುಗಳಾದ ವೇದನಾಯಕರಾದ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸದೇವರೆಗೆ ಸಮ್ಮತವಾದುದನ್ನೇ ಆಚಾರ್ಯರು ನುಡಿದಿರುವ ವೈಖರಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರು.

(ಮುಂದುವರಿಯುವುದು)

ಮೋಕ್ಷಸಾಧನೆಗೆ

ಗೀರ್ವಾಣಭಾಷೆಯ (ಸಂಸ್ಕೃತದ) ಅನವ್ಯಕ್ತಿ

ಲೇಖಕರು : ಶ್ರೀ ಭೀಮರಾವ್, ವಕೀಲ್, ದಾವಣಗೆರೆ,

ಲೇಖನ (೨)

ಭಗವದಪರೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಸಾಧನವಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠಭಕ್ತಿಯು ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಉದಯಿಸುವುದು. ಅಪರೋಕ್ಷದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯು ತಪ್ಪದೆ ಲಭಿಸುವುದು. ತತ್ತ್ವನಿಶ್ಚಯವಾದರೋ, ಅನ್ಯಥಾಜ್ಞಾನ, ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನಗಳ ನಿರಾಕರಣವಾಗದೇ ದೊರಕುವುದಲ್ಲ. ಕೇವಲವಿದ್ಯಾಂಶಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅಮೃತತ್ವವು ಸಿದ್ಧಿಸದು. ಪ್ರತ್ಯುತ ಅದು ತಮಸ್ಸಿನ ಕಾರಣವಾಗುವುದು. 'ಅಂಧಂತಮಃ ಪ್ರವಿಶಂತಿ ಯೇ ಅವಿದ್ಯಾಪುರುಷತೇ| ತತೋ ಭೂಯ ಇನ ತೇ ತಮೋ ಯ ಉ ವಿದ್ವಾನ್ಮಯಾಂ ಶಾಂತಮತ್ತು 'ವಿದ್ಯಾಂ ಚ ಅವಿದ್ಯಾಂ ಚ ಯಶ್ಚದ್ವೇದೋಭಯಂ ಸತ್| ದ್ಯಯಾ ಮೃತ್ಯುಂ ತೀರ್ತ್ವಾ ವಿದ್ಯಯಾ ಅಮೃತಮಶ್ನತೇ' ಎಂಬ ಉಪನಿಷತ್ಸಂತ್ರಗಳು (ಈಶಾವಾಸ್ಯ) ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯೇ ವಿರತರಾಗ. 'ನಿರಾಜ್ಞಾನನಿಂದಕರಾಗದಿದ್ದರೆ, ಅನರು, ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೊಂದಿದ ತಮಸ್ಸಿಗಿಂತ ಅಧಿಕವಾದ ತಮಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದುವರೆಂದೂ, ವಿವೇಕ (ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನ) ಮತ್ತು ಅವಿದ್ಯೆ (ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನ)ಗಳೆರಡೂ ಹೊಂದಿ ನೆಂಬ ಒಂದು ಪುರುಷಾರ್ಥಸಾಧನಗಳೆಂದೂ. ಅವಿದ್ಯೆಯ ನಿವಾರಣೆಯ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು (ದುಃಖ, ಅಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು) ದಾಟಿ, ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ನಿತ್ಯವಿಜ್ಞಾನರೂಪವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುವರೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರು ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಮ್ಮ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಜನ್ಮಭೋಜಾನ್ಯಯೇ ತು ತಮೋಂಧಂ ಯಾಂತ್ಯಸಂಶಯಃ|

ತತೋಧಿಕಮಿವ ವ್ಯಕ್ತಂ ಯಾಂತಿ ತೇಷಾಮನಿಂದಕಾಃ |
 ತೇ ನಿಂದಯಾ ಅಯಥಾರ್ಥಸ್ಯ ದುಃಖಾಜ್ಞಾನಾದಿರೂಪಿಣಃ |
 ದುಃಖಾಜ್ಞಾನಾದಿಸಂತೀರ್ಣಾಃ ಸುಖಜ್ಞಾನಾದಿರೂಪಿಣಃ |
 ಯಥಾರ್ಥಸ್ಯ ಪರಿಜ್ಞಾನಾತ್ ಸುಖಜ್ಞಾನಾದಿ ರೂಪತಾಂ |
 ಯಾಂತಿ.....'

ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ದಾಹರಿಸಿ ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಿರುವರು. ಅವಿದ್ಯೆ ಅಥವಾ ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಿಂದಿಸುವುದೆಂದರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಅಸಹ್ಯ ಮತ್ತು ಅನಾದರಭಾವಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವುದು. ಯಥಾರ್ಥಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಜೀವಾಭೇದ ನಿರ್ಗುಣತ್ವಾದಿಗಳನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ತಿಳಿಯುವುದು ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನ. ಇದರ ನಿರಾಕರಣವೇ ಅವಿದ್ಯೆಯ ನಿಂದೆ. ಇದು ಬಹು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯ. ಸೇವಾಂತವೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿಂದ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಮೋಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಅವಿದ್ಯೆತಮತದ ನಿರಾಕರಣೆಯು ಸುಲಭವಾದೀತೇ! 'ಹೇಯಂ ಮಾಯಾಮತಂ ಕುಛ್ಛೇ' ಎಂದು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುವುದರಿಂದ ತಿಳಿದೂ ಅದರ ನಿಂದೆಯನ್ನು ಕೈಬಿಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಮುಮುಕ್ಷುಜೀವನೂ ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲೇಬೇಕೆಂದು ಉದಾಹೃತವೇದಮಂತ್ರಗಳು ಘೋಷಿಸುತ್ತವೆ. ವಿಷ್ಣುಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವ, ನಾಯುಜೀವೋತ್ತಮತ್ವ, ಜಗತ್ಸತ್ಯತ್ವ, ಪಂಚಭೇದತಾರತಮ್ಯಾದಿ ತತ್ವಗಳನ್ನು, ತದ್ವಿರೋಧಪ್ರಮೇಯಗಳ ಸಪ್ರಮಾಣಿಕವಿಂಡನಪೂರ್ವಕವಲ್ಲದೆ, ಮೂಢವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಅಂಗೀಕರಿಸುವುದು ತತ್ವಜ್ಞಾನನಿಶ್ಚಯವೆನಿಸಲಾರದು, ಅನ್ಯಥಾಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ, ತತ್ಸಾಧಕಪ್ರಮಾಣಗಳ ಗುಣದೋಷಗಳನ್ನೂ, ಯುಕ್ತ್ಯಾದಿಪರಿಕರಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದು ವಿಮರ್ಶಿಸದೇ, ಅದರ ನಿರಾಕರಣವು ದುಸ್ಸಾಧ್ಯವೇ ಸರಿ. ಹಾಗೂ, ತನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಸಹ್ಯಬುದ್ಧಿ ಅನಾದರಗಳುಂಟಾದರೆ ಸಾಲದು-ನಿಯತಶಿಸ್ಯರಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಸಹ ಅನಾದರವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ದೊರೆಯಬೇಕು. ಈ ವಿಧಸಾಧನೆಯು ಪ್ರಾಕೃತಭಾಷಾಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಆಗಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ-ಬ್ರಹ್ಮವಿಮಾಂಸಾಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಶರಣುಹೊಂದದೇ ಅನ್ಯಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಯಥೋಚಿತತರ್ಕವ್ಯಾಕರಣಾದಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನ

ನವೂ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ. ಹಾಗೂ ಖಂಡನ-ಮಂಡನಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಅಭ್ಯಸಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷಾನಭಿಜ್ಞರೂ ತತ್ವಜ್ಞಾನನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವುಳ್ಳವರು ಈ ವಿಧಗ್ರಂಥರಚನೆಗಾಗಿಯತ್ತಿಸಲಿ-ಅವುಗಳ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯನ್ನು ಅನುಭವದಿಂದ ತಿಳಿಯಲಿ.

ಯದ್ಯಪಿ, ತತ್ವಜ್ಞಾನನಿಶ್ಚಯಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯಾಕಾರವಾದ ಪ್ರಮೇಯಜ್ಞಾನವು ಮೊದಲಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪ್ರಮೇಯಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಸಂಸ್ಕೃತವಾಜ್ಞೆಯದಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾದ ಪ್ರಮೇಯಗ್ರಂಥಗಳಿವೆ. ಭಾರತ ರಾಮಾಯಣ ಮೊದಲಾದ ಇತಿಹಾಸಗಳು, ಭಾಗವತಾದಿ ಪುರಾಣಗಳು-ಉಪಪುರಾಣಮೊದಲಾದವುಗಳು ಪ್ರಾಚುರ್ಯೇಣ ಪ್ರಮೇಯಗ್ರಂಥಗಳು. ರಾಜಾಶ್ರಯ, ಪ್ರಚಾರಾದಿಗಳ ಅಭಾವದಿಂದ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅನಭಿಜ್ಞರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂದಂತೆ, ಅನೇಕ ಮಹಾತ್ಮರು ಪ್ರಾಕೃತಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮೇಯಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕಕೊರತೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಯತ್ತಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು, ಹಿಂದಿ ಮೊದಲಾದ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಜನರಿಗೆ ಬೋಧಪ್ರದವಾದ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಿವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನರಿಯದ ಜನರಿಗೆ ಇವುಗಳಿಂದ ಪರಮೋಪಕರವಾಗುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀಮನ್ನೃಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಸಿದ್ಧಾಂತತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಅನೇಕದಾಸಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸಿ ಹೇರಳವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹರಿದಾಸವಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಅಪಾರವಾದ ಸೇವೆಯಾಗಿದೆ. ವಿಶಿಷ್ಟಾರ್ಥ-ಬೋಧಕಪಾರಿಭಾಷಿಕಶಬ್ದಗಳ ಪ್ರಯೋಗವಿಲ್ಲದೆ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಅಥವಾ ನಿರಾಕರಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ದಾಸಾರ್ಯರು, ಯಾರೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಪ್ರಮಾಣಲಕ್ಷಣಾದಿ ದರಪ್ರಕರಣಗಳು, ಅನುವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮೊದಲಾದ ಘ.ಮಾಣಗ್ರಂಥಗಳ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಂತರಗಳು ಹೇಗೆ ಅಲ್ಪೋಪಕಾರಿಗಳೆಂಬುದನ್ನು ಅವುಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದರಿಂದ ಮನಗಾಣಬಹುದು. ಶ್ರೀಸುಧಾಗ್ರಂಥವೂ

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬರಲಿಡೆಯೆಂದು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅದರಿಂದ ಸಿದ್ಧರಾಗುವ ಪಂಡಿ-
ತರನ್ನೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಪಂಡಿತವರ್ಗವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ
ದಿಂದ ಭಾಷಾಂತರ ಅಥವಾ ಅದರ ಕನ್ನಡಾನುವಾದ ಯತ್ನವು ನಡೆದಿರ
ಲಾರದು. ಇರಲಿ. ತರ್ಕವ್ಯಾಕರಣಾದಿಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಿಸುವುದರಿಂದ
ಸರ್ವಥಾ ಉಪಯೋಗವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮೂಲಗ್ರಂಥಗಳ ಅನುಸರಣೆಗೆ
ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಸಹಾಯವನ್ನೊದಗಿಸಲು ಮಾತ್ರ ಯತ್ನಿಸಬಹುದು. ಆ
ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಗುರುಮುಖೇನ ಅಧ್ಯಯನಮಾಡದ ವಿನಾ ಉಪಯುಕ್ತ-
ವಿಶಿಷ್ಟಜ್ಞಾನವು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನರಿ
ಯದವರು ಈ ವಾದವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ
ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳದೆ, ಕೇವಲಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದ,
ಅವುಗಳಿಂದಾಗುವ ಸರ್ವಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪ್ರಾಕೃತಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಸಾಧಿ
ಸಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ನಿರಾಧಾರವಾದ ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕಕಲ್ಪನೆಯಾ
ಗುವುದು. ಸ್ವಾನುಭವದಿಂದ ತಿಳಿಯಲನಕಾಶವಿರುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ-
ಕಲ್ಪಿತಯುಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸುವುದೂ, ಊಹಾಪೋಹಗಳನ್ನು ಮಾಡು
ವುದೂ ಮೂರ್ಖತನವಾದೀತು.

ಈ ವಿಮರ್ಶೆಯಿಂದ, ನಿಶ್ಚಿತತತ್ವಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣಗ್ರಂಥಗಳ
ಅಧ್ಯಯನಾದಿಗಳು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನಸಿದ್ಧಿ
ಗಾಗಿ ಯತ್ನಿಸುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅತಿ ವಿರಳ. 'ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಸಹಸ್ರೇಷು
ಕಶ್ಚಿದ್ಭೂತಸಿ ಸಿದ್ಧಯೇ' (ಗೀತಾ) ಎಂದು ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿರುವನು.
ಅದರಿಂದ ಸಾಧಕಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಿಯ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚುವ ತತ್ವ-
ಸಾಮಾನ್ಯಗಳ (ಪ್ರಮೇಯಗಳ) ಜ್ಞಾನವು ಅಂಥವರಿಗೆ ಆಗಬೇಕಾದುದು
ಅವಶ್ಯಕ. ಅದರಿಂದ, ವ್ಯಕ್ತಿಶಃ, ಸ್ವಯೋಗ್ಯಾನುಗುಣವಾದ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿ
ಗಳುದಯಿಸಿ, ಜ್ಞಾನನಿಶ್ಚಯಕ್ಕಾಗಿ ಮುಂದಿನ ಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಲು
ಅನಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನರಿಯದ ಜನರಿಗೆ
ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳು ವಿಶೇಷಸಹಾಯವನ್ನೀಯುತ್ತವೆ. ಯದ್ಯಪಿ,
ಪ್ರಾಕೃತಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳು ವೇದಾದಿಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನೇ ನಿರೂ-
ಪಿಸುವುದಾದರೂ, ಅವುಗಳಿಂದ ಸರ್ವಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದಲಾಗು

ವುದಿಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಶೌತಸ್ಮಾರ್ತವಿಹಿತಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವು ಅವಶ್ಯಕವಷ್ಟೆ. 'ಕರ್ಮಣಾ ಜ್ಞಾನಮಾತನೋತಿ ಜ್ಞಾನೇನೈವ ಅಮೃತೀಭವತಿ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಶ್ರುತಿಯೇ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಕೃತಭಾಷಾಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಸರ್ವವನ್ನೂ ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದಾದರೆ, ವಿಹಿತಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮಂತ್ರಸ್ತೋತ್ರಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಾಕೃತಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರಬಹುದೆಂದು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಪುರುಷಸೂಕ್ತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತದರ್ಥಪ್ರತಿಪಾದಕದೇವರ ನಾಮವೊಂದನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ದೇವರ ಅಭಿಷೇಕಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಗಾಯತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವ ದೇವರ ನಾಮವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯಾಯಿತೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅದು ಗಾಯತ್ರೀಜಪದಂತೆ ಪರ್ಯಾಪ್ತಕರ್ಮವಾಗುವುದೆಂದು ಒಪ್ಪಬೇಕು. ಆದರೆ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಜ್ಞಾನಿವರ್ಯರಾದ ಹರಿದಾಸರಿಗೆ ಸರ್ವಥಾ ಸಮ್ಮತವಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಅವರ ಮಾತುಗಳಿಂದಲೇ ತೋರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಹರಿದಾಸರ ನುಡಿಗಳು ಬಹುಧರ್ಮಗರ್ಭಿತವಾದುವು. ಅವಿಚಾರದೇಶಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲೆತೋರುವ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದು, ಅನರ್ಥಗಳಿಗೇ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲಿಗೆ, ಗೀರ್ವಾಣಭಾಷೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಂದಿರುವ ಅವರ ನುಡಿಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸೋಣ. ಕರ್ಜಗಿದಾಸಪ್ಪನವರು ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರದ ಫಲಸ್ತುತಿಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ, 'ಸಂಸ್ಕೃತದ ಸಡಗರವೇನು ಸುಗುಣರಿಗೆ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಯಾವ ಅಧಿಕೃತವೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಾತುಗಳಿರುವ ಪದ್ಯವು ಹೀಗಿದೆ :—

ಪ್ರಾಕೃತೋಕ್ತಿಗಳೆಂದು ಬರೆದೆ ಮಹಾ-

ಕೃತಘ್ನರು ಜರಿವರಲ್ಲದೆ.

ಸ್ವೀಕೃತವ ಮಾಡಡೆಲೆ ಬಿಡುವರೆ ಸುಜನರಾದವರು |

ತ್ರಿಕೃತೀಪತಿಯಮಲಗುಣಗಳು

ಈ ಪೃಥಿಯೊಳುಂಟಾದ ಬಳಿಕ

ಪ್ರಾಕೃತವೆ? ಸಂಸ್ಕೃತದ ಸಡಗರವೇನು ಸುಗುಣರಿಗೆ ||

ಭಗವದ್ಗುಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಕೃತಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆಯೆಂಬ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಗುಣಜ್ಞರು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸದೇ ಬಿಡರು-ಅತ್ಯಾದರದಿಂದ ಗ್ರಹಿಸುವರು. ಈ ಸಾರಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಈ ಪದ್ಯವು ವರ್ಣಿಸುತ್ತದೆ. ಭಗವದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಗ್ರಂಥವು ಪ್ರಾಕೃತವೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ತಿರಸ್ಕಾರಾರ್ಹವೆಂದು ಯಾವ ವಿದ್ವಾಂಸನೂ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಗುಣಗ್ರಾಹಿಗಳಿಗೆ ಭಾಷೆಯು ಕಾರಣವಲ್ಲ. ಗುಣದಿಂದ, ಪ್ರಾಕೃತವೂ ಸಂಸ್ಕೃತದಂತೆ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದೆಂಬುದು ದಾಸರ ಹೃದಯ. 'ಈ ಕೃತಿಯೊಳುಂಟಾದ ಬಳಿಕ ಪ್ರಾಕೃತವೆ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕಾಕುಸ್ತರವಿದೆ. ಅಲ್ಲವೆಂಬುದು ಧ್ವನಿತಭಾವ.

ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರದ ದತ್ತಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ-ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದಿರುವರು:-

ಪತಿತನ ಕಪಾಲದೊಳು ಭಾಗೀ-

ರಥಿಯ ಜಲವಿರೆ ಪೇಯವೆನಿವುದೇ

ಇತರ ಕವಿನಿರ್ಮಿತಕುಕಾವ್ಯಾಶ್ರಯ ಬುಧರಿಂದ |

ಕೃತಿಪತಿಕಥಾನ್ವಿತವೆನಿಸ ಪ್ರಾ-

ಕೃತವೆ ತಾ ಸಂಸ್ಕೃತವೆನಿಸಿ ಸ-

ದ್ವಿತಿಯನೀವುದು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕ ಕೇಳಿ ಪೇಳ್ವರಿಗೆ ||

ಭಗವದ್ಗುಣಗಳೆಂಬ ಭಾಗೀರಥಿಯೊಡನೆ ಪ್ರಾಕೃತದ ಸಂಗಮವಾದರೆ ಅದೂ ಗ್ರಾಹ್ಯವೆಂಬುದು ಅವರ ಭಾವ. 'ಗಂಗಾಸಂಗೇನ ನೈರ್ಮಲ್ಯಂ ರಥ್ಯಾದ್ಬಿರ್ಲಭ್ಯತೇ ಯಥಾ' ಎಂಬ ತತ್ತ್ವಪ್ರಕಾಶಿಕಾವಾಕ್ಯವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಈ ಪದ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿರುವರೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಹಾಗೆಯೇ ಭಾಗೀರಥಿಯಂತೆ ಪವಿತ್ರನಾದ ಸಂಸ್ಕೃತವು ಕುತ್ಸಿತಕಾದಂಬರಿಯೆಂಬ ಪತಿತನ ಕಪಾಲವನ್ನು ಸೇರಿದರೆ, ಅದೂ ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ತ್ಯಾಜ್ಯವೇ ! ಆದ್ದರಿಂದ ಸಜ್ಜನರ ಸದ್ಗತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಶ್ರೀಹರಿಮಹಿಮೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥವು ಸಕಲಸದ್ಭಕ್ತರಿಂದ ಆದರಿಸಲ್ಪಡುವುದೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಿರುವರು. ಇದೇ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ, 'ಸಂಸ್ಕೃತವಿದ್ದಲ್ಲಿಂದು ಕುಹಕಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸ

ಲೇನಹುದು ಭಕ್ತಿಪುರಸ್ಕರದಿ ಕೇಳ್ವರಿಗೆ ವಲಿವನು ಪುಷ್ಕರಾಕ್ಷಸದಾ' ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೂ ಭಗವನ್ಮಹಿಮೆಗಳ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಗಳ ಉತ್ಕರ್ಷವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವುದೇ ಅವರ ಹೃದಯವೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು 'ಪಾಕೃತವೇ ತಾ ಸಂಸ್ಕೃತವೆನಿಸಿ' ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಪ್ರಯೋಗಗಳು ಪ್ರಾಕೃತಕ್ಕಿಂತ ಸಂಸ್ಕೃತವು ಉತ್ತಮವೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಅವರಿಗೂ ಸಮ್ಮತವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಶುದ್ಧವಾಕ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಶಬ್ದಗಳಿಂದ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಡುವ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಗಳು ಹೀಗೆ ಗ್ರಾಹ್ಯವೆಂದೇ ಕೈಮುತ್ತುದಿಂದ ಸಿದ್ಧವೆಂಬುದಕ್ಕೂ ಮೇಲೆ ಮೂಲಕ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ಸೂಕ್ಷ್ಮಭಾವಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲು ಶುದ್ಧ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಲು ದರೂ, ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯವಿಷಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುವಂಥ ಭಾಷಾಪ್ರೇಷಗಳನ್ನಲ್ಲ. ಫಲಸ್ತುತಿಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿರುವರು:—

..... ಕಾವ್ಯದೊಳು ಪುನಃ-

ರುಕ್ತಿ ಶುಷ್ಕಸಮಾಸೆ ಶುದ್ಧವಾಕ್ಯವೆಂಬೊಂದು

ಯುಕ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರವಿರುವುದೆಂಬೊಂದು

ಭಕ್ತಿ ವಿಷಯಗಳೆಂಬೊಂದು

ಸ್ತುತಿಯೋಗ್ಯವೆಂಬೊಂದು

ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಈ ಮೂರು ವಿಷಯಗಳು

ಭಗವನ್ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನಲ್ಲದೆ ಶುದ್ಧವಾಕ್ಯವೆಂಬೊಂದು

ಗಲಾಗಲಿತ್ತಿರುವ ಸಾಧಕಗೂ, ಪರಮಾತ್ಮನ

ಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದರಿಂದ, ಪ್ರೀತಿಯಾದ್ಯುತ್ಕರ್ಷಗಳನ್ನು

ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಹೀಗೆ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ:—

ಸ ವಾಗ್ವಿಸರ್ಗೋ ಜನತಾಭಿಪ್ರೇಕ್ಷಯಾ

ಯಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರತಿಪ್ರೋಲಮುವೈದಿತಃ

ನಾನುನೃಪನಂತಸ್ಯ ಯಶೋಂಕಿತಾನಿ ಯತ್

ಶೃಣ್ವಂತಿ ಗಾಯಂತಿ ಗೃಣಂತಿ ಸಾಧವಃ ||

ಯದ್ಯಪಿ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು ಸುಧಾದಿ ಉದ್ಗ್ರಂಥಗಳ ಪಾಠಪ್ರವಚನಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ, ಬಹುಶಿಷ್ಯಸೇವಿತರಾಗಿ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನೇರಿ ಮೆರೆದ ಉದ್ವಾಮಪಂಡಿತರು. ತತ್ವಜ್ಞಾನನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಹೃದಯಪರಿವರ್ತನೆಗಾಗಿ ಅಪರೋಕ್ಷಸಾಧಕವಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಕ್ತಿಯು ಉದಯವಾಗಲು, ಸ್ವರೂಪೋದ್ಧಾರಕಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡ ಮಹಾತ್ಮರು-ದೇವಾಂಶರು-ಭಗವದಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಲೋಕೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವತರಿಸಿರುವರು. ಅವರ ನೈಚ್ಯಾನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಅವರ ಈ ಮಾತುಗಳು ಸುವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ:—

ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಸುಯುಕ್ತಿಗ್ರಂಥಗ-

ಳೋದಿ ಕೇಳವನಲ್ಲ ಸಂತತ

ಸಾಧುಗಳ ಸಹವಾಸ ಸಲ್ಲಾಪಗಳು ಮೊದಲಿಲ್ಲ |

ಭಗವದಪರೋಕ್ಷವಾದ ನಂತರ ಶಾಸ್ತ್ರಾಪರೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಂಶಯವಿವರ್ಯಯಾದಿಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾದ ವಿಮಲಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಮಹಾತ್ಮರು ಶ್ರೀಹರಿಪ್ರೇರಣೆಗನುಸಾರವಾಗಿ ಅಜ್ಞೋದ್ಧಾರಕಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವರು. ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರು ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ಪರಮಗುರುಗಳು. ಇವರಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತವೇ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲಾ ! ಎನ್ನಬೇಡಿ. ಆ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಚೈಯಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಿಲ್ಲ-ಅಷ್ಟೆ. ಅರಿಯದ ನೀರಿನವನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ವರದಹಸ್ತವನ್ನಿಟ್ಟು ಕ್ಲಿಷ್ಟಕರವಾದ ಸುಧಾಪಟ್ಟಿಯ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಿಸಿ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಂಶಯವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿದರೆಂಬುವರಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಬಾರದೇ? ತನ್ನ ಲಿಲ್ಲದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅನ್ಯರಲ್ಲುಂಟುಮಾಡಲಾದೀತೆ ! 'ಬಹುಚಿತ್ರಜಗದ್ಭಹುಧಾಕರಣಾತ್ ಸರಶಕ್ತಿರನಂತಗುಣಃಸರಮಃ' (ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರ) ಎಂಬತೆ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಲಚಾರ್ಯರು, ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾದ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಸಹ ಪರಮಾತ್ಮನು ಬಹುವಿಧವಾದ ಅನಂತಶಕ್ತಿಗಳುಳ್ಳವನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವು

ಜೂನ್-ಜುಲೈ

ದೆಂದು ಹೇಳಿ ತನ್ನೂಲಕ ಸೂಚಿಸಿರುವ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ದಾಸಾರ್ಯರು ಸಂಸ್ಕೃತವರಿಂದ ಆಪರೋಕ್ಷಿಗಳೆಂದೆ ಅವರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಪದಸುಳಾದಿಗಳನ್ನು ಓದಿದವರು ಎಂದೂ ಉಪ್ಯಾಸಿಸಿರು. ಈ ಮಹಾತ್ಮರು ಸಂಸ್ಕೃತಶಾಸ್ತ್ರಸಂಘೀರ್ಣ-ತಪಸ್ವಿಗಳಾಗಿ ಸಡಿಲವರಲ್ಲವೋ? ಮೋಕ್ಷಸಾಧನೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತವು ಅನವಶ್ಯಕವೆಂಬುದು ವೇದದ್ರಷ್ಟೃಗಳಾದ ಭೃಗುಮುನಿಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತವೋ? ಹಾಗೆಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ.

ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜ್ಞಾನಿನೀವೃದ್ಧವಾದುದು-ಇತರರ ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಜ್ಞಾನದಾಯಕವು. 'ಮಧಾ ಓದಿ ಪದ ನೋಡು' ಎಂದು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅಂದಮಾತು. ದಾಸಾರ್ಯರ ನಿಜಶೈವಯೋಗ್ಯತೆಗಳೆಂಬ, ವೇದಾದಿಶಾಸ್ತ್ರತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯಲು ಅವಶ್ಯವೆಂಬ ನಿರ್ಣಯಿಸಲಾಗಿರುವ ಉಪಕ್ರಮ, ಉಪಸಂಹಾರಾದಿಪಂಗಗಳು, ಅಪಭ್ರಂಶ ತೋರುವ ಆಪಾತರಮಣೀಯ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ಅಪರ್ಥಗಳಾಗುವ 'ತನುವ ನೀರೊಳಗದ್ದಿ ಫಲವೇನು | ಜ್ಞಾನತತ್ವಗಳೆಂದವು ಮಧ್ಯಮ' ಎಂದು ಪುರಂದಾಸರೆಂದರೆ, ಇವನ್ನಾದವನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಬಹುದೆಂದಾಗಲಿ, ಅದರ ಶಿಕ್ಷಣವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವವರು ಈ ಮಹಾತ್ಮರ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದು ಮಾಡಲಿ | ಸಾದರದಿ ತರ್ಕವ್ಯಾಕರಣ ಭೇದಿ | ಸಾಧನವನ ಧ್ಯಾನಕೆ ಸಿದ್ಧಿಯಂತೆ | ಏಕಾದಿ ನಾದಿಗಳನ್ನು ಬಿಡಬಹುದೆಂಬ ಅರ್ಥವೇ 'ಅಪರಮ' ಎಂಬುದು. ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಡಕೂಡದೆಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿರುವನಲ್ಲವೇ? 'ಮೂಲಮಂತ್ರವಿಲ್ಲದವಗೆ ವೇದತಾರ್ಕಿಕವೆಂಬ ನಾರಿಗಿಚ್ಛಿಸುವ ಲಂಡಗೆ ಪುರಾಣವೇಕೆ' ಎಂದೂ 'ವೇದವು ಬಾಹ್ಯ ನಾಮ ಜಿಹ್ವೆಯೊಳರಬೇಕು | ವೇದವಾಕ್ಯವನೊಳಿರುವುದು ಹಂಕಾರವ ನೀಗಲುಬೇಕು |' ಮತ್ತು 'ವರದ ನೆನಪಿವೆ ನುಡಿಸುವೆನು ವೇದವನೋದದ ನಿಪ್ರ ತಾನೇಕೆ' | ಇವ್ಯಾರು ತಾವು ನಿಜವೈದಿಕರುಬಲ್ಲ ಅರಿಯಬೇಡವೇ? 'ತಪ್ಪುಗಳೆಂಬ ನೀರೊಡ್ಡಿಕಡೆ' ಎಂಬುದು 'ಕೆಲ' ದಲ್ಲಿ 'ಹೋಮಾರ್ಚನೆ ಪೆದ್ದಾಡಿಸುವುದು' ಎಂದೂ 'ವೇದವಿದು'

ಮಾಡಲಿಲ್ಲ |’ ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತ ಕರ್ಮತ್ಯಾಗವನ್ನು ಅಪ-
ರಾಧವೆಂದೇ ನಿರೂಪಿಸಿರುವರು. ‘ಹರಿಹರಿ ಎಂದು ಸ್ಮರಿಸುವ ಜನರಿಗೆ ||
ಸ್ನಾನವೇತಕೆ ಸಂಧ್ಯಾಜಪತಪವೇತಕೆ |’ ಎಂದು ಪುರಂದರಾಸರು, ಹರಿ
ನಾಮಸ್ಮರಣಮಾಡುವಾತನು ಸ್ನಾನ ಸಂಧ್ಯಾ ಜಪತಪಗಳನ್ನು ಬಿಡ-
ಬೇಕೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿರುವರೇ? ಮಾಡುವಸಕಲವನ್ನೂ ಹರಿಸ್ಮರಣ
ಪೂರ್ವಕಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಅವರ ಭಾವವಷ್ಟೆ !

‘ಯಾವ ಕರ್ಮವೋ ಇದು | ಯಾವ ಪುಣ್ಯವೋ || ಪ ||
ಸತ್ತವನು ಎತ್ತ ಹೋದ | ಸತ್ತು ತನ್ನ ಜನ್ಮಕೆ ಹೋದ |
ಸತ್ತವನು ಉಂಟುವನೆಂದು | ನಿತ್ಯ ಪಿಂಡ ಇಕ್ಕಿದರೆ |
ಎಳ್ಳ ದರ್ಭೆ ಕೈಲಿ ಪಿಡಿದು | ಪಿತ್ಯ ತೃಪ್ತಿಯೆಂದು ಬಿಡಲು |
ಎಳ್ಳ ಮಿಾನು ಮುಂಗಿ ಹೋಯಿತು | ದರ್ಭೆ ನೀರೊಳು ಹರಿದು
ಹೋಯಿತು |’

ಎಂಬ ಪದವನ್ನೋದಿ ಪಿತೃಶ್ರಾದ್ಧಗಳನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿದ ಮಹಾ
ನೂರ್ವಿರುಂಟೆಂದು ಕೇಳಿರುತ್ತೇನೆ.

ದಿವ್ಯವಾದ ಸರ್ವಜ್ಞಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸರಳಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶಿಸಿದ
ಮಹಾತ್ಮರ ಅವಹೇಳನವು-ಅಪಚಾರವು ಇದಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕವಾದುದು
ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ.

‘ಕರ್ಮವೇ ತಾರಕ ಜೀವರಿಗೆಲ್ಲ || ಪ ||
ದುರ್ಮತಿಯನೆ ಬಿಟ್ಟು ಮರ್ಮವನರಿತರೆ ||

ಎಂಬ ಪದದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ದಾಸರು ತಮ್ಮ ಕರ್ಮನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟ
ಗೊಳಿಸಿರುವರು. ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಲ್ಲದ, ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ, ಅಜ್ಞಾನಿ ಕೃತಕರ್ಮಗಳಿಗೆ
ತುಚ್ಛವಾದ ಅಲ್ಪಫಲ ಮಾತ್ರ—ಅತ ಏವ ವ್ಯರ್ಥವೆಂಬುದು ದಾಸರ
ಹೃದಯ.

‘ಸ್ಮರಣೆಯೊಂದೇ ಸಾಲದೇ | ಗೋವಿಂದನ ನಾಮಒಂದೇ ಸಾಲದೇ || ಪ ||
ಎಂಬ ಪದದಲ್ಲಿ ‘ಪಾತಕಿಯಾದರೇನು ಸರ್ವಘಾತಕಿಯಾದರೇನು |
ನೀತಿಯ ಬಿಟ್ಟು ದುಷ್ಕರ್ಮಿಯಾದರೇನು |’ ಮತ್ತು

ಮಲವ ತೊಳಯಬಲ್ಲರಲ್ಲದೇ ಮನವ ತೊಳೆಯಬಲ್ಲರೇ || ಪ ||

ಎಂಬ ಪದದಲ್ಲಿ 'ಎನು ಓದಲೇನು ಫಲ |

ಎನು ಕೇಳಲೇನು ಫಲ' ಎಂದು 'ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅಚ್ಯುತನ ಧ್ಯಾನವಿಲ್ಲದವರಿಗೆ' ಎಂಬ ಉಪಸಂಹಾರವಾಕ್ಯದಿಂದ, ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕ ವಾದ ವಿಹಿತಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆಶಯವೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ದಾಸಾರ್ಯರ ನಿಜಹೃದಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಅವರ ಮುಂದಿನ ಈ ಮಾತುಗಳು ಅವರನ್ನು ವಿರುದ್ಧಭಾಷಿಗಳೆಂದೆನಿಸವೇ ?

'ಮರೆಯಬೇಡ ಮನವೆ ನೀನು || ಪ ||

ವೇದಶಾಸ್ತ್ರವ ನೋಡು ನೀ | ವೇದವಿದನಾದ ವೇದಗಮ್ಯನ

ವಾದಪಂಕಜಧ್ಯಾನಿಸು |'

'ವಿಷಯದ ವಿಚಾರ ಬಿಡು | ಮಹಿತ ಕರ್ಮವ ಮಾಡು ವೈರಾಗ್ಯಭಾಗ್ಯ ಬೇಡು || ಪ ||

ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥದ ತತ್ವ ವಿಚಾರಮಾಡು | ಮಾಧವನ ಭಕ್ತಿ ಬೇಡು ||'

'ವಿಧಾತ್ಯದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲ ವಿಷ್ಣು ವಿನ ಹಿಂದೆ || ಪಲ್ಲ ||

ಪ್ರಕಟಗ್ರಂಥಗಳೆಲ್ಲಭಾಗವತದ ಹಿಂದೆ'; ಮತ್ತು 'ಸ್ನಾನಮಾಡಿರೋ ಜ್ಞಾನತೀರ್ಥದಲಿ || ಪ ||

ವೇದಶಾಸ್ತ್ರವನೋದುವುದೊಂದು ಸ್ನಾನ |

ಭೇದಾಭೇದವ ತಿಳಿದರೊಂದು ಸ್ನಾನ, ಇತ್ಯಾದಿ ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ತಿರುಳನ್ನೂ ತಿಳಿಸುವ ತಮ್ಮ ಪದಗಳನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳದೆ ವೇದಾದಿಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಭಾಗವತಾದಿಗಳನ್ನೂ ಓದು, ಕೇಳು, ವಿಚಾರಮಾಡುವುದು ಮಾತ್ರ ವೇದವಾದಿ ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಿತರೂ ಮಾಡುವಷ್ಟೆ! 'ಮಂತ್ರ ಮಹಾಮಂತ್ರ ಪುರಾಣ ಸಂಪ್ರದಾಯವು'

ಮತ್ತು ತಕ್ಕದೇ ತಂತ್ರವಾಗಬಿಡುತ್ತ | ಅಷ್ಟಾಂಶ್ರಯವಾಗ

ತುಳಸಿಯಿಲ್ಲದ ಪ್ರಾಜೆ |

ಒಲ್ಲನೋ ಹರಿ ಕೊಳ್ಳೆನೋ, ಎಂಬ ಅವರ ನುಡಿಗಳಿಂದ ತುಳಸಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅರ್ಪಿಸಿದರೆ ಸಾಕು—ಮಂತ್ರ ತಂತ್ರಗಳೆಲ್ಲ ಅನವಶ್ಯಕವೆಂದರ್ಥವೇ? ಅಥವಾ ಅವುಗಳ ಕನ್ನಡಾನುವಾದವು ಪರ್ಯಾಪ್ತವೆಂದೋ ?

ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡದ 'ಕೂಸಿ ಮಗ ದಾಸ' ನೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟರೆಂಬ ಅಪರೋಕ್ಷಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರ ಆದರ್ಶ ನುಡಿಗಳಿವು:--

‘ಜೀವರಿಂದತ್ಯಂತ ಭೇದ ಶ್ರುತಿ-

ಜೀವನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮೋದನಾಗಿ

ಯಾವಾಗಲಿರುತಿಹ ವೇದದಲ್ಲಿ

ಪೇಳುವುದು ‘ಸತ್ಯಂ ಭಿದಾ’ ಆಹ

ಈ ವಿಧ ನೇದಾರ್ಥ ಸಾವಧಾನದಿ ತಿಳಿದು

ಶ್ರೀನಾಯುಮತದ ಸುಕೋವಿದರೊಡಗೂಡಿ ||

ಶ್ರೀಕೇಶವನೆ ಮೂಲರಾಶಿ ಶ್ರುತಿ

‘ಏಕೋ ನಾರಾಯಣ ಆಸೀತ್’ ನಾನಾ

ಲೋಕಸೃಷ್ಟಿಪ ಧಾತನಾಸೀತ್ ಜಗ

ದೇಶಕಾರಕ ಉಪದೇಶೀ - ಆಹ

ನೀ ಕೇಳಿ ನಿಗಮಾರ್ಥ ನೀಕರಿಸು ಸಂಶಯ

‘ಏಕಮೇವಾದ್ವಿತೀಯ’ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ನಂಘ್ರಿಯ |’

ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು ‘ಸಂದೇಹಾತ್ಮಾ ವಿನಶ್ಯತಿ’ಯೆಂಬ ಶ್ರುತಿ-ವೃಂದ ಗಳೆಲ್ಲ ಉಸುರುತಿರೆ || ಅಂದೇ ನಿರ್ಣಯವಾದುದಿದನೆ | ಸಿರಿ | ಇಂದಿರಾಪತಿ ಪರದೇವತೆಯೆಂದು || ” ಎಂಬುದಾಗಿ ತತ್ವಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಲ್ಲ - ಸಂಶಯ ವಿಪರ್ಯಯಾದಿಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾದ ತತ್ವಜ್ಞಾನನಿಶ್ಚಯವೇ ಶ್ರೀ ಹರಿಪ್ರಸನ್ನತೆಗೆ ಅವಶ್ಯಕವೆಂದೂ ಘೋಷಿಸಿರುವರು.

(ಮುಂದುವರಿಯುವುದು)

ಬಾಯಿವಾಠ

ರಾಗ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಿಕಾಪಿ ಏಕತಾಳ

ದಾಸನಾಗೋ ಭವಸಾಶ ನೀಗೋ,
ಏಸು ಕಾಯಂಗಳ ಕಳೆದು ಎಂಬತ್ತಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಜೀವ-
ರಾಶಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಬಂದಿ, ಈ ಶರೀರ ತಾನಲ್ಲ-ತನ್ನದಲ್ಲ
ಆಸೆ ಇದು ಧರವಲ್ಲ, ಸ್ಥಿರವಲ್ಲ ಮುಂದೆ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲ
ಆಶಾಕ್ಷೇಶದೋಷವೆಂಬ ಅಬ್ಧಿಯೊಳು ಮುಳುಗಿ ಯಮನ
ಪಾಶಕೊಳಗಾಗದೆ ನಿರ್ದೋಷಿಯಾಗೋ, ಸಂತೋಷಿಯಾಗೋ

ಕಾಶಿ ವಾರಣಾಸಿ ಕಂಚಿ ಕಾಳಹಸ್ತಿ ರಾಮೇಶ್ವರ
ಏಸು ದೇಶ ತಿರುಗಿದರೆ ಬಾಹೋದೇನೋ ಅಲ್ಲಾಹೋದೇನೋ |
ದೋಷನಾಶ ಕೃಷ್ಣ ವೇಣಿ ಗಂಗೆ ಗೋದಾವರಿ ಭವ-
ನಾಶಿ ತುಂಗಭದ್ರೆ ಯಮುನೆ ವಾಸದಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸದಲ್ಲಿ
ಮಾಸಲಾಗಿ ಮಿಂದು ಜಪತಪ ಹೋಮನೇಮಗಳ
ಏಸು ಬಾರಿ ಮಾಡಿದರು ಫಲವೇನೋ ಈ ಭಲವೇನೋ |
ವಾಸುದೇವನೆಂಬ ಒಳಗಿಹ ಹಂಸನ ಸೇರಿ
ಲೇಸನುಂಡು, ಮೋಸಗೊಳದೆ ಮುಕ್ತನಾಗೋ ನೀ ಶಕ್ತನಾಗೋ || ೧ ||

ಅತ್ತಲೋ ಇತ್ತಲೋ ಎತ್ತಲೋ ಈ ಸಂಸಾರ
ಬತ್ತಲೆಗೆ ಬತ್ತಲೆ ನಿತ್ಯವಲ್ಲ ಪರಿಮಿತಿಯಿಲ್ಲ |
ಕತ್ತಲೆ ಕಳವಳದೊಳು ಕಾಣಬಾರದೆ ನೀನು
ಸತ್ಯವೆಂಬ ದಾರಿಯನ್ನು ಸೇರಲಿಲ್ಲ ಲೇಸು ದೋರಲಿಲ್ಲ |
ಉತ್ತಮ ಆ ಉ ಮ ಎಂಬ ಓಂಕಾರ ಬೀಜಾಕ್ಷರ
ಚಿತ್ತದಲಿ ಗ್ರಹಿಸು ನೀ ಬಿಡಬೇಡ ಬಿಟ್ಟು ಕೆಡಬೇಡ |
ಹೊತ್ತಾರೊ ಬೈಗಾನೋ ಈಗಲೊ ಆಗಲೊ ಕಾಯ
ನಿತ್ಯವೆಂದು ಸ್ಥಿರವೆಂದು ನಂಬಬೇಡ ಈ ಡಂಭ ಬೇಡ || ೨ ||

ಆಯಿತೋ ಹೋಯಿತೋ ಏನಾಯಿತೋ ಈ ದೇಹಕ್ಕೆ
ತಾಯಿ ಯಾರೊ ಇನ್ನು ತಂದೆ ಯಾರೊ, ಮತ್ತೆ ಮಡದಿ ಯಾರೊ
ಮಕ್ಕಳ್ಯಾರೊ

ಮಾಯದೊಳು ಸಿಲುಕಿ ಬಲು ಕಾಲದಿಂ ಶ್ರೀರಘು-
ರಾಯನೆಂಬ ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ಮರಣೆ ಬಿಟ್ಟು, ಭವದಿ ಮಮತೆಯಿಟ್ಟು
ನಾಯಬಾಯ ಅರಿವೆಯಂತೆ ನಾನಾ ಕೋಟಲೆಯೊಳ್ಳಿದ್ದು
ಬಾಯ ಬಾಯ ಬಿಡುತಲಿ ಸಾಯ್ವುದೇನೊ ನೀ ನೊಯ್ವುದೇನೊ
ತ್ರಾಹಿ ತ್ರಾಹಿ ತ್ರಾಹಿಯೆಂದು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯದೊಡೆಯ ಪುಣ್ಯ-
ದಾಯಕನ ಹೊಂದಿ ನೀ ಧನ್ಯನಾಗೋ, ಮತ್ತೆ ಮಾನ್ಯನಾಗೋ ||೩||

ಅಂದಿಗೊ ಇಂದಿಗೊ ಒಮ್ಮೆ ಸಿರಿಕಮಲೇಶನನ್ನು
ಒಂದು ಬಾರಿ ಅರುಹಿಂದ ನೆನೆಯಲಿಲ್ಲ ಮನ ದಣಿಯಲಿಲ್ಲ |
ಬಂದು ಬಂದು ಭ್ರಮೆಗೊಂಡು ಮಾಯಾ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ
ನೊಂದು ಬೆಂದು ಒಂದರಿಂದ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ, ಬಂಧ ಕಳೆಯಲಿಲ್ಲ |
ಸಂದೇಹನ ಮಾಡದಿರು ಅರಿವು ಎಂಬ ದೀಪವಿಟ್ಟು
ಇಂದು ಕಂಡ್ಯ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಾಂಡ, ಹಾಂಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ |
ಇಂದು ಹರಿಯ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ವಿವೇಕದಿ ಮು-
ಕುಂದನಿಂದ ಮುಕುತಿಯ ಬೇಡು ಕಂಡ್ಯ ನೀ ನೋಡು ಕಂಡ್ಯ || ೪ ||

ನೂರು ಬಾರಿ ಶರಣುಮಾಡಿ ನೀರ ಮುಳುಗಲ್ಯಾಕೆ ಪರ-
ನಾರಿಯರ ನೋಟಕೆ ಗುರಿಯ ಮಾಡಿದಿ, ಮನ ಸೆರೆಯ ಮಾಡಿದಿ |
ಸೋರೆಯೊಳು ಸುರೆ ತುಂಬಿ ಮೇಲೆ ದುಷ್ಟಿನ್ದಾರಹಾಕಿ
ಗೀರುಗಂಧಾಕ್ಷತೆಯನ್ನೇ ಧರಿಸಿದಂತೆ, ನೀ ಮೆರೆಸಿದಂತೆ |
ಗಾರುಡಿಯ ಮತ ಬಿಟ್ಟು ನಾದಬ್ರಹ್ಮನ ಪಿಡಿದು
ಸಾರಿ ಸೂರಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಶಮನದಿಂದ, ಮತ್ತೆ ಸುಮನದಿಂದ
ನಾರಾಯಣ ಅಚ್ಯುತಾನಂತಾದಿಕೇಶವನ್ನು
ಸಾರಾಮೃತವನುಂಡು ಸುಖಿಸೊ ಲಂಡಜೀವನೆ, ಎಲೊ

ಭಂಡಜೀವನೆ || ೫ ||

ಶ್ರೀಮುದ್ದಲಾಚಾರ್ಯರು ಯದೃಚ್ಛೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಶಿಶುವಿಗೆ ಪುರುಷೋತ್ತಮನೆಂದು ನಾಮಕರಣಮಾಡಿದರು. ಅದು ಕೇವಲ ಅಸ್ವರ್ಥಕವಾಗಿ ದ್ದಿತು ಎಂತ ಕವಿಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶಿಶುವಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ 'ಸ್ವವೃತ್ತಿತ್ವರೂಪವಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮತ್ವ' ಮತ್ತು ಪರವೃತ್ತಿತ್ವರೂಪವಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮತ್ವ ಈ ಎರಡು ವಿಧವಾದ ಅರ್ಥವೂ ಇದ್ದಿತಂತೆ! ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ "ಸ್ವವೃತ್ತಿತ್ವರೂಪವಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮತ್ವ" (ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಅರ್ಥ ಇರುವಿಕೆ) ಪುರುಷೇಷು ಉತ್ತಮಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ (ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದವರು)

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ "ಪರವೃತ್ತಿತ್ವರೂಪವಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮತ್ವ" (ಇತರರಲ್ಲಿಯೂ ಪುರುಷೋತ್ತಮತ್ವರೂಪವಾದ ಧರ್ಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಿಕೆ) ಪುರುಷಾಃ ಯಸ್ಮಾತ್ ಉತ್ತಮಾ ಭವಂತಿ. ಯಾರಸಹವಾಸದಿಂದ ಇತರ ಪುರುಷರೂ [ಸಂಸರ್ಗಜಾ ದೋಷಗುಣಾ ಭವಂತಿ ಎಂದಂತೆ] ಉತ್ತಮರಾಗುತ್ತಿದ್ದರೋ ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ, ಅಂದರೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ನವರತ್ನಕುಲೋತ್ಪನ್ನರಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಇತರರೂ ಪುರುಷೋತ್ತಮರಾಗುತ್ತಿದ್ದರೋ ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಇವರಲ್ಲಿ ಪರವೃತ್ತಿತ್ವರೂಪವಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮತ್ವವೂ ಇದ್ದಿತು. ಈ ಎರಡು ಕಾರಣಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಮುದ್ದಲಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಬಾಲಕರಿಗೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಪುರುಷೋತ್ತಮನೆಂಬ ನಾಮವು "ಅತ್ಯನುರೂಪಕಂ" ಎನ್ನುವಂತೆ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಶುಕ್ಲ ಸಕ್ಷದ ಚುಕ್ರನಂತೆ ಬಾಲಕನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದನು. ಉತ್ಪತ್ತಿ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಾಲೋಪನಯನಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಮುದ್ದಲಾಚಾರ್ಯರೇ ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರು ಬಾಲಕರಾದಾಗಲೇ ಕವಿಕುಲಲಲಾಮರಾದರು. ವ್ಯಾಕರಣಶಾಸ್ತ್ರ - ವೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರ - ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬಲ್ಲವರಾದರು-ತಂದೆಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಮುದ್ದಲಾಚಾರ್ಯರೇ ಪಾಠಪೇಳಿದರು. ಮುನಿನಾಮಕರಾದ ಮುದ್ದಲೇಂಬ ಋಷಿಯ ನಾಮವುಳ್ಳ) ಮುದ್ದಲಾಚಾರ್ಯರು ಇವರಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶ ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಇವರ ಜ್ಞಾನವು ಋಷಿಸಂಬಂಧವಾದ ಜ್ಞಾನವಾದ್ದು

ರಿಂದ ಆರ್ಷೇಯವಾಗಿದ್ದಿತು. “ಅಪೀಚ್ಯಾತ್ಪ್ರಾಜ್ಞಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವಚನಚತುರಃ” ಕೈಶೋರಯನ್ವನದ ಮಧ್ಯಕಾಲ-ಅಂದರೆ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಶ್ರೀಮದ್ಧ್ಯಾತ್ಮಪ್ರವಚನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕವಿಗಳು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವ “ಅಪೀಚ್ಯ” ಎನ್ನುವ ಪದವನ್ನು ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಶುಕಾಚಾರ್ಯರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಪದವನ್ನು ಕವಿಗಳು ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರಿಗೂ ಉಪಯೋಗಿಸಿರುವುದರಿಂದ (ಭಾವಿ ಸತ್ಯಧರ್ಮರಾಗುವ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರು ರುದ್ರಾಂಶರೆಂದು ಧ್ವನಿತವಾಗುವುದು.) ಶ್ರೀಮದ್ಗಲ್ಲಾಚಾರ್ಯರ ವಂಶಕ್ಕೆ “ನವರತ್ನಕುಲ” ಎನ್ನುವ ಹೆಸರು ಬರಲು ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ—ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನಾಗಲೀ ಬಿರುದುಮುಂತಾದುವನ್ನಾಗಲೀ ಸಂಪಾದಿಸುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗಿದ್ದಿತು. ಕೇವಲ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮರಿಂದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯು ದೊರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ-ಬಿರುದು ಮುಂತಾದುವುಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದುವು.

ಹಂಸರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ನೀಸೃತವಾಗಿ, ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಅನಂದತೀರ್ಥಗುರುಚರಣರಿಂದ ಪಾಲಿತವಾಗಿ, ಶ್ರೀಮತ್ಪದ್ಮನಾಭತೀರ್ಥರು ಶ್ರೀಮಜ್ಜಯತೀರ್ಥರು ಶ್ರೀರಘೋತ್ತಮತೀರ್ಥಪ್ರಭೃತಿಗಳ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ, ಶ್ರೀ ಸರಸ್ವತೀದೇವಿಯ ನೃತ್ಯನಿಕೇತನವೂ, ವಿದ್ಯಾಪೀಠವೂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ವಿಲಾಸಾಲಯವೂ, ದಾನಶೌಂಡರಾದ ಮಹಾತ್ಮರ ನೀಲವೂ ಆದ, ಶ್ರೀ ವೇದಾಂತಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪಾಲನಾಧುರಂಧರರಾದ ಯತಿಪುಂಗವರ ಸಂತತಿಗೆ ಕೇತುಸ್ಥಾನವಾದ, ಉತ್ತರಾದಿ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾದ್ದರಿಂದಲೇ ಉತ್ತರಾದಿಮಠವೆಂಬ ಅನ್ವರ್ಥನಾಮ ಭೂಷಿತವಾದ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪಂಡಿತರೂ, ದಾನಶೌಂಡರೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಾಭಿನವತೀರ್ಥಪಾದಂಗಳವರು ವಿರಾಜಮಾನರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಕರ್ಮಂದ್ರಿಂಧ್ರರ ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಮುದ್ದಲ್ಲಾಚಾರ್ಯರ ಪೂರ್ವಿಕರಾದ ಮಹಾಪಂಡಿತರು ಸಪ್ತರ್ಷಿಸದೃಶರಾಗಿ, ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕರಾಗಿ, ತೇಜಃಪೂಜರಾದ ಸೌಭಾತ್ಯವರ್ಗವರಾದ ವಿದ್ವಜ್ಞನರೂ ಮತ್ತು ಭಾಗಿನೇಯರಾದ ಇಬ್ಬರು ಪಂಡಿತರೂ,

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಒಂಭತ್ತು ಜನರು ಶ್ರೀಮಹಾತ್ಮನಾದಿವರುಗಳ ಸಂತಿಕೆಯ ದಿವ್ಯ ಸಭಾಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರೂ ಮತ್ತು ಮಿಕ್ಕತರಾದ ಪುರುಷಾಪರಿವಾರದ ಉಪಾಂಧಿತ್ಯವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಜಟಿಲವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಿದರು. ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೂ ನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸಸಹಾಯದಿಂದಲೂ ಕೇವಲ ಸಮಂಜಸವಾಗಿ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು. ಇವರ ಅಗಾಧಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ದರ್ಶಿಸಿದ ಗುಣೈಕಪಕ್ಷಪಾತಿಗಳೂ ವಿದ್ಯಾಪಕ್ಷಪಾತಿಗಳೂ ಅವರ ಶ್ರೀಗಳವರು ಪುನಃ ಪುನಃ ನಿರ್ಣಯಿಸಿ “ವಿನಿರ್ಣಯೋದಿರ್ಯಾಪಿ ಸಮಸಂರತ್ನಾಃ ಸಮಿತಾನಿತಿರಿದಂ ನಾಮೈತತ್ಕುಲಜಲಧಯೇ ವತ್ಸರಾಃ ಸಮಾಪ್ತಂ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ಸಮರತ್ನದಂತೆ ಇರತಕ್ಕವರು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. “ನವರತ್ನಕುಲ” ಎನ್ನುವ ನಾಮವನ್ನು ನಮ್ಮ ಹೇಳಿ ಸಂಭಾವಿಸಿ ಪರಮಾಸುಗ್ರಹವೂಪವಾ ನವರತ್ನಕುಲವೆಂದಿಗಿ ವಿಶೇಷಪಾರಿತೋಷಕವನ್ನೂ ದಯಪಾಲಿಸಿದರು. ಅದುವೇನೋ ಮಹಕ್ಕೆ “ನವರತ್ನಕುಲ” ಎನ್ನುವ ಹೆಸರೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಯಿತು.

ಇವರ ವಿದ್ವತ್ತನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಗುರುಗಳು ಹೇಳಿದರು. ಯಾದ ನೇದಾಂತಸಿಂಹ - ನೇದಾಂತಕೇಸರಿ - ಮಹಿಷಮಾರ್ತಕಾ ಮಹಿಷವಿಶಾರದ, ತರ್ಕವಾಚಸ್ಪತಿ - ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಗುರುಗಳು ಇವರ ಮುಖವದ ದಾಗಿತ್ತು. ಅವುಗಳಾವುವನ್ನೂ ಕೊಡದೆ ಇವರ ವಿನಯಶಕ್ತಿ ಇವರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಎನ್ನುವ ನಾಮವನ್ನೇ ಗುರುಗಳು ದಯಪಾಲಿಸಿದುದರಿಂದ ಗುರುಗಳ ಭೂತಭವಿಷ್ಯದ್ವರ್ತಮಾನಕಾಲಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲ ಮಹಾಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ನಿರ್ಣಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹದಿನೈದು ಉಪಕಕ್ಷಾ ಪೂರ್ಣವಾದ ಮಮ ಸಮಸುತೀತಾಸ್ತುತ ಇವೇ ” ನಮಃ ಗುರುಗಳ ಸಂತಿಕೆಯವರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. “ನವರತ್ನಕುಲ” ಎನ್ನುವ ಮಹಿಮೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನೊಂದಲನೆಯದಾಗಿ. ಈ ಕುಲವಲ್ಲಿಯೂ ೨೦೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರೆಂಬ ಗೊರತಿನ ರತ್ನಪುರುಷನು ಇದ್ದಾನೆ.

ಅವಶರಿಸುವುದರಿಂದಲೇ ಇತರ ಸಾಮಾನ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು “ನವರತ್ನಕುಲ” ಎನ್ನುವ ಅಭಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಯಾವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇಂತಹ ರತ್ನವು ಉತ್ಪನ್ನವಾದ್ದರಿಂದ ಬಿರುದನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಗುರುಗಳು ಸರ್ವಜ್ಞರೇಸರಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಈ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರು ಮಹಾಸಂಸ್ಥಾ ನಾಧಿಪತಿಗಳಾಗಿ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಭರ್ಮರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿ, ವಿಶೇಷದ್ರವ್ಯ ದಿಂದ ನವರತ್ನಮಂಟಪವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ತಮ್ಮ ಉಪಾಸ್ಯಮೂರ್ತಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು “ನವರತ್ನಮಂಟಪ”ದಲ್ಲಿ ಬಹುವಾದ ವೈಭವದಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರಕಾರಮಾನರಾಗುವುದರಿಂದಲೂ, “ನವರತ್ನಕುಲ” ಎನ್ನುವ ಹೆಸರನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಇವರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಯು (“ನವರತ್ನಾನಾಂ ಕುಲಂ ಯಸ್ಮಿನ್ ಶತಾ, ನವರತ್ನಕುಲಂ ಮುಖಪಂ. ಶತ ಉದ್ಭೂತಂ ಯಸ್ಮಾತ್ಪ್ರಾಣಿಃ”) ನವರತ್ನಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು ನವರತ್ನಮಂಟಪ. ಇಂತಹ ನವರತ್ನ ಮಂಟಪವು ಯಾರ ಮೂಲಕ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ ಅವರೇ ಈ ನವರತ್ನಕುಲೋದ್ಭೂತರು. ಪ್ರಕೃತ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಭರ್ಮಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು. ಇಂತಹ ಪರಮ ಮಹಿಮಾಶಾಲಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಭರ್ಮಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರನ್ನು ನವರತ್ನ-ಕುಲೋದ್ಭೂತರೆಂದು ಕರೆಯಲಿ ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದಲೂ, ಪೂರ್ವಿಕರಾದ ಗುರುಗಳು ಇವರ ವಂಶಕ್ಕೆ “ನವರತ್ನಕುಲ” ಎನ್ನುವ ಬಿರುದನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದರು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಶ್ರೀ ಗುರುವರ್ಯರು ಆಗಾಮಿಜ್ಞಾನ-ಸಂಪನ್ನರು.

ಮೂರನೆಯ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ: ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಾತ್ವಿಕ-ರಾಜಸ-ತಾಮಸ ಸ್ವಭಾವದ ಪ್ರಜಾವರ್ಗವಿರುವುದು ಸೃಷ್ಟಿನಿಯಮ. ಅದ್ದರಿಂದ ಕುತ್ಸಿತರು ನವರತ್ನಕುಲೋದ್ಭವ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಅರ್ಧವಿವರ್ಮಾಸ ಮಾಡಿ (ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಮಾಡಿ) ಕರೆಯಬಹುದು. ಆಗ ನವ-ರತ್ನ ಎನ್ನುವ ಪದವನ್ನು ಅರ್ಧವಿವರ್ಮಾಸ ಮಾಡಿದರೆ— “ವನರತ್ನ” ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. “ನವರತ್ನ” ವೆಂದಾಗ ವನಕ್ಕೆ (ನೀರಿಗೆ) ಅಲಂಕಾರಪ್ರಾಯವಾದುದು ಕಮಲ. ಆಗ ನವರತ್ನೋದ್ಭವ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಕಮಲೋದ್ಭವ ಎಂದರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಮಲೋದ್ಭವ ಎಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಎಂದಾ

ಇವೆಷ್ಟೇ ಕೊನೆಯವರು “ಅನಾಂಕವೇತನಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಹಂ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ನನರತೊಡ್ಬುವವಳೇ: ” ಎಂತ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಶೈವ್ಯಧರ್ಮ ಪ್ರವಾದಂಗಳವರು ವಾಯ್ವಾವೇರಲಿಂದು ತಿಳಿಸುವ ಉದ್ಧಿಷ್ಟದಿಂದಲೂ ಗುರುವರೇಣ್ಯರು ಇವರ ಸಂತತಿಗೆ “ನವರತ್ನಕುಲ” ಎನ್ನುವ ಬಿರುದನ್ನು ದಂದು ಪಾಲಿಸಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀಗುರುವರ್ಯರು “ಸರ್ವಜ್ಞರು” ಎನ್ನುವ ನನ್ನ ತರ್ಕವು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದುದು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮುದ್ದಲಾ-
ಚಾರ್ಯರ ಮರವು “ನವರತ್ನಕುಲ” ಎನ್ನುವ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ಅದ್ಯಾಪಿ ಈ ಮರದವರು ನವರತ್ನಕುಲಪ್ರಸೂತರನ್ನುವ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಭಾಜನ-
ರಾಗಿ ಶ್ರೀಗುರುವರ್ಯರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಭದ್ರದ್ವಾದಿಗಳಿಂದ ಸಲ್ಲಿಸು-
ತ್ತಿರುವರು.

ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರು ಸಂಪದ್ವಿಹಿತರೂ ಬುದ್ಧಿವಂತರಿಗೂ ಆಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು. ಶ್ರೀಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರು ಅಪರಂಜಿಯವರಿಗೂ ದೇವೇಂದ್ರನ ಮಂದಿರವೂ, ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರ ಗೃಹವೂ ಭೂಲೋಕ ದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರದೇವರ ಮಂದಿರವೂ, ಬುದ್ಧಿಗೆ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರ ಮಂದಿರವೂ ನಿರರ್ಶನಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಅಂದರೆ ಭೂಲೋಕ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಗಳೆರಡೂ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರ ಅಧಿಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದುವಂತೆ! ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರು ಅನತರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅವ ರಲ್ಲಿವ್ವ ಐಶ್ವರ್ಯ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಚಾತುರ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಲಜ್ಜಿತರಾಗಿ “ಭೂಸುರಪರಿವೃಥತ್ವ” ಎನ್ನುವ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿರುವ ಭೂಪರಿವೃಥತ್ವವನ್ನು ಅವ ರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಅಂತನಾದ ಸುರಪರಿವೃಥತ್ವವನ್ನು ತಾವು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆಂತೆ! ಅಂದರೆ ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿರುವ ಐಶ್ವರ್ಯ, ಬುದ್ಧಿಚಾತುರ್ಯ ಗಳು ನೋಡಿ ಇಂದ್ರದೇವರೂ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರೂ ತಾವು ಇಲ್ಲಿವ್ವರೆ ವರಾಗಿ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರವರನ್ನು ಮೋಹಿಸಿದ್ದು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಸ್ವರ್ಗದಾನಮಾಡಿದಂತೆ! ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರು ಸಮೂಹದ ಬೃಹದಿಗೆ ಅಪರಂಜಿಯರಾಗಿ, ಪರಶ್ವರ ಶ್ರೀಶೈವ್ಯಧರ್ಮಗಳಿಗೆ

ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಜನಾನುರಾಗಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಇವರಲ್ಲಿರುವ ವಿದ್ಯಾ-ವಿನಯ ಔದಾರ್ಯ-ಪ್ರಜಾವಾತ್ಸಲ್ಯಮುಂತಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಅಲ್ಲಿಯ ನವಾಬರ ಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಮಂತಖಂಡೇರಾಯರು ಮುಗ್ಧರಾದರು. ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರಿಗೂ ಶ್ರೀಮಂತಖಂಡೇರಾಯರಿಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಸ್ನೇಹವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಯಿತು. ಸದ್ಬ್ರಹ್ಮಣಿಗೆ ಶ್ರೀಮಂತಖಂಡೇರಾಯರಿಂದ ದ್ರವ್ಯ ಸಹಾಯಮಾಡಿಸುತ್ತಾ ಬಹುಜನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವರ್ಗಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರು ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕವರಾಗಿದ್ದರೂ “ತೇಜಸಾಂ ಹಿ ನ ವಯಃಸಮೀಕೃತೇ” ಎನ್ನುವಂತೆ ಲಾಕಿಕವೈದಿಕವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರಾಗಿ ಮಹಾಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಹುದೂರದಲ್ಲಿ ಸುಚುಸುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧಶ್ರೀಪಾದಗಳವರೂ

“ಸಾಧ್ಯಃ ಪುನಃತಃ ಪೃಥಿವೀ ದರ್ಶಯಂತೀ ಹರೀಃ ಪದಾ |

ಧೂತಮಃಸಮಯಧ್ವಂತಾ ಆದಿತ್ಯಾ ಇವ ಗಾಂ ಗತಃ ||”

ಎನ್ನುವಂತೆ ತಮ್ಮ ಸುಚಾರದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಾವನಮಾಡುತ್ತಾ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವಾದಿಗುಣಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತಾ ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಸುವರ್ತನದ್ವಯಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾ ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾಗಿ ಭೂಮಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಕುಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಸರ್ವಜನರಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರಿವಾರಾನ್ವಿತರಾಗಿದೆಯೆನಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರು ಶ್ರೀಮಂತರಾದ ಖಂಡೇರಾಯರಿಂದ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷು-ಪಾದಪೂಜಾಮುಂತಾದವನ್ನೂ ಬಹು ವೈಭವದಿಂದ ಮಾಡಿಸಿ ಶ್ರೀಗಳವರ ಪರಮಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದರು.

ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರು ಯೋಗ್ಯರಾದ ಪ್ರಜಾವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಕಲ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾ ಸುಖಶಾಂತಿಗಳಿಂದ ವಾಸಿಸುವಂತೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಕಲರೂ ಆನಂದಭರಿತರಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಅಭಿಲಾಷೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾ ಸುಖಿಗಳಾಗಿ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯದಾದ ಸ್ವರ್ಗಸುಖವು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದರು. ಉಪನಯನವಿವಾಹಗಳನ್ನು ವ್ಯವಧಾನವಿಲ್ಲದೆ ಒಂದಾದಮೇಲೊಂದನ್ನು ಬಹುಜಾಗ್ರತಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಕಾರ್ಯಗಳು ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರ ಸಹಾಯದಿಂದಲೇ ಜಾಗ್ರತಿಯಾಗಿ

ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಯಾಚ್ಛುಕರು ವಿನಾಹಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉಪನಯನಮಂತ್ರವನ್ನೂ ಉಪನಯನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿನಾಹಮಂತ್ರವನ್ನೂ (ಗಡಿಬಿಡಿಯಿರುವ) ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ!

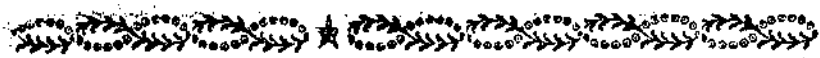
ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕವಿಕುಲಲಾಭಾರಾದರು. ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಪ್ರವಚನದಕ್ಷರಾದರು. ಶಬ್ದಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವೀಣರಾದರು. ಇತರರಿಂದ ಅಶಕ್ಯವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸುಡಿತಪ್ರಕಾಂಡರನ್ನು ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ಮುಗ್ಧರನ್ನಾಗಿಸುವುದು ತನ್ನ ಅಪ್ರತಿಮವಾದುದರಾದರು.

ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರು ಸತ್ಪುಲಪ್ರಸೂತರೂ ಸೌಂದರ್ಯ, ತೀಲ ವಿದ್ಯಾವಿಸಯಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಣಿಗ್ರಹಣಮಾಡಿ ಕೊಂಡರು. ಮೂತಸಮಸತಿಗೆ ಸು ಶ್ರೀ ಬತ್ತಿ ಸಾಂಪದೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ತೀರ್ಪುಮೇಲ್ವರಿಸಿಕೊಂಡು, ಶುಚಿರೂಪಿಣಿಯೊಬ್ಬಳಾಗಬೇಕೆಂದು ಆಚಾರ್ಯರೂ ಸತಿವ್ರತಾರಿಶೋಮಕೆಯಾಗುವ ತಮ್ಮ ಛಾಯೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಕೊಂಡು “ಪಾಶೋ ಹೊನುತ್ಪಾತಿಫೀನಾಂ ಪರಯಾ ತರ್ಪಣಾಂ ಬಲಃ | ಪಂಚ ಪಂಚ ಮಹಾಯಜ್ಞಾ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞಾದಿಗಾಮಕಃ || ಎಂದಂತೆ ಪಂಚ ಯಜ್ಞ ಪಾರಾಯಣರಾಗಿ ಅತಿಥಿಸತ್ಕಾರ ಶ್ರೀಮಾನುಷ್ಠಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರವಚನ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಕಾಲಯಾಸನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ಕಾಲದ ವರೆವಿಗೆ ಇವರಿಗೆ ಸಂತಾನವಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಪ್ರಾಯರಾದ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧ-ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಪರಮಾಸುಗ್ರಹದಿಂದ ಗುಣಾತ್ಮನೂ ಸುಂದರನೂ ಆದ ಪುತ್ರನು ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದನಾದನು. ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಜನಿಸಿದ ತಿರುನಿಗೆ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದನು. ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧಾಚಾರ್ಯರೊಡನೆ ನಾಡು ಪ್ರಾಂತ ಪಾಶ್ವರ್ಯವಾಗಿರಲಿತ್ತು. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಇವರು ರಸುರಸವಾದಿಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಾಗಿ ವಿನಾ-ವಿಸಯಾದಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದರು. ಈ ವಿಸಯವನು ಕೂಡಿದ ಮುಂದೆ ಹೇಳುವಂತೆ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಸಮಾಸಮಾಡಿದರೆ (ವಿಗ್ರಹ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ವಚನಗಳಿಂದ ಶಬ್ದದಷ್ಟರೂಪವು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುವುದು. ಅದರಿ ಸತ್ಯಬೋಧ ಎನ್ನುವ ಪದವನ್ನು ವಿಗ್ರಹಮಾಡುವಾಗ ಯಾವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ ಆಗದೆ ವಿಗ್ರಹವಾದರೂ ನಿರವಗ್ರಹವಾಗಿಯೇ ಇದೆ.

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿರುದ್ಧ ವಚನವುಳ್ಳ ಜನರೊಂದಿಗೆ ವಿಗ್ರಹ ಮಾಡಿದರೆ) ಅಂತಹ ವರಿಗೆ ನಿರವಗ್ರಹರೆಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ನಿರವಗ್ರಹಶಬ್ದವಾಚ್ಯತ್ವಾಭಾವವು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಇವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹಾಗಲ್ಲ- ವಿರುದ್ಧ ವಚನವುಳ್ಳವರೊಂದಿಗೆ ಉಗ್ರಹ ಮಾಡಿದರೂ ನಿರವಗ್ರಹಶಬ್ದವಾಚ್ಯರೇ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧಾಚಾರ್ಯರು ನಿರವಗ್ರಹರೆನ್ನುವುದನ್ನು ಮುಂದಿನ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಂದ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾನಾಧಿಕರಣಬಹುವ್ರೀಹಿ, ವ್ಯಧಿಕರಣ- ಬಹುವ್ರೀಹಿಸಮಾಸಗಳೆಂದು ಎರಡು ವಿಧ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ “ಸತ್ಯ- ಬೋಧ” ವೆನ್ನುವ ಪದವನ್ನು ಸಮಾನಾಧಿಕರಣಬಹುವ್ರೀಹಿಸಮಾಸ ಮಾಡಿದರೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸತ್ಯಃ ಬೋಧಃ ಯಸ್ಯ ಸಃ (ಸತ್ಯವಾದ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನು) ಹರಿಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವಾದಿವಿಷಯಕ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವ ರೆಂದಾಯಿತು. ಬಹುಜನರಿಗೆ ಭೋಜನಸಾಧ್ಯವಾದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕೆಂಬ ಯೋಚನೆಯೇ ಇವರಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಮಹಾ ಉದಾರಶಾಲಿಗಳೂ ಮತ್ತು ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಗಳು, ಸತ್ಯಃ ಬೋಧಃ ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವನು ಶ್ರೀ ಹರಿಯೇ ಎನ್ನುವ ದೃಢ ನಿಶ್ಚಯವು ಇದ್ದುದರಿಂದಲೂ. ಸತ್ಯಃ ಬೋಧಃ ಯಸ್ಯ ಸಃ ಎನ್ನುವ ಸಮಾನಾಧಿಕರಣ ಬಹುವ್ರೀಹಿಸಮಾಸವು ಇವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅನ್ವರ್ಥವಾಗಿದ್ದಿತು. ಈ ದೃಢ ನಿಶ್ಚಯವು ಇವರಿಗೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿರಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ಅಸಂಖ್ಯಾತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುವಾಸಿನಿಯರ ಸಂತರ್ಪಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲು ನಿಶ್ಯಂಕವಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಇವರಿಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಅಸಂಖ್ಯಾತಜನರಿಗೆ ಪರ್ಯಾಪ್ತವಾಗುವಷ್ಟು ವ್ರೀಹಿರೂಪ (ಅಕ್ಕಿಯೇ ಮುಂತಾದುವು) ಧಾನ್ಯವೇ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ಇವರು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಸಮಾನಾಧಿಕರಣಬಹು- ವ್ರೀಹಿಸಮಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ಸತ್ಯಬೋಧವೆನ್ನುವ ಪದಕ್ಕೆ ನಿರವಗ್ರಹವೇ ಉಂಟಾಗಿದೆ.

ವ್ಯಧಿಕರಣಬಹುವ್ರೀಹಿಸಮಾಸವಾದಾಗಲೂ ಸತ್ಯಬೋಧವೆನ್ನುವ ಪದವು ನಿರವಗ್ರಹವೇ ಸತ್ಯಶಬ್ದವಾಚ್ಯವಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸತ್ಯ- ವಚನದಲ್ಲಿಯೂ, ಛಾವಿಸತ್ಯಾರ್ಥಮಾಗುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನ್ವಯ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ

ನಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಸಹಕಾರ ನೀಡಲು ಅವಕಾಶ ಹೀಗಿದೆ

ಮಹಾಪೋಷಕರು ೧೦೦ ರೂ. ಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಪುನಃ
ಮುಂದೆ ಏನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ಪತ್ರಿಕೆ ಕೊಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತೇವೆ.

ಒಂದೇ ಬಾರಿ ಕೊಡಲಾಗದಿದ್ದರೆ ಭಾಗಭಾಗವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಿರ
ಬಹುದು.

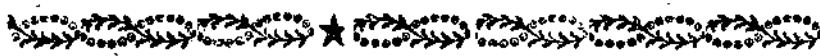
ಚಿತ್ರಯುದಾತ್ಮಗಳು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ೨೫ ರೂ. ಗಳಂತೆ (ಇದೊಂದು
ವೇಳೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉಪಕಾರ).

ಪೋಷಕರು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ೧೦ ರೂಪಾಯಿಗಳು.

ಅಭಿಮಾನಿಗಳು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ೫ ರೂಪಾಯಿಗಳು.

ಈಗ ಸಾಮಾನ್ಯ ಚಂದಾ ನೀಡುತ್ತಿರುವವರು ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ
ಮಾನ್ಯವಾದರೊಂದು ಮೇಲ್ವರಗತಿಗೆ ಸೇರಿದರೆ ತುಂಬಸಹಕರಿಸಿದಂತಾಯ್ತು.

—ಸಂಪಾದಕ.

1/1. 2/1.

ಸಹಾಯಕ ಧನ

ಶ್ರೀ ಆರ್. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್, ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಸೆಕ್ರೆಟರಿ, ಆಂಧ್ರ ಗೌರ್ನಮೆಂಟ್ ಹೈದರಾಬಾದ್. ಈ ಮಹನೀಯರು ನಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸ ಭಾರತೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೋರಿ, ಸಹಾಯಾರ್ಥವಾಗಿ ೫೦ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ದೇವರು ಸನ್ಮಾನಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇವೆ.

ಅಭಿನಾವನಿವರ್ಗಕ್ಕೆ (ಪ್ರತಿವರ್ಷ ೫ ರೂ. ಗಳಂತೆ):

೧. ಶ್ರೀ ಕೆ. ಜಯತೀರ್ಥಚಾರ್, A.E. ಇಡುನಾಣಿ.
೨. ಶ್ರೀ ಯಂ. ಎಸ್. ಕುಪ್ಪುಸ್ವಾಮಿ ಅದಿನಾಲ.
೩. ಶ್ರೀ ಜಯರಾಮಾಚಾರ್ಯ, ರಾಗೋಡು.
೪. ಶ್ರೀ ವಿ. ಕೆ. ಜೋಷಿ, ಪೂನಾ.
೫. ಶ್ರೀ ಭೀಮಾಜಿ ಹನುಮಂತಸಬನೀಸ, ಹೆರೂರು.
೬. ಶ್ರೀ ಅನಂತಾಚಾರ್, ಯಜುರ್ವೇದಿ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ.
೭. ಶ್ರೀ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಬೆಟಗೇರಿ, ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿ.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಮಹನೀಯರಿಗೆಲ್ಲ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರ ಅಂತರ್ಯಾಸಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಗುರುಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇವೆ.

—ಸಂಪಾದಕ.